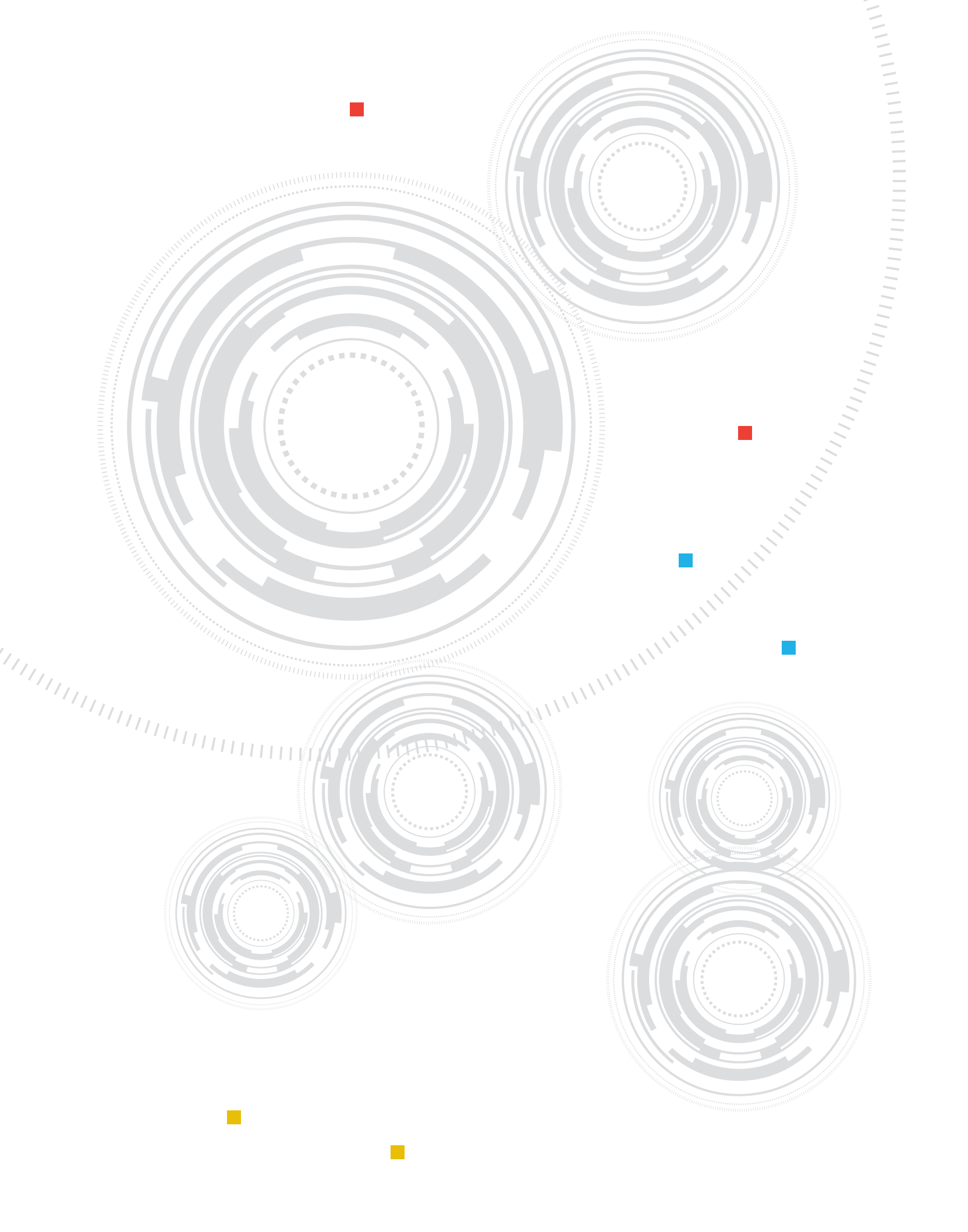

Poročilo o stanju na področju energetike v Sloveniji v letu 2010

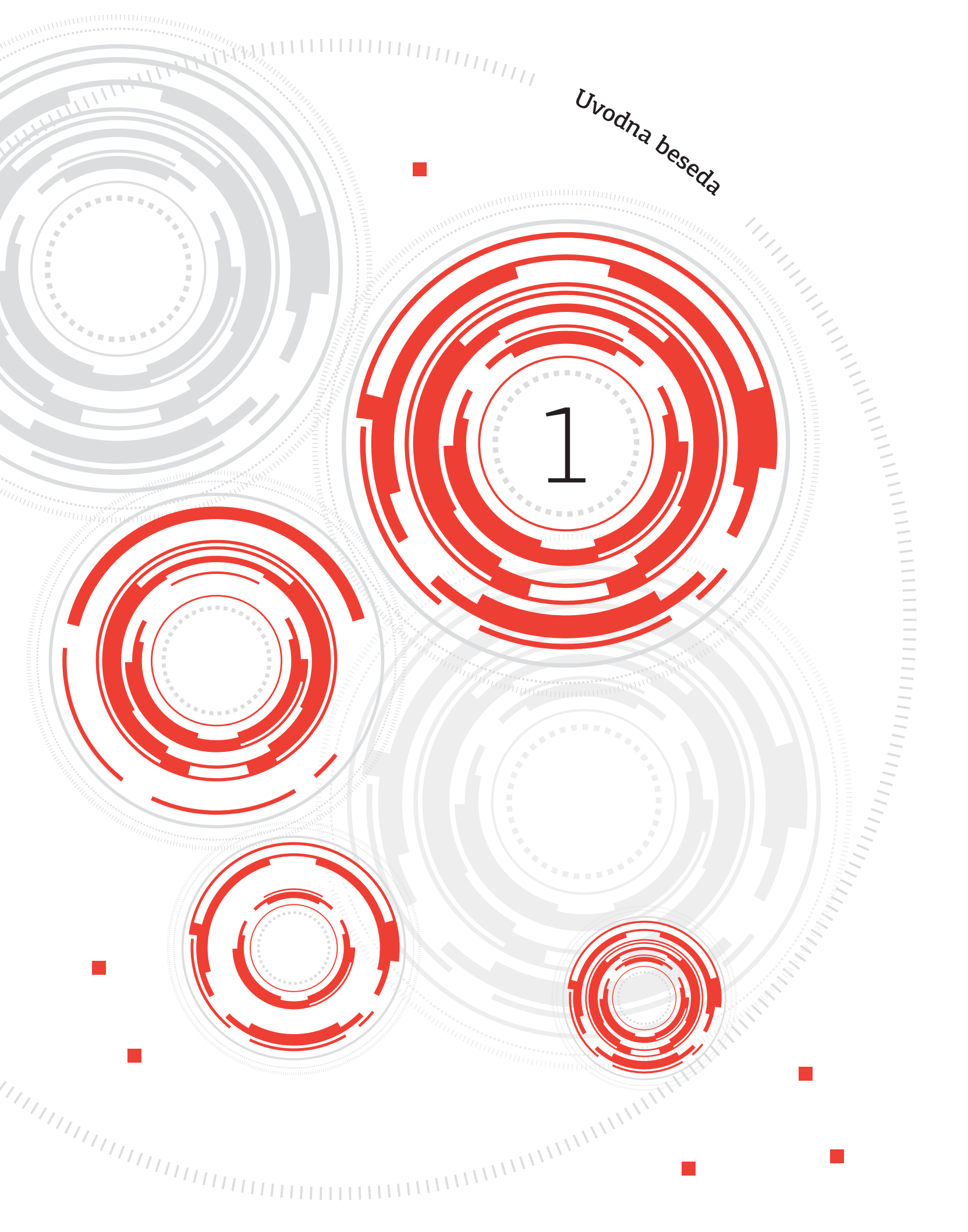

6	1	UVODNA BESEDA
8	2	POVZETEK
10	3	RAZVOJ ENERGETSKIH TRGOV IN GLAVNE DEJAVNOSTI REGULATORJA
11	3.1	Osnovni podatki o trgih z električno energijo in zemeljskim plinom v Sloveniji
12	3.2	Najpomembnejše dejavnosti in organizacijska struktura regulatorja
12	3.3	Razvoj trgov z električno energijo in zemeljskim plinom
13	3.3.1	Razvoj trga z električno energijo
13	3.3.2	Razvoj trga z zemeljskim plinom
13	3.4	Glavna področja, s katerimi se je ukvarjal regulator
14	3.4.1	Regulativni okvir za elektroenergetska omrežja
14	3.4.2	Kakovost oskrbe z električno energijo
14	3.4.3	Dostop do čezmejnih prenosnih zmogljivosti
15	3.4.4	Obnovljivi viri energije ter sproizvodnja toplote in električne energije
15	3.4.5	Sprejemanje splošnih aktov za izvrševanje javnih pooblastil na področju zemeljskega plina
15	3.4.5.1	Akti in pravila za prenosno omrežje zemeljskega plina
15	3.4.5.2	Omrežnina za prenosno omrežje zemeljskega plina
16	3.4.5.3	Omrežnine za distribucijska omrežja zemeljskega plina
16	3.4.5.4	Splošni pogoji za dobavo in odjem zemeljskega plina iz distribucijskega omrežja
16	3.4.5.5	Sistemska obratovalna navodila za distribucijsko omrežje zemeljskega plina
16	3.4.6	Odločanje o licencah za opravljanje energetskih dejavnosti
17	3.4.7	Odločanje v sporih in o pritožbah
17	3.4.8	Nadzor na maloprodajnem trgu z električno energijo in zemeljskim plinom
17	3.4.9	Naloge in dejavnosti agencije s področja daljinske toplote
20	4	ELEKTRIČNA ENERGIJA
21	4.1	Splošno
24	4.2	Regulirane dejavnosti
24	4.2.1	Reguliranje prenosne in distribucijske dejavnosti
25	4.2.1.1	Poslovanje sistemskega operaterja prenosnega omrežja
25	4.2.1.2	Poslovanje sistemskega operaterja distribucijskega omrežja
26	4.2.1.3	Poslovanje lastnikov elektrodistribucijske infrastrukture
27	4.2.1.4	Naložbe v elektroenergetska omrežja
29	4.2.1.5	Večletni razvoj elektroenergetskega omrežja
30	4.2.1.6	Poslovanje organizatorja trga
31	4.2.2	Ločitev dejavnosti
31	4.2.3	Omrežnine za prenosno in distribucijska omrežja
31	4.2.3.1	Način določanja omrežnin za prenosno in distribucijska omrežja
31	4.2.3.1.1	Obračunavanje omrežnine
31	4.2.3.1.2	Določitev omrežnine
32	4.2.3.2	Kakovost oskrbe
32	4.2.3.2.1	Komercialna kakovost
32	4.2.3.2.2	Neprekinjenost napajanja
33	4.2.3.2.3	Kakovost napetosti

33	4.2.3.2.4	Kakovost oskrbe na distribucijski ravni
37	4.2.3.2.5	Kakovost napetosti v prenosnem omrežju
38	4.2.3.3	Cene za uporabo elektroenergetskih omrežij
40	4.2.4	Dodeljevanje čezmejnih prenosnih zmogljivosti in mehanizmi za obvladovanje prezasedenosti
41	4.3	Tržne dejavnosti in delovanje konkurence
41	4.3.1	Proizvodnja in veleprodajni trg
41	4.3.1.1	Proizvodnja električne energije
44	4.3.1.2	Poslovanje proizvodnih podjetij
45	4.3.1.3	Električna energija iz obnovljivih virov in iz soproizvodnje z visokim izkoristkom
47	4.3.1.4	Emisijski kuponi
49	4.3.1.5	Stopnja konkurenčnosti proizvodnih podjetij
51	4.3.1.6	Zagotavljanje sistemskih storitev
52	4.3.1.7	Trgovanje na organiziranem trgu
53	4.3.1.7.1	Cene in obseg trgovanja na borzi električne energije
53	4.3.1.8	Stopnja integracije trga z električno energijo s sosednjimi državami
55	4.3.2	Dobava in maloprodajni trg
55	4.3.2.1	Dobavitelji na maloprodajnem trgu
59	4.3.2.2	Stopnja konkurenčnosti na maloprodajnem trgu
61	4.3.2.3	Cene električne energije
61	4.3.2.3.1	Cene električne energije za industrijske odjemalce
63	4.3.2.3.2	Cene električne energije za gospodinjne odjemalce
64	4.3.2.3.3	Primerjalnik ponudb
66	4.3.2.4	Izravnava odstopanj
68	4.3.3	Ukrepi za preprečevanje zlorab prevladujočega položaja in za zagotovitev delovanja konkurence
68	4.3.4	Odločanje v zvezi s spori in pritožbami
70	5	ZEMELJSKI PLIN
71	5.1	Splošno
72	5.2	Reguliranje in regulirane dejavnosti
72	5.2.1	Reguliranje prenosne in distribucijske dejavnosti
73	5.2.1.1	Prenos zemeljskega plina
73	5.2.1.1.1	Prenosno omrežje zemeljskega plina
74	5.2.1.1.2	Poslovanje sistema operatorja prenosnega omrežja
74	5.2.1.1.3	Lastništvo sistema operatorja prenosnega omrežja
74	5.2.1.1.4	Naložbe v prenosno omrežje
75	5.2.1.2	Distribucija zemeljskega plina
77	5.2.1.2.1	Odjemalci, priključeni na distribucijsko omrežje
78	5.2.1.2.2	Poslovanje sistema operatorjev distribucijskih omrežij
78	5.2.1.2.3	Lastniška struktura sistema operatorjev distribucijskih omrežij in lastništvo omrežij
78	5.2.1.2.4	Naložbe v distribucijska omrežja
79	5.2.1.3	Omrežnine za omrežja zemeljskega plina
79	5.2.1.3.1	Omrežnina za prenosno omrežje zemeljskega plina
80	5.2.1.3.2	Omrežnina za distribucijska omrežja zemeljskega plina

81	5.2.1.4	Izravnava odstopanj
82	5.2.1.5	Sekundarni trg s prenosnimi zmogljivostmi
83	5.2.2	Ločitev dejavnosti
83	5.2.3	Dodeljevanje čezmejnih prenosnih zmogljivosti
83	5.2.3.1	Čezmejne prenosne zmogljivosti omrežja
85	5.2.3.2	Določanje največje tehnične zmogljivosti
85	5.2.3.3	Upravljanje s prenosnimi zmogljivostmi omrežja
86	5.2.4	Mehanizmi za obvladovanje prezasedenosti
86	5.3	Tržne dejavnosti in delovanje konkurence
87	5.3.1	Viri zemeljskega plina in veleprodajni trg
88	5.3.2	Dobava in maloprodajni trg
89	5.3.2.1	Odjemalci, priključeni na prenosno omrežje
89	5.3.2.2	Odjemalci, priključeni na distribucijska omrežja
90	5.3.2.3	Cene zemeljskega plina v Sloveniji
94	5.3.3	Ukrepi za preprečevanje zlorab prevladujočega položaja in za zagotovitev delovanja konkurence
94	5.3.3.1	Ugotovitve in ukrepi ministrstva, pristojnega za varstvo konkurence
94	5.3.3.2	Ugotovitve in ukrepi ministrstva, pristojnega za energijo
94	5.3.4	Odločanje v zvezi s spori in pritožbami
96	6	ZANESLJIVOST DOBAVE
97	6.1	Zanesljivost dobave električne energije
97	6.1.1	Zadostnost proizvodnje
99	6.1.2	Načrtovane naložbe v proizvodne objekte
101	6.1.3	Sigurnost obratovanja omrežja
101	6.2	Zanesljivost dobave zemeljskega plina
102	7	ZAGOTAVLJANJE JAVNIH STORITEV IN POLOŽAJ ODJEMALCA
103	7.1	Zagotavljanje javnih storitev
103	7.2	Varstvo potrošnikov
103	7.2.1	Varstvo ranljivih odjemalcev
104	7.2.2	Pravica do pritožbe oziroma pravnega sredstva in reševanje sporov
104	7.2.3	Pravica do odškodnine
105	7.2.4	Objavljanje cen
105	7.3	Zagotavljanje preglednosti
106	8	DALJINSKA TOPLOTA
107	8.1	Oskrba z daljinsko toploto
109	8.2	Distribucijsko omrežje
110	8.3	Cena toplotne energije
113		Seznam slik
116		Seznam tabel
117		Seznam kratic in okrajšav

1

Po gospodarskih kazalnikih in komentarjih sodeč je za slovensko energetiko zelo aktivno in kljub še vedno težkim gospodarskim razmeram kar uspešno leto. Odjemalcem električne energije in zemeljskega plina je bila ves čas zagotovljena kakovostna in zanesljiva oskrba, za kar so zaslužni vsi, ki v teh sistemih delujejo.

To velja tudi za Javno agencijo Republike Slovenije, ki že desetletje uspešno regulira trga z električno energijo in zemeljskim plinom. Dela je bilo zelo veliko, sprejeti so bili tudi novi omrežninski akti na področju električne energije in na področju prenosa zemeljskega plina. Obsežne so bile naloge s področja obnovljivih virov energije in sproizvodnje koristne toplote in električne energije z visokim izkoristkom. Agencija izdaja deklaracije za proizvodne naprave in odločbe o podporah, potrdila o izvoru in tržne certifikate RECS za električno energijo iz obnovljivih virov, določa in spremlja pa tudi obveznost prikazovanja strukture proizvodnih virov

Celo leto je potekala priprava na implementacijo tretjega energetskega svežnja direktiv in uredb EU, ki regulatorjem nalaga še večji obseg dela in več pristojnosti, agencija pa je sodelovala tudi pri pripravi novega Energetskega zakona in Nacionalnega energetskega programa.

Z delom je začela evropska Agencija za sodelovanje energetskega regulatorjev (ACER), njeno odprtje pa sovpada z začetkom veljavnosti tretjega energetskega svežnja na notranjem energetskega trgu Evropske unije.

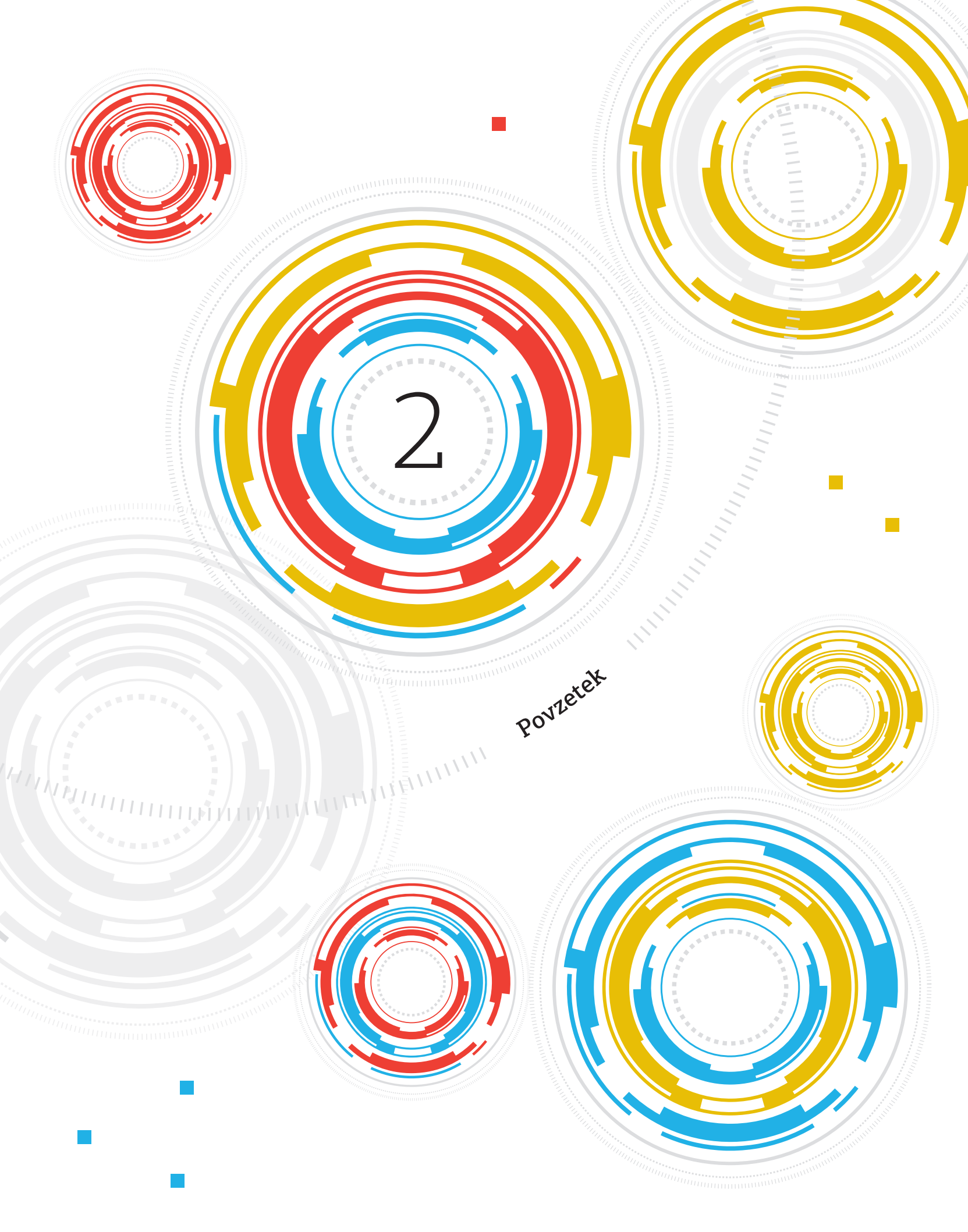
To je le nekaj poudarkov iz leta, ki je za nami. Upam, da bo poročilo za vas uporabno, in vam želim prijetno branje. Tudi vaš odziv na poročilo je dobrodošel.

Irena Praček, univ. dipl. ekon.,
direktorica

2

Povzetek

Javna agencija Republike Slovenije za energijo – slovenski energetska regulator – je tako kot vsako leto od svoje ustanovitve pripravila poročilo o stanju na področju energetike. Poročilo zajema vsebine, ki jih predpisuje Energetski zakon, vanj pa so vključene tudi vsebine, s katerimi o stanju na slovenskem energetskem trgu poročamo Komisiji evropskih skupnosti.

Struktura letnega poročila ostaja enaka. V začetnem poglavju so podani osnovni podatki o trgih z električno energijo in zemeljskim plinom ter najpomembnejše dejavnosti regulatorja.

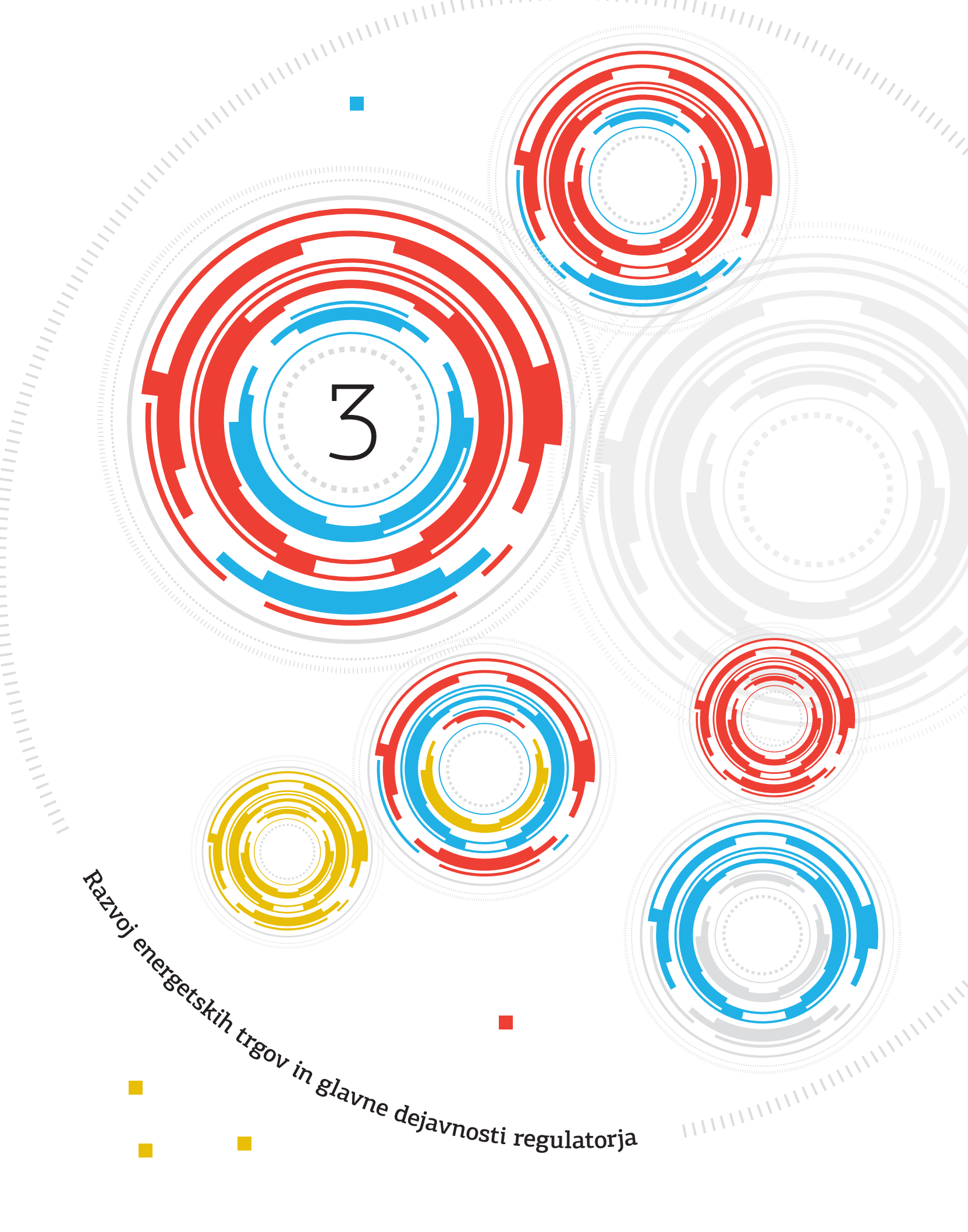
Sledita poglavji, ki podrobneje opisujeta delovanje trga z električno energijo in zemeljskim plinom. Proizvodnja in poraba električne energije v Sloveniji sta bili v primerjavi s prejšnjim letom večji, ponovno pa se je povečalo tudi število zamenjav dobavitelja električne energije. Odjemalci so porabili 3 odstotke več zemeljskega plina kot leto prej, še vedno pa se plin uporablja predvsem v industriji. Leto 2010 je zaznamovala nenehna rast cen zemeljskega plina za vse standardne porabniške skupine v Sloveniji.

Poglavje 6 govori o zanesljivosti dobave električne energije in zemeljskega plina. V letu 2010 je Slovenija proizvedla nekaj manj električne energije, kot jo je potrebovala, vendar oskrba zaradi pomanjkanja virov električne energije ni bila nikoli prekinjena.

Dobava zemeljskega plina je bila celo leto zanesljiva, Uredba (EU) št. 994/2010 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 20. oktobra 2010 o ukrepih za zagotavljanje zanesljivosti oskrbe s plinom in o razveljavitvi Direktive Sveta 2004/67/ES, ki je začela veljati v decembru, pa uvaja nova pravila na področju zagotavljanja zanesljive oskrbe z zemeljskim plinom.

Predzadnje poglavje je namenjeno opisu varstva pravic potrošnikov in zagotavljanja javnih storitev ter preglednosti na trgih z električno energijo in zemeljskim plinom.

Zadnje poglavje je opis oskrbe z daljinsko toploto in nalog regulatorja na tem področju. Največji delež celotne proizvedene toplotne energije je bil namenjen oskrbi gospodinjskih odjemalcev, cena pa se je v povprečju povišala za 11,7 odstotka.

3

Razvoj energetskega trga in glavne dejavnosti regulatorja

3.1 Osnovni podatki o trgih z električno energijo in zemeljskim plinom v Sloveniji

Slovenija

Prebivalstvo (1. 1. 2011)	2.050.189
Površina	20.273 km ²
Število vseh odjemalcev električne energije (31. 12. 2010)	920.911
Število vseh odjemalcev zemeljskega plina (31. 12. 2010)	128.769
Bruto domači proizvod (BDP)	36.061 mio EUR
Stopnja rasti BDP	1,2 %
Inflacija	1,9 %
BDP na prebivalca	17.602 EUR

Vira: SURS, agencija

Električna energija

Moč na pragu	3.363 MW
Hidroelektrarne	1.114 MW
Termoelektrarne	1.276 MW
Jedrska elektrarna	696 MW
Mali proizvajalci	277 MW
Proizvodnja električne energije	15.260 GWh
Hidroelektrarne	4.248 GWh
Termoelektrarne	4.795 GWh
Jedrska elektrarna	5.371 GWh
Mali proizvajalci	846 GWh
Dolžina prenosnega omrežja	2.614 km
– 400 kV	508 km
– 220 kV	328 km
– 110 kV	1.766 km
– kablovodi	12 km
Dolžina distribucijskega omrežja	63.862 km
– 110 kV	814 km
– 35, 20 in 10 kV	17.545 km
– 0,4 kV	45.503 km
Poraba električne energije	12.159 GWh
Črpalna hidroelektrarna Avče	245 kWh
Poslovni odjemalci	8.695 GWh
Gospodinjiski odjemalci	3.219 GWh
Poraba na prebivalca na leto	5.811 kWh
Povprečna poraba gospodinjstva na mesec	328 kWh

Opomba: V tabeli sta upoštevani celotna moč na pragu in proizvodnja električne energije jedrske elektrarne v Krškem, vendar pa – skladno z meddržavnim sporazumom – Slovenija razpolaga le s polovico proizvedene električne energije te elektrarne.

Viri: podatki podjetij

Zemeljski plin

Dolžina prenosnega omrežja	1.018 km
– več kot 16 barov	809 km
– manj kot 16 barov	209 km
Dolžina distribucijskega omrežja (do 16 barov)	4.163 km
Poraba zemeljskega plina	1.050 milijonov Sm³
Odjemalci na distribucijskem omrežju	320 milijonov Sm ³
Odjemalci na prenosnem omrežju	730 milijonov Sm ³
Poraba na prebivalca na leto	512 Sm³

Viri: podatki podjetij

3.2 Najpomembnejše dejavnosti in organizacijska struktura regulatorja

Javna agencija Republike Slovenije za energijo (v nadaljevanju agencija) opravlja vlogo regulatorja energetske dejavnosti v pomenu, kot ga določa energetska zakonodaja. Pri določitvi omrežnin za elektroenergetska in plinovodna omrežja regulator določa cilje glede učinkovitosti delovanja reguliranih dejavnosti in spodbude za doseganje teh ciljev. Regulator nadzira nediskriminativnost dostopa do omrežij in delovanje trga. Poleg tega regulator rešuje spore in odloča o pritožbah, izdaja licence za energetske dejavnosti ter daje soglasja in mnenja k aktom sistemskih operaterjev.

Na področju proizvodnje električne energije iz obnovljivih virov energije in s sproizvodnjo toplote in električne energije agencija izdaja deklaracije za proizvodne naprave in odločbe o podporah. Izdaja tudi potrdila o izvoru in tržne certifikate RECS za električno energijo iz obnovljivih virov, določa in spremlja pa tudi obveznost prikazovanja strukture proizvodnih virov.

Pri oskrbi z daljinsko toploto agencija določa metodologijo za pripravo splošnih aktov distributerjev toplote.

Agencija redno letno poroča Vladi Republike Slovenije (v nadaljevanju vlada) o svojem delu in stanju na področju energetike ter o razvoju konkurence na energetskih trgih; s poročilom seznanjati tudi Evropsko komisijo.

Organa agencije sta direktorica in svet agencije, ki daje agenciji usmeritve in sprejema njene splošne akte. Agencija je bila leta 2010 organizirana v tri sektorje: sektor za električno energijo, sektor za zemeljski plin in daljinsko toploto ter sektor za skupne dejavnosti.

3.3 Razvoj trgov z električno energijo in zemeljskim plinom

Poraba električne energije in zemeljskega plina je bila v letu 2010 večja, in sicer za 8,2 odstotka več smo porabili električne energije in 3 odstotke več zemeljskega plina. Večji porabniki zemeljskega plina so bili zlasti gospodinjski odjemalci.

Končna cena električne energije za značilne industrijske odjemalce v Sloveniji je bila ob koncu leta na ravni cene iz leta 2009, končna cena za gospodinjskega odjemalca pa se je povečala kljub nižji ceni energije in stabilni ceni za uporabo omrežja, in sicer zaradi prispevkov, ki so namenjeni zagotavljanju podpor proizvodnji iz DVE, OVE in SPTA ter izvajanju programov za povečanje učinkovitosti rabe električne energije.

Osnovna cena zemeljskega plina, ki sledi trendu gibanja nafte in naftnih derivatov, je v 2010 zaradi naraščajočih cen nafte in njenih derivatov ponovno naraščala. Na gibanje cen so v letu 2010 najbolj vplivala pričakovanja glede izhoda iz gospodarske krize in ponovnega oživljanja gospodarstva. Še zlasti pa se je podražil zemeljski plin za gospodinjske odjemalce, končna cena za skoraj 20 odstotkov.

3.3.1 Razvoj trga z električno energijo

Veleprodajni trg električne energije ni doživel večjih sprememb, prevladujoč ostaja položaj skupine HSE, ki skupaj z Gen energija ohranja skoraj 90-odstotni tržni delež.

Na maloprodajnem trgu je bilo dogajanje bolj razgibano, pojavili so se novi dobavitelji, tudi število menjav dobavitelja se je ponovno povečalo. Svoj tržni delež je povečalo podjetje GEN-I, d. o. o., svojega dobavitelja pa je zamenjalo 17.782 odjemalcev. Nobeno od podjetij pa na trgu nima prevladujočega položaja.

Zaradi gospodarskih razmer in težav pri umeščanju objektov v prostor podjetjem sicer ni uspelo uresničiti vseh zastavljenih projektov, vendar je bilo predvsem v elektrogospodarstvu končanih ali pa sprejetih nekaj velikih energetskih projektov. Zgodba o projektu TEŠ 6 je bila rdeča nit slovenske energetike, vendar bomo na konec še počakali. Nadaljevala so se dela na dokončanju verige spodnjesavskih elektrarn in začela dela na 400 kV povezavi Beričevo-Krško, marca pa je začela poskusno obratovati črpalna hidroelektrarna Avče.

3.3.2 Razvoj trga z zemeljskim plinom

Podjetje Geoplin, d. o. o., ki je bilo tudi v letu 2010 največji uvoznik, trgovec in dobavitelj zemeljskega plina v Sloveniji, je leto končal uspešno, s podobnimi poslovnimi rezultati kot lani, ko je prodalo nekaj več kot milijardo kubičnih metrov plina. Glede na leto poprej pa se je zelo spremenila struktura dolgoročnih in kratkoročnih pogodb za uvoz zemeljskega plina. Medtem ko je bil v letu 2009 uvožen le dober odstotek zemeljskega plina, je bilo v letu 2010 na podlagi kratkoročnih pogodb uvoženih kar 12 odstotkov zemeljskega plina. Na slovenskem veleprodajnem trgu je delovalo 5 ponudnikov (trgovcev) zemeljskega plina.

Spreminja se tudi podoba maloprodajnega trga, v letu 2010 je na trg vstopil nov dobavitelj zemeljskega plina – Energetika Maribor, vendar je delež menjav dobavitelja še vedno pod 0,2 odstotka.

Med najpomembnejšimi aktivnostmi, ki bodo povečale prenosne zmogljivosti zemeljskega plina, je bil začetek gradnje plinovoda Ceršak-Kidričevo in pridobitev uporabnega dovoljenja za kompresorsko postajo Ajdovščina.

Večina plinskih projektov, ki bodo v prihodnosti vplivali na prenos in s tem tudi na trgovanje dodatnih količin iz obstoječih ali novih virov – gradnja terminala utekočinjenega zemeljskega plina na otoku Krku in obeh plinovodov Nabucco in Južni tok, pa zamuja.

3.4 Glavna področja, s katerimi se je ukvarjal regulator

Agencija kot energetski regulator v Sloveniji zagotavlja preglednost delovanja trga in regulira dejavnosti gospodarskih javnih služb (v nadaljevanju GJS) tako, da so storitve opravljene kakovostno in po primerni ceni. Agencija celovito spremlja delovanje energetskega trga in njegovo konkurenčnost, pri čemer usklajuje interese vseh udeležencev trga, upoštevajoč državno energetsko politiko. Vloga agencije zajema med drugim tudi dejavnosti izvajanja mehanizmov spodbujanja obnovljive in visoko učinkovite proizvodnje električne energije.

Agencija sodeluje tudi z institucijami EU in drugimi energetskimi regulatorji v EU, še zlasti v Skupini evropskih regulatorjev za električno energijo in plin (ERGEG), ki je svetovni organ Evropske komisije. Vlogo ERGEG prevzema evropska Agencija za sodelovanje energetskih regulatorjev (ACER), ki je v letu 2010 začela delovati, od 3. marca 2011 pa je sedež te agencije v Ljubljani.

Skupaj z drugimi regulatorji EU je agencija dejavna tudi pri širitvi energetskega trga na države Jugovzhodne Evrope. Energetski trg EU se postopoma razvija v notranji trg, zaradi fizičnih omejitev na mejah pa energetski regulatorji držav EU spodbujajo delovanje trga na regionalnih ravneh. V tem procesu je slovenski trg z energijo del treh regij za električno energijo in ene regije za zemeljski plin. Agencija ima v sodelovanju z regulatorji v regijah pomembno vlogo zlasti pri usklajevanju pravil in pozneje pri nadziranju dodeljevanja čezmejnih prenosnih zmogljivosti.

Leto 2010 je zaznamovalo predvsem sprejetje novih omrežninskih aktov na področju električne energije in sprejetje omrežninskih aktov na področju prenosa zemeljskega plina.

Kot smo omenili že v uvodu, so bile posebno obsežne naloge s področja obnovljivih virov energije in soproizvodnje koristne toplote in električne energije z visokim izkoristkom. Proces odločanja o podpori vsebuje izdajanje deklaracij za proizvodne naprave, izdajanje odločb o dodelitvi podpore in izdajanje potrdil o izvoru.

3.4.1 Regulativni okvir za elektroenergetska omrežja

Na podlagi sprememb energetskega zakona v marcu leta 2010, kjer so na novo določeni načini izvajanja nadziranja z regulativnim okvirom določenih upravičenih stroškov in ugotavljanja odstopanj (presežkov ali primanjkljajev) od regulativnega okvira za posamezno leto in za regulativno obdobje, je agencija nadaljevala z vsebinsko nadgradnjo metodologije. Na podlagi pripomb iz javne obravnave in na podlagi ekonomskih analiz je agencija pripravila novelirano metodologijo za regulativno obdobje 2011–2012. Svet agencije je julija 2010 sprejel Akt o metodologiji za določitev omrežnine in kriterijih za ugotavljanje upravičenih stroškov za elektroenergetska omrežja in metodologiji za obračunavanje omrežnine za obdobje 2011–2012, ki je bil objavljen v Uradnem listu RS št. 59/2010. Skladno z določili nove metodologije je agencija oktobra izdala upravni odločbi obema sistemskima operaterjema, v katerih je določila omrežnine za novo regulativno obdobje in tarifne postavke, ki jih sistemski operaterja obračunavata uporabnikom omrežja.

3.4.2 Kakovost oskrbe z električno energijo

Agencija je z rednimi analizami pridobljenih podatkov o neprekinjenosti napajanja (SAIDI, SAIFI) izvajala mesečni nadzor kakovosti oskrbe v distribucijskih podjetjih. Ob tem so bile opravljene aktivnosti posodobitve metodologije reguliranja na področju minimalnih standardov kakovosti. V okviru izvajanja procesa nadzora kakovosti oskrbe in po prejetju povratnih informacij o Aktu o posredovanju podatkov o kakovosti oskrbe je agencija natančneje določila parametre komercialne kakovosti in z javno obravnavo izvedla prenovu Akta o posredovanju podatkov o kakovosti oskrbe.

Izvedena je bila analiza primernosti uporabe nekaterih novih kazalnikov neprekinjenosti napajanja in kazalnikov razpoložljivosti za potrebe reguliranja s kakovostjo oskrbe sistemskega operaterja prenosnega omrežja.

Skupaj s sistemskima operaterjema so potekale aktivnosti prenove e-storitev za posredovanje podatkov o kakovosti, s katero želi agencija dokončno poenotiti posredovanje podatkov za vsa tri področja kakovosti oskrbe, zmanjšati število poročil in pohitriti njihovo izdajo ter s tem zmanjšati stroške v reguliranih podjetjih.

3.4.3 Dostop do čezmejnih prenosnih zmogljivosti

Za uveljavitev zahtev iz EU Uredbe 1228/2003/ES je agencija sodelovala z ostalimi regulatorji v regiji, da se v obdobju po 2010 ob višji stopnji koordinacije zagotovijo še preglednejši pogoji dodeljevanja čezmejnih prenosnih zmogljivosti. V vseh treh regijah, v katere je Slovenija vključena, so bila usklajena in sprejeta nova pravila določanja in dodeljevanja prostih čezmejnih prenosnih zmogljivosti za obdobje po 2010.

V regiji Srednja vzhodna Evropa (CEE) bodo sistemski operaterji dodeljevali čezmejne prenosne zmogljivosti na skupni način, ki ga bo izvajala dražbena hiša CAO (Central Auction Office) s sedežem v nemškem Freisingu. V regiji Srednja južna Evropa (CSE) bo po 1. aprilu 2011 vse dražbe čezmejnih prenosnih zmogljivosti v regiji prevzela dražbena hiša CASC CWE, ki ima sedež v Luksemburgu.

Dodatne aktivnosti, ki so zaznamovale urejanje dostopa do čezmejnih prenosnih zmogljivosti za dan vnaprej, so bile povezane s pripravo pravil za spajanje trgov Italije in Slovenije s pomočjo implicitnih dražb namesto dosedanjih eksplicitnih. Od junija 2009 deluje meddržavna delovna skupina, ki ji skupaj predsedujeta predstavnika italijanskega regulatorja in agencije. V juliju 2010 je delovna skupina dokončala krovni sporazum, ki ureja najpomembnejše odnose med udeleženci, ki bodo sodelovali pri spojitvi trgov. Na podlagi zaključenih dogovorov med vsemi udeleženci je svet agencije oktobra 2010 dal soglasje h krovnemu sporazumu.

V sredini leta je agencija izdelala letno poročilo o namenski uporabi prihodkov od prezasedenosti, ki jih sistemski operater prenosnega omrežja pridobi na dražbah. Poročilo je namenjeno Evropski komisiji, ki spremlja izvajanje določb po EU Uredbi 1228/2003/ES.

3.4.4 Obnovljivi viri energije ter soproizvodnja toplote in električne energije

Agencija je v letu 2010 izdala skupaj 410 odločb o dodelitvi deklaracije za proizvodno napravo. Večina proizvodnih naprav, za katere je bila pridobljena deklaracija za proizvodno napravo, je bila vključena tudi v sistem podpor za proizvedeno električno energijo, o čemer so prav tako bile izdane odločbe o dodelitvi podpore. V letu 2010 je bilo glede na število izdanih deklaracij na novo postavljenih 285 proizvodnih naprav, od tega 276 sončnih elektrarn.

Agencija je pripravila Napoved položaja proizvodnih naprav na obnovljive vire energije in s soproizvodnjo z visokim izkoristkom na trgu z električno energijo. Napoved je izdelana v skladu z Uredbo o pravilih za pripravo napovedi položaja proizvodnih naprav na obnovljive vire energije in s soproizvodnjo z visokim izkoristkom na trgu z električno energijo (Uradni list RS, št. 83/09), ki določa način izračuna referenčne cene električne energije in referenčnih cen energentov – zemeljskega plina, lesne biomase, substrata koruzne silaže in premoga.

Za potrebe dokazovanja porekla električne energije, ki ga morajo izkazovati dobavitelji, je agencija izdajala potrdila o izvoru električne energije skladno z zakonodajo. Skupaj je bilo na zahtevo dobaviteljev izdanih za skoraj 3135 GWh potrdil o izvoru.

Agencija je vključena v mednarodni sistem EECS (European Energy Certification System), in sicer v sistem izdajanja certifikatov RECS (Renewable Energy Certification System) in v sistem izdaje potrdil o izvoru za proizvodnjo električne energije iz obnovljivih virov (EECS-GO). Agencija je leta 2010 izdala za 135.652 MWh certifikatov RECS.

3.4.5 Sprejemanje splošnih aktov za izvrševanje javnih pooblastil na področju zemeljskega plina

3.4.5.1 Akti in pravila za prenosno omrežje zemeljskega plina

Julija 2010 sta bila v Uradnem listu RS, št. 59/10 objavljena dva nova akta za prenosno omrežje zemeljskega plina, in sicer:

- Akt o metodologiji za določitev omrežnine in kriterijev za ugotavljanje upravičenih stroškov za prenosno omrežje zemeljskega plina
- Akt o metodologiji za obračunavanje omrežnine za prenosno omrežje zemeljskega plina

Navedeni metodologiji spreminjata trajanje regulativnega obdobja iz enega leta na tri leta in določitev cen tudi za prenos zemeljskega plina od enega do drugega prenosnega omrežja.

Agencija je oblikovala Smernice za obračun odstopanj prevzema in predaje zemeljskega plina. Smernice so bile posredovane sistemskemu operaterju prenosnega omrežja, ki jih je upošteval pri pripravi Pravil za obračun odstopanj prevzema in predaje zemeljskega plina.

V letu 2010 so se nadaljevale aktivnosti za oblikovanje enotnih stališč o prihodnji vlogi agencije pri vrednotenju razvojnih načrtov sistemskemu operaterju prenosnega omrežja zemeljskega plina. V ta namen je agencija pripravila predlog obvezne vsebine triletnih razvojnih načrtov in potrebnih aktivnosti pri njihovem vrednotenju.

3.4.5.2 Omrežnina za prenosno omrežje zemeljskega plina

Sistemski operater je marca 2010 podal novo vlogo za izdajo soglasja k predlagani omrežnini za prenosno omrežje zemeljskega plina, h kateri je svet agencije dal soglasje. Nove cene so začele veljati 1. aprila 2010.

V letu 2010 je agencija od systemskega operaterja prenosnega omrežja prejela 11 vlog za spremembo osnovne cene zemeljskega plina na prenosnem omrežju. Svet agencije je k 8 vlogam podal soglasje.

Agencija je v skladu z 31. členom Akta o metodologiji za določitev omrežnine in kriterijev za ugotavljanje upravičenih stroškov za prenosno omrežje zemeljskega plina pripravila obrazce v elektronski obliki za podajo vloge systemskega operaterja prenosnega omrežja zemeljskega plina za izdajo soglasja k omrežnini in upravičenim stroškom ter drugim elementom omrežnine za regulativno obdobje 2011-2013. Systemski operater prenosnega omrežja je oktobra 2010 podal vlogo za izdajo soglasja k omrežnini in upravičenim stroškom ter drugim elementom omrežnine za regulativno obdobje 2011-2013, vendar do konca leta 2010 soglasje še ni bilo izdano.

3.4.5.3 Omrežnine za distribucijska omrežja zemeljskega plina

Agencija izdaja soglasja k predlaganim omrežninam za distribucijska omrežja zemeljskega plina. Za izdajo soglasja k omrežnini in upravičenim stroškom ter drugim elementom omrežnine za leto 2011 je agencija v letu 2010 prejela 16 vlog 11 systemskih operaterjev distribucijskega omrežja zemeljskega plina za 57 lokalnih skupnosti. V letu 2010 je bilo izdanih 10 soglasij (za 32 lokalnih skupnosti).

3.4.5.4 Splošni pogoji za dobavo in odjem zemeljskega plina iz distribucijskega omrežja

Agencija je za skrajšanje postopkov nudila systemskim operaterjem možnost preliminarne uskladitve splošnih pogojev za dobavo in odjem.

Tri systemske operaterje, ki so preliminarно uskladili svoje predloge aktov v prejšnjem obdobju, je agencija pozvala k podaji informativnega poročila o stanju na področju pridobivanja soglasij lokalnih skupnosti. Iz poročila je bilo razvidno, da systemski operaterji izvajajo aktivnosti na področju pridobivanja soglasij lokalnih skupnosti v skladu z njihovimi zmožnostmi.

Agencija je leta 2010 petim systemskem operaterjem izdala soglasje k predlogu akta splošnih pogojev za dobavo in odjem. Podala je tudi eno soglasje k predlogu akta o spremembah splošnih pogojev za dobavo in odjem.

3.4.5.5 Systemska obratovalna navodila za distribucijsko omrežje zemeljskega plina

Agencija je v letu 2010 izdala 3 soglasja k systemskim obratovalnim navodilom za distribucijsko omrežje zemeljskega plina.

3.4.6 Odločanje o licencah za opravljanje energetske dejavnosti

EZ in Uredba o pogojih in postopku za izdajo ter odvzem licence za opravljanje energetske dejavnosti določata pogoje za pridobitev licence za opravljanje energetske dejavnosti. O izdaji in odvzemu licence agencija odloča v upravnem postopku na podlagi EZ in uredbe.

Skladno z določili uredbe se licenca izda za 5 let, imetnik licence pa ima pravico, da po prenehanju veljavnosti licence pridobi novo. Leta 2010 je agencija v postopkih pridobivanja licenc izdala 82 odločb, 15 sklepov o zavrženju, en postopek je bil ustavljen, izdanih pa je bilo tudi 8 sklepov o spremembi naziva oziroma naslova imetnika licence.

3.4.7 Odločanje v sporih in o pritožbah

Agencija skladno z 88. členom EZ odloča v upravnem postopku na prvi stopnji v sporih med uporabniki omrežja oziroma zainteresiranimi osebami in sistemskimi operaterji oziroma organizatorjem trga v posamičnih zadevah, ki nastajajo zaradi:

- dostopa do omrežij,
- obračunane cene za uporabo omrežij,
- trditve o kršitvi splošnih dobavnih pogojev in sistemskih obratovalnih navodil,
- ugotovljenih odstopanj in zneskov za pokrivanje stroškov izravnave odstopanj ter kršitev splošnih aktov, ki urejajo odstopanja in njihovo izravnavo, in
- statusa posebnega odjemalca.

Agencija v upravnem postopku na drugi stopnji odloča tudi o pritožbi zoper odločbo sistema operaterja o izdaji ali zavrnitvi soglasja za priključitev na energetska omrežja.

Leta 2010 se je v primerjavi z letom 2009 povečalo število vseh sporov. Agencija je skupaj prejela 48 zahtev za odločanje; 46 vlog je bilo s področja električne energije, 2 pa s področja zemeljskega plina. Rešenih je bilo 43 vlog, od tega je bila zoper 3 odločitve vložena pritožba. Iz prejšnjega obdobja je agencija odločala v 8 sporih, od tega je bila zoper eno odločitev vložena pritožba. Agencija je v vseh primerih spoštovala zakonski rok za odločanje in kot neodvisni organ odločila skladno z zakonskimi in podzakonskimi predpisi ter na podlagi ugotovljenega dejanskega stanja.

3.4.8 Nadzor na maloprodajnem trgu z električno energijo in zemeljskim plinom

Pregled in analizo cen električne energije omogoča agencija na svojih spletnih straneh s programom "Primerjalnik ponudb", s katerim je možno opraviti izračun cene posameznih elementov, ki sestavljajo skupni znesek električne energije (energija, omrežnina, prispevki, trošarina, davek) in maloprodajnega indeksa cen. Analize se lahko izvajajo na mesečnem ali letnem nivoju. S to spletno aplikacijo so uporabnikom pregledno predstavljene maloprodajne cene na trgu z električno energijo, omogočena jim je tudi možnost, da preverijo svoj račun.

Agencija je za boljšo obveščenost gospodinjskih odjemalcev zemeljskega plina o stanju na trgu zemeljskega plina pripravila pregled cen posameznih dobaviteljev zemeljskega plina za gospodinjske odjemalce, ki je odjemalcem prav tako na voljo na spletni strani agencije. V preglednicah so prikazani aktualni podatki o dostopnosti informacij o končnih cenah zemeljskega plina posameznih dobaviteljev gospodinjskim odjemalcem in tudi aktualne cene teh dobaviteljev za različne skupine odjemalcev (glede na količino odjema).

Agencija je odgovarjala na veliko število vprašanj odjemalcev in drugih javnosti z vseh področij delovanja trgov z električno energijo in zemeljskim plinom.

3.4.9 Naloge in dejavnosti agencije s področja daljinske toplote

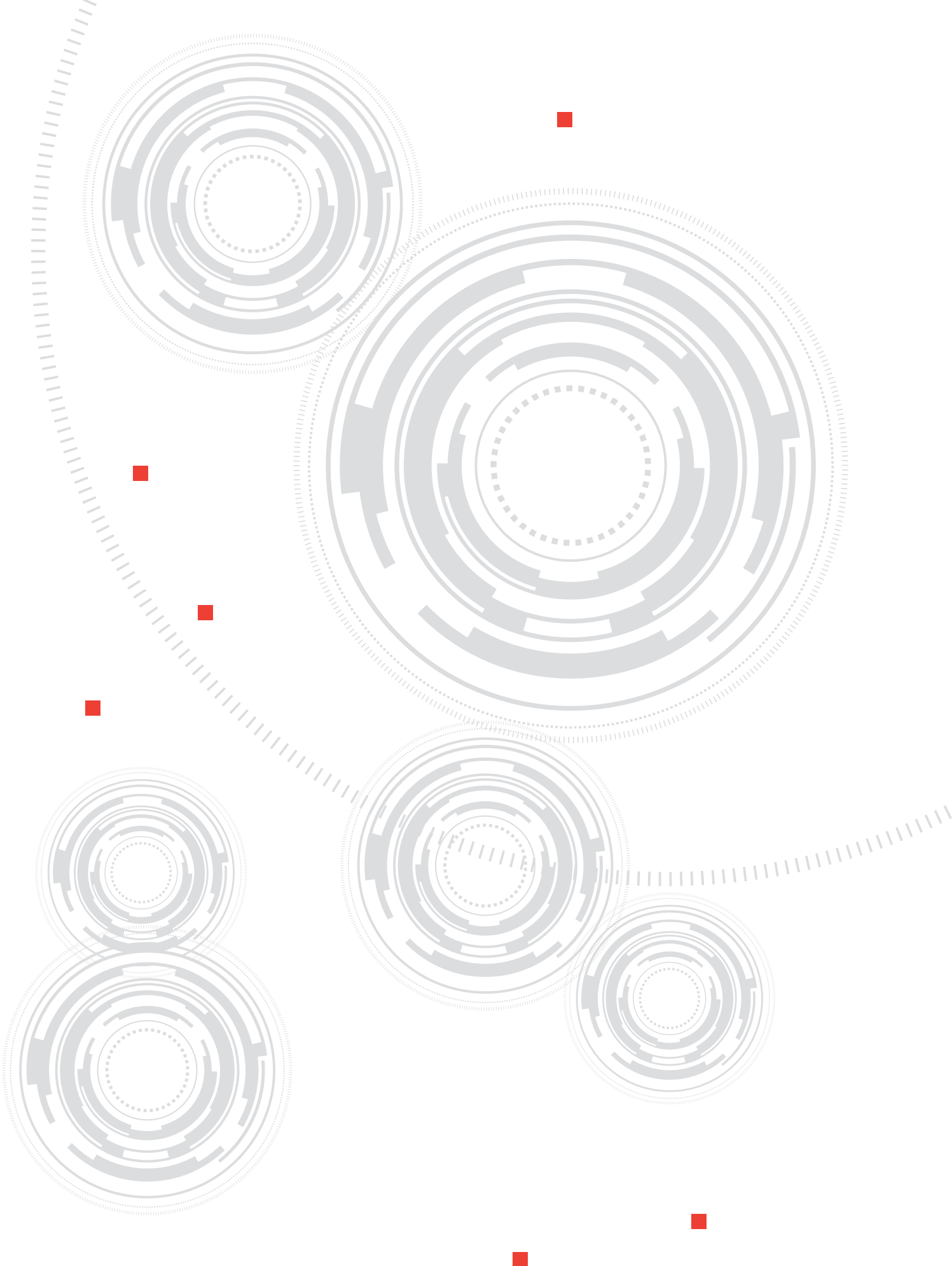
Agencija na področju oskrbe z daljinsko toploto izdaja splošne akte za izvajanje javnih pooblastil o metodologiji za določitev splošnih pogojev za dobavo in odjem toplote iz distribucijskega omrežja, metodologiji za pripravo tarifnih sistemov za dobavo in odjem toplote iz distribucijskega omrežja ter daje soglasje k sistemskim obratovalnim navodilom za distribucijsko omrežje za oskrbo s toploto.

Agencija je v letu 2010 pripravila osnutek Akta o spremembah Akta o določitvi metodologije za določitev splošnih pogojev za dobavo in odjem toplote iz distribucijskega omrežja in ga posredovala v javno obravnavo. Ob pripravi osnutka navedenega akta je agencija Ministrstvo za gospodarstvo opozorila, da se po njenem mnenju s črtanjem soglasja samoupravne lokalne skupnosti k splošnim pogojem za dobavo in odjem toplote iz distribucijskega omrežja, kot je to določila v letu 2010 sprejeta novela EZ, zmanjšuje nadzor nad izvajalci gospodarske javne službe daljinskega ogrevanja na tem področju.

V letu 2010 je agencija izdala 3 soglasja k sistemskim obratovalnim navodilom za distribucijsko omrežje za oskrbo s toploto. Zaradi uskladitve z novelo EZ, s katero se je spremenila terminologija na področju daljinskega ogrevanja, je agencija pripravila tudi ustrezno dopolnjen oziroma spremenjen generični dokument sistemskih obratovalnih navodil in ga objavila na svoji spletni strani kot pomoč distributerjem toplote pri pripravi njihovih sistemskih obratovalnih navodil.

Agencija vodi tudi evidenco pritožb zoper odločbe o izdaji ali zavrnitvi soglasja za priključitev na omrežje za oskrbo s toploto oziroma z drugim energetskega plinom. O številu teh pritožb morajo občine enkrat letno obvestiti agencijo. Agencija je obvestilo prejela zgolj od ene občine, druge občine pa so podatke posredovale šele na podlagi poziva. Na podlagi prejetih obvestil slovenskih občin agencija ugotavlja, da v letu 2010 ni bilo pritožb zoper odločbe o izdaji ali zavrnitvi soglasja za priključitev na omrežje za oskrbo s toploto oziroma z drugim energetskega plinom, o katerih odloča župan občine.

Agencija do 15. februarja za preteklo koledarsko leto ni prejela nobenega poročila o skupni letni količini dobavljene energije, ki so ji ga dolžni posredovati dobavitelji, ki daljinsko ogrevanje ali oskrbo z drugimi energetskega plini iz samostojnega zaključenega omrežja izvajajo kot tržno dejavnost oskrbe končnih odjemalcev.

The image features a vibrant blue background adorned with several concentric circles of varying sizes and styles. These circles are composed of solid lines, dashed lines, and dotted lines, creating a sense of depth and movement. In the center of the largest circle, the number '4' is prominently displayed in a white, sans-serif font. To the right of the central circle, the text 'Električna energija' is written in a white, sans-serif font, following the curve of a dashed circle. The overall composition is clean and modern, with a strong emphasis on geometric shapes and a monochromatic color palette.

4

Električna energija

4.1 Splošno

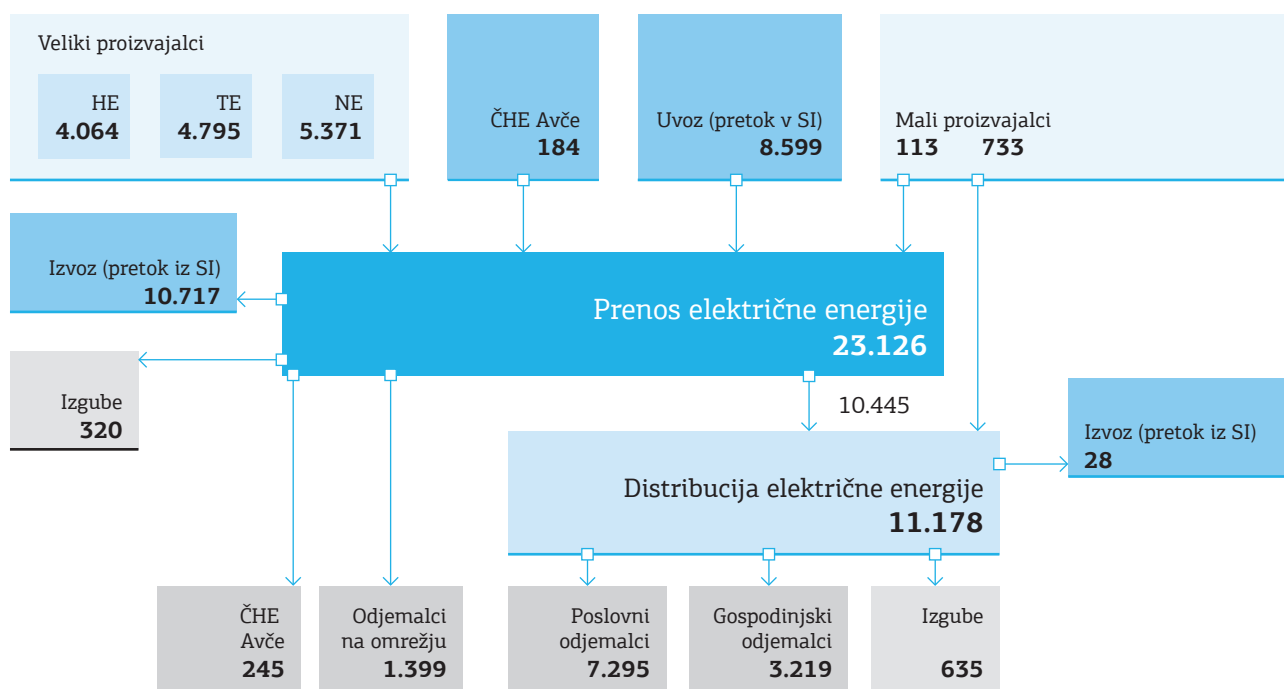
V letu 2010 je poraba električne energije znašala 12.158 GWh (izgube v omrežju niso upoštevane). V primerjavi z letom 2009 je bila poraba večja za 919 GWh ali 8,2 %. Odjemalci, priključeni na prenosno omrežje, so porabili 1399 GWh električne energije, oziroma 26,7 % več kot v primerjavi z letom 2009. Poraba odjemalcev, priključenih na distribucijska omrežja, je bila za 3,7 % večja kot leta 2009 in je znašala 10.515 GWh. K večji porabi je prispevala tudi črpalna hidroelektrarna Avče (v nadaljevanju ČHE Avče) za črpanja vode za akumulacijo, in sicer 245 GWh. ČHE Avče je pričela s poskusnim obratovanjem v mesecu marcu 2010. Izgube električne energije v prenosnem in distribucijskem elektroenergetskem omrežju so znašale 955 GWh ali 7,2 % električne energije, v katero so vključeni tudi tranzit, uvoz in izvoz električne energije.

V Sloveniji je bilo v letu 2010 proizvedene 15.260 GWh električne energije, kar je 53 GWh več kot leta 2009. Hidroelektrarne so skupaj proizvedle 4248 GWh električne energije, kar je 29 GWh manj kot leto pred tem. Termoelektrarne so proizvedle 4907 GWh električne energije, oziroma 121 GWh več kot v letu 2009. Jedrska elektrarna Krško je proizvedla 5371 GWh električne energije, kar je 82 GWh manj kot v letu prej. Proizvodnja električne energije pri malih proizvajalcih (s proizvodnimi enotami, manjšimi od 10 MW) se je v primerjavi s proizvodnjo leta 2009 povečala za 69 GWh in je znašala 846 GWh. V letu 2010 je bila poraba električne energije, vključno z izgubami v omrežju, v celoti pokrita iz proizvodnih virov na območju Republike Slovenije, tudi ob upoštevanju polovičnega deleža proizvodnje v jedrski elektrarni Krško, ki pripada Republikli Hrvaški. Viške proizvodnje električne energije so trgovci izvažali. V letu 2010 se je prek prenosnega in distribucijskega omrežja izvozilo 10.745 GWh električne energije, uvozilo pa 8599 GWh električne energije. Omenjene količine energije so povzete iz bilanc sistemskih operaterjev prenosnega in distribucijskega omrežja.

Intenzivna vlaganja v izgradnjo proizvodnih enot za izrabo obnovljivih virov se kažejo v spremeni njanju strukture proizvodnje. Leta 2010 je znašal delež proizvodnje električne energije v hidroelektrarnah in v elektrarnah na druge obnovljive vire približno 34 % vse proizvodnje. Elektrarne na fosilna goriva so v letu 2010 prispevale približno 31 % celotne proizvodnje, jedrska elektrarna Krško pa 35 %.

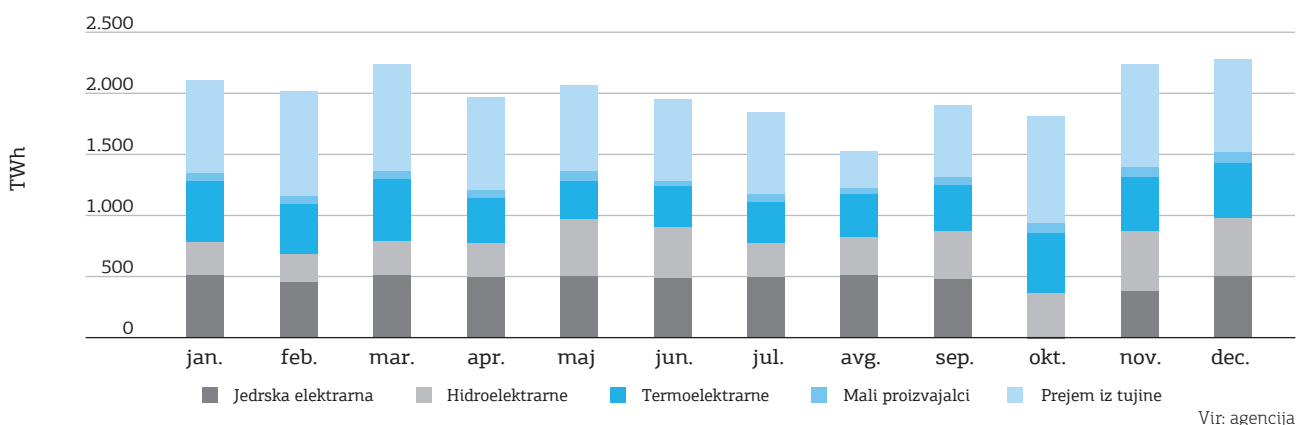
Največja urna obremenitev prenosnega elektroenergetskega sistema je bila v decembru, in sicer 1940 MW.

Slika 1: Elektroenergetska bilanca proizvodnje in porabe električne energije v letu 2010 – v GWh

Vir: agencija

Slika 2: Mesečni prikaz proizvodnje električne energije in prejema iz tujine

Vir: agencija

Tabela 1: Proizvodnja električne energije in uvoz v letih 2008 in 2009 – v GWh

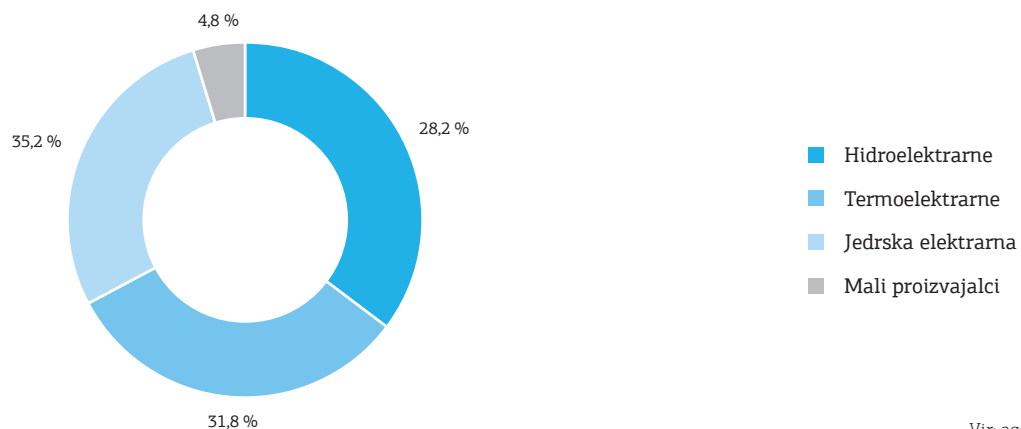
	2009	2010	Indeks 10/09
Hidroelektrarne	4.227	4.305	101,8
Termoelektrarne	4.700	4.851	103,2
Jedrska elektrarna	5.453	5.371	98,5
Mali proizvajalci*	777	790	101,7
Skupna proizvodnja v Sloveniji	15.207	15.317	101,1
Uvoz	7.780	8.599	110,5
Skupaj	22.987	23.916	104,3

*V kategorijo mali proizvajalci so vključene proizvodne enote z močjo do 10 MW, vključno s tistimi, ki so nameščene pri odjemalcih.

Vir: agencija

Podatek o proizvodnji (tabela 1) vsebuje celotno proizvodnjo v NEK, tudi polovico, ki pripada Hrvaški in ki je upoštevana v podatku o izvozu oziroma pretoku iz Slovenije.

Slika 3: Struktura proizvodnih virov električne energije v Sloveniji v letu 2010

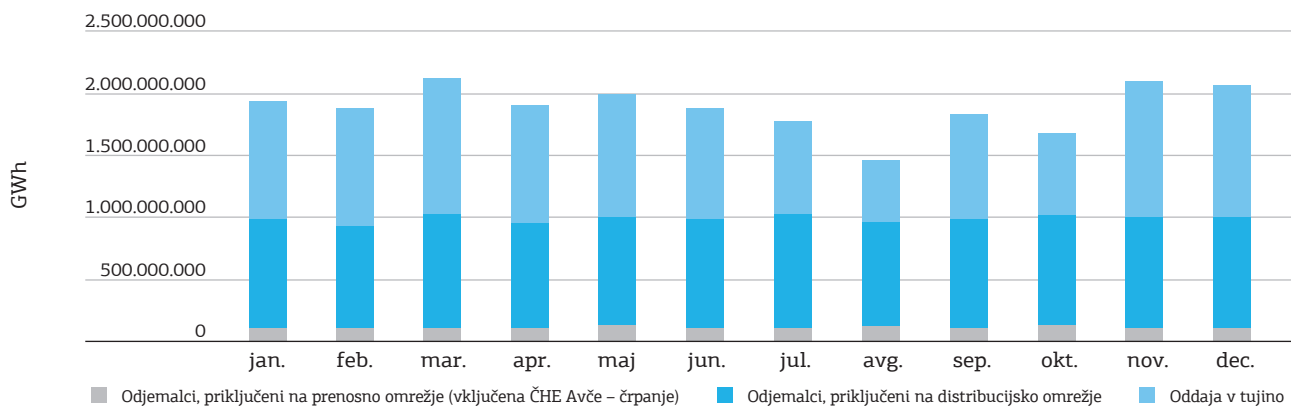
Vir: agencija

Tabela 2: Primerjava porabe električne energije v letih 2009 in 2010 – v GWh

	2009	2010	Indeks 10/09
Poslovni odjemalci na prenosnem omrežju	1.104	1.399	126,7
Poslovni odjemalci na distribucijskem omrežju	6.974	7.295	104,6
Gospodinjski odjemalci	3.161	3.219	101,8
Poraba ČHE Avče	–	245	–
Izgube v omrežju	843	955	113,3
Poraba skupaj	12.082	13.113	108,5
Izvoz	10.865	10.745	98,5
Skupaj	23.807	23.858	100,2

Vir: agencija

Slika 4: Gibanje porabe električne energije v Sloveniji v letu 2010

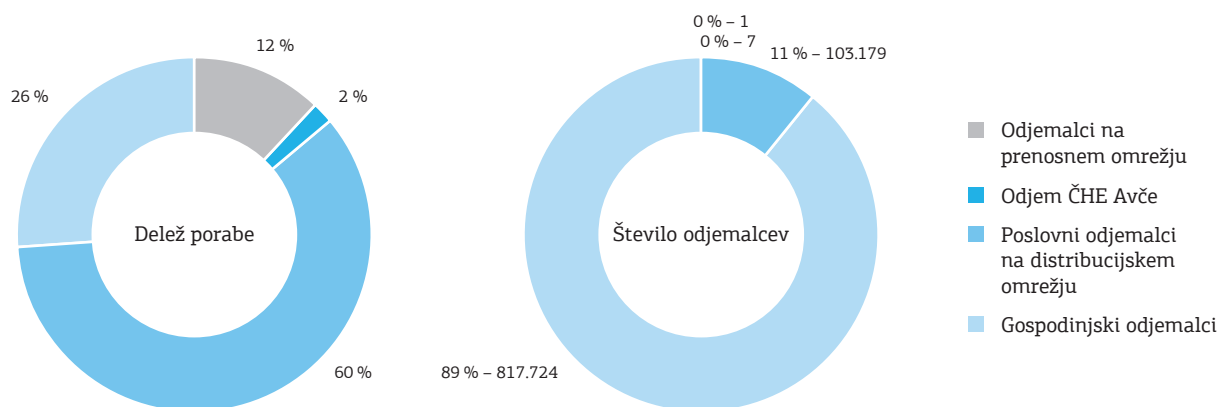
Vir: agencija

Tabela 3: Delež porabe in število odjemalcev električne energije glede na vrsto odjema

	Število	Poraba v GWh
Odjemalci na prenosnem omrežju	7	1.399
Odjem ČHE Avče	1	245
Poslovni odjemalci na distribucijskem omrežju	103.179	7.295
Gospodinjski odjemalci	817.724	3.219
Odjemalci skupaj	920.911	12.158

Viri: agencija, sistemska operaterja

Slika 5: Delež porabe in števila odjemalcev električne energije glede na vrsto odjema

Viri: agencija, sistemska operaterja

Ob koncu leta 2010 je bilo na elektroenergetsko omrežje Slovenije priključenih 920.911 odjemalcev električne energije. V primerjavi z letom 2009 se je v strukturi porabe povečal delež porabe odjemalcev, priključenih na prenosno omrežje, in sicer z 10 na 12 %. Delež porabe odjemalcev, priključenih na distribucijsko omrežje, se je nekoliko zmanjšal tudi zaradi pričetka obratovanja ČHE Avče.

4.2 Regulirane dejavnosti

4.2.1 Reguliranje prenosne in distribucijske dejavnosti

Dejavnosti prenosa in distribucije električne energije sta obvezni GJS, ki ju izvajajo sistemske operaterji elektroenergetskih omrežij. Način opravljanja GJS je predpisan z uredbo, ki jo izda vlada.

GJS sistemskega operaterja prenosnega in distribucijskega omrežja električne energije se financirata iz omrežnine in drugih virov. Omrežnino za uporabo elektroenergetskih omrežij določa agencija.

GJS sistemskega operaterja prenosnega omrežja električne energije izvaja kot svojo edino dejavnost Elektro Slovenija, d. o. o., s sedežem na Hajdrihovi 2 v Ljubljani (www.eles.si) – v nadaljevanju Eles.

GJS sistemskega operaterja distribucijskega omrežja električne energije izvaja na podlagi koncesije SODO, d. o. o., s sedežem na Minařikovi ulica 5 v Mariboru (www.sodo.si). SODO, d. o. o., izvaja GJS sistemskega operaterja distribucijskega omrežja kot svojo edino dejavnost – v nadaljevanju SODO.

Sistemska operaterja prenosnega in distribucijskega elektroenergetskega omrežja sta v 100-odstotni lasti države.

Prenosno elektroenergetsko omrežje je visokonapetostno električno omrežje od proizvajalca oziroma povezave s sosednjimi prenosnimi omrežji do distribucijskega omrežja ali do uporabnika omrežja. Prenosni elektroenergetski sistem Slovenije je dobro povezan z Avstrijo, Italijo in Hrvařko, medtem ko med Slovenijo in Madžarsko ni daljnovodnih povezav. V letu 2010 je bila skupna sistemska dolžina daljnovodov 2614 kilometrov. Lastnik prenosnega elektroenergetskega omrežja je podjetje Elektro Slovenija, d. o. o.

Distribucijsko elektroenergetsko omrežje je omrežje od prenosnega elektroenergetskega omrežja do končnega odjemalca. Izvajalec GJS sistemskega operaterja distribucijskega omrežja SODO, d. o. o., ima v najemu distribucijsko elektroenergetsko omrežje v skupni sistemske dolžini 62.960 kilometrov. V lasti odjemalcev je 867 kilometrov distribucijskega elektroenergetskega omrežja. SODO, d. o. o., je v letu 2010 postal lastnik 36 kilometrov distribucijskega elektroenergetskega omrežja.

SODO, d. o. o., ima v najemu:

- 16.332 kilometrov distribucijskega elektroenergetskega omrežja Elektra Celje, podjetja za distribucijo električne energije, d. d., Vrunčeva 2a, 3000 Celje, www.elektro-celje.si,
- 5417 kilometrov distribucijskega elektroenergetskega omrežja Elektra Gorenjska, podjetja za distribucijo električne energije, d. d., Ulica Mirka Vadnova 3a, 4000 Kranj, www.elektro-gorenjska.si,
- 16.257 kilometrov distribucijskega elektroenergetskega omrežja Elektra Ljubljana, podjetja za distribucijo električne energije, d. d., Slovenska cesta 58, 1000 Ljubljana, www.elektro-ljubljana.si,
- 16.309 kilometrov distribucijskega elektroenergetskega omrežja Elektra Maribor, podjetja za distribucijo električne energije, d. d., Vetrinjska ulica 2, 2000 Maribor, www.elektro-maribor.si in
- 8645 kilometrov distribucijskega elektroenergetskega omrežja Elektra Primorska, podjetja za distribucijo električne energije, d. d., Erjavčeva 22, 5000 Nova Gorica, www.elektro-primorska.si.

Skladno z zakonodajo ima SODO, d. o. o., z lastniki distribucijskega elektro-energetskega omrežja sklenjeno Pogodbo o najemu elektrodistribucijske infrastrukture in izvajanju storitev za sistemskega operaterja distribucijskega omrežja (v nadaljevanju pogodba).

S pogodbo so urejena vsa vprašanja v zvezi z obsegom in namenom uporabe elektrodistribucijske infrastrukture, višina najemnine, pogoji in način vzdrževanja elektrodistribucijske infrastrukture in druga vprašanja v zvezi z elektrodistribucijsko infrastrukturo ter izvajanjem drugih storitev, ki sistemskemu operaterju distribucijskega omrežja omogočajo učinkovito opravljanje nalog.

Izvajalec GJS sistemskega operaterja distribucijskega omrežja je imel v letu 2010 sklenjeno tudi pogodbo o najemu elektrodistribucijske infrastrukture in naprav na zaokroženem gospodarskem kompleksu Ruše s TDR Metalurgija, d. d. – v stečaju, Tovarniška cesta 51, Ruše.

4.2.1.1 Poslovanje sistemskega operaterja prenosnega omrežja

V postopku revizije za leto 2010 je Eles moral spremeniti izkaz poslovnega izida za leto 2009, tako da je povečal čisti poslovni izid za 2,60 milijona evrov. Popravek je bil potreben zaradi naknadnega pripoznanja finančnih prihodkov iz naslova dividend. Tako je Eles poslovno leto 2009 končal s 16,26 milijona evrov čistega poslovnega izida. Poslovno leto 2010 je Eles končal s 5,27 milijona evrov čistega poslovnega izida, kar je 10,99 milijona evrov manj kot leta 2009.

V letu 2010 je sistemski operater prenosnega omrežja prihodek pridobival iz omrežnine za prenosno omrežje, omrežnine za sistemske storitve, omrežnine za posebno sistemske storitve in drugih prihodkov. Prihodki iz omrežnine za prenosno omrežje so leta 2010 znašali 58,93 milijona evrov, kar je 1,83 % manj, kot je agencija določila v regulativnem okviru za leto 2010. Načrtovani prihodek sistemskih storitev za leto 2010 je znašal 39,73 milijona evrov, dejanski pa 40,27 milijona evrov. Dejanski prihodek od dražb za dodeljevanje prezasedenih čezmejnih prenosnih zmogljivosti in prihodek iz mehanizma čezmejnih poravnjav med sistemskimi operaterji sta znašala 34,38 milijona evrov, kar je 16 % manj kot v letu 2009. V letu 2010 je Eles skladno s 46.a členom EZ del prihodka od dražb za dodeljevanje prezasedenih čezmejnih prenosnih zmogljivosti v izkazu poslovnega izida zmanjšal oz. razmejil, kar ima za posledico nižji čisti poslovni izid kot v letu 2009. Razmejen del prihodka od dražb za dodeljevanje prezasedenih čezmejnih prenosnih zmogljivosti se bo v prihodnosti porabil skladno s 46.a členom EZ in Uredbo št. 1228/2003 o pogojih za dostop do omrežja za čezmejne izmenjave električne energije.

Konec leta 2010 je bilo v Elesu 533 zaposlenih, kar je 4,48-odstotno zmanjšanje števila zaposlenih v primerjavi z letom 2009.

4.2.1.2 Poslovanje sistemskega operaterja distribucijskega omrežja

SODO, d. o. o., je poslovno leto 2010 končal z 2,19 milijona evrov čistega poslovnega izida, kar je 1,33 milijona evrov več kot leta 2009.

Sistemski operater distribucijskega omrežja je v letu 2010 pridobival prihodek iz omrežnine za distribucijsko omrežje, omrežnine za posebno sistemske storitve, povprečnih stroškov priključevanja in drugih prihodkov. Sredstva iz povprečnih stroškov priključevanja so namenski vir za financiranje naložb v elektroenergetsko infrastrukturo in se letno priznajo kot prihodek v višini obračunane amortizacije po določeni amortizacijski stopnji.

V regulativnem okviru za leto 2010 je agencija opredelila 208,52 milijona evrov prihodka iz omrežnine za distribucijsko omrežje. Ker je bila poraba električne energije večja od načrtovane, je prihodek iz omrežnine za distribucijsko omrežje znašal 225,33 milijona ali 8 % več, kot je bilo načrtovano. Prihodek iz omrežnine za posebno sistemsko storitev pa je znašal 2,42 milijona evrov.

Konec leta 2010 je bilo v podjetju 23 zaposlenih, kar sta 2 zaposlena več kot leta 2009.

4.2.1.3 Poslovanje lastnikov elektrodistribucijske infrastrukture

Lastniki elektrodistribucijske infrastrukture so v letu 2010 pridobivali prihodek s prodajo električne energije, iz najemnine za elektrodistribucijsko omrežje, izvajanja storitev za sistemskega operaterja distribucijskega omrežja in drugih prihodkov.

Tabela 4: Čisti poslovni izid poslovanja po dejavnostih

V mio EUR

Dejavnost		Elektro Celje	Elektro Gorenjska	Elektro Ljubljana	Elektro Maribor	Elektro Primorska	Skupaj podjetja
Najem in storitve	2009	-4,82	-1,06	-3,79	0,12	-2,12	-11,67
	2010	4,01	1,38	-2,41	2,84	0,99	6,81
	Razlika 10/09	8,83	2,44	1,38	2,72	3,11	18,48

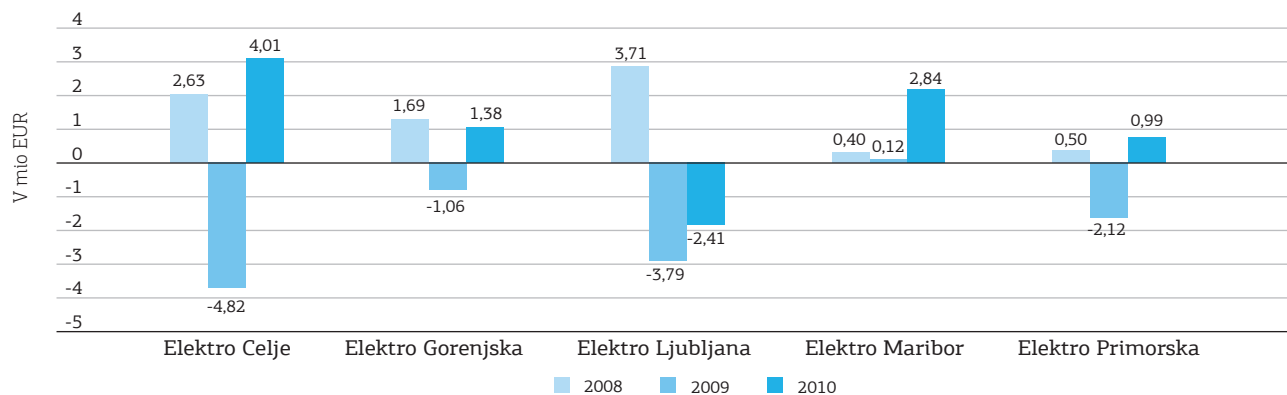
Viri: podatki podjetij (izkazi podjetij za leto 2010)

Lastniki elektrodistribucijske infrastrukture so v letu 2010 po nerevidiranih izkazih ustvarili 19,41 milijona evrov čistega poslovnega izida. Od tega so z oddajanjem elektrodistribucijske infrastrukture v najem in izvajanjem storitev za sistemskega operaterja distribucijskega omrežja (najem in storitve) dosegli 6,81 milijona evrov čistega poslovnega izida.

V letu 2010 so vsi lastniki elektrodistribucijske infrastrukture, razen Elektra Ljubljana, d. d., na dejavnosti najem in storitve poslovali s pozitivnim čistim poslovnim izidom. Pozitivni čisti poslovni izid v letu 2010 je delno rezultat prihodkov iz najemnine za elektrodistribucijsko infrastrukturo in prihodkov od storitev, ki se izvajajo za SODO ter se nanašajo na leto 2009. Navedeni prihodki so rezultat izračuna odstopanj od regulativnega okvira za leto 2009. Višina odstopanj od regulativnega okvira za leto 2009, ki se upošteva v rezultatu poslovanja leta 2010, je bila dogovorjena v aneksu k pogodbi za leto 2010.

Konec leta 2010 so lastniki elektrodistribucijske infrastrukture skupaj zaposlovali 3311 delavcev, kar je 2,93-odstotno zmanjšanje števila zaposlenih v primerjavi z letom 2009. V dejavnosti najem in storitve je bilo 2458 zaposlenih, kar je 1,68-odstotno zmanjšanje števila zaposlenih v primerjavi z letom 2009.

Slika 6: Poslovni izid za dejavnost najem in storitve za SODO

Viri: podatki podjetij, agencija

4.2.1.4 Naložbe v elektroenergetska omrežja

Sistemska operaterja prenosnega in distribucijskega omrežja sta skladno z EZ odgovorna za vzdrževanje in razvoj omrežja, zagotavljanje dolgoročne zmogljivosti omrežja in zanesljivosti oskrbe z električno energijo. Zakonska odgovornost sistemska operaterja zavezuje k preudarnim, gospodarnim in učinkovitim naložbam v razvoj in obnovo elektroenergetskega omrežja.

Lastniki elektrodistribucijske infrastrukture so skupaj s SODO, d. o. o., v letu 2010 za gradnjo nove in posodobitev obstoječe elektroenergetske infrastrukture za distribucijo električne energije ter za ostale poslovno potrebne naložbe namenili ter 99,5 milijona evrov, kar je 23,2 % manj kot v letu 2009 in 44,4 % oziroma 79,5 milijona evrov manj, kot je bilo za leto 2010 načrtovano v načrtih razvoja distribucijskih omrežij za obdobje 2009 – 2018. Realizacija naložb v sredstva v letu 2010 ni presegla vrednosti naložb, ki jih je agencija za lastnike elektroenergetske infrastrukture predvidela v regulativnem okviru 2006 – 2008, ki je bil podaljšan in veljaven tudi za leto 2010.

Eles je naložbam v sredstva namenil 76,4 milijona evrov, kar je 55,6 % več kot v preteklem letu. V načrtu razvoja prenosnega omrežja za obdobje 2009–2018 je Eles za leto 2010 načrtoval naložbe v skupni vrednosti 86,8 milijona evrov, kar je 10,4 milijona evrov oziroma 12 % več, kot je znašala vrednost realiziranih naložb v letu 2010. Realizacija naložb v sredstva je bila letu 2010 v primerjavi z regulativnim okvirom 2006 – 2008, ki je bil podaljšan in veljaven tudi za leto 2010, presežena za 71,3 %.

Skupna vrednost naložb v sredstva na prenosnem in distribucijskem omrežju je v letu 2010 znašala 175,9 milijona evrov, kar je za 1,5 % manj kot v letu 2009.

Tabela 5: Vrednost realiziranih naložb v sredstva v letih 2009 in 2010

V mio EUR

	2009		2010		Indeks		
	Realizacija	Regulativni okvir	Načrt razvoja (2009–2018)	Realizacija	Realizacija 10/09	Real./reg. okvir	Real./razvojni načrt
Elektro Celje	26,2	20,2	35,1	22,2	84,7	109,8	63,2
Elektro Primorska	18,4	17,8	19,1	13,7	74,5	77,0	71,9
Elektro Gorenjska	16,7	13,5	26,8	13,8	82,6	102,2	51,5
Elektro Ljubljana	46,8	30,4	66,6	22,6	48,3	74,3	33,9
Elektro Maribor	21,3	22,5	30,4	27,1	127,2	120,4	89,1
SODO	0,1		1,0	0,1			9,8
Skupaj lastniki EEI + SODO	129,5	104,4	179,0	99,5	76,8	95,3	55,6
Elektro Slovenija	49,1	44,6	86,8	76,4	155,6	171,3	88,0
Skupaj	178,6	149,0	265,8	175,9	98,5	118,0	66,2

Viri: podjetja, agencija

Lastniki elektrodistribucijske infrastrukture brez SODO, d. o. o., so za naložbe v elektroenergetske infrastrukture namenili 99,4 milijona evrov, od tega 56,2 milijona evrov oziroma 56 % vseh sredstev za nove elektroenergetske objekte in 31,5 milijona evrov oziroma 32 % sredstev za obnovo in posodobitev obstoječih elektroenergetskih objektov. Ostalim poslovno potrebnim investicijam so namenili 11,7 milijona evrov oziroma 12 % vseh vloženih sredstev.

Najobsežnejši del naložb je bil izveden na srednjenapetostnem omrežju, sledijo vlaganja v nizkonapetostno omrežje, sekundarno opremo in visokonapetostno omrežje.

Eles je v elektroenergetske infrastrukture za prenos električne energije vložil 76,4 milijona evrov, od tega 54,7 milijona evrov oziroma 71 % vseh sredstev za nove elektroenergetske objekte in 18 milijonov evrov oziroma 24 % sredstev za obnovo in posodobitev obstoječih elektroenergetskih objektov. Ostalim poslovno potrebnim investicijam je namenil 3,6 milijona evrov oziroma 5 % vseh vloženih sredstev.

Težave systemskega operaterja pri umeščanju elektroenergetskih objektov prenosa električne energije v prostor so se nadaljevale tudi v letu 2010. Slednje je tudi eden izmed razlogov, da ni uspel realizirati naložb v obsegu, kot jih je predvidel v načrtu razvoja prenosnega omrežja za obdobje 2009 – 2018, za leto 2010. Eles je 86 % sredstev porabil za naložbe v VN vode in RTP-je, preostala sredstva pa za sekundarno in telekomunikacijsko opremo, centre vodenja ter za ostale naložbe. Med pomembnejšimi načrtovanimi naložbami v prenosno omrežje velja omeniti DV 2x400 kV Beričevo - Krško, ki je v fazi sklepanja služnosti z lastniki zemljišč, ter DV 2x400 kV Cirkovce-Pince, kjer se je začelo z izdelavo analiz, ki bodo služile kot strokovna podlaga za pripravo državnega prostorskega načrta.

V letu 2010 se je na prenosnem omrežju zaključila naložba v prečni transformator v RTP Divača. S prečnim transformatorjem lahko operater prenosnega omrežja učinkovito upravlja čezmejni prenos električne energije prek slovenskega elektroenergetskega sistema iz vzhodne Evrope in Avstrije proti Italiji.

Vgradnjo prečnega transformatorja lahko uvrščamo med največje investicije v slovenskem prenosnem elektroenergetskem sistemu v zadnjih 20 letih, celotna vrednost investicije je znašala 53,8 milijona evrov.

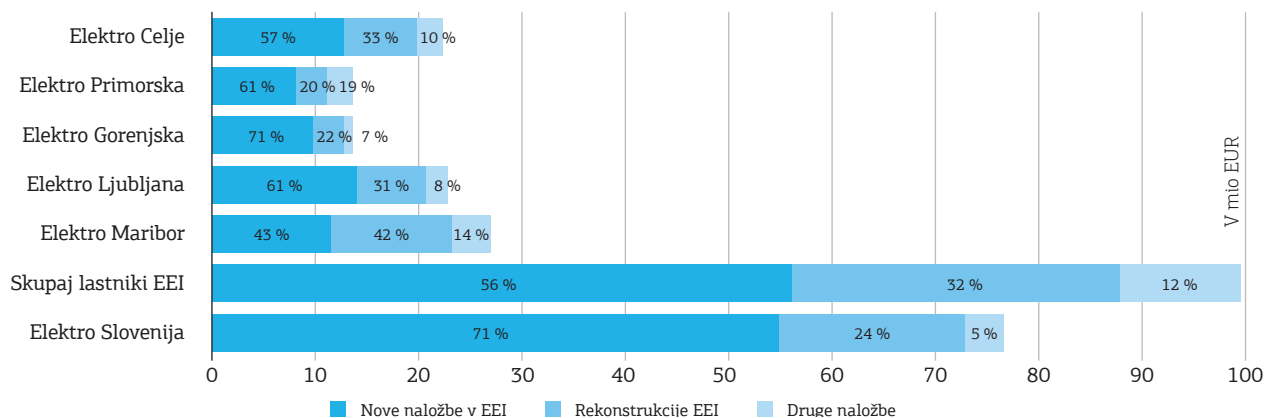
Tabela 6: Nove naložbe v sredstva in rekonstrukcije v elektroenergetsko infrastrukturo ter druge naložbe lastnikov elektrodistribucijske infrastrukture brez SODO

V mio EUR

	Nove naložbe v EEI	Rekonstrukcije EEI	Druge naložbe	Skupaj
Elektro Celje	12,6	7,4	2,3	22,2
Elektro Primorska	8,3	2,7	2,7	13,7
Elektro Gorenjska	9,8	3,0	0,9	13,8
Elektro Ljubljana	13,8	6,9	1,9	22,6
Elektro Maribor	11,7	11,5	3,9	27,1
Skupaj lastniki EEI	56,2	31,5	11,7	99,4
Elektro Slovenija	54,7	18,0	3,6	76,4
Skupaj	111,0	49,5	15,3	175,8

Viri: podjetja

Slika 7: Vrednosti in deleži novih naložb in rekonstrukcij v elektroenergetsko infrastrukturo ter drugih naložb

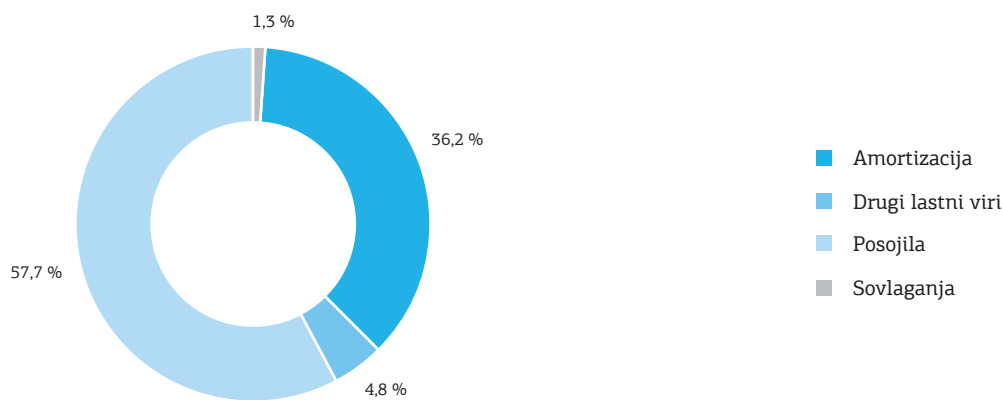
Viri: podjetja

Lastniki elektrodistribucijske infrastrukture so v letu 2010 največji del naložb financirali z najetjem posojil v vrednosti 57,3 milijona evrov oziroma 57,7 % vseh investiranih sredstev in amortizacijo v vrednosti 36,1 milijona evrov oziroma 36,2 % vseh investiranih sredstev. Preostale vire

za financiranje naložb so pridobili s koriščenjem drugih lastnih virov v višini 4,8 % vseh sredstev in s sovlaganji uporabnikov omrežja v višini 1,3 %.

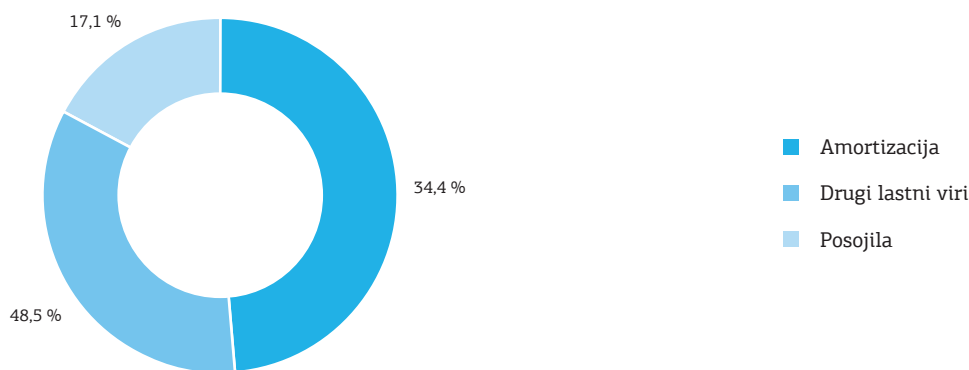
Eles je 48,5 % naložb financiral z drugimi lastnimi sredstvi v višini 37,1 milijona evrov, z amortizacijo 34,4 % oziroma 26,3 milijona evrov in 17,1 % z najetjem posojil v višini 13,1 milijona evrov.

Slika 8: Viri financiranja realiziranih naložb v sredstva lastnikov elektrodistribucijske infrastrukture

Vir: podjetja

Slika 9: Viri financiranja realiziranih naložb v sredstva sistemskga operaterja prenosnega omrežja

Vir: Eles

4.2.1.5 Večletni razvoj elektroenergetskega omrežja

Vsaki dve leti sistemski operater prenosnega in distribucijskega omrežja pripravi načrte razvoja za obdobje desetih let, ki jih ovrednoti in k njim poda soglasje ministrstvo, pristojno za energijo. Zadnji načrti razvoja so bili izdelani za obdobje 2009–2018. V načrtih so upoštevane strateške usmeritve nacionalne energetike, načrti so med seboj razvojno usklajeni. Pri načrtovanju sistema operaterja uporabljata enotno metodologijo, ki upošteva dolgoročne napovedi porabe, analize pričakovanih obratovalnih stanj, stopnjo zanesljivosti napajanja porabnikov in ekonomske analize ter tudi morebitne lokacije novih večjih proizvodnih virov. V načrtih razvoja je določen načrtovan fizični in vrednostni obseg naložb v nove objekte in v obnovo obstoječih objektov elektroenergetske infrastrukture, tako na prenosnem kot na distribucijskem omrežju.

V navedenih načrtih razvoja za obdobje 2009 - 2018 sta sistemski operaterja načrtovala naložbe v elektroenergetsko infrastrukturo za prenos in distribucijo električne energije v vrednosti 2.401 milijona evrov, od tega za prenosno omrežje 767 milijonov evrov in za distribucijsko omrežje 1634 milijonov evrov.

Naložbe v distribucijsko elektroenergetsko infrastrukturo naj bi svoj vrh dosegle v letu 2011, potem pa naj bi postopno upadale. Na prenosnem omrežju naj bi se obseg naložb po letu 2011 predvidoma začel zmanjševati, ponovni vrh pa naj bi dosegel leta 2014.

Poudariti je treba, da je na izvajanje načrtov razvoja za obdobje 2009-2018 v veliki meri vplivala gospodarska kriza, saj se je obseg novih naložb predvsem v industrijskem in gradbenem sektorju močno zmanjšal. Naložbe zavirajo tudi problemi pri umeščanju elektroenergetskih objektov (predvsem visokonapetostnih) v prostor.

Sistemske operater distribucijskega omrežja bo v naslednjih letih vlagal v sistem naprednega merjenja, za kar je že izvedel nekaj pilotskih projektov. Nadaljuje se trend kabliranja SN omrežja. Te investicije so pomembne, ker so vplivi okolja na kabelske vode v primerjavi z nadzemnimi vodi manjši, kar posledično izboljšuje kakovost oskrbe z električno energijo, lažja pa je tudi umestitev v prostor. Na SN omrežju se z novimi investicijami in rekonstrukcijami sčasoma prehaja z 10 in 35 kV na 20 kV napetostni nivo.

Distribucijsko omrežje se mora prilagajati povečanemu priključevanju novih razpršenih virov iz OVE in SPTE na NN in SN omrežje. Obstoječe distribucijsko omrežje, ki je bilo grajeno predvsem za pretoke moči od velikih proizvajalcev, priključenih na prenosno omrežje, do porabnikov na distribucijskem omrežju, za takšno obratovanje ni načrtovano. Omrežje se bo zato moralo iz pasivnega transformirati v aktivno, v katerem bodo sodelovali sistemski operaterji, proizvajalci in odjemalci. Prav tako se bodo morali prilagoditi tudi zaščitni sistemi in sistemi vodenja. Razpršene vire je smiselno priključevati v omrežje tam, kjer so vplivi nanj najmanjši. Zato se izvajajo analize in študije možnih lokacij za umestitev razpršenih virov, ki bodo opredelile tiste dele omrežja, ki so najbolj primerni za priključitev.

Predvidene večje naložbe v prenosno notranje omrežje v obdobju do leta 2018 so DV 2x400 kV Beričevo–Krško, DV Divača–Kleče–Beričevo–Podlog–Cirkovce - prehod z 220 kV na 400 kV ter DV 2x110 kV Beričevo–Trbovlje. Predvidene so naložbe v mednarodne povezave z Italijo 2x400kV Okroglo–Videm in z Madžarsko DV 2x400 kV Cirkovce–Pince. Za vse te naložbe, predvsem pa za 400-kV povezave, je značilno, da se rok izgradnje z vsakim novim desetletnim načrtom razvoja podaljša za nekaj let zlasti zaradi težav pri umeščanju linijskih objektov v prostor. Hkrati z gradnjo daljnovoda Cirkovce–Pince bo v Cirkovcah zgrajena tudi nova 400 kV razdelilno transformatorska postaja. V Avčah bo nova RTP 400/110 kV vključena v daljnovodno povezavo Okroglo–Videm. Nova 110 kV RTP-ja sta predvidena v Brestanici in v Mostah, v načrtu pa so tudi rekonstrukcije obstoječih razdelilno – transformatorskih postaj.

4.2.1.6 Poslovanje organizatorja trga

Družba Borzen, organizator trga z električno energijo, d. o. o., je gospodarska družba v 100-odstotni lasti Republike Slovenije.

Skladno z Energetskim zakonom, Uredbo o načinu izvajanja gospodarske javne službe organiziranja trga z električno energijo (Uradni list RS, št. 8/09), Aktom o ustanovitvi družbe Borzen, organizator trga z električno energijo, d. o. o., in drugimi veljavnimi predpisi družba Borzen opravlja gospodarsko javno službo organiziranja trga z električno energijo, ki vključuje tudi izvajanje dejavnosti Centra za podpore. Poleg tega pa opravlja še tržno dejavnost (opravljanje storitev za podjetje BSP d. o. o.).

Energetski zakon opredeljuje dejavnost organiziranja trga z električno energijo in dejavnost Centra za podpore kot eno gospodarsko javno službo, vendar istočasno tudi določa, da je treba za dejavnost Centra za podpore voditi ločene računovodske evidence. Za potrebe ločenega vodenja evidenc se obravnavata organiziranje trga in Center za podpore ločeno kot dve poslovnoizidni mesti. Družba Borzen pripravlja izkaz poslovnega izida ločeno za vsako gospodarsko javno službo ter posebej za tržno dejavnost.

Družba kot celota je v letu 2010 (po nerevidiranih izkazih) ustvarila 3,63 milijona evrov prihodkov, ki so glede na prihodke leta 2009 višji za 15,4 %. Odhodki so znašali 2,74 milijona evrov in so glede na preteklo leto nižji za 8,7 %. Čisti poslovni izid je znašal 0,66 milijona evrov. Na dejavnosti GJS organiziranje trga z električno energijo je družba ustvarila 0,42 milijona evrov čistega poslovnega izida, na dejavnosti GJS Centra za podpore pa 0,22 milijona evrov čistega poslovnega izida. V družbi je bilo konec leta 2010 zaposlenih 29 delavcev.

4.2.2 Ločitev dejavnosti

Pravne osebe, ki opravljajo več kot eno energetska dejavnost na področju oskrbe z električno energijo ali poleg dejavnosti na področju oskrbe z električno energijo opravljajo še drugo dejavnost (energetska ali drugo tržno dejavnost), morajo skladno z EZ zagotoviti ločeno računovodsko spremljanje vsake energetske dejavnosti skladno s Slovenskimi računovodskimi standardi.

Dejavnosti GJS systemskega operaterja prenosnega omrežja (Eles) in GJS systemskega operaterja distribucijskega omrežja (SODO, d. o. o.) se na celotnem območju Republike Slovenije izvajata v ločenih pravnih osebah, ki jima je to edina dejavnost. Tako Eles in SODO ne pripravljata ločenih računovodskih izkazov.

Lastniki elektrodistribucijske infrastrukture so pripravili ločene računovodske izkaze za dejavnost, ki jo izvajajo za SODO (najem in storitve), energetska dejavnost (prodaja električne energije upravičenim odjemalcem) in druge tržne dejavnosti. Ločene računovodske izkaze za dejavnost, ki jo izvajajo za SODO, so pripravili na podlagi pogodbenih razmerij.

4.2.3 Omrežnine za prenosno in distribucijska omrežja

4.2.3.1 Način določanja omrežnin za prenosno in distribucijska omrežja

Omrežnine za uporabo elektroenergetskih omrežij določa agencija, in sicer omrežnino za prenosno elektroenergetska omrežja, omrežnino za distribucijska elektroenergetska omrežja in omrežnino za systemske storitve. Konec leta 2009 je agencija uveljavila spremembe in dopolnitve Akta o določitvi metodologije za obračunavanje omrežnine in metodologije za določitev omrežnine in kriterijih za ugotavljanje upravičenih stroškov za elektroenergetska omrežja.

S spremembo akta je agencija podaljšala veljavnost tarifnih postavk za omrežnino, ki so veljale na dan 31. december 2009, in določila izravnani prihodek iz omrežnine za leto 2010.

Izravnani prihodek iz omrežnine za leto 2010 je agencija določila tako, da je izravnani prihodek iz omrežnine za prenosno in distribucijsko omrežje za leto 2008 povečala za razliko v stroških električne energije za izgube v omrežju. Stroški električne energije za izgube v omrežju za leto 2010 so se preračunali na podlagi načrtovane količinske porabe električne energije v letu 2010 in priznane cene nakupa električne energije za izgube v omrežju, ki je bila za leto 2010 določena v višini 49,00 EUR/MWh.

4.2.3.1.1 Obračunavanje omrežnine

Za določanje obračunavanja omrežnine agencija uporablja netransakcijsko metodo poštna znamke, kar pomeni sistem enotnih tarifnih postavk in povprečnega stroška priključevanja za obračunavanje omrežnine na celotnem območju Slovenije v okviru posamezne odjemne skupine. Za razdelitev stroškov po napetostnih nivojih je določen bruto pristop za obračun omrežnine za prenosno in distribucijsko omrežje.

4.2.3.1.2 Določitev omrežnine

Metodologija za določitev omrežnine temelji na uporabi metode zamejene cene z upoštevanjem predpostavke, da je zagotovljen zadosten prihodek za pokrivanje upravičenih stroškov za nemo-teno opravljanje dejavnosti systemskega operaterja. Meja dovoljenega zvišanja cen je izražena v razmerju do upravičenega prihodka.

Upravičeni stroški systemskega operaterja se pokrivajo iz omrežnine in drugih prihodkov, ki izvirajo iz opravljanja regulirane dejavnosti.

Agencija določi omrežnino za prenosno omrežje, omrežnino za distribucijsko omrežje in omrežnino za systemske storitve.

Pri določitvi omrežnin iz prejšnjega odstavka agencija za pokrivanje upravičenih stroškov upošteva tudi druge prihodke, ki izvirajo iz opravljanja regulirane dejavnosti. Drugi prihodki, ki izvirajo iz opravljanja regulirane dejavnosti, so prihodki iz zaračunavanja povprečnih stroškov priključevanja,

odškodnine, prejete od zavarovalnic za povračilo škode, prihodki od telekomunikacijskih storitev, nadomestilo za uporabo čezmejnih prenosnih zmogljivosti povezovalnih vodov in drugi prihodki.

4.2.3.2 Kakovost oskrbe

Zaradi zmanjševanja stroškov v dejavnostih prenosa in distribucije se lahko poslabša kakovost oskrbe z električno energijo, še posebej če podjetja niso regulirana na podlagi dosežene ravni kakovosti oskrbe. Kakovost oskrbe z električno energijo nadzoruje agencija na podlagi minimalnih standardov kakovosti. Izraz kakovost oskrbe z električno energijo obsega:

- komercialno kakovost oz. kakovost storitev, ki jih podjetje ponuja uporabnikom omrežja,
- neprekinjenost napajanja,
- kakovost napetosti.

V letu 2010 je bila velika večina aktivnosti usmerjena v posodobitev Akta o posredovanju podatkov o kakovosti oskrbe z električno energijo (Uradni list RS št. 89/10). Akt določa enotna navodila in zahteve za spremljanje ravni komercialne kakovosti, neprekinjenosti napajanja in kakovosti napetosti na mesečni in letni ravni. Na področju posredovanja podatkov je agencija pričela s preno-vo spletne aplikacije za poročanje.

Agencija je tudi v letu 2010 izvajala reguliranje le z najenostavnejšim načinom reguliranja z javno objavo naslednjih podatkov:

- kazalnikov ravni kakovosti posameznih storitev (komercialna kakovost),
- kazalnikov povprečnega trajanja in frekvence prekinitev v sistemu (neprekinjenost napajanja),
- števila pritožb v zvezi s kakovostjo napetosti.

Za vse tri omenjene vrste kakovosti električne energije mora sistemski operater distribucijskega omrežja pripraviti tudi letna poročila in jih posredovati agenciji. Na podlagi teh poročil je agencija analizirala ravni kakovosti oskrbe z električno energijo v Sloveniji in izvajala ukrepe ter skladno s svojimi pristojnostmi ukrepala.

4.2.3.2.1 Komercialna kakovost

Zahtevana raven komercialne kakovosti je določena s sistemskimi in zajamčenimi standardi komercialne kakovosti. Kršitev zajamčenih standardov komercialne kakovosti, ki so določeni z zakonodajo oziroma jih določi regulator, ima lahko finančne posledice za izvajalca posamezne storitve v obliki plačila kompenzacije posameznemu uporabniku. Iz vrednosti sistemskih standardov lahko uporabnik sklepa o pričakovani kakovosti posameznega izvajalca, saj sistemski standardi odražajo povprečno raven kakovosti storitev oziroma delež vseh uporabnikov omrežja, ki jim je zahtevana raven kakovosti storitve zagotovljena.

Iz posredovanih poročil o kakovosti oskrbe z električno energijo agencija ugotavlja, da izvajalci storitev raven komercialne kakovosti še zmeraj povečini le ocenjujejo in le poredkoma učinkovito spremljajo. Podjetja, ki imajo certifikat o sistemu vodenja kakovosti po ISO 9000/9001, še ne spremljajo parametrov komercialne kakovosti v skladu z veljavnim Aktom o posredovanju podatkov o kakovosti oskrbe z električno energijo, sistematično pa so spremljala nekatere druge, interne parametre.

4.2.3.2.2 Neprekinjenost napajanja

Za nadzor neprekinjenosti napajanja sta bila v 2010 uporabljena naslednja standardizirana kazalnika:

- SAIDI (ang. System Average Interruption Duration Index): indeks povprečnega trajanja prekinitev v sistemu in
- SAIFI (ang. System Average Interruption Frequency Index): indeks povprečne frekvence prekinitev napajanja v sistemu.

Iz definicij Mednarodne elektrotehniške komisije IEC in iz tehničnega standarda SIST EN 50160 izhaja, da se pri izračunu kazalnikov upoštevajo prekinitev, ki trajajo dlje kot 3 minute. Nadzorovane so dolgotrajne prekinitev na izvodih SN omrežja, ki so razvrščene v načrtovane in nenačrtovane,

slednje pa se nadalje ločujejo po vzroku na povzročene po lastni in tuji krivdi ter nastale zaradi višje sile. Lastniki distribucijske infrastrukture so izračunavali kazalnika SAIDI in SAIFI glede na različne ravni opazovanja, kot so: SN izvod RTP/RP, tip SN izvoda (mestni, mešani, podeželski) in za celotno podjetje. Iz prejetih podatkov je agencija izračunala oba kazalnika za celotno območje Republike Slovenije.

4.2.3.2.3 Kakovost napetosti

Že v letu 2008 je bil sprejet slovenski tehnični standard SIST EN 50160:2008 (Značilnosti napetosti v javnih razdelilnih omrežjih), ki je privzet evropski standard EN 50160:2007. V letu 2010 se je standard posodobil, tako da je zadnja veljavna različica standard EN 50160:2010. V njem so zapisani minimalni standardi kakovosti napetosti. Tolerančno območje napetosti na prevzemno- predajnih mestih je že v predhodni verziji standarda omililo kriterij, tako da se je vrednost spremenila na 230 V + 10 %.

Sistemske operaterji oz. lastniki infrastrukture morajo skladno z zakonodajo izvajati stalni monitoring na meji med prenosnim in distribucijskim omrežjem ter na prevzemno-predajnih mestih večjih proizvajalcev in odjemalcev. Občasni monitoring se izvaja po vnaprej določenem načrtu. Pri obravnavi vsake pritožbe uporabnika se izvede monitoring kakovosti napetosti, ki traja najmanj en teden. Monitoring kakovosti napetosti pa se izvaja tudi v postopku izdaje soglasja za priključitev, ko izdajatelj soglasja na ta način preveri razmere kakovosti napetosti v omrežju.

4.2.3.2.4 Kakovost oskrbe na distribucijski ravni

Neprekinjenost napajanja

V letu 2010 so bili podatki o neprekinjenosti napajanja zbrani na podlagi enotne metodologije v skladu z Aktom o posredovanju podatkov o kakovosti oskrbe z električno energijo.

Vrednosti kazalnikov SAIDI za nenačrtovane prekinitve, ki so posledica lastnih vzrokov in so jih posredovali lastniki omrežij od leta 2008 do leta 2010, so zbrani v spodnji tabeli.

Tabela 7: Kazalnik SAIDI med leti 2008 in 2010 za nenačrtovane prekinitve (samo lastni vzroki)

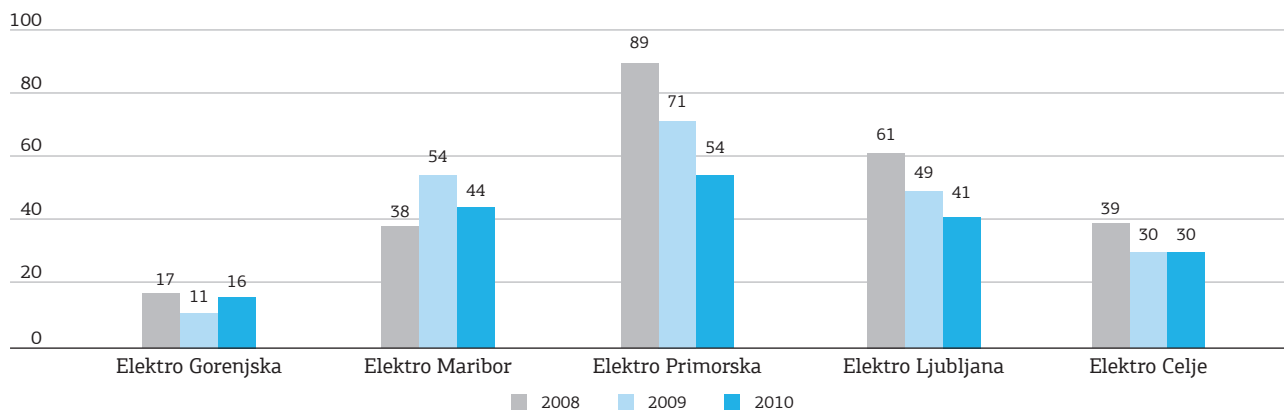
Podjetje	SAIDI – lastni vzroki [min./odj.]		
	2008	2009	2010
Elektro Gorenjska	17	11	16
Elektro Maribor	38	54	44
Elektro Primorska	89	71	54
Elektro Ljubljana	61	49	41
Elektro Celje	39	30	30

Vir: agencija

Na sliki 10 je prikazan kazalnik SAIDI med leti 2008 in 2010 za nenačrtovane dolgotrajne prekinitve (samo lastni vzroki). Opazen je trend zniževanja kazalnika, kar pomeni izboljšanje kakovosti dobave električne energije v smislu skrajšanja časa prekinitvenosti odjemalca pri vseh distribucijskih podjetjih.

Iz kazalnikov SAIDI in SAIFI za leto 2010, izračunanih na ravni posameznega distribucijskega podjetja, je agencija izračunala agregirane vrednosti kazalnikov SAIDI in SAIFI glede na število vseh odjemalcev v Sloveniji, kot je to prikazano v tabeli 8. Tabela 9 prikazuje podatke o kazalnikih SAIFI in SAIDI, ki zajemajo vse prekinitve; le-te so namreč tiste, ki jih odjemalec utрпи. V izračunu kazalnika so zato poleg prekinitve, ki so posledica lastnih vzrokov, zajete tudi prekinitve zaradi tujih vzrokov in višje sile, posebej pa so prikazane načrtovane prekinitve.

Slika 10: Kazalnik SAIDI za nenačrtovane dolgotrajne prekinitve (lastni vzroki) v obdobju 2008–2010

Viri: podatki distribucijskih podjetij

Tabela 8: SAIDI in SAIFI na državni ravni v obdobju 2008–2010 (nenačrtovane prekinitve)

Kazalnik/vzroki	Nenačrtovane prekinitve					
	2008		2009		2010	
	Lastni vzroki	Vsi vzroki	Lastni vzroki	Vsi vzroki	Lastni vzroki	Vsi vzroki
SAIFI – državna raven [prek./odj.]	1,47	2,71	1,16	2,40	1,08	1,81
SAIDI – državna raven [min./odj.]	51	116	46	133	39	81

Viri: podatki distribucijskih podjetij

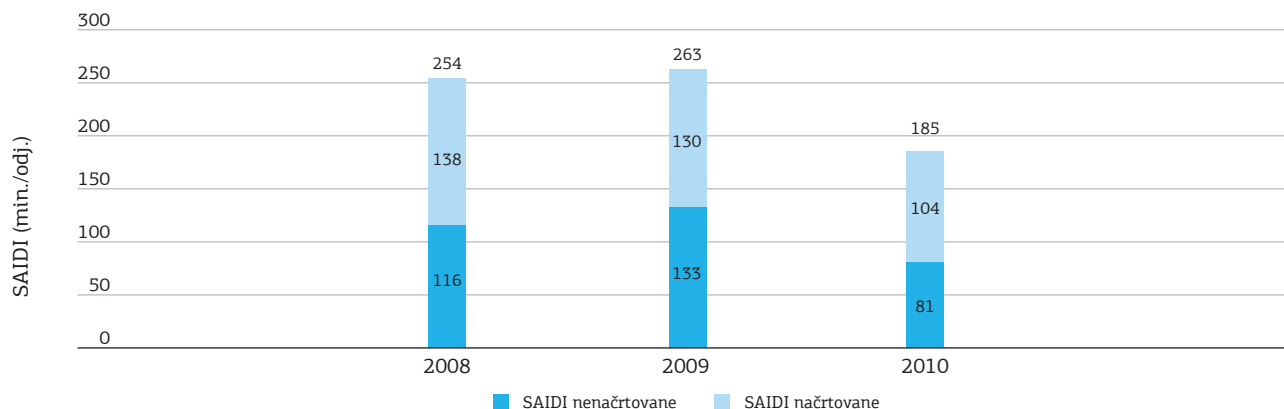
Tabela 9: Kazalnika SAIDI in SAIFI na državni ravni v obdobju 2008–2010 (načrtovane prekinitve in vse prekinitve)

Kazalnik/vzroki	Načrtovane prekinitve			Vse prekinitve		
	2008	2009	2010	2008	2009	2010
SAIFI – državna raven [prek./odj.]	1,09	1,05	0,85	3,80	3,44	2,65
SAIDI – državna raven [min./odj.]	138	130	104	254	264	185

Viri: podatki distribucijskih podjetij

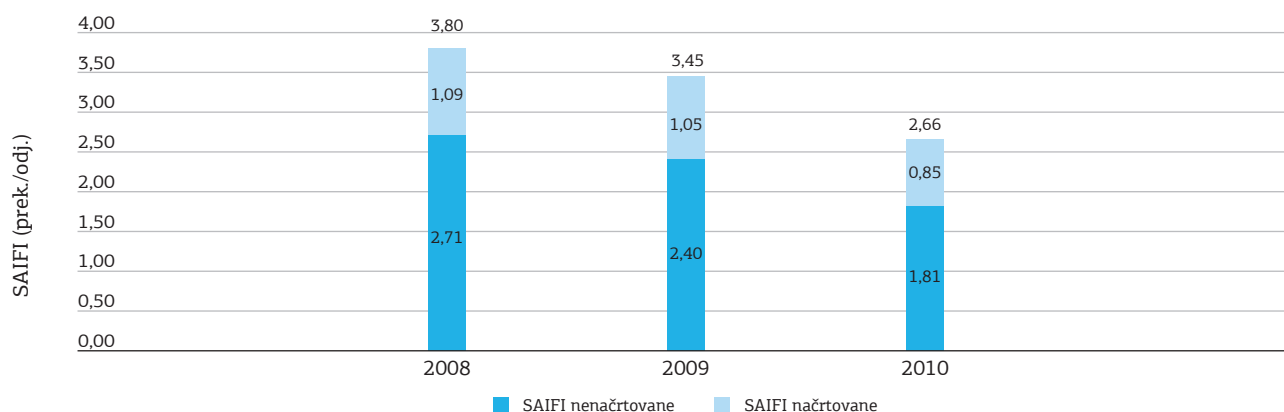
Kazalnika SAIDI in SAIFI na državnem nivoju za nenačrtovane in načrtovane dolgotrajne prekinitve med leti 2008 in 2010 sta prikazana na slikah 11 in 12.

Slika 11: Kazalnik SAIDI za nenačrtovane in načrtovane prekinitve med leti 2008 in 2010 na državnem nivoju

Viri: podatki distribucijskih podjetij

Slika 12: Kazalnik SAIFI za nenačrtovane in načrtovane prekinitve med leti 2008 in 2010 na državnem nivoju

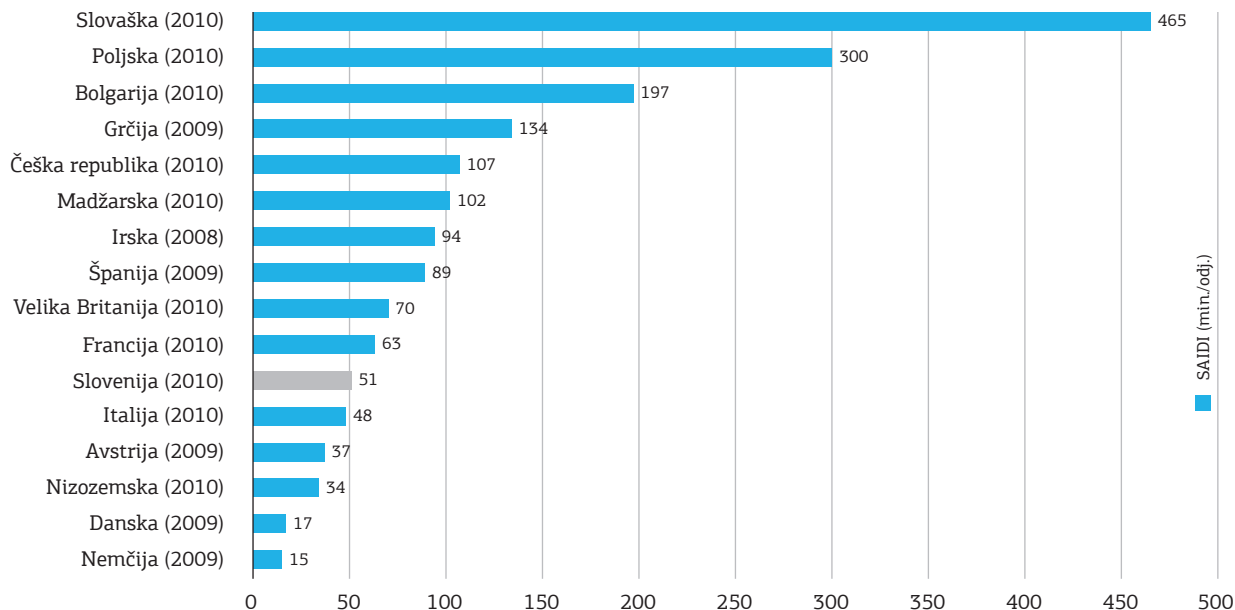

Viri: podatki distribucijskih podjetij

V opazovanem triletnem obdobju 2008-2010 je opazno zmanjševanje kazalnika SAIFI, prav tako pa se je po rahlem porastu iz leta 2009 vrednost kazalnika SAIDI v letu 2010 precej popravila. Tako je bil ob koncu leta 2010 povprečni slovenski odjemalec prekinjen nekaj več kot 2,5-krat, v skupnem trajanju dobre 3 ure.

Slika 13 prikazuje dosegljive podatke o neprekinjenosti napajanja v nekaterih državah EU v letih 2008 in 2009 oziroma 2010 (glede na razpoložljivost podatkov v posameznih državah). Primerjava ravni neprekinjenosti napajanja v Sloveniji v letu 2010 (parameter SAIDI) nas uvršča v višji srednji evropski razred neprekinjenosti.

Slika 13: Povprečno trajanje nenačrtovanih prekinitev oskrbe z električno energijo na odjemalca v nekaterih evropskih državah (brez upoštevanja višje sile)

Vir: CEER - 5. primerjalna analiza

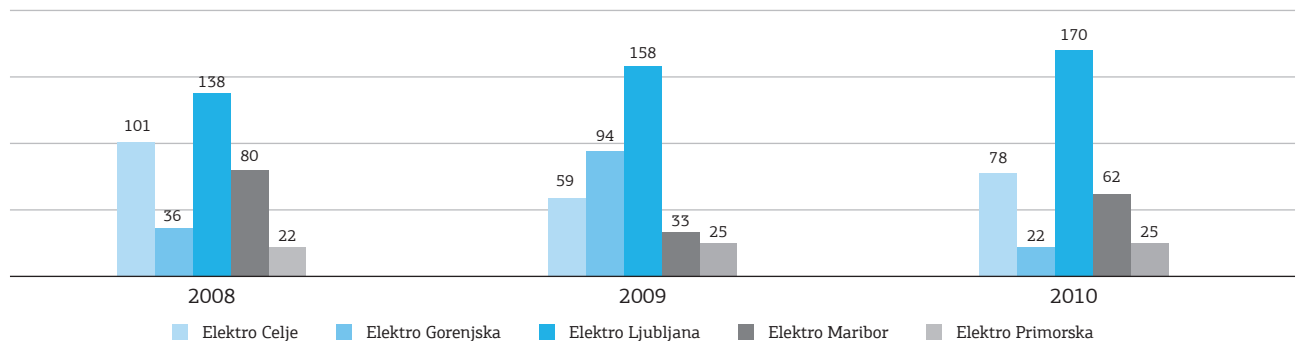
Komercialna kakovost

Distribucijska podjetja so v letu 2010 spremljala podatke komercialne kakovosti različno, tako da je primerjava podatkov zaradi neenotne metodologije otežena. V glavnem so spremljala le nekatere parametre komercialne kakovosti, so pa bila pozorna na storitve, katerih kakovost je bila predpisana z odzivnimi časi iz druge veljavne zakonodaje. Agencija te parametre obravnava kot zajamčene standarde komercialne kakovosti.

Kakovost napetosti

Podatke za kakovost napetosti podjetja zajemajo iz merilnih mest stalnega in občasnega monitoringa skladno s standardom SIST EN 50160. Po posameznih podjetjih se število pritožb z leti spreminja, (slika 14), tako da je zelo težko določiti trenda povečevanja ali zmanjševanja.

Slika 14: Število vseh pritožb v zvezi s kakovostjo napetosti v obdobju 2008–2010 po posameznih podjetjih

Viri: podatki distribucijskih podjetij

V triletnem obdobju 2008-2010 razberemo trend ponovnega rahlega zmanjševanja deleža upravičenih pritožb v zvezi s kakovostjo napetosti. Skupno število pritožb (vseh in upravičenih) je podano v tabeli 10.

Tabela 10: Število in deleži pritožb v zvezi s kakovostjo napetosti v obdobju 2008–2010

Podjetje	2008			2009			2010		
	Skupaj vse pritožbe	Število upravičenih pritožb	Delež upravičenih pritožb	Skupaj vse pritožbe	Število upravičenih pritožb	Delež upravičenih pritožb	Skupaj vse pritožbe	Število upravičenih pritožb	Delež upravičenih pritožb
Elektro Celje	101	61	60,4 %	59	49	83,1 %	78	59	75,6 %
Elektro Gorenjska	36	22	61,1 %	94	77	81,9 %	22	9	40,9 %
Elektro Ljubljana	138	86	62,3 %	158	98	62,0 %	170	110	64,7 %
Elektro Maribor	80	72	90,0 %	33	20	60,6 %	62	47	75,8 %
Elektro Primorska	22	19	86,4 %	25	16	64,0 %	25	17	68,0 %
Skupaj	377	260	69,0 %	369	260	70,5 %	357	242	67,8 %

Viri: podatki podjetij

4.2.3.2.5 Kakovost napetosti v prenosnem omrežju

Eles je dolžan izvajati vse potrebne aktivnosti za zagotavljanje kakovosti storitev upravljavca prenosnega omrežja. Komercialna kakovost, ki opredeljuje odnose med proizvajalci, priključenimi na prenosno omrežje, in distribucijskimi podjetji ter velikimi odjemalci, je določena s splošnimi poslovnimi odnosi med njimi in Elesom. Agencija v letu 2010 ni izvajala nadzora nad ravniyo komercialne kakovosti. Poleg kazalnikov, ki se uporabljajo za nadzor neprekinjenosti napajanja na distribucijskem omrežju (SAIDI, SAIFI, MAIFI), se na prenosnem omrežju spremljajo tudi nekateri drugi kazalniki, ki temeljijo na količini nedobavljene energije. Nadzor kakovosti napetosti se na prenosnem omrežju izvaja s stalnim monitoringom kakovosti napetosti na stičnih mestih prenosnega omrežja z distribucijskim omrežjem, proizvodnimi objekti in neposrednimi odjemalci. Vzpostavitev stalnega monitoringa kakovosti napetosti se bo v prihodnjih letih nadaljevala še v preostalih stičnih točkah med prenosnim omrežjem in njegovimi uporabniki, kjer stalni monitoring trenutno še ni aktiven, in na povezovalnih točkah s sosednjimi prenosnimi omrežji Hrvaške, Avstrije in Italije.

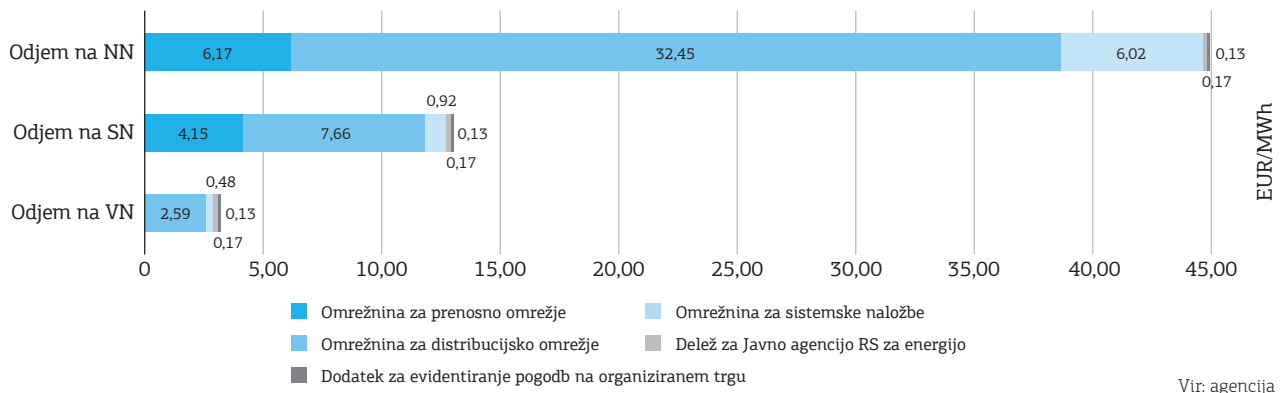
Podatki stalnega monitoringa kakovosti električne napetosti kažejo, da so v navedenih stičnih točkah vsi parametri skladni z zahtevami standarda SIST EN 50160, razen flikerja. Prevelika vrednost flikerja na območjih velikih odjemalcev z elektroobločnimi pečmi nastane zaradi neenakomerne in induktivnega toka, ki povzroča veliko nihanje napetosti v prenosnem omrežju. To nihanje se prenaša tudi v distribucijska omrežja, kjer se kaže predvsem v obliki migetanj svetlobe žarnic z žarilno nitko, ki jih zaznava človeško oko. Največji vpliv na celotni fliker ima Jeklarna Jesenice. Tudi v letu 2010 so fliker zaznavali po vsej Gorenjski in na območju Ljubljane. Nekoliko manjši fliker je bilo zaznati na območju Koroške, kjer nevšečnosti povzročajo elektroobločne peči v Železarni Ravne. Jeklarna Štore se nahaja v bližini vozlišča večje kratkostične moči RTP Podlog, zato fliker na tem področju preseže mejno vrednost v manjšem številu vozlišč. Manjši pojavi flikerjev se pojavljajo tudi na drugih področjih, kjer sicer ni velikih elektroobločnih peč. Ti flikerji nastajajo ob izklopih pri rednih letnih revizijah, remontih in gradnjah, pa tudi ob izpadih zaradi neviht in drugih vremenskih pojavov.

4.2.3.3 Cene za uporabo elektroenergetskih omrežij

Ceno za uporabo omrežij odjemalci električne energije plačujejo sistemskim operaterjem omrežja glede na uvrstitev v odjemno skupino in glede na porabljeno električno energijo. Cena za uporabo elektroenergetskega omrežja je sestavljena iz omrežnine za prenosno in distribucijsko omrežje, omrežnine za sistemske storitve ter dodatkov k omrežnini, ki sta namenjena pokrivanju stroškov delovanja agencije in evidentiranju sklenjenih pogodb za oskrbo z električno energijo pri organizatorju trga Borzenu (izvzeti so stroški delovanja Centra za podpore pri organizatorju trga Borzenu).

Omrežnino, ki je namenjena pokrivanju upravičenih stroškov delovanja elektroenergetskih omrežij in za investicije v infrastrukturo dejavnosti prenosa in distribucije električne energije, ter ceno za sistemske storitve določa agencija, dodatke v ceni za uporabo omrežij pa določa vlada.

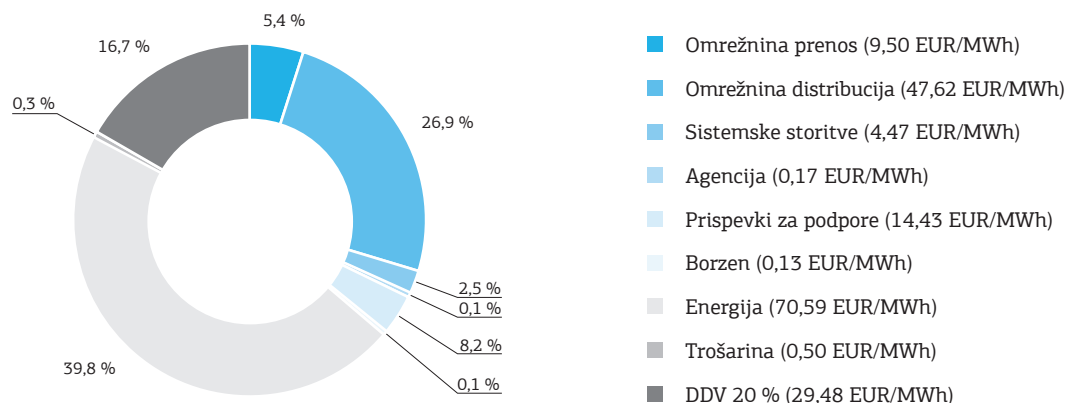
Slika 15: Povprečne vrednosti elementov v ceni za uporabo omrežij po napetostnih nivojih

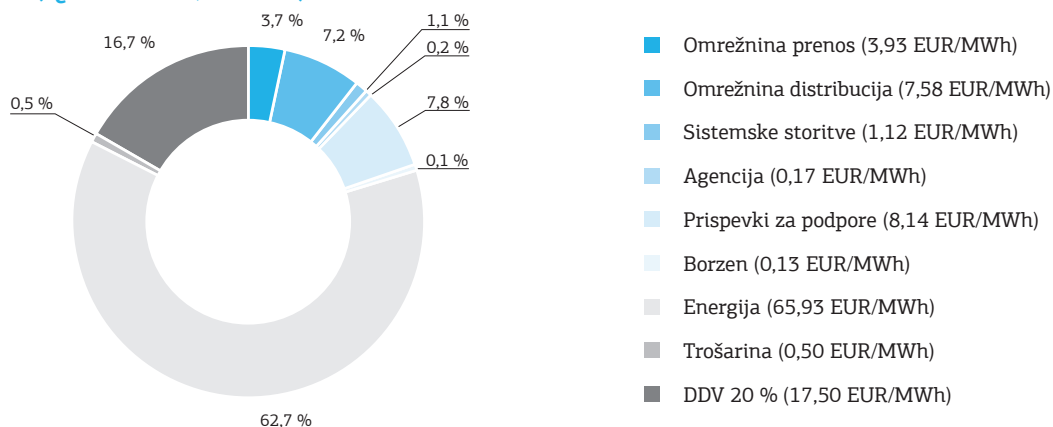
Odjemalci so plačevali različne cene za uporabo omrežij glede na uvrstitev v odjemno skupino (napetostni nivo, profil porabe). Povprečna cena za uporabo omrežja v Sloveniji, ki upošteva vse odjemalce po odjemnih skupinah, je znašala 27,4 EUR/MWh. Odjemalci, priključeni na nizkonapetostno omrežje, so za uporabo omrežja plačevali povprečno 45,0 EUR/MWh, industrijski odjemalci, priključeni na sredjenapetostno omrežje, 13,0 EUR/MWh, medtem ko so odjemalci, priključeni na visokonapetostno omrežje, plačevali povprečno 3,4 EUR/MWh.

Razmerja elementov cen in deležev elementov cen za uporabo omrežij za značilne industrijske odjemalce prikazujejo slike 16, 17 in 18.

Slika 16: Deleži elementov cene in električne energije v končni ceni za značilnega industrijskega odjemalca (I_b – 50 kW, 50 MWh)

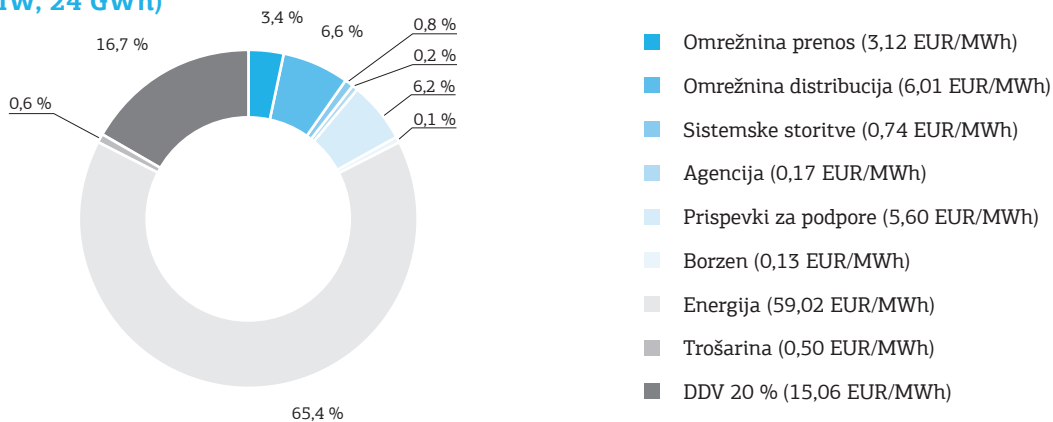

Slika 17: Deleži elementov cene in električne energije v končni ceni za značilnega industrijskega odjemalca (I_e – 500 kW, 2 GWh)

Vir: agencija

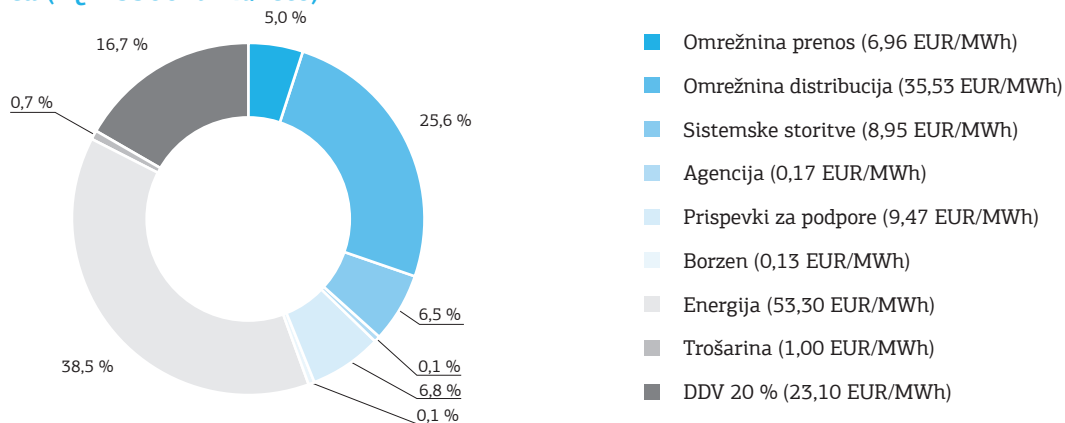
Slika 18: Deleži elementov cene za uporabo omrežij za značilnega industrijskega odjemalca (I_g – 4 MW, 24 GWh)

Vir: agencija

Cena za uporabo omrežij se za odjemalce v letu 2010 v primerjavi z letom 2009 ni spremenila. Za značilnega industrijskega odjemalca I_b je znašala 61,89 EUR/MWh, za značilnega odjemalca I_e 12,93 EUR/MWh, za značilnega odjemalca I_g pa 10,17 EUR/MWh. Največji vpliv na končno ceno električne energije za industrijske odjemalce je imela cena energije.

Slika 19: Deleži elementov cene in električne energije v končni ceni za značilnega gospodinjkega odjemalca (D_c – 3500 kWh/leto)

Vir: agencija

Cena za uporabo omrežij za značilnega gospodinjkega odjemalca D_C je v letu 2010 znašala 51,74 EUR/MWh.

4.2.4 Dodeljevanje čezmejnih prenosnih zmogljivosti in mehanizmi za obvladovanje prezasedenosti

Dodeljevanje in uporabo ČPZ je v letu EU urejala Uredba o pogojih za dostop do omrežja za čezmejne izmenjave električne energije (v nadaljevanju Uredbe 1228/2003), katere sestavni del so tudi Smernice za upravljanje in dodeljevanje razpoložljive prenosne zmogljivosti povezav med nacionalnimi omrežji (v nadaljevanju smernice). Za to področje je v vsaki državi odgovoren sistemski operater prenosnega omrežja. Uredba 1228/2003 predpisuje temeljna načela v zvezi z obvladovanjem prezasedenosti, kamor spadata dodeljevanje pravic uporabe ČPZ in izvajanje operativnih ukrepov obvladovanja prezasedenosti. Z ustrezno določenimi ČPZ in s postopkom dodeljevanja pravic njihove uporabe zagotovimo, da bodo pretoki po čezmejnih prenosnih vodih in tudi na vseh delih notranjih prenosnih omrežij v mejah, ki še omogočajo varno in zanesljivo obratovanje vseh medsebojno povezanih elektroenergetskih sistemov. Uredba 1228/2003 med drugim zahteva obvezno uporabo tržnih metod dodeljevanja pravice uporabe prostih ČPZ, med katerimi v Evropi trenutno uporabljamo eksplicitne in implicitne dražbe.

Eles je v letu 2010 izvajal dražbe na slovensko-italijanski meji v smeri Italije, na slovensko-avstrijski meji v smeri Avstrije in na slovensko-hrvaški meji v obeh smereh. V nasprotni smeri na slovensko-italijanski meji je dražbe izvajal italijanski sistemski operater prenosnega omrežja Terna, na slovensko-avstrijski meji pa avstrijski sistemski operater APG. S tem je Slovenija na obeh mejah proti državam članicama EU uvedla osnovno raven izvajanja koordiniranih dražb. Na meji s Hrvaško je bil še vedno uporabljen način, po katerem se je celotna zmogljivost razdelila najprej po načelu 50:50 med oba sistemski operaterja, ki sta potem neodvisno dodeljevala svojo polovico celotne zmogljivosti.

Na slovensko-italijanski in na slovensko-avstrijski meji je Eles izvajal letne, mesečne in dnevne dražbe, medtem ko je na slovensko-hrvaški meji izvajal le mesečne in dnevne dražbe za obe smeri prenosa.

Količine dodeljenih ČPZ po posameznih mejah, skupaj s prihodki od dražb in ceno dodeljene megawatne ure električne energije, prikazuje tabela 11.

Tabela 11: Pregled dodeljenih količin ČPZ in prihodkov od dražb po posameznih mejah

Meja	Dodeljeno (MWh)	Prihodek (EUR)	Cena dodeljenih ČPZ (EUR/MWh)
SI-IT	2.875.655	45.786.912	15,92
IT-SI	443.257	14.044	0,03
SI-AT	11.812.269	787.978	0,07
AT-SI	5.267.844	1.323.917	0,25
SI-HR	4.907.349	108.756	0,02
HR-SI	3.590.057	3.771.050	1,05

Vir: Eles

Iz tabele je razvidno, da so sistemski operaterji prenosnih omrežij Slovenije, Italije in Avstrije v letu 2010 dodelili čezmejne prenosne zmogljivosti v obsegu, ki omogoča veliko večje pretoke, kot so bili dejansko doseženi. To je posledica uporabe pravila »uporabi ČPZ ali ji izgubiš«, po katerem se vse dodeljene ČPZ, dodeljene na dražbi za daljše časovno obdobje, katerih uporabe njihovi nosilci ne najavijo (nominirajo) do roka, ponovno dodeljujejo na dražbi za krajše obdobje. Tako se del zmogljivosti večkrat pojavi na dražbah. Iz tabele je prav tako razvidno, da je imela v letu 2010 najvišjo vrednost prenosna zmogljivost v smeri iz Slovenije v Italijo, kar je predvsem posledica razlik v cenah električne energije na veleprodajnih trgih Slovenije in Italije. V primerjavi z letom 2009 se je vre-

dnost zmogljivosti iz Slovenije v Italijo povečala z 12,55 EUR/MWh na 15,92 EUR/MWh. Hkrati se je vrednost zmogljivosti iz Avstrije v Slovenijo zmanjšala s 3,92 EUR/MWh v letu 2009 na le 0,25 EUR/MWh. Vzrok za to je bistveno povečanje razpoložljivih ČPZ iz Slovenije v Avstrijo v letu 2010 zaradi novih objektov v avstrijskem prenosnem omrežju, kar je povzročilo zmanjšanje razlike med cenami na avstrijskem in slovenskem veleprodajnem trgu. Posledično se je pojavila večja cenovna razlika med italijanskim in slovenskim trgom, zaradi katere so imele ČPZ iz Slovenije v Italijo višjo ceno. Od ostalih prenosnih smereh so imele ČPZ nekoliko višje vrednosti le še v smeri iz Hrvaške v Slovenijo. V zvezi z vrednostmi prihodkov v tabeli je treba poudariti, da se vsi prihodki na mejah z Avstrijo in Italijo delijo na polovico, tako da slovenskemu sistemskemu operaterju pripada polovica prihodkov, druga pa avstrijskemu oz. italijanskemu. Prihodki od dodeljevanja na hrvaški meji v obeh smereh prenosa v celoti pripadajo slovenskemu sistemskemu operaterju prenosnega omrežja (SOPO).

Že od leta 2006 Slovenija sodeluje tudi v regionalni pobudi Skupine evropskih regulatorjev za električno energijo in zemeljski plin (v nadaljevanju ERGEG). Glede na svojo zemljepisno lego je vključena v tri regionalne trge z električno energijo – Srednja vzhodna Evropa, Srednja južna Evropa in tako imenovana osma regija Jugovzhodna Evropa. Sodelovanje v teh regijah pri obvladovanju prezasedenosti je predvideno tudi v Smernicah za obvladovanje prezasedenosti, ki so sestavni del Uredbe 1228/2003. Podrobnosti o dogajanjih v posameznih regijah so podane v poglavju 4.3.1.8 - Stopnja integracije trga z električno energijo s sosednjimi državami.

4.3 Tržne dejavnosti in delovanje konkurence

4.3.1 Proizvodnja in veleprodajni trg

Vsa podjetja za proizvodnjo električne energije od začetka odpiranja trga neodvisno od sistemskih operaterjev prosto trgujejo tako na slovenskem kot na skupnem evropskem trgu električne energije. Proizvodna podjetja praviloma nastopajo na veleprodajnem trgu, na katerem razen njih nastopajo še trgovci in dobavitelji električne energije. Na slovenskem veleprodajnem trgu so dejavni tudi tuji trgovci z električno energijo, prek slovenskega trga pa na tuje trge dostopajo tudi domači trgovci in proizvajalci električne energije.

4.3.1.1 Proizvodnja električne energije

V letu 2010 so na proizvodnem trgu električne energije delovala naslednja podjetja, ki imajo proizvodne objekte z močjo nad 10 MW:

- Dravske elektrarne Maribor, d. o. o. (DEM),
- Soške elektrarne Nova Gorica, d. o. o. (SENG),
- Termoelektrarna Šoštanj, d. o. o. (TEŠ),
- Termoelektrarna Trbovlje, d. o. o. (TET),
- Savske elektrarne Ljubljana, d. o. o. (SEL),
- Hidroelektrarne na spodnji Savi, d.o.o. (HESS),
- Termoelektrarna Brestanica, d. o. o. (TEB),
- Nuklearna elektrarna Krško, d. o. o. (NEK) in
- Termoelektrarna Toplarna Ljubljana, d. o. o. (TE-TOL).

Podjetja DEM, SEL, HESS in SENG pridobivajo električno energijo v hidroelektrarnah, NEK v jedrski elektrarni, TEŠ in TET v termoelektrarnah na premog, TEB iz tekočih in plinastih goriv, TE-TOL pa proizvaja toploto in električno energijo v procesu soproizvodnje na premog.

V okviru skupine Holding Slovenskih elektrarn, d. o. o., (HSE) so v letu 2010 delovala podjetja DEM, SENG, TEŠ, TET in HESS. HSE je z omenjenimi proizvodnimi zmogljivostmi na slovenskem veleprodajnem trgu z električno energijo predstavljal prvi energetski steber. Drugi energetski steber na slovenskem veleprodajnem trgu je tvorila skupina GEN energija, d. o. o., v katero so v letu 2010 bila vključena proizvodna podjetja SEL, TEB in NEK.

Razen proizvodnje v velikih elektrarnah, ki so priključene na prenosno omrežje, so v slovenski elektroenergetski sistem na prenosno in distribucijsko omrežje priključeni tudi proizvodni objekti razpršene proizvodnje. V Sloveniji sta z vidika razpršenih virov pomembni predvsem proizvodnja v malih hidro-

lektrarnah (MHE) in proizvodnja v industrijskih objektih za soproizvodnjo toplote in električne energije (SPE). V zadnjih letih je opazno povečanje števila malih sončnih elektrarn, do česar prihaja predvsem zaradi konstantnega padca cen fotonapetostnih modulov in zaradi relativno ugodnih odkupnih cen in obratovalnih podpor za električno energijo iz malih sončnih elektrarn. Razen malih sončnih elektrarn se je povečalo tudi število na novo izgrajenih in v omrežje vključenih elektrarn, ki električno energijo proizvajajo iz drugih obnovljivih virov (biomasa, bioplin, lesna biomasa, odlagališčni plin, ipd).

Tabela 12: Inštalirane moči proizvodnih objektov, ki so udeleženi na slovenskem elektroenergetskem trgu

Proizvajalec	Inštalirana moč na pragu [MW]	Delež – vsi proizvajalci v RS	Delež na prenosnem omrežju
HSE	1.846	61,2 %	66,8 %
Hidroelektrarne	995		
Termoelektrarne	851		
GEN energija	778	25,8 %	28,2 %
Hidroelektrarne	119		
Termoelektrarne	312		
Nuklearna elektrarna*	348		
TE-TOL	113	3,7 %	4,1 %
Drugi manjši proizvajalci (na prenosnem omrežju)	25,6	0,8 %	0,9 %
Male hidroelektrarne	10,4		
Kogeneracije	15,2		
Drugi manjši proizvajalci (na distribucijskem omrežju)	251,77	8,4 %	-
Male hidroelektrarne	99,41		
Sončne elektrarne	49,47		
Vetrne elektrarne	0,02		
Elektrarne na biomaso	5,20		
Geotermalne elektrarne	0,00		
Elektrarne na odlagališčni plin	7,06		
Elektrarne na plin iz čistilnih naprav	0,20		
Elektrarne na bioplin	17,26		
Soproizvodnja na lesno biomaso	9,15		
Soproizvodnja na fosilna goriva	30,92		
Drugo	33,08		
Skupaj v RS	3.015	100 %	-
- na prenosnem omrežju	2.763	-	100 %

* upoštevan 50-% delež inštalirane moči NEK

Viri: podatki podjetij

Skladno z meddržavnim sporazumom med Slovenijo in Hrvaško polovica proizvodnje NEK pripada Hrvaški, kar zmanjšuje delež NEK v dejanski slovenski proizvodnji električne energije. Tako so v letu 2010 slovenske elektrarne sicer proizvedle skupaj 15.449 GWh električne energije, dejanska slovenska proizvodnja električne energije pa je bila manjša in je znašala 12.759 GWh.

Navedeni podatki prikazujejo vso proizvodnjo električne energije, vključujoč tudi del energije, ki ni bila oddana v javno elektroenergetsko omrežje (lastni odjem).

K proizvodnji električne energije na območju Slovenije (upoštevaje polovico proizvodnje NEK) so v letu 2010 največji delež prispevale termoelektrarne in hidroelektrarne, v katerih je bilo proizvedenih približno 60 % vse električne energije. Deležu termoelektrarn in hidroelektrarn sledi jedrska elektrarna z dobro petino proizvedene električne energije. V primerjavi z letom 2009 je opazen zmanjšan delež proizvodnje iz drugih manjših elektrarn, ki so priključene na prenosno omrežje, medtem ko so druge manjše elektrarne, priključene na distribucijsko omrežje, povečale svoj tržni delež proizvodnje za nekoliko manj kot pol odstotne točke.

Tabela 13: Deleži različnih vrst proizvodnje električne energije v Sloveniji

Vrsta proizvodnje	Proizvodnja (GWh)	Delež	Proizvodnja – 50 % NEK (GWh)	Delež
Jedrska elektrarna	5.380	34,8 %	2.690	21,1 %
Termoelektrarne	4.886	31,6 %	4.886	38,3 %
Hidroelektrarne	4.243	27,5 %	4.243	33,3 %
Druge elektrarne na prenosnem omrežju	112	0,7 %	112	0,9 %
Elektrarne na distribucijskem omrežju	827	5,4 %	827	6,5 %
Skupaj	15.449	100,0 %	12.759	100,0 %

Viri: podatki podjetij

V letu 2010 je bilo na slovensko elektroenergetsko omrežje priključenih nekaj več kot 55 MW novih proizvodnih zmogljivosti, predvsem sončnih elektrarn. Hkrati je v marcu 2010 prišlo do zaustavitve bloka 1 v TEŠ. Opaziti je tudi postopno povečevanje proizvodnih zmogljivosti elektrarn na obnovljive vire ter soproizvodnje toplote in električne energije.

Tabela 14: Priključitve novih in zaustavitve starih proizvodnih zmogljivosti

Vrsta proizvodnje	Moč na pragu v letu 2010 priključenih novih elektrarn (MW)	Moč na pragu v letu 2010 zaustavljenih elektrarn (MW)
Termoelektrarne na premog	0,00	25,00
Hidroelektrarne	2,88	0,00
Sončne elektrarne	40,65	1,03
Elektrarne na biomaso	1,10	0,00
Elektrarne na bioplin	3,28	6,27
Soproizvodnja na fosilna goriva	2,98	0,02
Drugo	4,76	0,00
Skupaj	55,65	32,32

Viri: podatki podjetij

4.3.1.2 Poslovanje proizvodnih podjetij

Podjetja za proizvodnjo električne energije so (po nerevidiranih izkazih) leto 2010 končala s 26,63 milijona evrov čistega poslovnega izida, kar je 57,9 % manj kot v letu 2009. V letu 2010 so najboljši rezultat, ki v skupni strukturi pomeni 48,7 %, dosegle Dravske elektrarne Maribor, d. o. o.

Tabela 15: Čisti poslovni izid proizvodnih podjetij električne energije

V mio EUR

	Čisti poslovni izid		
	2009	2010	Indeks 10/09
Dravske elektrarne Maribor	28,19	12,98	46,0
Savske elektrarne Ljubljana	2,01	0,63	31,3
Soške elektrarne Nova Gorica	4,78	9,70	202,9
Hidroelektrarne na spodnji Savi	1,26	0,16	12,7
Termoelektrarna Brestanica	2,55	1,65	64,7
Termoelektrarna Šoštanj	0,05	4,20	8400,0
Termoelektrarna Trbovlje	0,72	-0,45	-62,5
Termoelektrarna Toplarna Ljubljana	6,42	-2,24	-34,9
Nuklearna elektrarna Krško	0,00	0,00	
Skupaj	45,98	26,63	57,9

Viri: podatki podjetij (nerevidirani izkazi podjetij za leto 2009)

Podjetja za proizvodnjo električne energije so konec leta 2010 zaposlovala 2234 delavcev, od tega v hidroelektrarnah 550, v termoelektrarnah 1093 in v Nuklearni elektrarni Krško 591. V primerjavi z letom 2009 se je število zaposlenih v termoelektrarnah zmanjšalo za 63 ali za 5,4 %, v Nuklearni elektrarni Krško se je število zaposlenih zmanjšalo za 33 ali za 5,3 %, v hidroelektrarnah pa se je število zaposlenih povečalo za 13 zaposlenih ali za 2,4 %.

Tabela 16: Število zaposlenih v podjetjih za proizvodnjo električne energije

	2009	2010	Indeks 10/09
Dravske elektrarne Maribor	288	282	97,9
Savske elektrarne Ljubljana	119	116	97,5
Soške elektrarne Nova Gorica	130	126	96,9
Hidroelektrarne na spodnji Savi	0	26	
Termoelektrarna Brestanica	140	112	80,0
Termoelektrarna Šoštanj	498	488	98,0
Termoelektrarna Trbovlje	220	209	95,0
Termoelektrarna Toplarna Ljubljana	298	284	95,3
Nuklearna elektrarna Krško	624	591	94,7
Skupaj	2.317	2.234	96,4

Viri: podatki podjetij

Država je neposredno ali posredno (prek lastništva HSE in GEN energije) večinska lastnica vseh podjetij za proizvodnjo električne energije, razen Nuklearne elektrarne Krško, d. o. o., kjer ima 50-odstotni lastniški delež. HSE in GEN energija sta v 100-odstotni lasti države.

Tabela 17: Lastniška struktura podjetij za proizvodnjo električne energije

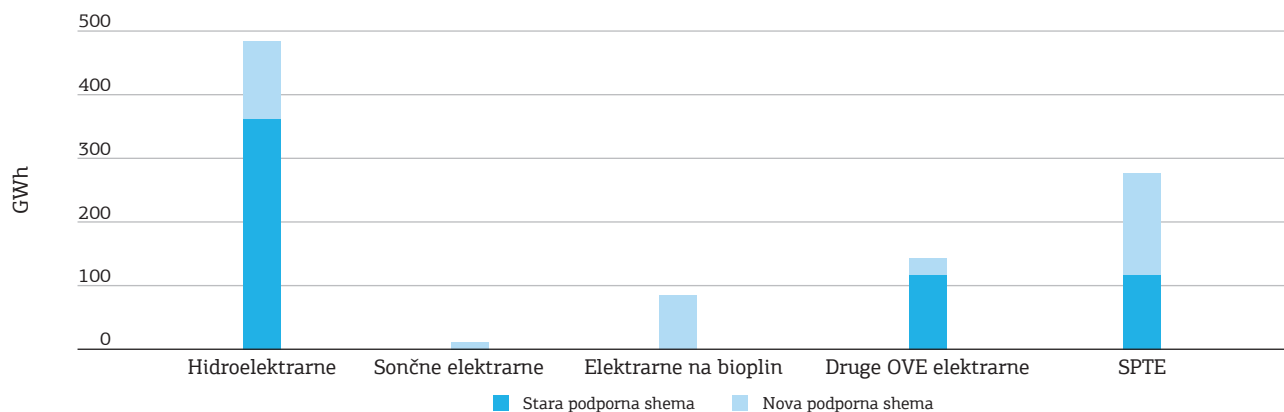
	Republika Slovenija	Holding Slovenske elektrarne	GEN energija	Javno podjetje Energetika Ljubljana	Drugi delničarji	Dravske elektrarne	Hrvatska elektroprivreda
Dravske elektrarne Maribor		100,0 %					
Savske elektrarne Ljubljana			86,2 %		13,8 %		
Soške elektrarne Nova Gorica		100,0 %					
Hidroelektrarne na spodnji Savi		51,0 %	12,6 %		5,6 %	30,8 %	
Termoelektrarna Brestanica			100,0 %				
Termoelektrarna Šoštanj		100,0 %					
Termoelektrarna Trbovlje		81,3 %			18,7 %		
Termoelektrarna Toplarna Ljubljana	57,4 %			42,6 %			
Nuklearna elektrarna Krško			50,0 %				50,0 %

Viri: podatki podjetij

4.3.1.3 Električna energija iz obnovljivih virov in iz sproizvodnje z visokim izkoristkom

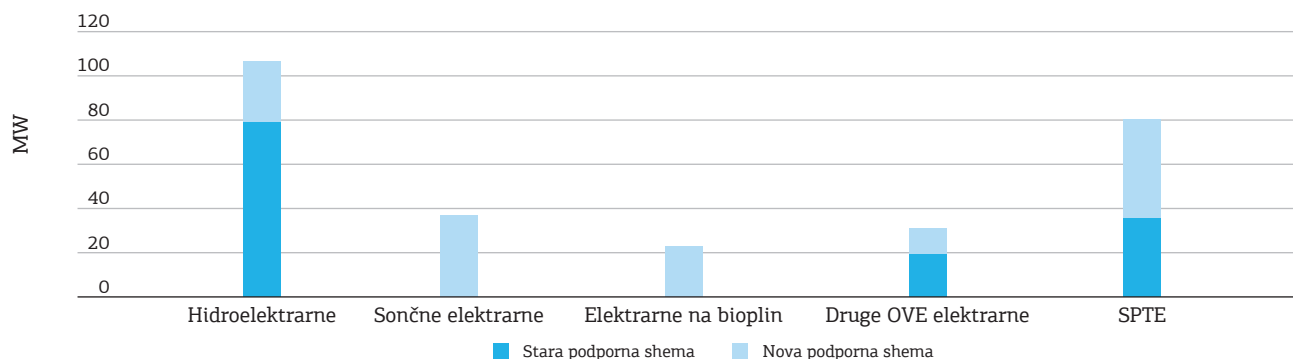
Leto 2010 je bilo prvo leto, v katerem se je nova podporna shema izvajala celo leto. Nova podporna shema je bila predvidena s spremembo Energetskega zakona v letu 2008 in se je po objavi pripadajočih podzakonskih aktov pričela izvajati novembra 2009. Hkrati se je paralelno izvajala še stara podporna shema, v katero so vključeni proizvajalci, katerih proizvodne naprave ne izpolnjujejo pogojev za vstop v novo podporno shemo in so bile v shemo vključene na podlagi nekdanjega statusa kvalificiranega proizvajalca. Proizvodne naprave, vključene v sistem podpor, so skupaj proizvedle prek 995 GWh električne energije, skupna nazivna električna moč pa je znašala 280 MW.

Slika 20: Proizvodnja proizvodnih naprav, vključenih v podporno shemo ob koncu leta 2010

Vir: agencija

Slika 21: Nazivna električna moč proizvodnih naprav, vključenih v podporno shemo ob koncu leta 2010

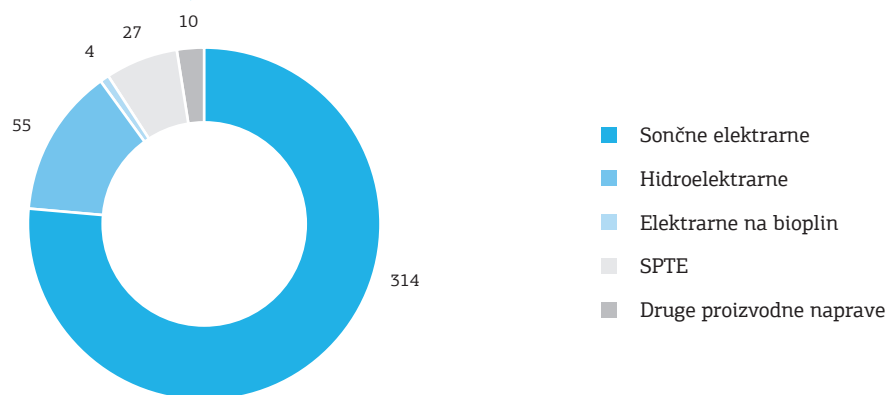

Vir: agencija

Deklaracije in odločbe o dodelitvi podpore

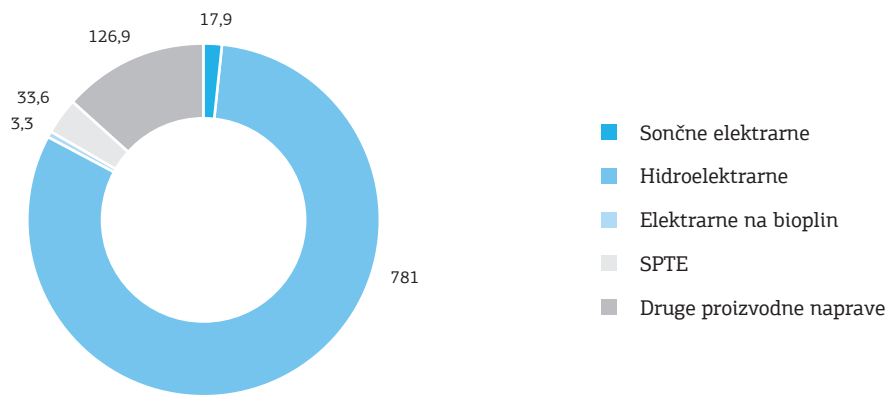
Agencija je v letu 2010 izdala 410 deklaracij za proizvodne naprave, ki proizvajajo električno energijo iz OVE ali v SPTE. Večina deklaracij je bila izdanih za sončne elektrarne zaradi velikega števila individualnih vlagateljev, ki so se zaradi uvedbe nove podporne sheme odločili za postavitve svoje elektrarne. Glede na električno moč izstopajo hidroelektrarne, ker je bila večina deklaracija pridobljena za srednje in velike hidroelektrarne.

Slika 22: Število izdanih deklaracij za proizvodno napravo v letu 2010

Vir: agencija

Slika 23: Nazivna električna moč v MW proizvodnih naprav z izdano deklaracijo v letu 2010

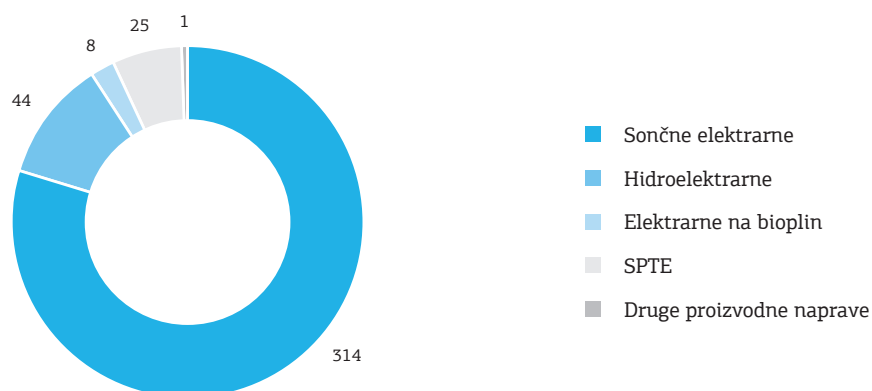

Vir: agencija

Med druge proizvodne naprave sodijo elektrarne na odlagališčni plin, elektrarne na plin iz čistilnih naprav in vetrne elektrarne.

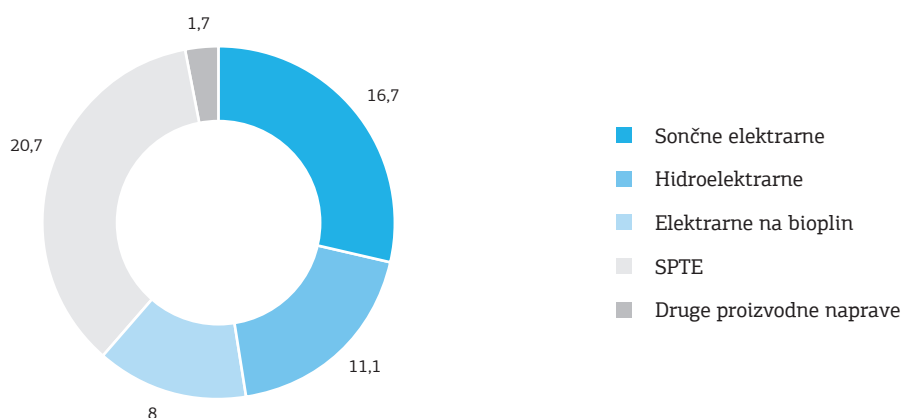
V letu 2010 je bilo izdanih 392 odločb o dodelitvi podpore, ki omogočajo prejetje podpor za proizvedeno električno energijo po novi shemi. Večina odločb je bila dodeljenih sončnim elektrarnam.

Slika 24: Število izdanih odločb o dodelitvi podpore za proizvodne naprave v letu 2010

Vir: agencija

Slika 25: Nazivne električne moči proizvodnih naprav v MW, za katere so bile izdane odločbe o dodelitvi podpore v letu 2010

Vir: agencija

Potrdila o izvoru in certifikati RECS

V letu 2010 je agencija kot izdajatelj potrdil o izvoru in RECS certifikatov izdala za 3.034.943.404 kWh električne energije potrdil o izvoru in 135.652.000 kWh električne energije RECS certifikatov.

4.3.1.4 Emisijski kuponi

EU kot kolektivna podpisnica Kjotskega protokola oziroma države članice so se zavezale, da bodo znatno zmanjšale emisije toplogrednih plinov. Slovenija je z ratifikacijo Kjotskega protokola prevzela obveznost, da bo v povprečju letne emisije toplogrednih plinov v obdobju od 2008 do 2012 zmanjšala za 8 % glede na izhodiščno leto 1986. Trgovanje z emisijskimi kuponi je eden od instrumentov za doseganje tega cilja.

Leta 2012 se bo Kjotski protokol zaključil (države podpisnice protokola morajo do konca leta 2012 doseči cilje, ki jih protokol predvideva). Leto 2009 je bilo ključno leto, namenjeno nadaljnjim ukrepom, ki bodo omilili posledice globalnega segrevanja. V začetku decembra 2009 so v Kopenhagnu potekala zaključna »postkjotska« pogajanja. Politika podnebnih sprememb, ki jo vodi Evropska unija, je ambiciozno načrtovana in velja za vse države članice EU.

Sprejeti cilji so:

- EU mora do leta 2020 zmanjšati emisije toplogrednih plinov za 20 %,
- v končni rabi energije mora povečati porabo obnovljivih virov energije za 20 %,
- doseči je treba 10-odstotni delež biogoriv kot pogonskih goriv v prometu ter 20-odstotno povečanje učinkovite rabe energije.

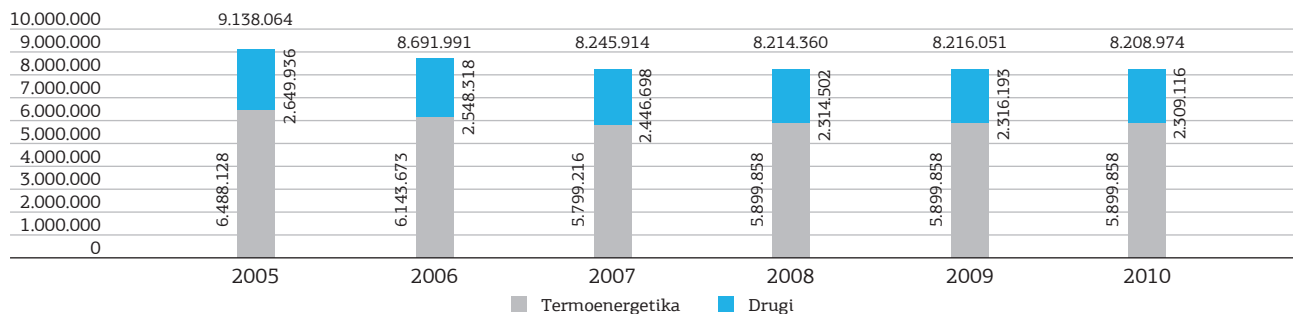
V sistem trgovanja z emisijskimi kuponi so vključene naprave z vhodno toplotno močjo najmanj 20 MW in dodatno iz dejavnosti energetike še naprave z vhodno toplotno močjo med 15 in 20 MW.

Skladno z Zakonom o varstvu okolja je bil v Sloveniji pripravljen Državni načrt razdelitve emisijskih kuponov za obdobje 2008–2012. Ta določa število emisijskih kuponov, ki jih država razdeli brezplačno. En emisijski kupon pomeni eno tona CO₂. Za vsako tekoče leto morajo podjetja oziroma upravljavci naprav predati število emisijskih kuponov, ki ustrezajo njihovim emisijam CO₂. Če emisije presegajo količino dodeljenih emisijskih kuponov, morajo preostale emisijske kupone kupiti na trgu, če pa imajo zaradi manjše količine emisij presežek kuponov, jih lahko prodajo na borzi ali bilateralno.

Državni načrt razdelitve emisijskih kuponov za obdobje od 2008 do 2012 (drugo trgovalno obdobje) velja od 1. januarja 2008 do vključno 31. decembra 2012. Skupna količina emisijskih kuponov, ki je predvidena za razdelitev upravljavcem naprav za celotno obdobje 2008 do 2012, znaša 41.494.687 ton CO₂ oziroma v povprečju 8.298.937 ton CO₂ na leto.

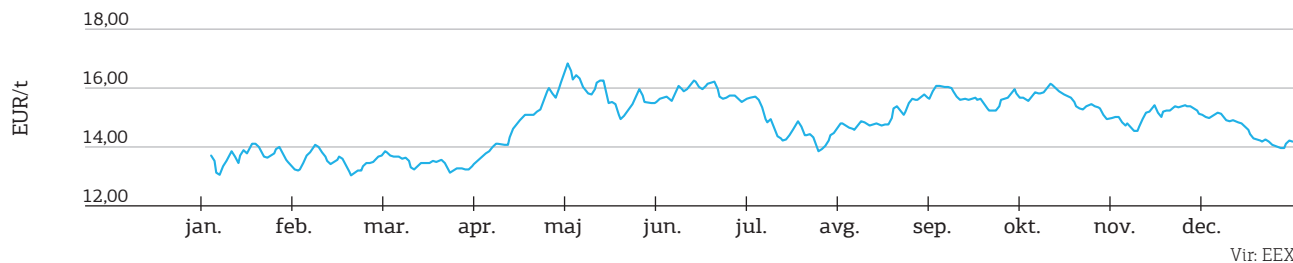
Državni načrt razdelitve emisijskih kuponov za obdobje od 2008 do 2012 znaša 41,6 % vseh emisij toplogrednih plinov v Sloveniji (po podatkih za leto 2004). Pri določitvi skupne količine emisijskih kuponov za posamezni sektor so bile upoštevane ciljne emisije za posamezni sektor iz Operativnega programa zmanjševanja emisij toplogrednih plinov. Termoenergetika je tudi v letu 2010 prejela enako število kuponov (5.899.858) kot v letih 2008 in 2009, kar je več kot 70 % vseh v Sloveniji razdeljenih emisijskih kuponov. Glede na dejanske emisije in cene emisijskih kuponov na trgu lahko sklepamo, da cena emisijskih kuponov ni pomembneje vplivala na ceno proizvedene električne energije v Sloveniji.

Slika 26: Število dodeljenih emisijskih kuponov v obdobju 2005–2010

Vira: Državni načrt razdelitve emisijskih kuponov, Agencija RS za okolje

Slika 27: Gibanje cene emisijskih kuponov drugega trgovalnega obdobja na borzi EEX v letu 2010

Vir: EEX

V prvem četrtletju 2010 se je cena emisijskih kuponov gibala med 13 in 14 evri za tona CO₂, čemur je sledil nagel porast. Ta je v mesecu maju 2010 dosegel rekordno vrednost tudi do 17 evrov za tona CO₂. Preostanek leta 2010 je zaznamovalo trgovanje emisijskih kuponov s ceno, ki se je gibala med 14 in 16 evri za tona CO₂.

4.3.1.5 Stopnja konkurenčnosti proizvodnih podjetij

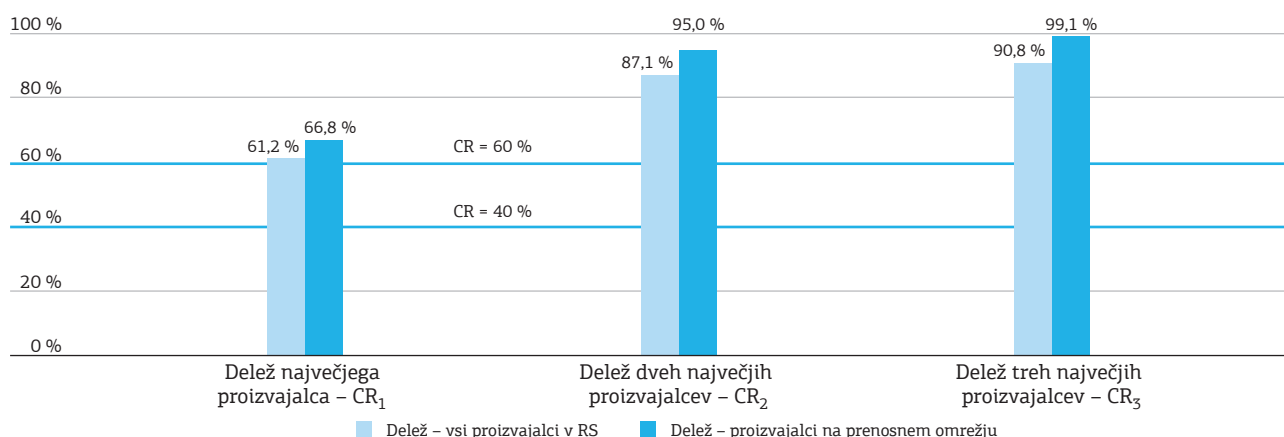
Koncentracija v panogi je pomemben kazalnik tržne strukture. S stopnjo koncentracije se označuje skupni tržni delež največjih podjetij v panogi in meri stopnja tržne prevlade oziroma oligopola. Nanjo vplivata predvsem dva dejavnika - število podjetij na trgu in njihova relativna velikost

Zakon o preprečevanju omejevanja konkurence uvršča določeno podjetje v prevladujoč položaj na trgu, če njegov tržni delež preseže 40 %. Velja tudi, da ima dvoje ali več podjetij prevladujoč položaj, če je njihov tržni delež višji od 60 %. Izjemno pomembna je koncentracija na področju proizvodnje električne energije.

Na spodnjih slikah so prikazani trije različni kazalniki stopnje koncentracije, in sicer tržni delež največjega proizvajalca (CR_1), tržni delež dveh največjih proizvajalcev (CR_2) in tržni delež treh največjih proizvajalcev električne energije (CR_3) v Sloveniji.

Slika 28 prikazuje kazalnike CR_n glede na inštalirano moč, ločeno za vse proizvajalce v Sloveniji in za proizvajalce samo na prenosnem omrežju (upoštevanih je 50 % inštalirane moči NEK).

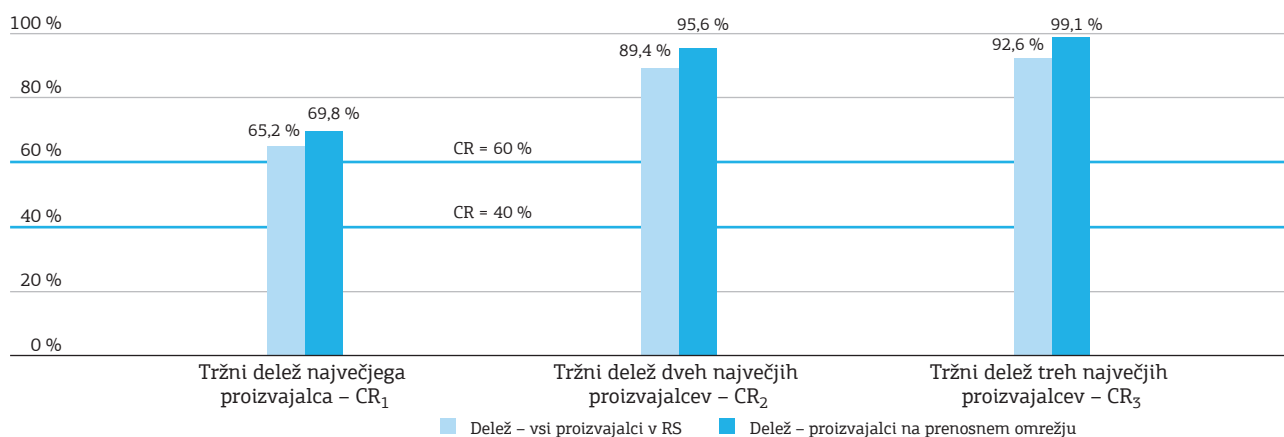
Slika 28: Kumulativni deleži enega (CR_1), dveh (CR_2) in treh (CR_3) največjih proizvajalcev na trgu glede na inštalirano moč (50 % NEK)

Viri: podatki podjetij

Naslednja slika pa prikazuje kazalnike CR_n glede na proizvedeno električno energijo (upoštevanih je 50 % energije iz NEK).

Slika 29: Kumulativni deleži enega (CR_1), dveh (CR_2) in treh (CR_3) največjih proizvajalcev na trgu glede na proizvodnjo električne energije (50 % NEK)

Viri: podatki podjetij

Tudi v letu 2010 ne zaznavamo bistvenih sprememb tržne strukture proizvodnih podjetij. Po lastniškem in operativnem preoblikovanju podjetij za proizvodnjo električne energije sta na slovenskem veleprodajnem trgu oblikovana dva energetska stebra: HSE in GEN energija. HSE, katerega tržni delež močno presega 40 % (CR₁), ostaja tudi v letu 2010 prevladujoče podjetje. Delež dveh največjih proizvajalcev električne energije dosega slabih 90 % (CR₂), delež treh največjih proizvajalcev električne energije (CR₃) pa dosega slabih 93 %. Na veleprodajnem trgu z električno energijo je oblikovan tesen oligopol, kjer imamo vzpostavljena le dva energetska stebra.

HHI upošteva število vseh podjetij na trgu in njihovo relativno velikost. Podjetja z manjšim tržnim deležem imajo manjšo utež. Vrednost HHI, ki je manjša od 1000, kaže nizko koncentracijo, vrednost med 1000 in 1800 srednjo, nad 1800 pa visoko koncentracijo trga. Visoka koncentracija trga pomeni majhno število udeležencev trga z velikimi tržnimi deleži.

HHI so izračunani na podlagi skupne inštalirane moči, inštalirane moči na prenosnem omrežju in na podlagi proizvedene električne energije ob upoštevanju 50-odstotne proizvodnje NEK. Stanje prikazujeta tabela 18 in tabela 19.

Tabela 18: HHI glede na inštalirano moč proizvajalcev, ki so udeleženi na slovenskem trgu

Proizvajalec	Tržni delež po inštalirani moči – skupaj v RS	Tržni delež po inštalirani moči – na prenosnem omrežju	HHI po inštalirani moči – skupaj RS	HHI po inštalirani moči – na prenosnem omrežju
HSE	61,2 %	66,8 %		
GEN energija	25,8 %	28,2 %		
TE-TOL	3,7 %	4,1 %		
Drugi manjši proizvajalci (na prenosnem omrežju)	0,8 %	0,9 %		
Drugi manjši proizvajalci (na distribucijskem omrežju)	8,4 %	–		
Skupaj v RS	100,0 %	–	4.500	–
– na prenosnem omrežju	–	100,0 %	–	5.275

Viri: podatki podjetij

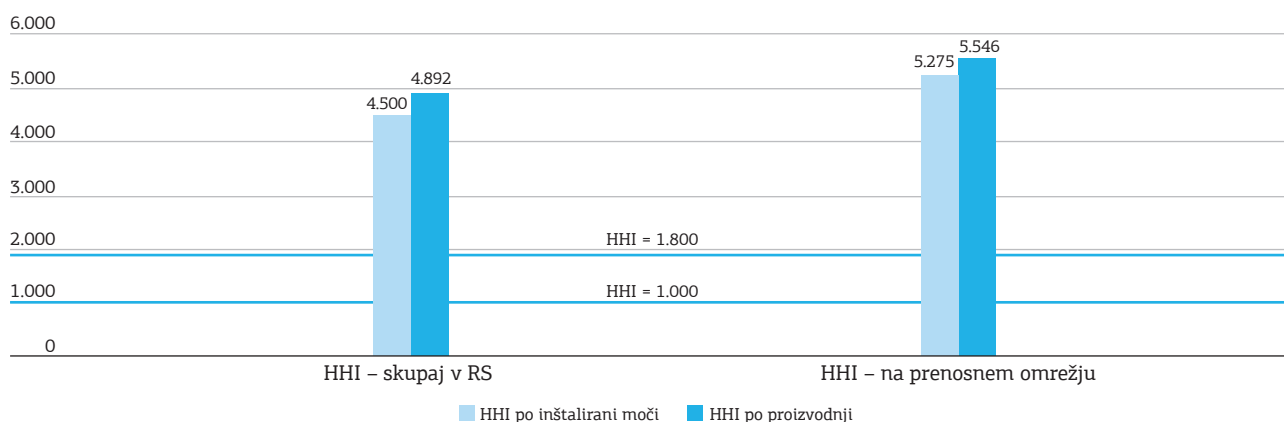
Tabela 19: Tržni deleži po proizvodnji in HHI glede na proizvodnjo proizvajalcev, ki so udeleženi na slovenskem trgu

Proizvajalec	Tržni delež po proizvodnji – skupaj v RS	Tržni delež po proizvodnji – na prenosnem omrežju	HHI po proizvodnji – skupaj RS	HHI po proizvodnji – na prenosnem omrežju
HSE	65,2 %	69,8 %		
GEN energija	24,1 %	25,8 %		
TE-TOL	3,3 %	3,5 %		
Drugi manjši proizvajalci (na prenosnem omrežju)	0,9 %	0,9 %		
Drugi manjši proizvajalci (na distribucijskem omrežju)	6,5 %	–		
Skupaj v RS	100 %	–	4.892	–
– na prenosnem omrežju	–	100,0 %	–	5.546

Viri: podatki podjetij

HHI v letu 2010 še vedno dosegajo precej visoke vrednosti in močno presegajo zgornjo mejo srednje koncentracije (HHI=1800). Na ta način kažejo prevladujoč položaj proizvajalcev DEM, SENG, TEŠ, TET in HESS, združenih v HSE pri proizvodnji električne energije ter zagotavljanju večine sistemskih storitev. Drugi energetski steber, ki ga predstavlja GEN energija, razpolaga s proizvodnimi zmogljivostmi SEL, TEB in NEK. Tretje največje proizvodno podjetje je TE-TOL. K skupni proizvodnji električne energije v slovenskem prostoru prispevajo še drugi manjši proizvajalci, ki so priključeni na prenosno ali distribucijsko omrežje.

Slika 30: HHI proizvodnih podjetij električne energije

4.3.1.6 Zagotavljanje sistemskih storitev

Sistemske storitve so storitve, ki jih mora zagotavljati sistemski operater prenosnega omrežja, da zagotovi normalno obratovanje omrežja. Sistemske storitve na ravni slovenskega elektroenergetskega sistema zagotavlja Eles, na posameznih delih distribucijskega omrežja pa tudi SODO. Skladno s Sistemskimi obratovalnimi navodili za prenosno omrežje električne energije (Uradni list RS, št. 49/2007) Eles pri zagotavljanju sigurnega obratovanja elektroenergetskega sistema uporablja naslednje sistemske storitve:

- regulacijo frekvence in moči (primarno, sekundarno in terciarno),
- regulacijo napetosti,
- pokrivanje odstopanj dejanskih izmenjav regulacijskega območja od načrtovanih vrednosti,
- zagon agregata brez zunanjega napajanja,
- pokrivanje tehničnih izgub, ki nastanejo v prenosnem omrežju,
- razbremenjevanje omrežja.

Za leto 2010 je SOPO predvidel naslednji obseg sistemskih storitev:

- rezerva za sekundarno regulacijo frekvence in moči: ± 80 MW,
- rezerva za terciarno regulacijo frekvence in moči: 348 MW,
- negativna rezerva za terciarno regulacijo frekvence in moči: 180 MW.

V primerjavi s preteklimi leti sta v načrtu potrebnega obsega sistemskih storitev za leto 2010 dve bistveni vsebinski spremembi. Prva sprememba je posledica začetka obratovanja črpalne hidroelektrarne Avče. Elektrarna z močjo približno 180 MW lahko deluje kot elektrarna v generatorskem režimu ali kot velik odjemalec v črpalnem režimu. V primeru izpada elektrarne v generatorskem režimu za nadaljevanje stabilnega obratovanja poskrbi običajna rezerva za terciarno regulacijo, za primer izpada v črpalnem režimu pa je potrebna tako imenovana negativna terciarna rezerva, ki pravočasno poskrbi za ustrezno znižanje proizvodnje energije v sistemu. Druga bistvena sprememba je v razvrstitvi potrebnega obsega terciarne rezerve v tri skupine. Glede na potrebno razpoložljivost te rezerve je SOPO na podlagi analize potreb po angažiranju terciarne rezerve v preteklih letih potrebno rezervo razvrstil v tri produkte, ki se med seboj razlikujejo glede na parametre kakovosti, kot je prikazano v tabeli 20.

Tabela 20: Zahtevana kakovost produktov terciarne rezerve v letu 2010

Proizvajalec	Produkt A	Produkt B	Produkt C
Količina (MW)	134	66	148
Izvor rezerve	Slovenija	UCTE	UCTE
Čas aktivacije	≤15 min.	≤15 min.	≤15 min.
Čas najave spremembe aktivacije	≤15 min.	≤60 min.	≤120 min.
Število aktivacij v letu	≥50	≥25	≥15

Vir: Eles

Končni rezultati nakupa rezervne moči za zagotavljanje sistemskih storitev v letu 2010 so prikazani v tabeli 21.

Tabela 21: Količinski pregled zakupljene rezervne moči

Izbrani ponudnik	Terciarna rezerva (MW)	Sekundarna rezerva (MW)
HSE	134 (produkt A)	77
GEN energija	66 (produkt B)	–
TE-TOL	–	3
Rudnap Group A.D.	148 (produkt C)	–
Skupaj	348	80

Vir: Eles

4.3.1.7 Trgovanje na organiziranem trgu

Slovenski organizirani trg z električno energijo se v osnovi deli na veleprodajni in maloprodajni trg. Na veleprodajnem nastopajo proizvajalci, trgovci in dobavitelji električne energije, ki med sabo sklepajo zaprte pogodbe, pri katerih so količine in časovni potek dobave pogodbenih količin električne energije vnaprej določeni, cena pa ni odvisna od dejanske realizacije pogodb. Na veleprodajnem trgu udeleženci posle sklepajo bilateralno na t.i. OTC trgu ali na borzah v Sloveniji in v tujini. Na maloprodajnem trgu nastopajo dobavitelji in odjemalci, ki sklepajo odprte pogodbe, pri katerih količine dobavljene energije in časovni potek dobave niso vnaprej določeni. Odjemalci plačajo dobavljeno energijo na podlagi dejansko porabljene količine električne energije, merjene z ustreznimi števci.

Organizator slovenskega trga z električno energijo, družba Borzen, organizator trga z električno energijo, d. o. o., je po EZ zadolžena, da evidentira vse pogodbe, sklenjene na organiziranem trgu. Tako organizator trga evidentira vse pogodbeno dogovorjene obveznosti, v katerih se električna energija kupi ali proda v Sloveniji, oziroma se energija prenese prek regulacijskega območja. To zajema evidentiranje vseh pogodb, sklenjenih med člani bilančne sheme, vseh izvoznih in uvoznih zaprtih pogodb ter poslov, sklenjenih na borzi. Razen tega organizator trga v obliki obratovalnih napovedi proizvodnje in odjema evidentira tudi pogodbe med dobavitelji in odjemalci ter proizvajalci električne energije.

V letu 2010 je bilo skupaj evidentiranih 78.411 zaprtih pogodb, medtem ko je znašala skupna količina električne energije iz evidentiranih obratovalnih napovedi v okviru odprtih pogodb 62.942.491,50 MWh. V primerjavi s predhodnim letom je bilo število evidentiranih zaprtih pogodb in obratovalnih napovedi višje za 11,1 %, skupna količina električne energije iz evidentiranih zaprtih pogodb in obratovalnih napovedi pa je bila višja za 12,9 %.

4.3.1.7.1 Cene in obseg trgovanja na borzi električne energije

Dejavnost izvajanja borze z električno energijo v Republiki Sloveniji izvaja družba BSP Regionalna energetska borza d. o. o., ki enako dejavnost izvaja tudi na območju Republike Srbije. Na dan 31. decembra 2010 je na borzi BSP sodelovalo 26 polnopravnih članov, ki so trgovali na slovenskem trgu z električno energijo, kar je za 9 več kot v predhodnem letu.

Trgovci, ki trgujejo na borzi BSP, so lahko v letu 2010 trgovali v obliki avkcijskega ali sprotnega trgovanja. Pri avkcijskem trgovanju lahko trgovci do zaključka trgovanja vnašajo in preklicujejo svoje ponudbe, posli pa se sklepajo šele po zaključku trgovanja. Pri sprotnem trgovanju lahko trgovci vnašajo in preklicujejo svoje doslej nesprejete ponudbe, vidijo trenutne cene ter imajo vpogled v knjigo ponudb. Posli se sklepajo, kakor hitro za to obstajajo pogoji v obliki prekrivanja ponudbe in povpraševanja. Pri avkcijskem trgovanju so lahko trgovci trgovali z naslednjimi produkti električne energije:

- urni produkti (za vsako uro med 00.00 in 24.00),
- pasovna energija (00.00 – 24.00),
- evro trapezna energija (08.00 – 20.00).

Pri sprotnem trgovanju so trgovci lahko izbirali med naslednjimi produkti:

- pasovna energija (00.00 – 24.00),
- trapezna energija (06.00 – 22.00),
- evro trapezna energija (08.00 – 20.00),
- nočna energija 1 (00.00 – 06.00),
- nočna energija 2 (22.00 – 24.00),
- evro nočna energija 1 (00.00 – 08.00),
- evro nočna energija 2 (20.00 – 24.00).

Razen omenjenih borznih poslov so imeli tržni udeleženci v letu 2010 na borzi BSP možnost izvajanja obračuna sklenjenih bilateralnih poslov (tako imenovani OTC kliring).

Celotni obseg trgovanja je znašal 195.433 MWh. Od tega je bilo le za 120 MWh poslov sklenjenih v okviru sprotnega trgovanja, vseh preostalih 195.313 MWh pa v okviru avkcijskega. Obseg trgovanja se je v letu 2010 bistveno povečal glede na predhodno leto, ko je znašal le 11.044 MWh, predvsem zaradi tega, ker je od marca Borzen na borzi BSP prodajal energijo, ki jo je Center za podpore kupoval v okviru zagotovljenega odkupa od proizvajalcev iz obnovljivih virov in iz objektov soprodukcije z visokim izkoristkom.

V letu 2010 je povprečna cena za pasovno energijo znašala 46,70 EUR/MWh, za evro trapezno energijo pa 53,52 EUR/MWh, kar je pri pasovni energiji za 8,9 % več kot v predhodnem letu, pri evro trapezni energiji pa kar za 14,2 %. To povečanje je precej višje od povečanja cen na nemški borzi EEX, kjer so se cene na trgu za dan vnaprej (za vse produkte) povečale za slabih 8 %. Povečanje cen na slovenski borzi je predvsem posledica povečanja obsega trgovanja v letu 2010, kar pomeni, da so cene za to leto bolj realen odsev dejanskih razmer na trgu, kot so bile v preteklih letih.

4.3.1.8 Stopnja integracije trga z električno energijo s sosednjimi državami

Slovenski trg z električno energijo je vpet med tri različne regionalne trge z zelo različnimi cenami energije. To so trgi Srednje vzhodne Evrope (Nemčija, Avstrija, Poljska, Češka, Slovaška in Madžarska), italijanski trg in trg Jugovzhodne Evrope.

Tudi v letu 2010 so se na vseh teh trgih čutile posledice gospodarske krize, ki se je odražala v manjšem odjemu električne energije od tistega v letih pred letom 2009. Zmanjšanje odjema električne energije je bilo bolj izrazito na območju Vzhodne in Jugovzhodne Evrope, kar je povzročilo večjo razliko med cenami na tem območju in ceno na italijanskem trgu, ki je ostala relativno visoka. Zaradi povečanja prenosnih zmogljivosti na meji med Slovenijo in Avstrijo je prišlo tudi zmanjšanja cenovne razlike med Slovenijo ter skupnim trgom Avstrije in Nemčije. Kot posledica teh razmer se je slovensko prenosno omrežje v letu 2010 soočalo v velikimi pretoki oz. tranziti električne energije tako iz smeri Hrvaške kot Avstrije proti Italiji. Ti pretoki so občasno celo ogrožali varno delovanje omrežja. Razmere so se izboljšale pred koncem leta, ko je začel delovati prečni transformator v RTP Divača.

Na slovenskem trgu z električno energijo nastopajo tako trgovci, ki električno energijo dobavljajo slovenskim končnim odjemalcem, kot tudi trgovci, ki zgolj kupujejo električno energijo in jo prodajajo drugim trgovcem oz. dobaviteljem. Večina v Sloveniji delujočih trgovcev je trgovala tudi na sosednjih trgih. Manjkajoče količine za Slovenijo potrebne električne energije so kupovali na trgih Srednje vzhodne Evrope in Jugovzhodne Evrope.

Celoten izvoz iz Slovenije je leta 2010 znašal 10.745 GWh električne energije. V celotnem izvozu je zajet tudi izvoz polovice električne energije, ki jo je proizvedla jedrska elektrarna v Krškem in ki po meddržavni pogodbi pripada Republikli Hrvaški. Dejanski izvoz električne energije je znašal 8060 GWh. V istem obdobju je Slovenija uvozila skupaj 8599 GWh električne energije. Iz navedenih podatkov je razvidno, da je Slovenija v letu 2010 bruto uvozila 540 GWh električne energije. Glede na predhodno leto, ko je Slovenija bruto izvozila 359 GWh električne energije, lahko ugotovimo, da je Slovenija iz bruto izvoznice ponovno postala bruto uvoznica električne energije. Vendar ta sprememba najbrž ni posledica pomanjkanja energije v Sloveniji, temveč razpoložljivosti večjih količin cenejše električne energije v tujini. K temu pa so verjetno prispevale tudi večje količine razpoložljivih ČPZ za uvoz iz Avstrije oz. Nemčije.

Cene električne energije na slovenskem veleprodajnem trgu so tudi v letu 2010 veliki meri sledile cenam, doseženim na nemški borzi EEX, pri čemer je bila zaradi večjih razpoložljivih ČPZ na meji z Avstrijo razlika med obema cenama manjša kot v predhodnih letih.

Slovenski predstavniki so sodelovali pri delu v treh regijah - Srednja vzhodna Evropa, Srednja južna Evropa in Jugovzhodna Evropa.

V regiji Srednja vzhodna Evropa je bilo predhodno predvideno, da bo v letu 2010 regionalna dražbena hiša CAO pričela izvajati skupno dodeljevanje ČPZ za celotno regijo po novi metodi na podlagi dejanskih pretokov moči v omrežju. Vendar so predstavniki sistemskih operaterjev prenosnega omrežja iz regije ugotovili, da nova metoda še vedno vsebuje določene nejasnosti, ki bi lahko povzročile zmanjšanje zanesljivosti obratovanja povezanih elektroenergetskih sistemov. Odločitev o začetku dodeljevanja ČPZ so zaradi tega prenesli v leto 2011. S to odločitvijo so se strinjali tudi regulatorji iz regije. Posledica te odločitve je bila, da se je dodeljevanje ČPZ v regiji nadaljevalo na enak način, kot poteka že nekaj zadnjih let. Zmogljivosti med Nemčijo, Češko, Poljsko in Slovaško se dodeljujejo na skupnih dražbah, medtem ko na ostalih mejah potekajo bilateralno med posameznima sistemskima operaterjema. Slednje velja tudi za mejo med Slovenijo in Avstrijo. Kot priprava za prihodnje skupno dodeljevanje ČPZ v regiji z uporabo nove metode na podlagi pretokov v omrežjih je bil decembra 2010 v regiji uveden nov način najave vozniš redov, ki je popolnoma usklajen z zahtevami nove metode.

V regiji Srednja južna Evropa, ki obsega Italijo in njene sosednje države, vključno s slovensko-italijansko mejo, so v letu 2010 potekale aktivnosti predvsem v smeri zagotovitve skupnega dodeljevanja ČPZ, kot to zahtevata Uredba 1228/2003 in smernice za obvladovanje prezasedenosti. Dražbe za zmogljivosti, uporabljene v letu 2010, so se izvajale še bilateralno, koordinirane za posamezno mejo. Že v letu 2009 je bilo sklenjeno, da bo zmogljivosti, uporabljene v letu 2011, izvajala dražbena hiša CASC, ki je sicer bila ustanovljena za izvajanje dražb v regiji Srednja zahodna Evropa. Med letom se je izkazalo, da CASC dražb še ne bo mogel izvajati z začetkom leta 2011, temveč šele z aprilom istega leta. Zato so bile v letu 2010 v regiji izvedene vse potrebne aktivnosti za zagotovitev prenosa izvajanja vseh dražb v regiji na CASC z aprilom 2011. Temu primerno so bila pripravljena tudi ustrezna dražbena pravila za regijo, ki predvidevajo izvajanje vseh dražb za ČPZ do vključno marca 2011 na star način, od aprila naprej pa v okviru CASC.

V letu 2010 so bile dokončane tudi vse pripravljalne dejavnosti za vzpostavitev spojitve trgov Slovenije in Italije s 1. januarjem 2010. Ta spojitve od navedenega datuma prinaša nadomestitev eksplicitnih dodeljevanj ČPZ na slovensko-italijanski meji za dan vnaprej z implicitnimi dražbami, to je s hkratnim nakupom energije na borzi in dodelitvijo ustrezne prenosne zmogljivosti. Posebna delovna skupina, v kateri so sodelovali predstavniki regulatorjev, vlad, sistemskih operaterjev prenosnega omrežja in borz z električno energijo Slovenije in Italije, je v letu 2010 pripravila vse potrebne sporazume in pravila delovanja za spojitve trgov. Tako sta bila pripravljena Krovni sporazum in Pentalateralni sporazum, ki so ga podpisali sistemski operaterja prenosnega omrežja in borzi obeh držav po predhodnem soglasju obeh regulatorjev. Ena najpomembnejših težav, ki jo je morala rešiti delovna skupina, je bilo vprašanje financiranja vloge posrednikov med obema trgovama oz. borzama, ki je nastalo zaradi bistveno različnih plačilnih rokov za dobavljeno energijo

na slovenskem in italijanskem trgu. Delovna skupina je v letu 2010 sprejela začasno rešitev, da vlogo posrednikov v letu 2011 izvajata oba sistemska operaterja prenosnega omrežja.

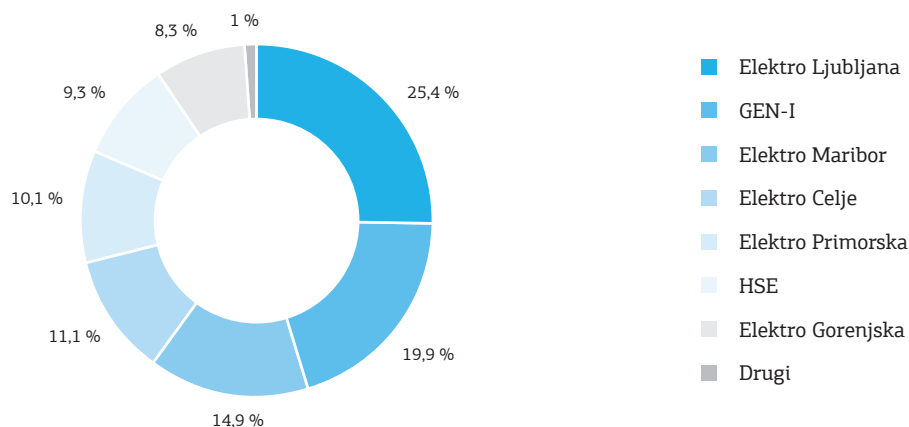
V tako imenovani osmi regiji (Jugovzhodna Evropa) so v letu 2010 potekale podobne dejavnosti kot v regijah CEE in CSE. Tudi tam potekajo intenzivne priprave na ustanovitev skupne dražbene hiše. Ker večino te regije sestavljajo države podpisnice pogodbe o Energetski skupnosti, v katerih se je liberalizacija trga z električno energijo začela kasneje kot v državah EU in še vedno poteka, se ta regija v precejšnji meri razlikuje od ostalih. Precejšnja ovira na poti do napredka v tej regiji so tudi nerešena politična vprašanja med posameznimi državami in območji v regiji.

4.3.2 Dobava in maloprodajni trg

4.3.2.1 Dobavitelji na maloprodajnem trgu

V letu 2010 je bilo na maloprodajnem trgu dejavnih 16 aktivnih dobaviteljev električne energije, ki so na podlagi pogodb dobavljali električno energijo 7 velikim odjemalcem, priključenih na prenosno omrežje (posebej ČHE Avče), in 920.911 poslovnim in gospodinjstvom odjemalcem, priključenih na distribucijsko omrežje. Električno energijo je bilo mogoče kupovati tudi na borzah z električno energijo v Sloveniji na Borzenu, na tujih borzah pa ob upoštevanju zmogljivosti oziroma zasedenosti čezmejnih prenosnih poti.

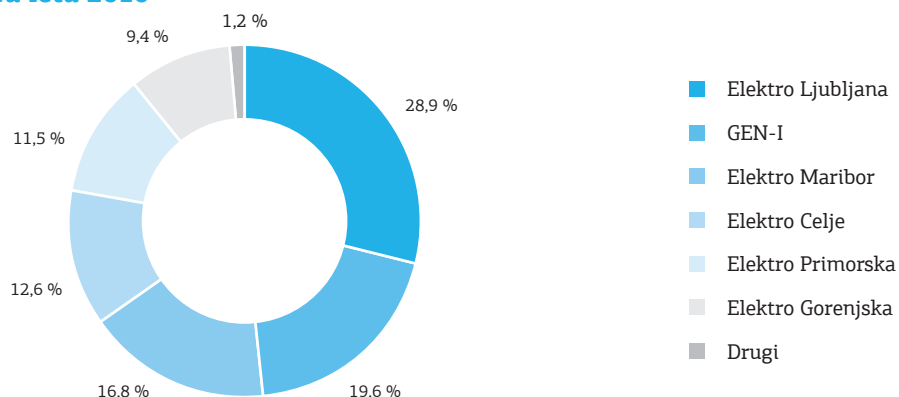
Slika 31: Tržni deleži dobaviteljev električne energije ob koncu leta 2010

Viri: podatki podjetij

Leta 2010 je bilo končnim odjemalcem v Sloveniji dobavljenih 11,9 TWh električne energije. Največji tržni delež v prodaji električne energije je imelo podjetje Elektro Ljubljana, d. d., ki je glede na leto 2009 izgubilo svoj tržni delež za dobre 3 %. Sledilo mu je podjetje GEN-I, d. o. o., ki je svoj tržni delež v primerjavi z letom 2009 povečalo za slabih 5 %. Podjetje Elektro Maribor, d. d., je ohranilo svoj skoraj 15-odstotni tržni delež na maloprodajnem trgu z električno energijo. Tudi ostali dobavitelji so ohranili približno enak odstotni tržni delež glede na predhodno leto.

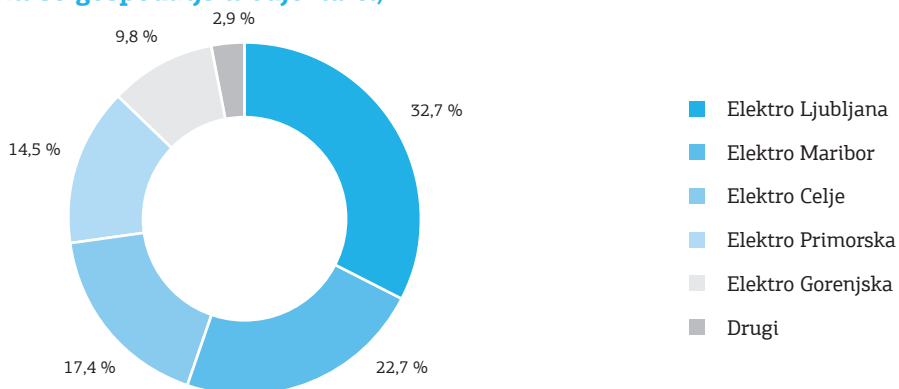
Slika 32: Tržni deleži dobaviteljev električne energije odjemalcem na distribucijskem omrežju ob koncu leta 2010

Viri: podatki podjetij

Največji tržni delež dobaviteljev električne energije odjemalcem na distribucijskem omrežju je v letu 2010 znova imelo podjetje Elektro Ljubljana d. d., ki je sicer izgubila 3 odstotne točke. Največji skok tržnega deleža beleži dobavitelj GEN-I, d. o. o., ki je v letu 2010 dosegal že skoraj 20-odstotni tržni delež in se s tem uvrstil na drugo mesto. Drugi dobavitelji so ohranili približno enake tržne deleže, kot so jih imeli v letu 2009.

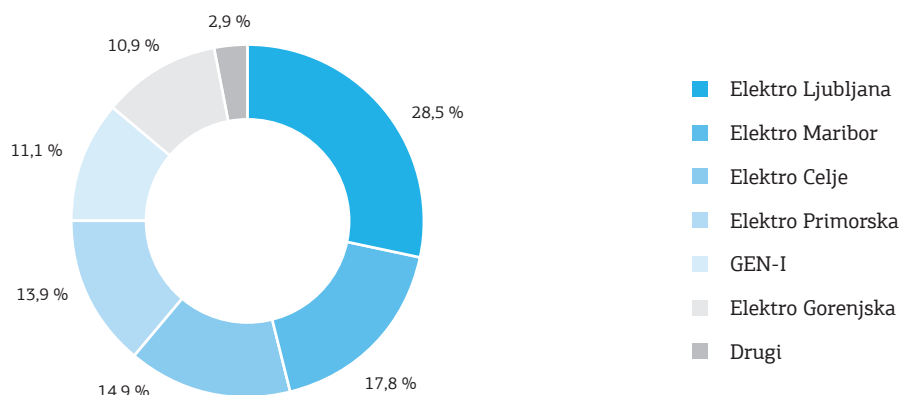
Slika 33: Tržni deleži dobaviteljev odjemalcem z letno porabo do 50 MWh (vključeni so gospodinjiski odjemalci)

Viri: podatki podjetij

Slika 33 prikazuje tržne deleže dobaviteljev odjemalcev z letno porabo do 50 MWh, kjer je na prvem mestu s slabim tretjinskim deležem ponovno Elektro Ljubljana, d. d. S skoraj nespremenjenimi tržnimi deleži glede na leto 2009 pa mu sledijo ostali dobavitelji.

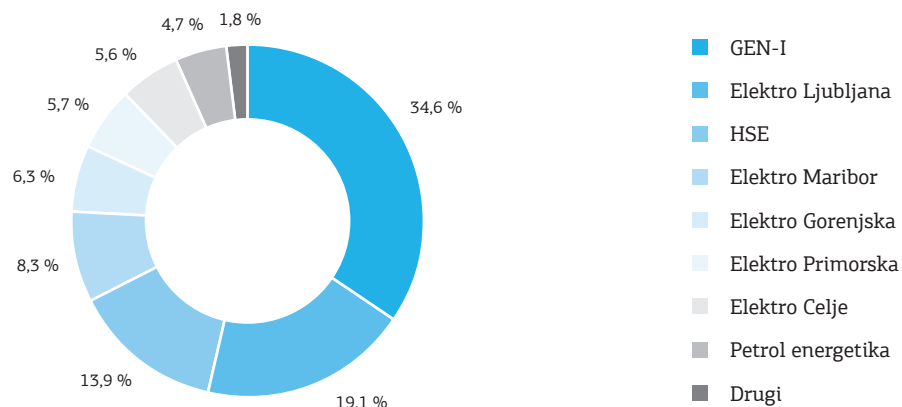
Slika 34: Tržni deleži dobaviteljev odjemalcem z letno porabo od 50 MWh do 2 GWh

Viri: podatki podjetij

V delu odjemalcev z letno porabo od 50 MWh do 2 GWh se za razliko od skupine odjemalcev z letno porabo do 50 MWh med dobavitelji z opaznejšim tržnim deležem pojavlja podjetje GEN-I, d. o. o., kar kaže na to, da ima to podjetje v svoji skupini nekoliko večji delež poslovnih odjemalcev.

Slika 35: Tržni deleži dobaviteljev odjemalcem z letno porabo nad 2 GWh

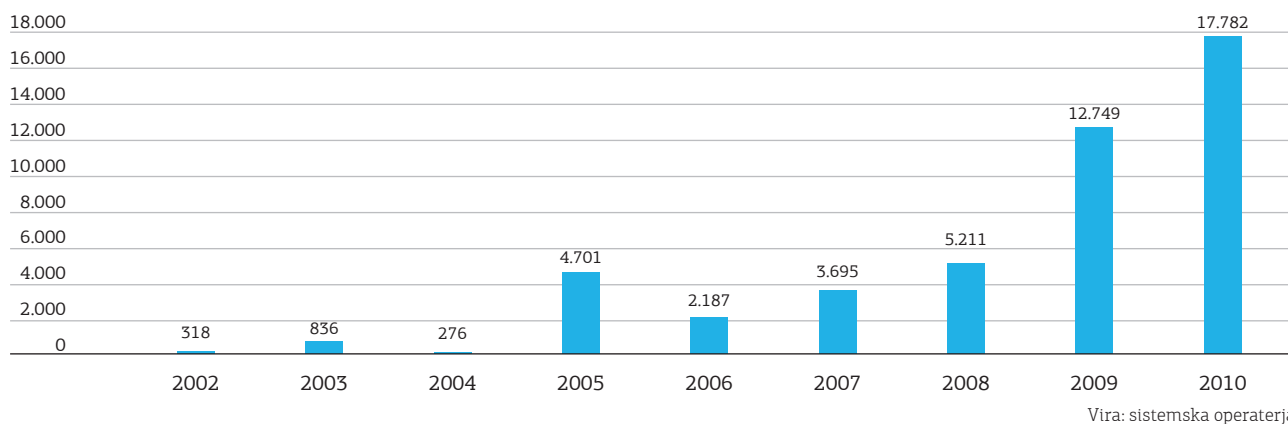

Viri: podatki podjetij

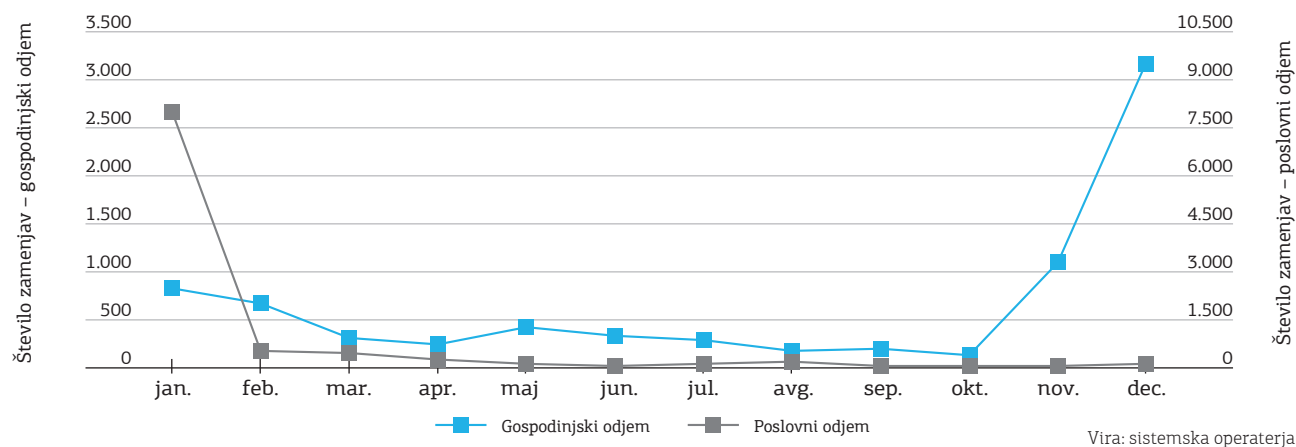
Pri dobavi električne energije odjemalcem z največjo porabo je na vrhu tržnih deležev v letu 2010 znova prišlo do spremembe, in sicer največji tržni delež pripada podjetju GEN-I, d. o. o., s slabim 35-odstotnim tržnim deležem. Tudi dobavitelj Petrol Energetika, d. o. o., je nekoliko povečal svoj položaj ter je na trgu oskrboval odjemalce iz tega segmenta s skoraj 5-odstotnim tržnim deležem.

Svojega dobavitelja električne energije je v letu 2010 zamenjalo 17.782 odjemalcev, kar ponovno predstavlja skok rasti zamenjave dobavitelja in največje število zamenjav od odprtja slovenskega trga z električno energijo (v letu 2009 je zamenjav bilo 12.749).

Slika 36: Število zamenjav dobavitelja v obdobju 2002–2010

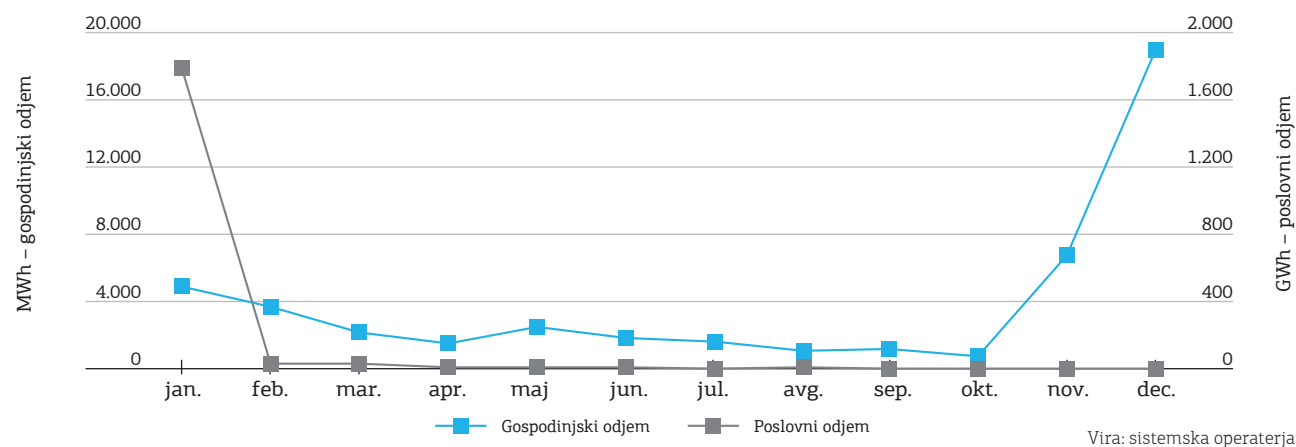
Slika 37: Dinamika zamenjav dobavitelja v letu 2010 glede na tip odjema

Večina poslovnih odjemalcev se je za zamenjavo dobavitelja odločila na začetku leta, ker ob koncu leta običajno tudi potečejo sklenjene pogodbe o dobavi. Delež zamenjav poslovnih odjemalcev v začetku leta 2010 tako predstavlja večino vseh zamenjav iz tega dela odjemalcev.

Gospodinjjski odjemalci so se za zamenjavo dobavitelja v veliki večini odločali predvsem ob koncu leta 2010, ko so dobavitelji na trgu ponudili nove ponudbe (pakete) električne energije.

Slika 38: Dinamika zamenjav dobavitelja v letu 2010 glede na količino energije

Število zamenjav dobavitelja gospodinjstev se je po posameznih mesecih v letu 2010 spreminjalo, kar lahko pripišemo aktualnemu dogajanju na trgu oziroma spremembam cen in oglaševalskim kampanjam podjetij za dobavo električne energije. Največjo vrednost števila zamenjav dobavitelja so gospodinjstvi dosegli v mesecu decembru, in sicer je takrat svojega dobavitelja zamenjalo kar 3150 gospodinjstev.

4.3.2.2 Stopnja konkurenčnosti na maloprodajnem trgu

Tržne deleže dobaviteljev na maloprodajnem trgu odjemalcev, ki so priključeni na distribucijska omrežja, prikazuje tabela 22.

Tabela 22: Tržni deleži dobaviteljev odjemalcem na distribucijskem omrežju

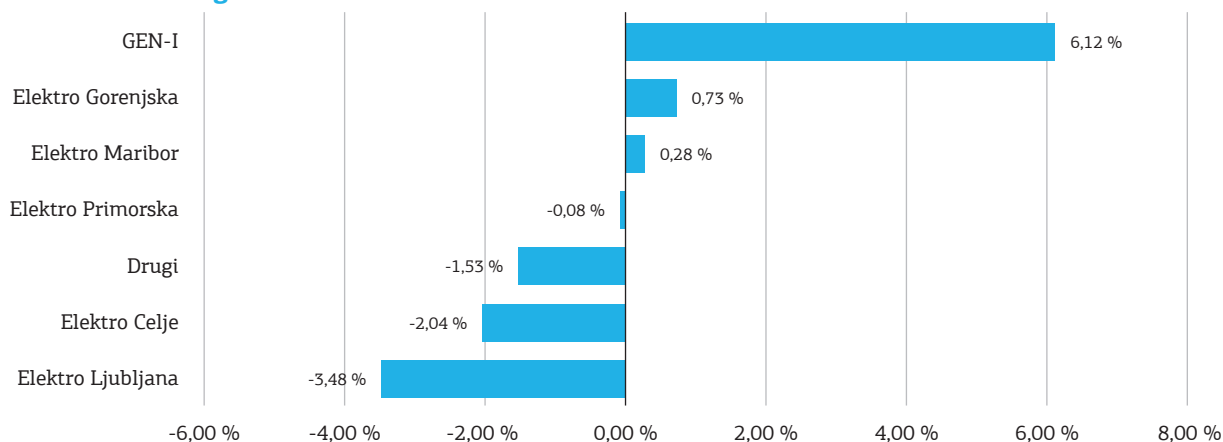
Dobavitelj	Dobavljena energija (GWh)	Tržni deleži	HHI
Elektro Ljubljana	3.013,9	28,9 %	
GEN-I	2.043,0	19,6 %	
Elektro Maribor	1.758,6	16,8 %	
Elektro Celje	1.318,7	12,6 %	
Elektro Primorska	1.197,5	11,5 %	
Elektro Gorenjska	986,1	9,4 %	
Drugi	124,4	1,2 %	
Skupaj	10.442,2	100 %	1.881

Viri: podatki distribucijskih podjetij

Tudi v letu 2010 nobeno od podjetij za dobavo električne energije nima prevladujočega položaja, saj posamezni tržni deleži ne presegajo 40 %. Kljub razpršenosti oskrbe je koncentracija še vedno visoka, saj vrednost HHI presega vrednost 1800. Še zmeraj je tržni delež dobavitelja Elektro Ljubljana največji in dosega slabih 30 %. S stališča lastništva pa je stopnja koncentracije veliko večja, saj so podjetja v večinski državni lasti.

V letu 2010 je svoj tržni delež odjemalcem na distribucijskem omrežju znova povečal dobavitelj GEN-I za dobrih 6 %, izgube tržnih deležev pa razen dobaviteljev Elektro Gorenjska in Elektro Maribor izkazujejo vsa druga podjetja, kot prikazuje slika 39.

Slika 39: Sprememba tržnih deležev dobaviteljev vsem odjemalcem na distribucijskem omrežju v letu 2010 glede na leto 2009

Vir: agencija

V tabeli 23 je predstavljen celoten maloprodajni trg, v katerega se vključuje še trg večjih upravičenih odjemalcev, priključenih na prenosno omrežje:

Tabela 23: Tržni deleži dobaviteljev vsem odjemalcem

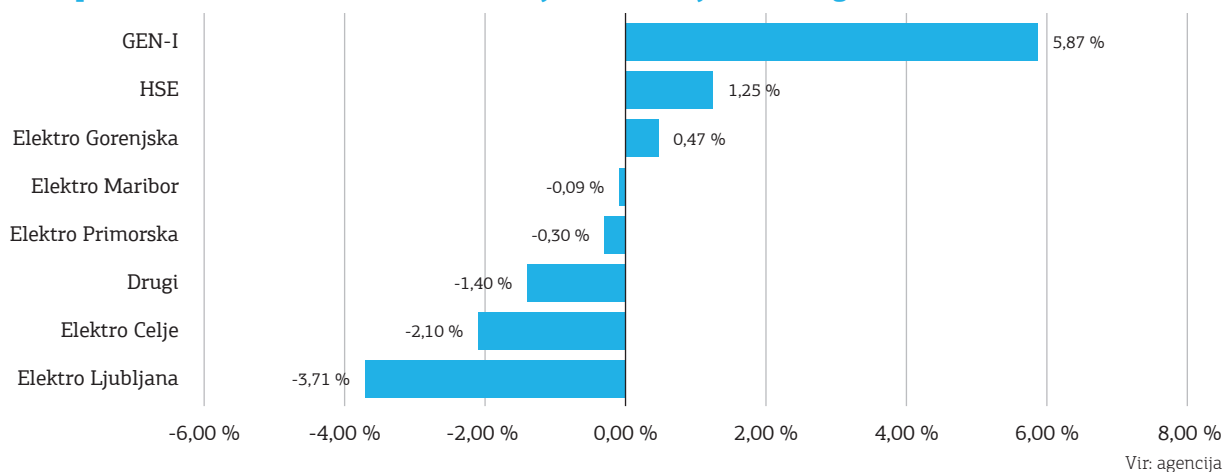
Dobavitelj	Dobavljena energija (GWh)	Tržni deleži	HHI
Elektro Ljubljana	3.013,9	25,5 %	
GEN-I	2.352,5	19,9 %	
Elektro Maribor	1.758,6	14,9 %	
Elektro Celje	1.318,7	11,1 %	
Elektro Primorska	1.197,5	10,1 %	
HSE	1.099,9	9,3 %	
Elektro Gorenjska	986,1	8,3 %	
Drugi	113,7	1,0 %	
Skupaj	11.841,0	100 %	1.646

Vir: podatki podjetij

Pogled na celoten del trga, ki vključuje tudi odjemalce na prenosnem omrežju, pa izkazuje tržno koncentracijo srednje stopnje, saj je HHI izpod zgornje meje 1800.

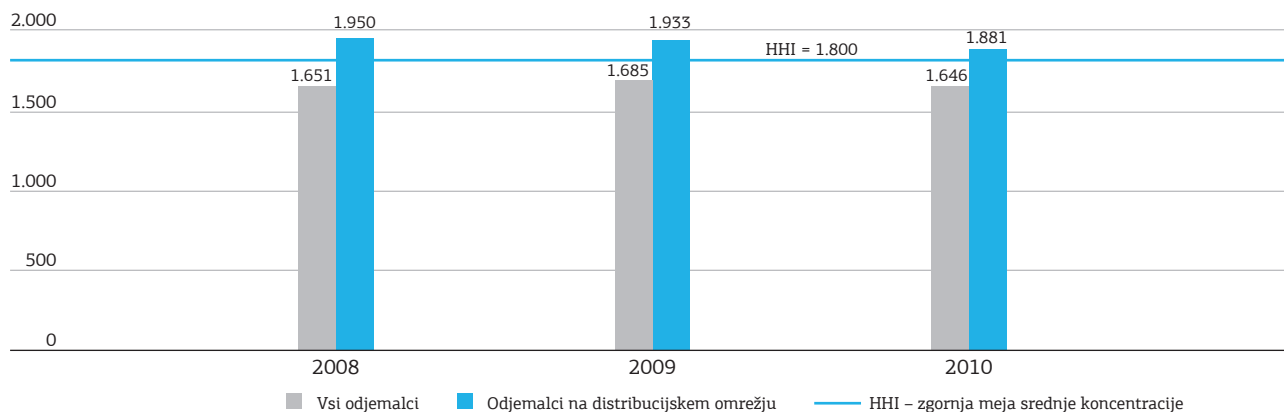
Iz slike 40 je razvidno, da je v letu 2010 največji tržni delež ponovno pridobil dobavitelj GEN-I za slabih 6 odstotnih točk, po drugi strani pa so razen podjetij HSE in Elektro Gorenjska vsi drugi dobavitelji izgubili svoje tržne deleže, še največ Elektro Ljubljana za slabe 4 odstotne točke. Vse te spremembe kažejo na to, da je trg z električno energijo aktiven.

Slika 40: Sprememba tržnih deležev dobaviteljev vsem odjemalcem glede na leto 2009

HHI pri tržnem deležu dobaviteljev vsem odjemalcem se je v letu 2010 znižal na vrednost 1646, tako da je na tem delu še vedno vzpostavljena srednja meja koncentracije. HHI pri tržnem deležu dobaviteljev odjemalcem na distribucijskem omrežju pa v triletnem obdobju 2008-2010 izkazuje negativni trend, kar kaže na krepitev konkurence med dobavitelji.

Slika 41: Gibanje HHI na maloprodajnih trgih v obdobju 2008–2010

Viri: podatki podjetij

4.3.2.3 Cene električne energije

Skupna cena dobavljene energije zajema ceno za uporabo omrežij, ceno energije, prispevke, trošarino in davek na dodano vrednost.

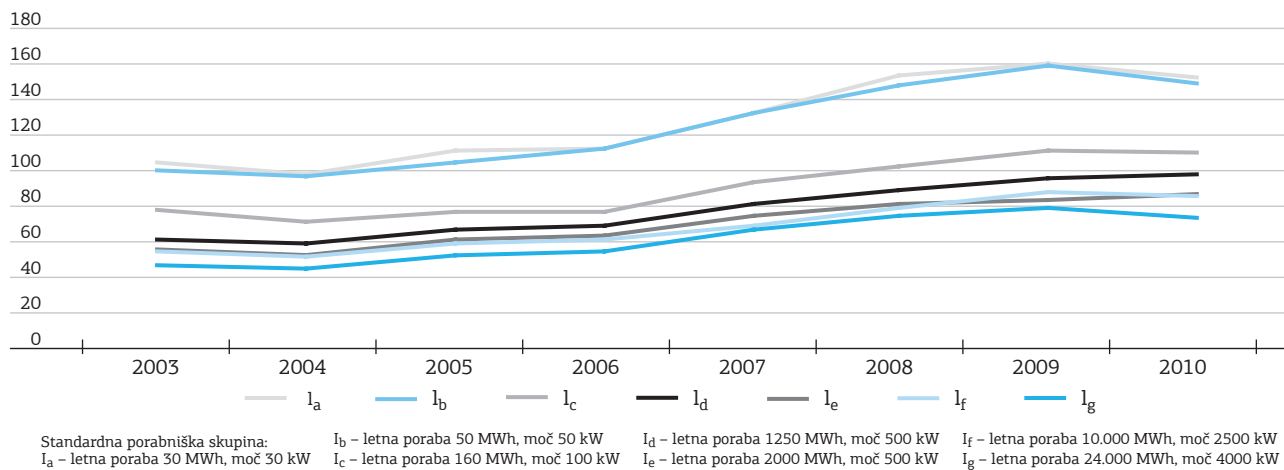
Dva prispevka, ki sta se odjemalcem pričela obračunavati 1. januarja 2009, sta namenjena zagotavljanju podpor proizvodnji električne energije v soprodukciji z visokim izkoristkom in iz obnovljivih virov ter zagotavljanju zanesljive oskrbe z uporabo domačih virov primarne energije za proizvodnjo električne energije. Tretji prispevek, ki se je pričel odjemalcem obračunavati 1. januarja 2010, pa je namenjen izvajanju programov za povečanje učinkovitosti rabe električne energije.

V mesecu avgustu 2010 je prišlo do povečanja trošarine pri vseh odjemalcih. Trošarina se je pri gospodinjstvih odjemalcih povečala z 1 EUR/MWh na 3,05 EUR/MWh. Poslovnim odjemalcem se je trošarina spremenila z 0,5 EUR/MWh na 3,05 EUR/MWh.

4.3.2.3.1 Cene električne energije za industrijske odjemalce

Gibanje cen električne energije za značilne industrijske odjemalce v Sloveniji v obdobju 2003–2010 nakazuje na trend zviševanja končne cene. V letu 2010 je bila končna cena električne energije na ravni iz leta 2009.

Slika 42: Gibanje cen električne energije za značilne industrijske odjemalce v Sloveniji v obdobju 2003–2010 (po stari metodologiji Eurostata)

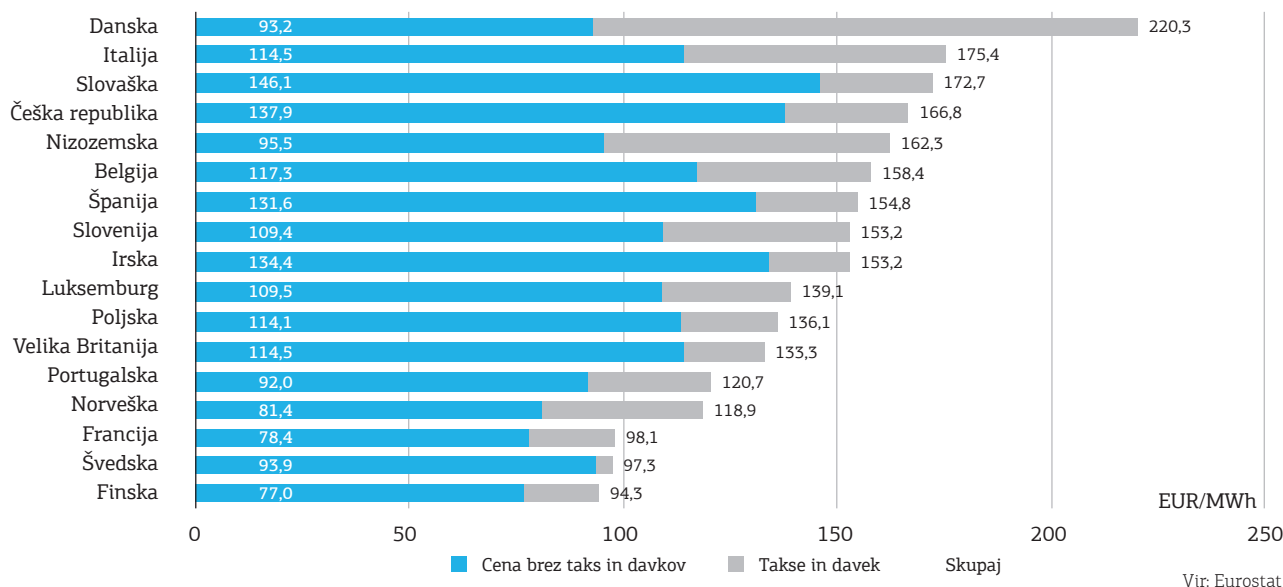

Standardna porabniška skupina:
 I_a – letna poraba 30 MWh, moč 30 kW
 I_b – letna poraba 50 MWh, moč 50 kW
 I_c – letna poraba 160 MWh, moč 100 kW
 I_d – letna poraba 1250 MWh, moč 500 kW
 I_e – letna poraba 2000 MWh, moč 500 kW
 I_f – letna poraba 10.000 MWh, moč 2500 kW
 I_g – letna poraba 24.000 MWh, moč 4000 kW

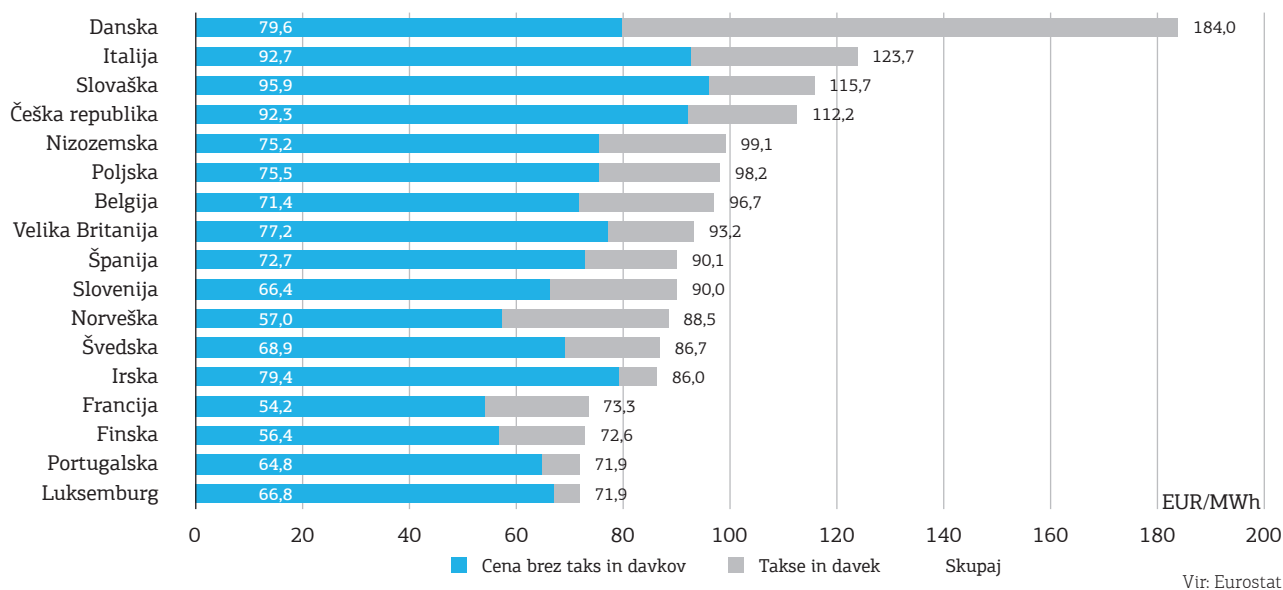
Vir: SURS

V nadaljevanju je prikazana primerjava cen električne energije v nekaterih državah evropske skupnosti za drugo polovico leta 2010 za dva značilna odjemalca v industriji, izbrana po novi metodologiji Eurostat. Prikazane so končne cene električne energije, v katerih je za Slovenijo vključena cena za energijo, cena za uporabo elektroenergetskih omrežij, trošarina, prispevki in davek na dodano vrednost.

Slika 43: Primerjava cen električne energije za značilnega industrijskega odjemalca z letno porabo od 20 do 500 MWh v državah EU in Sloveniji za drugo polovico leta 2010

Slika 44: Primerjava cen električne energije za značilnega industrijskega odjemalca z letno porabo od 20 do 70 GWh v državah EU in Sloveniji za drugo polovico leta 2010

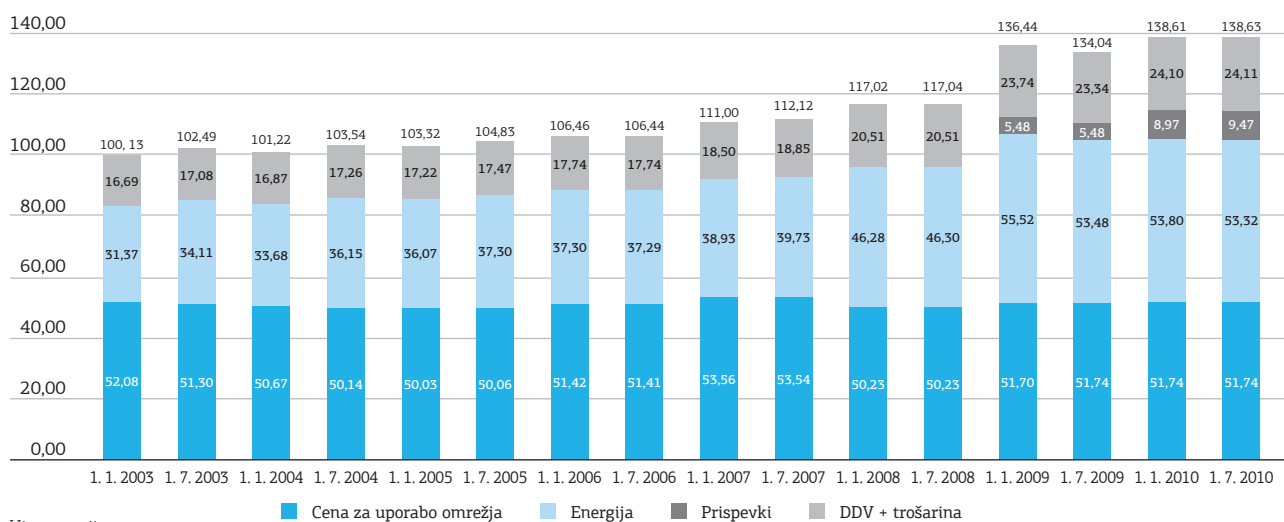
Povprečna cena električne energije za industrijo brez upoštevanja davka na dodano vrednost je v Sloveniji v drugem polletju znašala 112,6 EUR/MWh.

4.3.2.3.2 Cene električne energije za gospodinske odjemalce

Dobavitelji električno energijo ponujajo v obliki različnih paketov, ki upoštevajo količino porabe, obliko porabe in ali gre za energijo, pridobljeno iz obnovljivih virov. V ponujenih paketnih ponudbah so poleg cene za električno energijo zajeti še:

- cena za uporabo elektroenergetskih omrežij,
- prispevek za zagotavljanje podpor proizvodnji iz domačih virov energije, OVE in SPTE,
- prispevek za zagotavljanje podpor proizvodnji iz OVE in SPTE,
- prispevek za izvajanje programov za povečanje učinkovitosti rabe električne energije,
- trošarina od električne energije,
- davek na dodano vrednost.

Slika 45: Gibanje končne cene električne energije za značilnega gospodinskega odjemalca (D_C – 3500 kWh na leto) v EUR/MWh

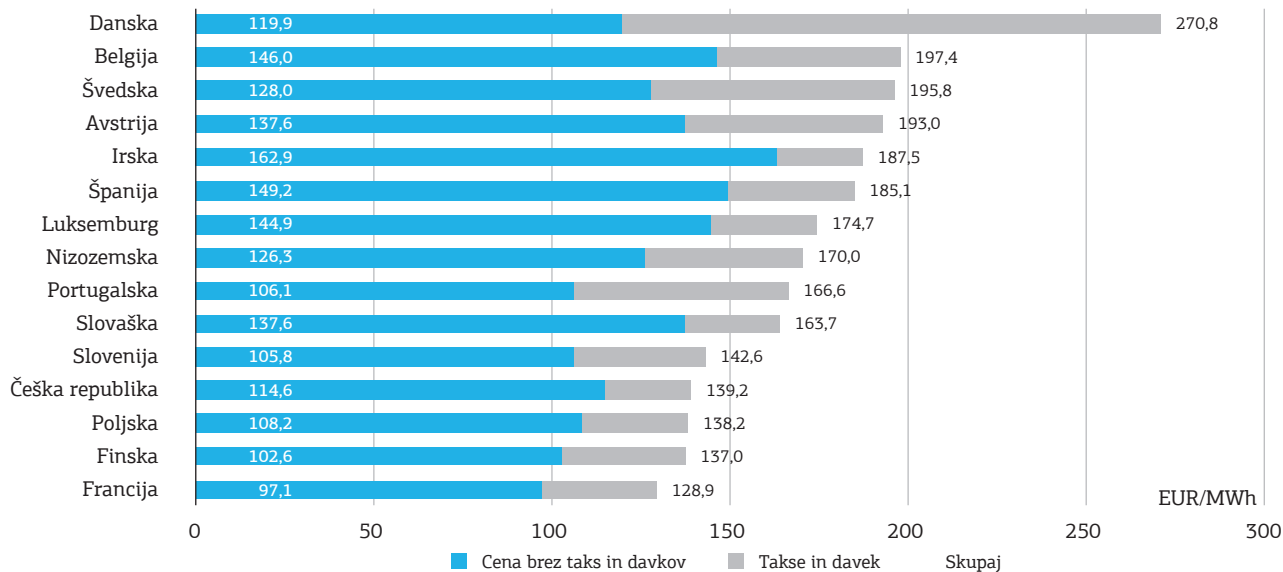

Vir: agencija

Končna cena električne energije za značilnega gospodinskega odjemalca D_C se je od leta 2003 pa do konca leta 2008 zviševala s povprečno letno stopnjo rasti 3,1 %, medtem ko je bila cena za uporabo omrežja ves čas relativno stabilna in se je gibala za značilnega gospodinskega odjemalca D_C okoli 51 EUR/MWh. Do 1. julija 2007 je ceno električne energije gospodinskim odjemalcem določala vlada. V tem času prodajna cena električne energije, v katero je bila vključena tudi cena za uporabo omrežij, dobaviteljem ni v celoti pokrila nabavne cene energije na veleprodajnem trgu. Zato se je cena energije gospodinskim odjemalcem po odprtju trga za vse odjemalce v primerjavi s ceno v letu 2007 zvišala za okoli 19 %. V letih 2009 in 2010 se je končna cena električne energije gospodinskim odjemalcem povečevala kljub nižji ceni energije in relativno stabilni ceni za uporabo omrežja, in sicer zaradi prispevkov, ki so namenjeni zagotavljanju podpor proizvodnji iz DVE, OVE in SPTE, ter izvajanju programov za povečanje učinkovitosti rabe električne energije.

V nadaljevanju je prikazana primerjava cen električne energije v nekaterih državah evropske skupnosti za drugo polovico leta 2010 za značilnega gospodinskega odjemalca, izbranega po novi metodologiji Eurostat. Prikazane so končne cene električne energije, v katere je vključena cena za uporabo elektroenergetskih omrežij, trošarina, prispevki in davek na dodano vrednost.

Slika 46: Primerjava skupne cene električne energije za gospodinjstva z letno porabo 2500 do 5000 kWh v državah EU in Sloveniji za drugo polovico leta 2010

Vir: Eurostat

Povprečna maloprodajna cena električne energije za gospodinjstva je v Sloveniji v drugem polletju 2010 znašala 142,3 EUR/MWh in se je v primerjavi s prvim polletjem povečala za 2 %. Zvišanje je bilo posledica dviga trošarine, in sicer se je ta s 1. avgustom 2010 zvišala z 1 EUR/MWh na 3,05 EUR/MWh.

Mednarodna primerjava cen je zaradi dostopnosti podatkov drugih držav članic EU v času izdelave tega poročila mogoča za prvo polletje 2010. V tem obdobju je cena električne energije za gospodinjstva z letno porabo od 2500 do 5000 kWh znašala 84 % povprečja v Evropski skupnosti (EU-27), za industrijo pa 97 % povprečja EU-27¹ *.

4.3.2.3 Primerjalnik ponudb

Za lažjo preglednost trga z električno energijo je na spletnih straneh agencije na voljo spletna aplikacija »Primerjalnik ponudb«, ki omogoča izračun in primerjavo zneskov za porabljeno električno energijo za vse ponudbe, ki so jih v aplikacijo vnesli dobavitelji. Aplikacija omogoča tudi izračun in prikaz vseh posameznih elementov, ki skupaj sestavljajo končni znesek, in sicer: energija, omrežnina z dodatki, prispevki, trošarina in davek. Aplikacija izvaja izračune na mesečnem ali letnem nivoju.

V letu 2010 je spletna aplikacija doživela prenovo v smislu razširitve funkcionalnosti. Glavna sprememba je bila usmerjena v širitev obsega nabora podatkov, ki oblikujejo ponudbe električne energije. Dodano je bilo tudi napredno filtriranje rezultatov na podlagi različnih kriterijev (ponudbe ob menjavi dobavitelja, ponudbe s fiksno ceno za določeno obdobje, najugodnejše ponudbe, ipd).

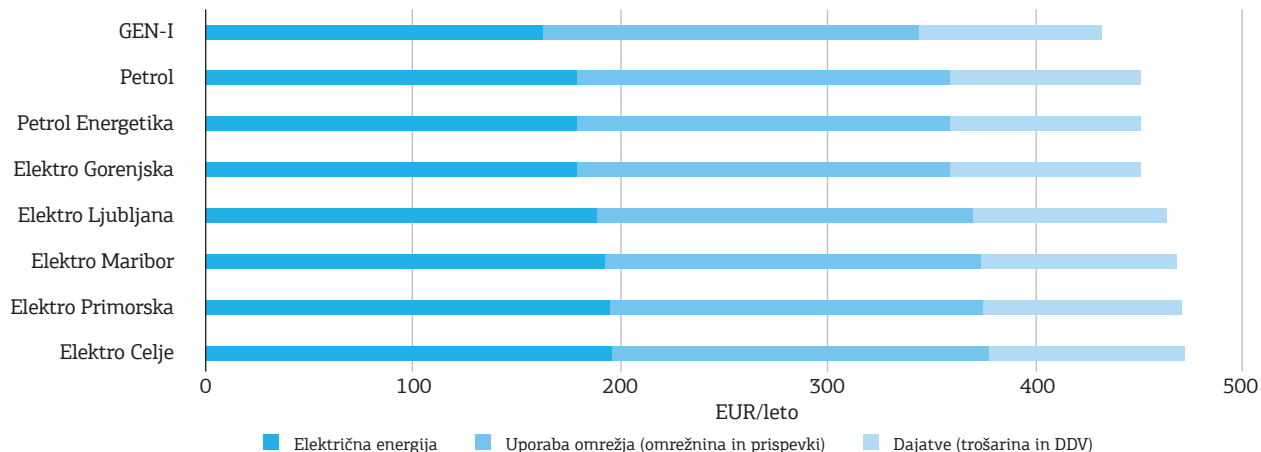
Standardne porabniške skupine so opredeljene z letno porabo električne energije:

- skupina D_C: priključna moč 7 kW, poraba VT: 2200 kWh in MT 1300 kWh
- skupina D_D: priključna moč 7 kW, poraba VT: 5000 kWh in MT 2500 kWh
- skupina D_E: priključna moč 7 kW, poraba VT: 5000 kWh in MT 15000 kWh

Na sliki 47 je prikazana primerjava med ponodbami dobaviteljev električne energije. Zneski predstavljajo letni strošek gospodinjstva v standardni porabniški skupini D_C, upoštevane pa so najugodnejše ponudbe posameznega dobavitelja:

¹ SURS: Cene energentov, Slovenija, 2. polletje 2010

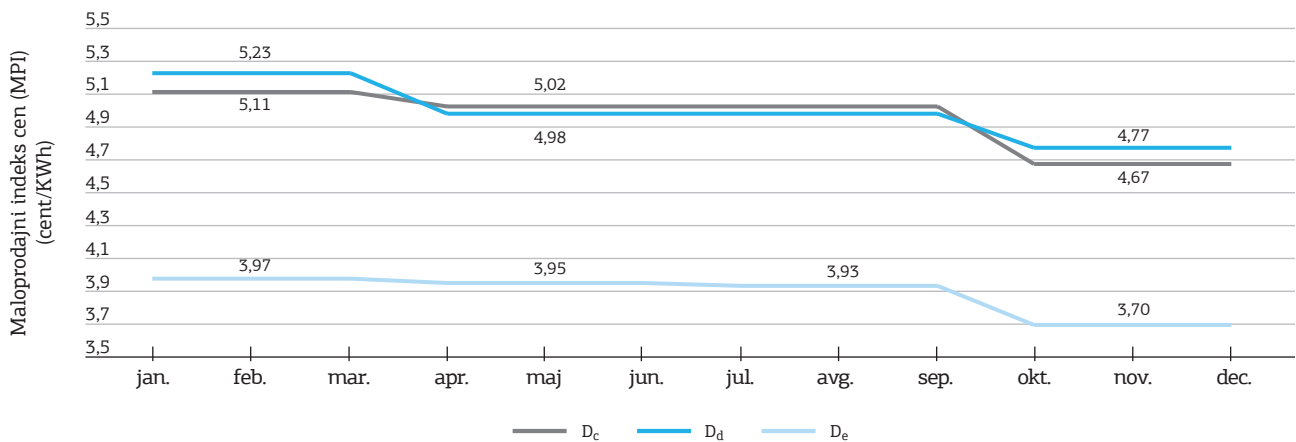
Slika 47: Primerjava najugodnejših ponudb končnega zneska za dobavljeno električno energijo za standardno porabniško skupino D_c (december 2010)

Vir: agencija

Podatkovna baze spletne aplikacije je podlaga za objavljena mesečna poročila o cenah električne energije in maloprodajnega indeksa cen (MPI), ki jih agencija prav tako objavlja na svojih spletnih straneh. Poročila in indeksi so prikazani v grafični obliki za standardne porabniške skupine za gospodinjiski odjem. Maloprodajni indeks cen predstavlja najnižjo možno ceno električne energije vseh veljavnih ponudb dobaviteljev v določenem obdobju. Iz slike 48 je razvidno, da maloprodajni indeksi cen v letu 2010 kažejo padec cen električne energije.

Slika 48: Maloprodajni indeksi cen za standardne porabniške skupine D_c, D_d in D_e v letu 2010

Vir: agencija

4.3.2.4 Izravnava odstopanj

V skladu z 22a. členom EZ je v Sloveniji za izravnavo odstopanj v omrežju odgovoren sistemski operater prenosnega omrežja (SOPO). V okviru vzpostavljene bilančne sheme, ki jo določajo Pravila za delovanje organiziranega trga z električno energijo (Uradni list RS, št. 98/09), so odgovorni bilančnih skupin zadolženi za ohranjanje voznih redov svojih bilančnih skupin v okvirih napovedanih vrednosti. Odstopanja posameznih bilančnih skupin se velikokrat medsebojno izničijo, saj odstopanje ene bilančne skupine v pozitivno smer ob hkratnem enakem odstopanju druge bilančne skupine v drugo smer ne prinaša odstopanja celotnega elektroenergetskega sistema. Kadar pa vseeno pride do odstopanja celotnega sistema, je za njegovo izravnavo odgovoren SOPO. V skladu s sistemskimi obratovalnimi navodili za prenosno omrežje (Uradni list RS, št. 49/2007) lahko SOPO za izravnavo odstopanj uporabi sekundarno ali terciarno regulacijsko rezervo, potrebno izravnalno energijo pa lahko tudi nakupi oz. proda na izravnalnem trgu ali na trgu električne energije v Sloveniji ali v tujini. Izravnalni trg v letu 2010 v Sloveniji še ni bil vzpostavljen, zato SOPO ni imel možnosti nakupa in prodaje energije na izravnalnem trgu.

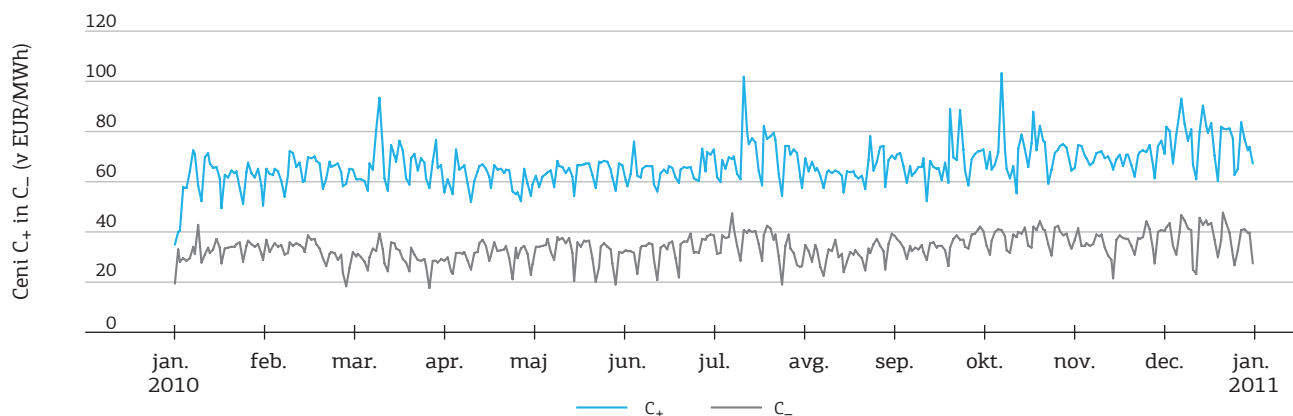
Za opravljanje bilančnega obračuna je v Sloveniji odgovoren organizator trga Borzen, ki bo odgovoren tudi za izvajanje izravnalnega trga, ko bo ta vzpostavljen. Bilančni obračun izvaja organizator trga na podlagi določil Pravil za delovanje trga z električno energijo. Sam izračun je sestavljen iz dveh delov. Organizator trga najprej na podlagi podatkov o ugotovljenih odstopanjih naredi količinski obračun za vsako bilančno skupino in bilančno podskupino, temu pa sledi finančni obračun, ki je podlaga za poravnavo obračuna odstopanj. Količinski obračun se izračuna kot razlika med celotno realizacijo bilančne skupine oziroma bilančne podskupine in napovedanim tržnim planom iste bilančne skupine (podskupine) v posameznem obračunskem intervalu, ki znaša eno uro. Finančni obračun se izvede za posamezno obračunsko obdobje, ki znaša en mesec.

Pri finančnem obračunu se za vsak posamezni obračunski interval določi cena odstopanj na podlagi indeksov pozitivnih in negativnih odstopanj (C_{SLOp} in C_{SLOn}) in dejanskih stroškov sistemskega operaterja prenosnega omrežja, ki jih je imel z izravnavo odstopanj. Cena odstopanj se določi za vsako smer odstopanj posebej (C_+ in C_-). Finančni obračun posamezne bilančne skupine v obračunskem obdobju je enak seštevkemu zmnožku med količino in ceno odstopanj v vsakem obračunskem intervalu obračunskega obdobja.

Finančni obračuni se pripravijo za bilančne skupine, ki imajo pripadajoča odjemna ali proizvodna prevzemno-predajna mesta. Za bilančne skupine, ki nimajo pripadajočih odjemnih ali proizvodnih prevzemno-predajnih mest, torej za bilančne skupine trgovcev, ki energije ne dobavljajo končnim odjemalcem v Sloveniji, se finančni obračun bilančnega obračuna izdelava samo v primeru, ko odgovorni takih bilančnih skupin prijavijo napovedana odstopanja.

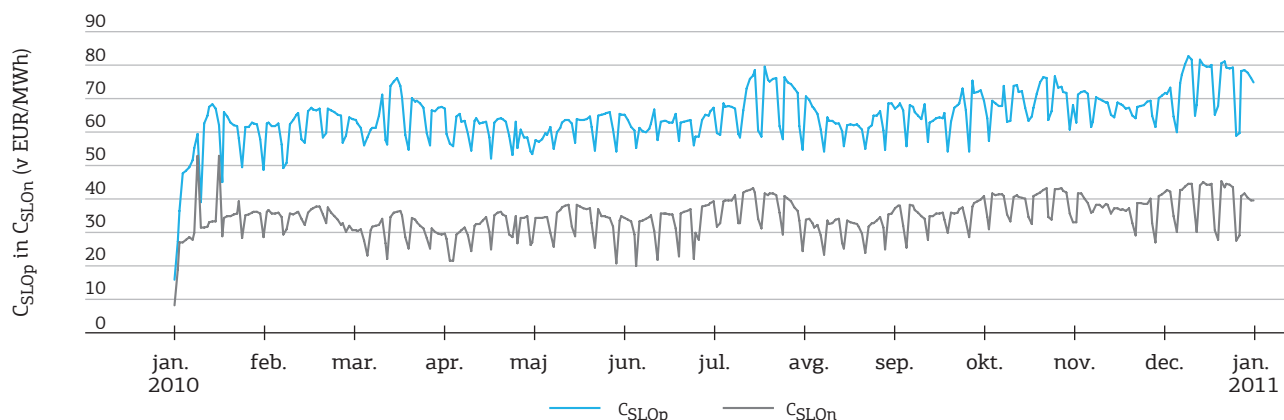
Slika 49 prikazuje gibanja cen C_+ in C_- v letu 2010, medtem ko slika 50 prikazuje gibanje indeksov odstopanj C_{SLOp} in C_{SLOn} v istem časovnem obdobju.

Slika 49: Povprečne dnevne vrednosti osnovnih cen odstopanj C_+ in C_- v letu 2010

Vir: Borzen

Slika 50: Povprečne dnevne vrednosti indeksov C_{SLOp} in C_{SLOn} v letu 2010

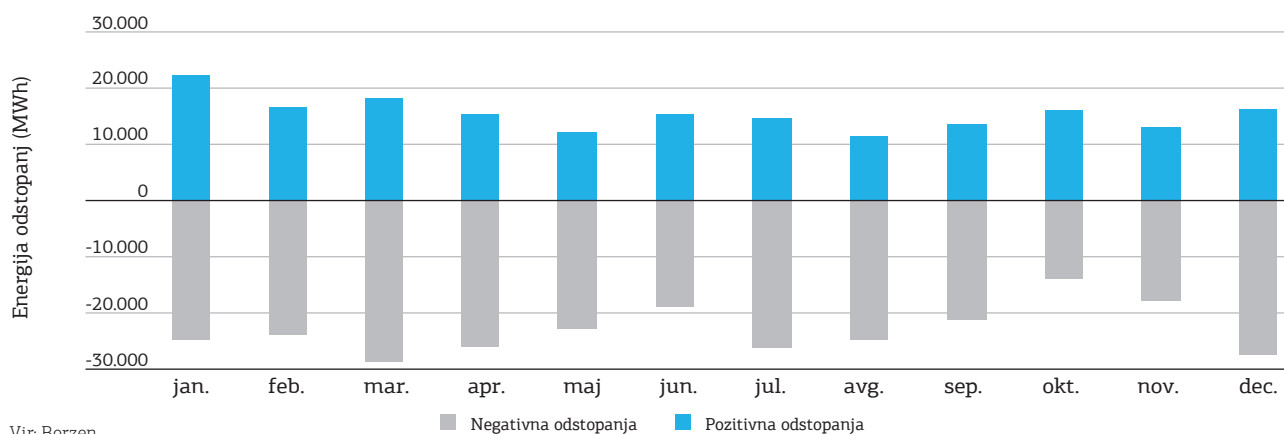

Vir: Borzen

S 1. januarjem 2010 so začela veljati nova Pravila za delovanje organiziranega trga z električno energijo. Spremembe pravil so se odrazile v višini osnovnih cen odstopanj, tako da je bila razlika v višini osnovnih cen C_+ in C_- višja kot v preteklih letih. Povprečne dnevne vrednosti cen C_+ in C_- so se v letu 2010 gibale dokaj enakomerno in konstantno. Povprečna vrednost osnovne cene za pozitivna odstopanja C_+ je znašala 66,85 EUR/MWh, povprečna osnovna cena negativnih odstopanj C_- pa je znašala 33,69 EUR/MWh. Med letom so se pojavljali tudi posamezni skoki in padci cen. Najvišja urna vrednost C_+ je znašala 381,23 EUR/MWh, najnižja urna vrednost C_- pa 5,66 EUR/MWh.

Indeksa pozitivnih in negativnih cen odstopanj C_{SLOp} in C_{SLOn} sta v letu 2010 zamenjala urni indeks električne energije na organiziranem trgu v Sloveniji C_{SLOex} . Indeksa C_{SLOp} in C_{SLOn} sta določena na podlagi povprečja preteklih istoležnih cen C_+ in C_- za delovne dni, sobote in nedelje ali praznike, kot je to določeno v Pravilih za delovanje organiziranega trga z električno energijo. Povprečni vrednosti indeksov C_{SLOp} in C_{SLOn} sta v letu 2010 znašali 64,49 EUR/MWh in 34,64 EUR/MWh.

Slika 51: Mesečna odstopanja slovenskega omrežja v letu 2010 [MWh]

Vir: Borzen

Na sliki 51 so prikazana skupna pozitivna in negativna odstopanja vseh bilančnih skupin v Sloveniji v letu 2010. Največja pozitivna odstopanja so bila zabeležena v januarju, in sicer 22.381,47 MWh, najmanjša pozitivna odstopanja 11.342,42 MWh pa v avgustu. Največja negativna odstopanja so se pojavila v decembru, dosegla so vrednost 27.371,83 MWh, najmanjša pa v oktobru, ko so skupaj znašala 14.080,10 MWh. Odstopanja v pozitivno smer pomenijo primanjkljaj električne energije v elektroenergetskem sistemu, odstopanja v negativno smer pa višek električne energije v elektroenergetskem sistemu Slovenije. Letna bilanca odstopanj je v letu 2010 znašala 91.657 MWh.

V letu 2010 sta na slovenskem veleprodajnem trgu z električno energijo delovali 2 bilančni skupini manj kot v predhodnem letu. Nekatere bilančne skupine iz predhodnih let so bile preoblikovane, nekatere so začele delovati kot bilančne podskupine znotraj drugih skupin, nekatere so prenehale delovati, nekatere pa delujejo na novo. Iz navedenega lahko sklepamo, da se je razvoj slovenskega veleprodajnega trga na nek način ustalil, saj ni bistvenih sprememb števila delujočih bilančnih skupin.

4.3.3 Ukrepi za preprečevanje zlorab prevladujočega položaja in za zagotovitev delovanja konkurence

Na veleprodajnem trgu veljajo za električno energijo enaka pravila kot za druge vrste blaga, predvsem z vidika preprečevanja omejevanja konkurence in zlorab prevladujočega položaja. Preglednost na trgu je zagotovljena z objavljanjem informacij, ki so v večini primerov dostopne na spletnih straneh posameznih udeležencev na trgu. Podjetja, ki izvajajo dejavnost GJS, imajo po veljavnih splošnih aktih tudi predpisan način objave potrebnih informacij. Največji delež informacij za veleprodajni trg vzdržujeta in prikazujeta Eles in Borzen.

UVK v letu 2010 ni odločal niti ukrepal zoper katerega od udeležencev trga z električno energijo.

4.3.4 Odločanje v zvezi s spori in pritožbami

Agencija ima zakonsko pooblastilo za odločanje v upravnem postopku na prvi stopnji v sporih med uporabniki omrežja in sistemskimi operaterji oziroma organizatorjem trga, na drugi stopnji pa o pritožbah proti odločbam sistema operaterja o soglasju za priključitev na omrežje. Leta 2010 je agencija prejela skupaj 48 zahtev za odločanje, vse na področju električne energije.

Vsebina odločitev se je v zadnjih treh letih spreminjala. Leta 2008 so se zahtevki za odločanje nanašali predvsem na postopke menjave dobavitelja, kršitev splošnih pogojev za dobavo, vloženih je bilo kar nekaj pritožb zoper izdana soglasja za priključitev na elektroenergetsko omrežje in omrežje zemeljskega plina. Nekaj sporov je izviralo iz obračunavanja cen za uporabo omrežja, ugotovljenih odstopanj ter kršitev splošnih aktov, ki urejajo odstopanja in njihovo izravnavo. V letih 2009 in 2010 je prevladovalo odločanje o pritožbah proti izdanemu soglasju za priključitev na elektroenergetsko omrežje.

Število sporov, ki so bili vloženi na agencijo, je od leta 2005 naraslo za 100 %. V letu 2005 je bilo namreč na agencijo vloženi 24 zahtev za odločanje.

5

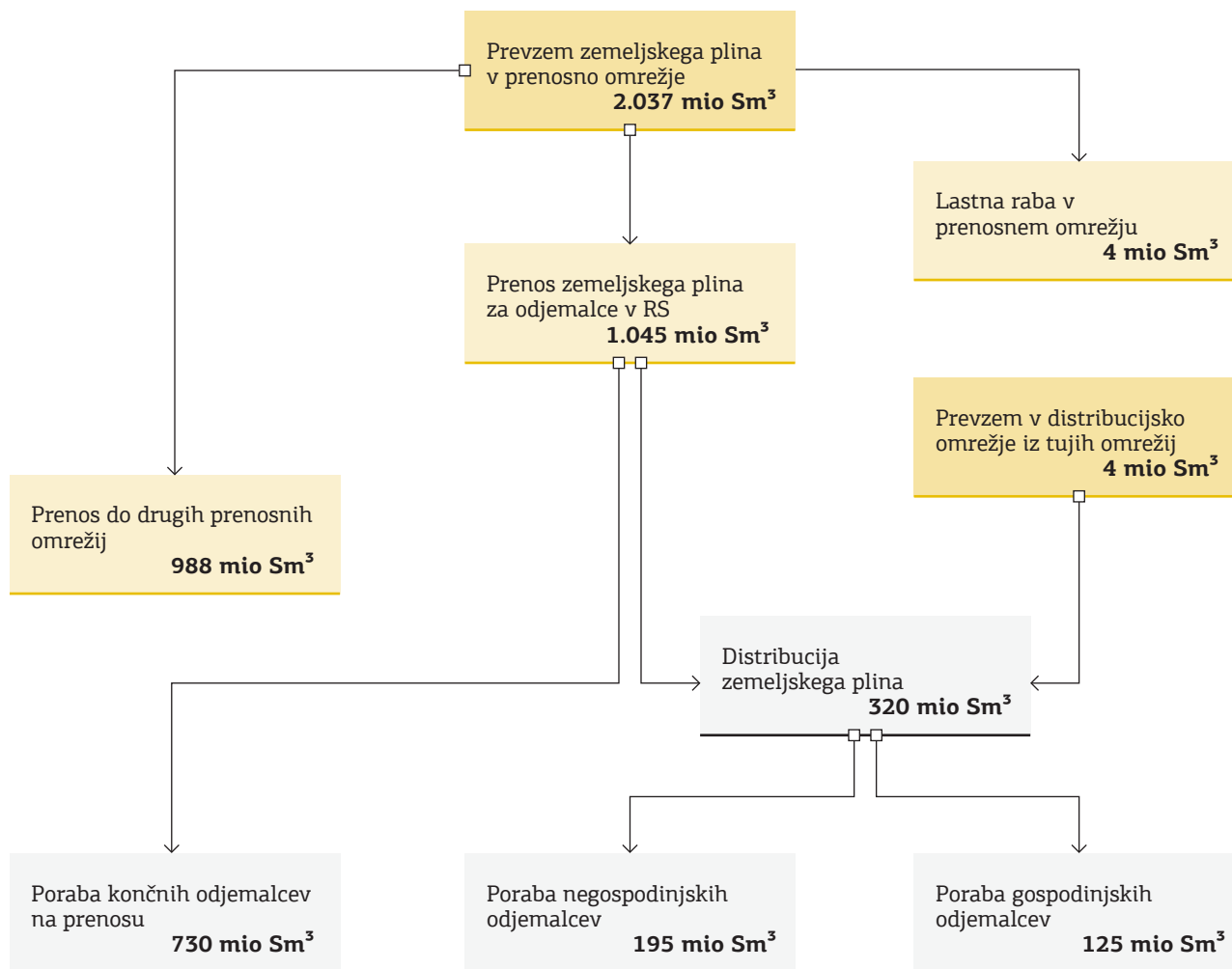
Zemeljski plin

5.1 Splošno

Poraba zemeljskega plina v Sloveniji je v zadnjih letih ustaljena. V letu 2010 se je glede na preteklo leto poraba povečala za 3 %. Zemeljski plin se je uporabljal predvsem v industrijske namene, saj so ga odjemalci, ki zemeljskega plina ne uporabljajo v gospodinjstvih, porabili kar 70 %.

Potrebe odjemalcev zemeljskega plina se pokrivajo z uvozom zemeljskega plina prek prenosnega omrežja zemeljskega plina. Zemeljski plin se do odjemalcev v Sloveniji prenaša po prenosnih in distribucijskih omrežjih zemeljskega plina.

Slika 52: Osnovni podatki o prenesenih in porabljenih količinah zemeljskega plina

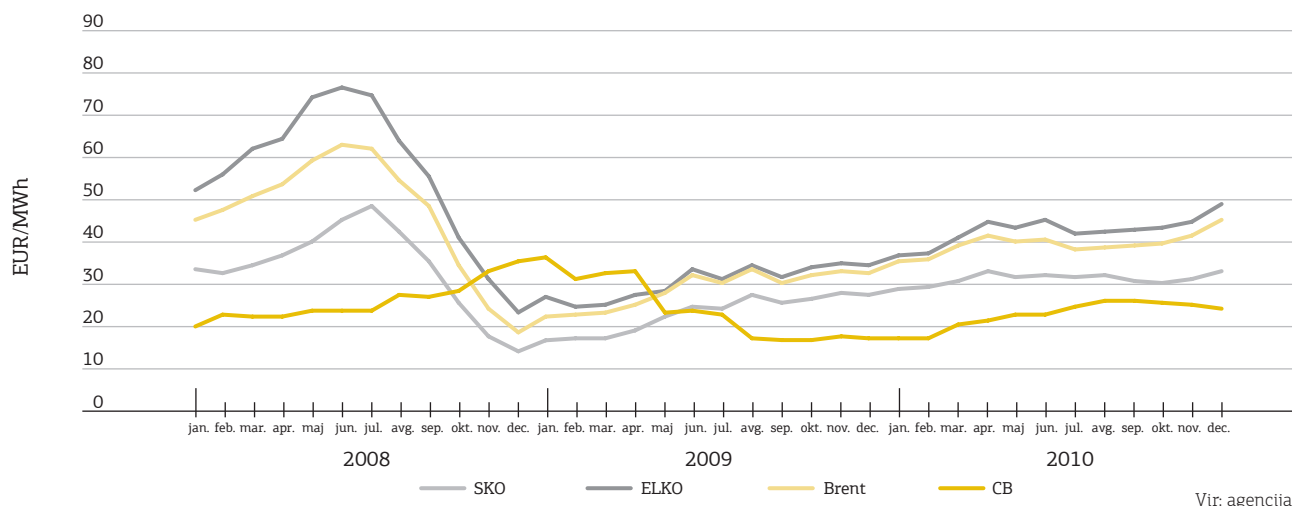

Vir: agencija

Največ aktivnosti se je v letu 2010 odvijalo na področju gradnje nove hrbtnice prenosnega omrežja, ki bo v prihodnjih letih bistveno povečala zmogljivosti tega omrežja.

Cene zemeljskega plina so imele v letu 2010 naraščajoči trend. Gospodinjiskim odjemalcem se je končna cena zemeljskega plina v letu 2010 glede na leto 2009 povečala za več kot 20 %.

Slika 53: Gibanje cen nafte, naftnih derivatov in osnovne cene zemeljskega plina

Vir: agencija

Slika 53 prikazuje gibanje cen nafte Brent, srednjega kurilnega olja (SKO), ekstra lahkega kurilnega olja (ELKO) in osnovne cene zemeljskega plina na prenosu CB v letih 2008, 2009 in 2010. Med gibanji teh cen je opazna povezava.

Razen osnovne cene zemeljskega plina so se cene vseh opazovanih elementov po močnem povišanju in padcu v letu 2008 nato v letih 2009 in 2010 postopno poviševale. Osnovna cena zemeljskega plina, ki sledi trendu gibanja nafte in naftnih derivatov, se je v letu 2009 zniževala, v letu 2010 pa je zaradi naraščajočih cen nafte in njenih derivatov ponovno naraščala. Na gibanje cen v letu 2010 so najbolj vplivala pričakovanja glede izhoda iz gospodarske krize in ponovnega oživljanja gospodarstva.

5.2 Reguliranje in regulirane dejavnosti

Reguliranje je proces, pri katerem regulativna institucija oblikuje pravila za delovanje reguliranih dejavnosti tako, da se v določenem obdobju dosegajo vnaprej določeni poslovni, tehnični in drugi cilji. V Sloveniji so bile v letu 2010 na trgu (ali področju) zemeljskega plina regulirane naslednje dejavnosti:

- dejavnost sistemskega operaterja prenosnega omrežja,
- dejavnost sistemskega operaterja distribucijskega omrežja.

Kot izbirne republiške GJS bi lahko bile organizirane tudi dejavnosti sistemskega operaterja skladišča zemeljskega plina, sistemskega operaterja terminala za utekočinjeni zemeljski plin in organiziranje trga z zemeljskim plinom. V letu 2010 za njihovo izvajanje ni bilo potreb.

Agencija na je trgu z zemeljskim plinom izvajala vrsto regulatornih dejavnosti, ki jih predpisuje EZ. Najpomembnejši področji sta med drugimi omrežnina za prenosno omrežje zemeljskega plina in omrežnina za distribucijsko omrežje zemeljskega plina. Leto 2010 je bilo za omrežnino za prenosno omrežje zemeljskega plina zadnje leto, ko je veljalo enoletno regulativno obdobje.

5.2.1 Reguliranje prenosne in distribucijske dejavnosti

Dejavnost sistemskega operaterja prenosnega omrežja zemeljskega plina v obliki obvezne republiške GJS izvaja družba Geoplin plinovodi, d. o. o. Naloge sistemskega operaterja prenosnega omrežja zemeljskega plina izhajajo iz določil EZ, Uredbe o načinu izvajanja gospodarske javne službe dejavnost sistemskega operaterja prenosnega omrežja zemeljskega plina, Sistemskih obratovalnih navodil za prenos zemeljskega plina in Splošnih pogojev za dobavo in odjem zemeljskega plina iz prenosnega omrežja.

Regulirane dejavnosti systemskega operaterja distribucijskega omrežja zemeljskega plina se izvajajo v obliki izbirne lokalne GJS in so jih v letu 2010 na območju Slovenije izvajala naslednja podjetja za distribucijo zemeljskega plina:

- Adriaplin, d. o. o.
- Domplan, d. d.
- Energetika Celje, d. o. o.
- Energetika Ljubljana, d. o. o.
- Istrabenz plini, d. o. o.
- Javno podjetje Komunalno podjetje Vrhnika, d.o. o.
- Javno podjetje Komunala Slovenj Gradec, d. o. o.
- Javno podjetje plinovod Sevnica
- JEKO-IN, d. o. o., Jesenice
- Komunalno podjetje Velenje, d. o. o.
- Loška komunala, d. d.
- Mestni plinovodi, d. o. o.
- Petrol Energetika, d. o. o.
- Petrol, d. d.
- Plinarna Maribor, d. o. o.
- Plinstal, d. d.
- RP PLIN, d. o. o.

Podjetja za distribucijo zemeljskega plina razen dejavnosti systemskega operaterja distribucijskega omrežja zemeljskega plina opravljajo tudi druge energetske oziroma tržne dejavnosti.

Družba Petrol, d. d., je 30. 6. 2010 pripojila družbo Petrol Plin, d. o. o., ki je bila z 31. 12. 2010 izbrisana iz Poslovnega registra Slovenije. Družba Petrol Plin, d. o. o., je bila v 100-odstotni lasti matične družbe Petrol, d. d. V Poročilu o stanju na področju energetike v Sloveniji v letu 2010 so za obravnavano leto navedeni podatki za družbo Petrol, d. d., ki glede na pretekla leta vključuje istovrstne podatke družbe Petrol, d. d., in Petrol Plin, d. o. o.

5.2.1.1 Prenos zemeljskega plina

V letu 2010 je bilo po prenosnem omrežju zemeljskega plina prenesenih 1045 milijonov Sm^3 zemeljskega plina za potrebe odjemalcev v Sloveniji, kar je 3,4 % več kot leto prej. Do prenosnih omrežij sosednjih držav je bilo preneseno 988 milijonov Sm^3 , kar pomeni 5,6 % manj kot leta 2009 oziroma kar 23,5 % manj kot leta 2008.

Systemski operater je izvajal prenos zemeljskega plina po visokotlačnem in srednjetačnem omrežju ter upravljal, načrtoval, gradil in vzdrževal prenosno omrežje za prenos zemeljskega plina do 17 distribucijskih podjetij zemeljskega plina in 150 končnih odjemalcev, kar je 11 končnih odjemalcev manj kot leta 2009 in kar 12 manj kot leta 2008.

5.2.1.1.1 Prenosno omrežje zemeljskega plina

V letu 2010 so bili zgrajeni 4 kilometri cevovodov z nazivnim tlakom, višjim od 16 barov. Skupna dolžina visokotlačnih cevovodov tako znaša 809 kilometrov. Dolžina cevovodov z nazivnim tlakom, nižjim od 16 barov, je ostala nespremenjena in znaša 209 kilometrov. Prenosno omrežje sestavlja še 197 merilno-regulacijskih postaj, 43 merilnih postaj, 4 reducirne postaje, kompresorska postaja v Kidričevem in novozgrajena kompresorska postaja v Ajdovščini, ki je bila predana v obratovanje v mesecu avgustu 2010.

Slovensko prenosno omrežje je povezano s prenosnimi omrežji zemeljskega plina Avstrije (MRP Ceršak), Italije (MRP Šempeter) in Hrvaške (MRP Rogatec). Prenosno omrežje je v lasti in upravljanju systemskega operaterja prenosnega omrežja.

Največja dnevna konična obremenitev omrežja za potrebe odjemalcev v Sloveniji je bila 5.594.898 Sm^3 zemeljskega plina. Prenos zemeljskega plina je potekal v skladu z načrti in brez obratovalnih motenj. Načrtovani prenos za odjemalce v Sloveniji v višini 970 milijonov Sm^3 zemeljskega plina je bil presežen za 7,7 %.

V zimskem obdobju leta 2010 je bila zelo visoka izkoriščenost prenosne zmogljivosti v prenosni smeri Ceršak–Rogatec in Rogatec–Vodice. Največja mesečna stopnja izkoriščenost te prenosne poti je bila 90-odstotna v točki Ceršak, kar je 1,6 % več kot leta 2009. Najvišja dnevna izkoriščenost pa je bila z 98,7 % nekoliko višja kot v predhodnem letu.

Načrtovana dela na prenosnem omrežju so povzročila prekinitev v dobavi v skupnem obsegu 76 ur. Pri tem je bil najdaljši čas posamezne prekinitev 16 ur, najkrajši pa 8 ur. Zaradi višje sile se je zgodila ena nenačrtovana prekinitev dobave, ki je trajala eno uro. Sistemski operater prenosnega omrežja je zagotavljal stabilno obratovanje prenosnega omrežja in zanesljivost dobave skladno s pogodbenimi obveznostmi.

5.2.1.1.2 Poslovanje sistema operaterja prenosnega omrežja

Sistemski operater je prihodke pridobival iz omrežnine za prenosno omrežje in drugih prihodkov, povezanih z opravljanjem dejavnosti. Omrežnino določi sistemski operater z Aktom o določitvi omrežnine za prenosno omrežje zemeljskega plina. Omrežnina za prenosno omrežje se je v letu 2010 spremenila.

Sistemski operater prenosnega omrežja je poslovno leto 2010 končal s čistim poslovnim izidom v višini 7,1 milijona evrov, kar je za 16,4 % manj kot leto pred tem. V družbi je bilo konec leta 2010 zaposlenih 148 delavcev ali en manj kot leta 2009.

5.2.1.1.3 Lastništvo sistema operaterja prenosnega omrežja

Sistemski operater prenosnega omrežja je od ustanovitve 1. januarja 2005 v 100-odstotni lasti družbe Geoplin, d. o. o., ki opravlja dejavnost dobave zemeljskega plina. Sistemski operater je zagotavljal upravljalvske in organizacijske ukrepe skladno z 31.b členom EZ.

5.2.1.1.4 Naložbe v prenosno omrežje

Leta 2010 je sistemski operater prenosnega omrežja za gradnjo in obnovo prenosnega omrežja namenil 43,4 milijona evrov, kar je slaba 2 % več kot leto prej. Sistemski operater prenosnega omrežja je 29 % naložb financiral z amortizacijo, 46 % oziroma 20 milijonov evrov finančnih sredstev je financiral s komercialnimi posojili, preostali vir naložb pa predstavljajo lastna sredstva.

Naložbena dejavnost v prenosno omrežje je bila usmerjena predvsem v povečanje zmogljivosti prenosnega omrežja zemeljskega plina in omogočanje priključevanja novih odjemalcev. Za naložbe prve prioritete, kamor spadajo objekti, ki jih je zaradi polne zasedenosti obstoječih prenosnih zmogljivosti treba obvezno zgraditi, je bilo porabljenih 69 % naložbenih sredstev.

Tabela 24: Pregled dejavnosti prve prioritete, povezanih z naložbami v prenosno omrežje zemeljskega plina

Objekt	Dejavnosti v letu 2010
Plinovod M1/1 Ceršak–Kidričevo	Začetek gradnje, predviden zaključek v letu 2011
Plinovod M2/1 Rogaška Slatina–Trojane Plinovod M2/1 Trojane–Vodice Kompresorska postaja Kidričevo – 2. faza	Sprejet državni prostorski načrt, nadaljevanje izdelave projektne dokumentacije in odkupi zemljišč
Plinovod M5 Vodice–Jarše Plinovod R51 Jarše–TE-TOL	Nadaljevanje izdelave projektne dokumentacije in odkupi zemljišč
R25A/1 Trojane–Hrastnik	Nadaljevanje izdelave državnega prostorskega načrta
Kompresorska postaja Ajdovščina	Zaključek poskusnega obratovanja in pridobitev uporabnega dovoljenja

Vira: Geoplin plinovodi, agencija

Za naložbe v diverzificirano oskrbo in čezmejni prenos, ki predstavljajo naložbe druge prioritete, je bilo porabljenih 5 % naložbenih sredstev. Naložbe prve in druge prioritete so s stališča Republike Slovenije strateškega pomena. Preostala naložbena sredstva so bila porabljena za izgradnjo prenosnih plinovodnih objektov do končnih uporabnikov, dograditve, izpopolnitve in druge investicije.

Med najpomembnejšimi aktivnostmi, ki bodo povečale prenosne zmogljivosti, je bil začetek gradnje plinovoda Ceršak-Kidričevo, pridobitev uporabnega dovoljenja za kompresorsko postajo Ajdovščina, zaključeni so bili tudi štirje postopki državnih prostorskih načrtov (plinovodni objekti Rogaška Slatina–Trojane, Trojane–Vodice, Novo mesto–Črnomelj in kompresorska postaja Kidričevo – 2. faza).

Zaključena je bila tudi izdelava elaborata o možnosti podzemnega skladiščenja zemeljskega plina pri Senovem. Za skladiščenje zemeljskega plina so bile ugotovljene neustrezne geomehanske lastnosti hribine.

Naložbe v prenosno omrežje zemeljskega plina se izvajajo na podlagi dolgoročnega razvojnega načrta, ki ga je leta 2009 pripravil sistemski operater prenosnega omrežja in h kateremu je Ministrstvo za gospodarstvo dalo soglasje. Načrt velja za obdobje 2009–2018 in je usklajen z Resolucijo o Nacionalnem energetskem programu.

Sistemskemu operaterju prenosnega omrežja je Evropska komisija v letu 2010 izdala Sklep o dodelitvi finančne pomoči Evropske unije do višine 40 milijonov evrov. Sistemski operater prenosnega omrežja je del te pomoči, v višini 12 milijonov evrov, v oktobru prejšnjega leta izčrpal kot predplačilo za financiranje naložb v prenosno omrežje zemeljskega plina.

5.2.1.2 Distribucija zemeljskega plina

Distribucija zemeljskega plina, ki se izvaja kot dejavnost sistema operaterja distribucijskega omrežja zemeljskega plina, je izbirna lokalna GJS, ki je lahko organizirana v obliki javnega podjetja, ki ga ustanovi lokalna skupnost, ali pa je urejena s koncesijskim aktom med koncesionarjem in lokalno skupnostjo kot koncedentom. Naloge sistemskih operaterjev distribucijskih omrežij zemeljskega plina so navedene v določilih EZ in obsegajo predvsem:

- distribucijo zemeljskega plina,
- obratovanje, vzdrževanje in razvoj distribucijskega omrežja,
- zagotavljanje dolgoročne zmogljivosti omrežja.

Leta 2010 je imelo 58 lokalnih skupnosti to dejavnost organizirano s koncesijskim razmerjem med koncesionarjem in lokalno skupnostjo. V 14 lokalnih skupnostih za opravljanje teh dejavnosti delujejo javna podjetja, v eni lokalni skupnosti se GJS izvaja v obliki vlaganja javnega kapitala v dejavnost oseb zasebnega prava, v eni lokalni skupnosti pa se GJS izvaja v drugačni obliki. V 74 lokalnih skupnostih je to dejavnost opravljal 17 sistemskih operaterjev distribucijskih omrežij zemeljskega plina. V dodatnih 10 lokalnih skupnostih je bila koncesija za izvajanje dejavnosti sistema operaterja distribucijskega omrežja zemeljskega plina že podeljena, vendar se distribucija zemeljskega plina še ni izvajala, ker distribucijsko omrežje še ni bilo zgrajeno.

Tabela 25: Izvajanje reguliranih dejavnosti systemskega operaterja distribucijskega omrežja

Podjetje	Oblika razmerja	Občine, kjer izvajajo svojo dejavnost
Adriaplin	Koncesijsko razmerje	Ajdovščina, Bled, Brežice, Ptuj, Laško, Logatec, Kamnik, Krško, Nova Gorica, Radeče, Rogaška Slatina, Šempeter - Vrtojba, Šentjur pri Celju, Štore, Vipava, Vojnik, Zagorje ob Savi
Domplan	Koncesijsko razmerje, pogodba	Kranj, Naklo, Šenčur (1. območje)
Energetika Celje	Javno podjetje	Celje
Energetika Ljubljana	Javno podjetje	Brezovica, Dobrova - Polhov Gradec, Dol pri Ljubljani, Ig, Ljubljana, Medvode, Škofljica
Javno podjetje plinovod Sevnica	Javno podjetje	Sevnica
Istrabenz plini	Koncesijsko razmerje	Novo mesto
JEKO-IN	Javno podjetje	Jesenice
Javno podjetje Komunala Slovenj Gradec	Javno podjetje	Slovenj Gradec
Komunalno podjetje Velenje	Javno podjetje	Velenje, Šoštanj
Komunalno podjetje Vrhnika	Javno podjetje	Vrhnika
Loška komunala	Koncesijsko razmerje	Škofja Loka
Mestni plinovodi	Koncesijsko razmerje	Ormož, Lendava, Ljutomer, Murska Sobota, Polzela, Prebold, Radenci, Zreče, Žalec, Hrastnik, Središče ob Dravi
Petrol Energetika	Koncesijsko razmerje, vlaganje javnega kapitala v dejavnost oseb zasebnega prava	Dravograd, Prevalje, Mežica, Muta, Ravne na Koroškem
Petrol	Koncesijsko razmerje	Domžale, Trzin, Mengeš, Beltinci, Cerklje na Gorenjskem, Gornja Radgona, Komenda, Odranci, Radovljica, Rogatec, Sežana, Slovenska Bistrica, Turnišče, Tržič, Vodice, Slovenske Konjice
Plinarna Maribor	Koncesijsko razmerje	Hoče - Slivnica, Maribor, Miklavž na Dravskem polju, Ruše, Šentilj
Plinstal	Koncesijsko razmerje	Žirovnica
RP PLIN	Koncesijsko razmerje	Šenčur (3. območje)

Vir: agencija

Tabela 26: Lokalne skupnosti, v katerih se dejavnost distribucije v letu 2009 še ni izvajala, koncesije pa so že bile podeljene

Podjetje	Oblika razmerja	Občine, v katerih se distribucija še ne izvaja
Adriaplin	Koncesijsko razmerje	Gorje
Energetika Ljubljana	Koncesijsko razmerje	Log - Dragomir
Istrabenz plini	Koncesijsko razmerje	Litija, Koper
Mestni plinovodi	Koncesijsko razmerje	Križevci, Veržej, Razkrižje
Plinarna Maribor	Koncesijsko razmerje	Rače - Fram, Selnica ob Dravi, Starše

Vir: agencija

V letu 2010 je družba Petrol Plin, d. o. o., ki je bila v preteklih letih systemski operater distribucijskega omrežja zemeljskega plina, prenehala obstajati, saj jo je pripojila matična družba Petrol, d. d. V Poročilu o stanju na področju energetike v Sloveniji v letu 2010 so za obravnavano leto navedeni podatki za družbo Petrol, d. d., ki glede na pretekla leta vključuje istovrstne podatke družbe Petrol, d. d., in Petrol Plin, d. o. o.

Vsa podjetja, ki v Sloveniji opravljajo distribucijo zemeljskega plina, imajo na distribucijsko omrežje priključenih manj kot 100.000 odjemalcev, zato ni zahtevana pravna ločitev dejavnosti in zado- stuje računovodska ločitev posameznih energetskega dejavnosti. To pomeni, da morajo podjetja za distribucijo pripraviti za vsako energetskega dejavnost ločene računovodske izkaze.

V Sloveniji je bilo leta 2010 skupaj 4163 kilometrov distribucijskih vodov zemeljskega plina z različnimi tlačnimi nivoji. Največ, kar 48 % distribucijskih vodov, deluje s tlakom od 100 milibarov do 4 barov in le odstotek s tlakom nad 4 bare (tabela 27) Distribucijski vodi s pripadajočo infrastrukturo so pretežno v lasti sistemskih operaterjev.

Tabela 27: Distribucijski vodi in merilne (regulacijske) postaje

Dolžina omrežja za tlačni nivo od 4 do 16 barov	47 km
Dolžina omrežja za tlačni nivo od 100 milibarov do 4 barov	1.998 km
Dolžina omrežja za tlačni nivo do 100 milibarov	2.118 km
Število merilnih postaj	26
Število merilno-regulacijskih postaj	135

Vir: agencija

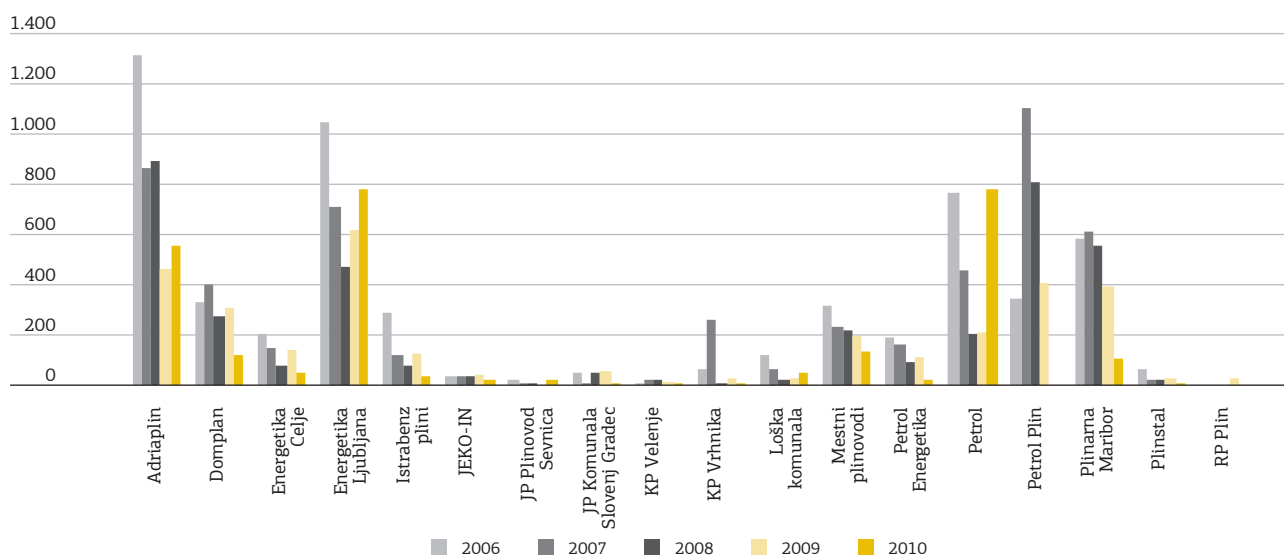
Zanesljivo in varno delovanje distribucijskega omrežja zemeljskega plina je mogoče zagotavljati le z rednimi in izrednimi vzdrževalnimi deli. Redna vzdrževalna dela so bila opravljena povprečno v 9 urah. Nenačrtovanih del je bilo 488 in so povprečno trajala 3 ure. Prekinitev dobave je bilo 87, skupaj so trajale 200 ur.

5.2.1.2.1 Odjemalci, priključeni na distribucijsko omrežje

Na vsa distribucijska omrežja v 74 lokalnih skupnostih je bilo leta 2010 priključenih 128.769 odjemalcev zemeljskega plina, kar predstavlja 1,2 % več kot leta 2009. Tem odjemalcem so sistemski operaterji distribucijskih omrežij distribuirali 320 milijonov Sm^3 zemeljskega plina, kar predstavlja letni porast za 8,9 %.

Odjemalci, ki se želijo priključiti na distribucijsko omrežje zemeljskega plina, morajo pridobiti soglasje za priključitev, ki je pogoj za fizično priključitev na omrežje. Leta 2010 so sistemski operaterji distribucijskih omrežij na novo priključili 2713 odjemalcev, kar je 12 % manj kot leta 2009.

Slika 54: Število novih odjemalcev na distribucijskih omrežjih v letih 2006–2010

Vir: agencija

Povprečni čas trajanja celotnega postopka priključitve novih odjemalcev je znašal 25 dni po oddaji vloge za priključitev. Pri distribucijskem podjetju, ki je potrebovalo najdlje časa, pa je postopek v povprečju trajal 74 dni. Fizična priključitev na omrežje je trajala povprečno 9 dni.

Odjemalci, priključeni na distribucijska omrežja zemeljskega plina, so imeli v letu 2010 regulirane cene za uporabo omrežja. Gospodinjski odjemalci uporabljajo zemeljski plin predvsem za pripravo tople (sanitarne) vode in za ogrevanje. Kar 96 % odjemalcev porabi manj kot 4500 Sm³ zemeljskega plina na leto, vendar njihova poraba pomeni le 36 % celotne porabe odjemalcev zemeljskega plina, priključenih na distribucijsko omrežje.

5.2.1.2.2 Poslovanje sistemskih operaterjev distribucijskih omrežij

V letu 2010 je na dejavnosti sistema operaterja distribucijskega omrežja zemeljskega plina 9 podjetij za distribucijo zemeljskega plina izkazalo pozitiven čisti poslovni izid v skupnem znesku 5,2 milijona evrov, preostalih 8 podjetij pa negativen čisti poslovni izid v skupnem znesku 0,52 milijona evrov.

5.2.1.2.3 Lastniška struktura sistemskih operaterjev distribucijskih omrežij in lastništvo omrežij

Sistemski operaterji distribucijskih omrežij zemeljskega plina so v večinski lasti ene ali več občin ali domačih oziroma tujih pravnih oseb. Dva sistema operaterja distribucijskih omrežij zemeljskega plina nimata večinskih lastnikov, saj sta v lasti fizičnih oseb.

Tabela 28: Lastniška struktura sistemskih operaterjev distribucijskih omrežij zemeljskega plina

Lastništvo distribucijskih podjetij	Število podjetij
Večinska last ene ali več občin	7
Večinska last domače pravne osebe	6
Večinska last tuje pravne osebe	2
Ni večinskih lastnikov	2
Skupaj	17

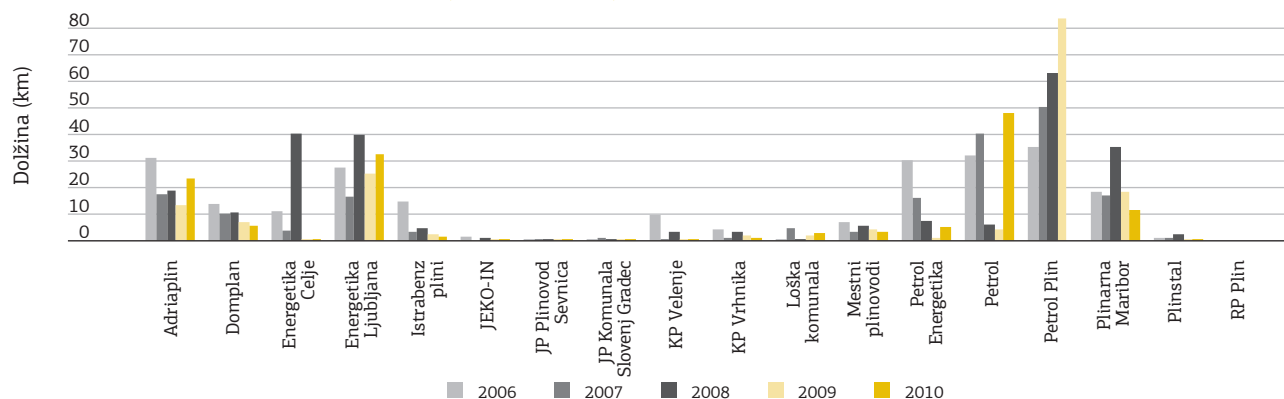
Vir: agencija

Distribucijska omrežja zemeljskega plina so pretežno v lasti sistemskih operaterjev distribucijskih omrežij zemeljskega plina. Sistemski operaterji, ki v letu 2010 niso bili lastniki distribucijskega omrežja in so skladno s Slovenskim računovodskim standardom 35 imeli v poslovnih knjigah izkazana sredstva in upravljanju, so razen v 2 lokalnih skupnostih ustrezno uredili razmerja z lastniki omrežja.

5.2.1.2.4 Naložbe v distribucijska omrežja

Programi naložb v distribucijska omrežja se v večini primerov uskladijo med sistemskim operaterjem in lokalno skupnostjo, največkrat pa je časovni načrt naložb opredeljen že v koncesijski pogodbi ali v drugem aktu lokalne skupnosti.

Slika 55: Dolžina novih distribucijskih omrežij v letih 2006–2010

Vir: agencija

Na distribucijskih omrežjih je bilo zgrajenih 138 kilometrov novih cevovodov zemeljskega plina, kar je 18 % manj kot leta 2009 in kar 44 % manj kot leta 2008.

5.2.1.3 Omrežnine za omrežja zemeljskega plina

Cena za uporabo omrežij je sestavljena iz omrežnine in dodatka, namenjenega za delovanje agencije. Omrežnino za prenosno in distribucijsko omrežje določijo sistemski operaterji s soglasjem agencije, dodatek pa določi vlada.

Omrežnina kot sestavni del cene za uporabo omrežij je namenjena pokrivanju stroškov izvajanja GJS dejavnosti sistemskih operaterjev distribucijskih omrežij in prenosnega omrežja ter pokrivanju stroškov sistemskih storitev.

5.2.1.3.1 Omrežnina za prenosno omrežje zemeljskega plina

Omrežnina za prenosno omrežje zemeljskega plina je sestavljena iz:

- cene za prenos zemeljskega plina, ki je določena glede na letno zakupljeno zmogljivost,
- cene za lastno rabo,
- cene za izvajanje meritev.

Omrežnino za prenosno omrežje zemeljskega plina določi sistemski operater prenosnega omrežja zemeljskega plina po javnem pooblastilu v aktu o določitvi omrežnine za prenosno omrežje zemeljskega plina. Akt objavi sistemski operater prenosnega omrežja zemeljskega plina v Uradnem listu Republike Slovenije po predhodno prejetem soglasju agencije.

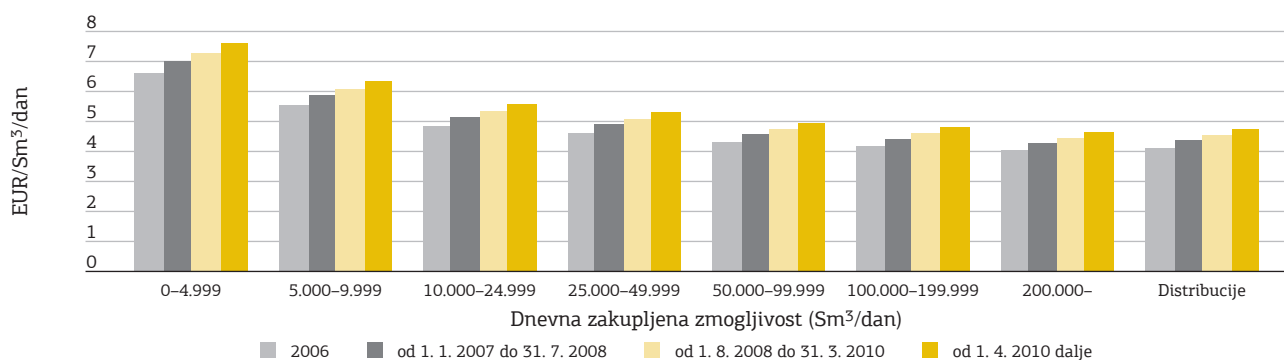
Podlaga za določitev omrežnine za prenosno omrežje zemeljskega plina sta Akt o določitvi metodologije za določitev omrežnine in kriterijev za ugotavljanje upravičenih stroškov za prenosno omrežje zemeljskega plina in Akt o določitvi metodologije za obračunavanje omrežnine za prenosno omrežje zemeljskega plina. Navedena akta oziroma metodologiji je določila in sprejela agencija s soglasjem vlade.

Metodologija za določitev omrežnine določa način, pogoje in metodo določanja omrežnine ter kriterije za ugotavljanje upravičenih stroškov sistemskega operaterja prenosnega omrežja zemeljskega plina. Za določitev omrežnine je uporabljena metoda zamejene cene. Regulativno obdobje je določeno kot obdobje enega leta. Donosnost novih naložb v omrežje je enaka donosnosti na sedanja sredstva. Pri določanju upravičenih stroškov so se v letu 2010 ugotavljali operativni stroški, stroški izgub zemeljskega plina v omrežju, stroški amortizacije in donos na sredstva sistemskega operaterja prenosnega omrežja zemeljskega plina.

Omrežnina za prenosno omrežje zemeljskega plina je za posamezne odjemne skupine enotna na celotnem območju Slovenije, saj se za obračunavanje omrežnine uporablja metoda poštna znamke. Omrežnina za prenosno omrežje zemeljskega plina je odvisna od zakupljene pogodbene prenosne zmogljivosti, prenesene količine zemeljskega plina in uporabljene merilne naprave.

Gibanje cen za prenos zemeljskega plina za posamezne odjemne skupine v obdobju od 2006-2010 nam prikazuje diagram na sliki 56.

Slika 56: Gibanje cen za prenos zemeljskega plina za posamezne odjemne skupine v obdobju od 2006–2010

Vir: agencija

Cene za prenos zemeljskega plina po prenosnem omrežju zemeljskega plina so bile različne in odvisne od zakupljene dnevne zmogljivosti na letni ravni ($\text{Sm}^3/\text{dan}/\text{leto}$). Sistemski operater prenosnega omrežja zemeljskega plina je po pridobljenem soglasju agencije s 1. aprilom 2010 spremenil cene za prenos zemeljskega plina, veljavne od 1. avgusta 2008 dalje. Cene za prenos zemeljskega plina odražajo upravičene stroške sistema operaterja prenosnega omrežja zemeljskega plina, vendar niso bile določene na podlagi primerjalnih analiz cen tujih sistemskih operaterjev prenosnega omrežja zemeljskega plina.

Odjemalci, priključeni na prenosno omrežje zemeljskega plina, imajo na računu omrežnino za prenosno omrežje zemeljskega plina izkazano ločeno od drugih postavk.

5.2.1.3.2 Omrežnina za distribucijska omrežja zemeljskega plina

Omrežnina za distribucijsko omrežje zemeljskega plina je sestavljena iz dveh elementov:

- cene za distribucijo zemeljskega plina,
- cene za izvajanje meritev.

Omrežnina za distribucijsko omrežje zemeljskega plina vključuje tudi stroške, povezane z uporabo prenosnega omrežja.

Sistemski operater določi omrežnino za distribucijsko omrežje zemeljskega plina v Aktu o določitvi omrežnine za distribucijsko omrežje zemeljskega plina posamezne lokalne skupnosti. Podlaga za določitev omrežnine sta Akt o določitvi metodologije za določitev omrežnine in kriterijev za ugotavljanje upravičenih stroškov za distribucijsko omrežje zemeljskega plina in Akt o določitvi metodologije za obračunavanje omrežnine za distribucijsko omrežje zemeljskega plina. Navedena akta oziroma metodologiji je določila in sprejela agencija s soglasjem vlade.

Metodologija za določitev omrežnine določa način, pogoje in metodo določanja omrežnine ter kriterije za ugotavljanje upravičenih stroškov sistema operaterja distribucijskega omrežja. Regulativno obdobje je obdobje enega leta. Za določitev omrežnine je uporabljena metoda zamenske cene, kar pomeni, da je omrežnina za distribucijsko omrežje zemeljskega plina enotna za posamezne odjemne skupine na območju, ki ga lokalna skupnost določi kot območje izvajanja izbirne GJS dejavnosti sistema operaterja distribucijskega omrežja. Posamezne odjemne skupine so določene skladno z metodologijo za obračunavanje omrežnine. Sistemski operater distribucijskega omrežja zemeljskega plina lahko odjemne skupine združuje in predlaga enotno ceno za več odjemnih skupin.

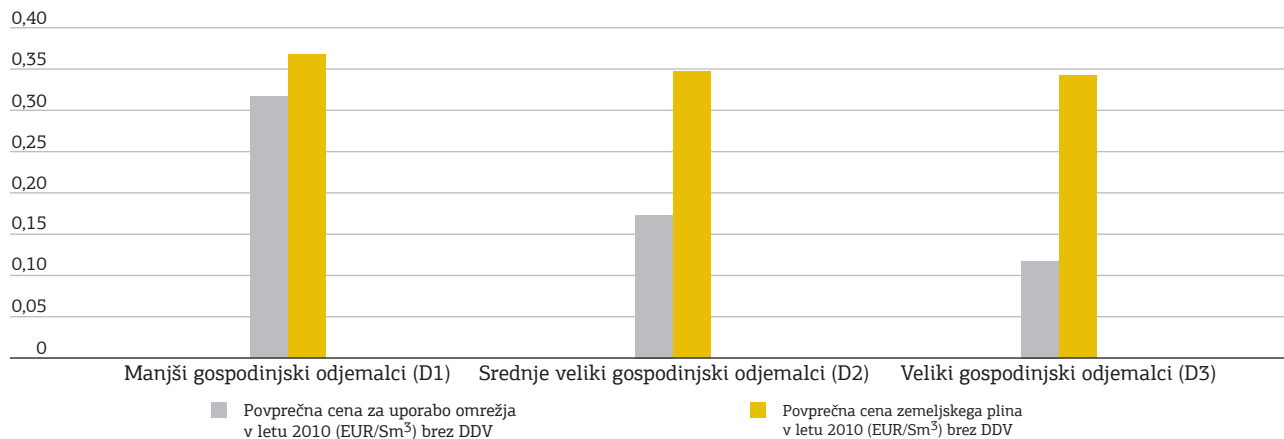
V letu 2010 je bilo uveljavljenih 12 aktov o določitvi omrežnine za distribucijsko omrežje zemeljskega plina za 49 lokalnih skupnosti.

Objava akta o določitvi omrežnine za distribucijsko omrežje zemeljskega plina je podlaga za ločeno izkazovanje cene za uporabo distribucijskega omrežja zemeljskega plina in cene zemeljskega plina na računih odjemalcev. V letu 2010 so vsi sistemski operaterji distribucijskega omrežja zemeljskega plina zagotavljali ločeno izkazovanje cen za uporabo zemeljskega plina na računih, izdanih odjemalcem.

Omrežnine za distribucijsko omrežje zemeljskega plina niso enake za značilne odjemalce na različnih distribucijskih omrežjih, saj cene odražajo različne stroške sistema operaterja distribucijskega omrežja na posameznem območju.

Slika 57 prikazuje povprečne cene za uporabo omrežja in povprečne cene zemeljskega plina v letu 2010 za 5 največjih dobaviteljev gospodinjstvom odjemalcem, ki so hkrati sistemski operaterji distribucijskih omrežij zemeljskega plina.

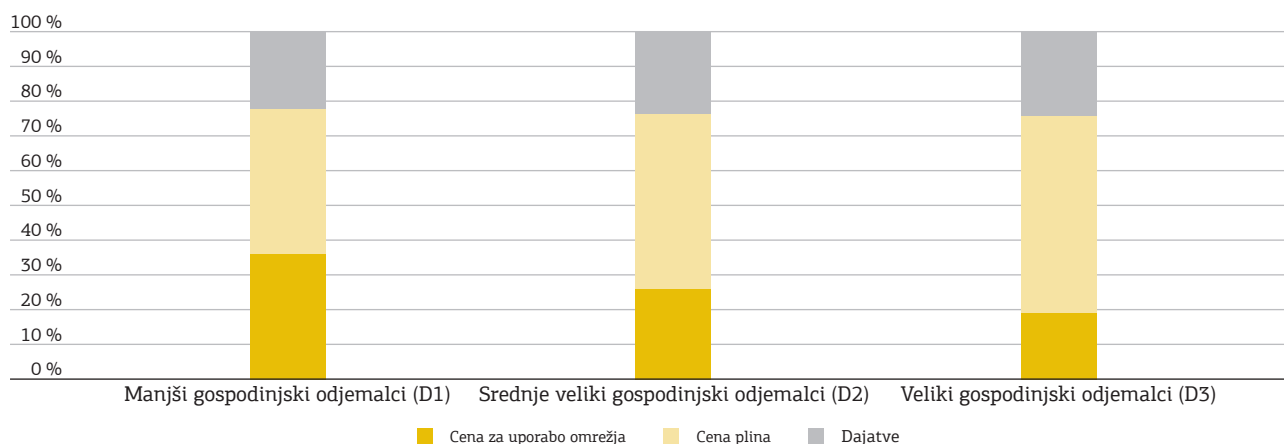
Slika 57: Povprečne cene za uporabo omrežja in povprečne cene zemeljskega plina v letu 2010 za gospodinjne odjemalce

Vir: agencija

Končna cena zemeljskega plina za gospodinjne odjemalce je sestavljena iz cene za uporabo omrežja, cene plina ter dajatev. Dajatve sestavljajo CO₂ taksa, trošarina, dodatek za povečanje učinkovitosti rabe in davek na dodano vrednost in predstavljajo 22 % končne cene zemeljskega plina. Cena plina pri gospodinskem odjemalcu predstavlja od 42 do 56 % končne cene, plačilo za uporabo omrežja pa predstavlja od 19 do 36 %.

Slika 58: Struktura končne cene zemeljskega plina v letu 2010 za gospodinjne odjemalce

Vir: agencija

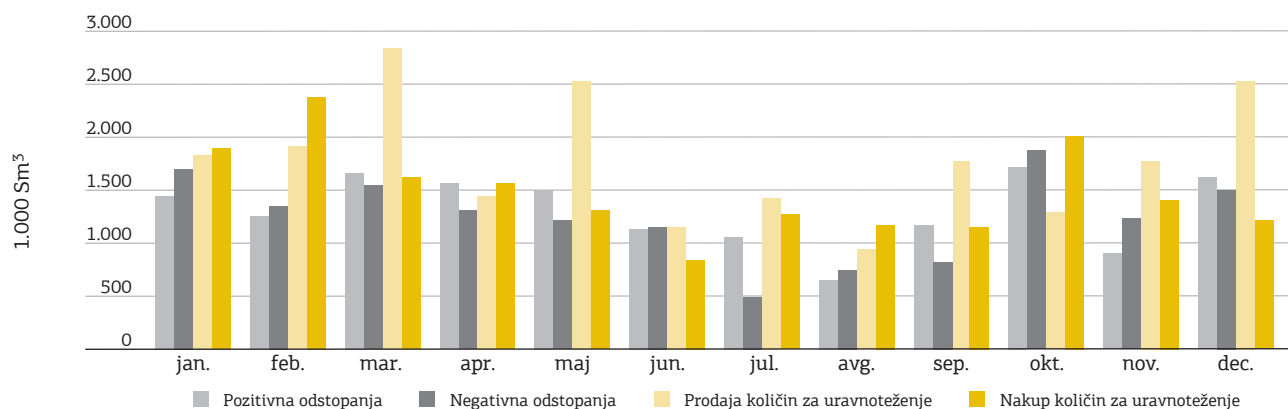
5.2.1.4 Izravnava odstopanj

Nosilca bilančnih skupin (Geoplin, d. o. o., in Adriaplin, d. o. o.) sta v letu 2010 izvajala izravnavo odstopanj za člane svojih bilančnih skupin. Sistemski operater prenosnega omrežja je izvajal obračun odstopanj in skrbel za uravnoteženje sistema z nakupom in prodajo zemeljskega plina.

Ugotavljanje, obračunavanje in izravnava količinskih odstopanj ter zagotavljanje potrebnih količin zemeljskega plina za lastno rabo sistema operaterja prenosnega omrežja so v letu 2010 potekali skladno z določili, opredeljenimi v Aktu o določitvi metodologije za obračunavanje omrežnine za prenosno omrežje zemeljskega plina.

Za potrebe odjemalcev v Sloveniji so količine za izravnavo dnevni odstopanj v letu 2010 znašale 2,9 % prenesenih količin zemeljskega plina, količine za uravnoteženje prenosnega omrežja zemeljskega plina pa 3,8 %.

Slika 59: Količine zemeljskega plina za izravnavo odstopanj

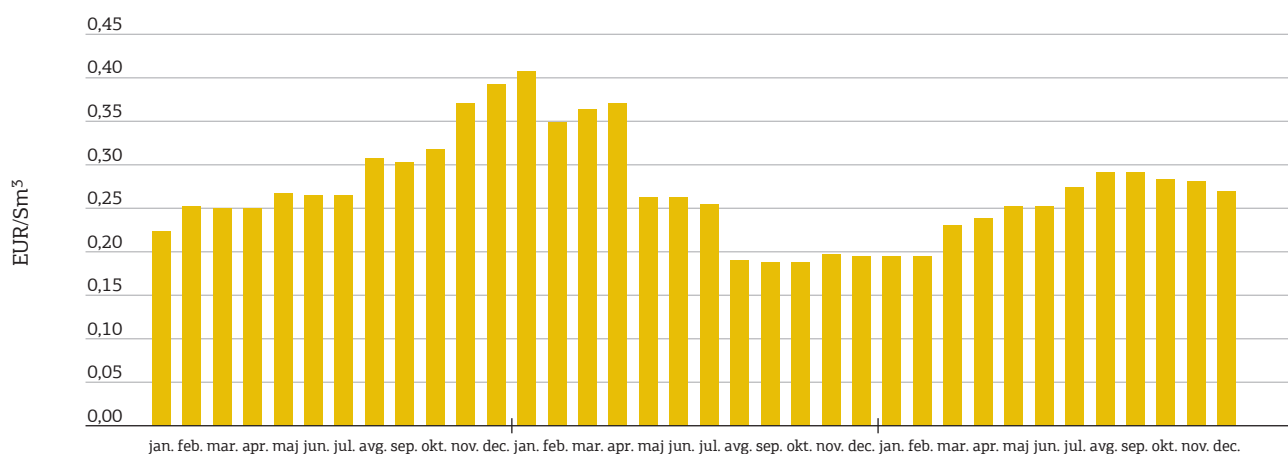

Vir: agencija

V prenosnem omrežju zemeljskega plina so bile v letu 2010 na podlagi systemske enačbe ugotovljene bilančne razlike v višini 4,5 milijona Sm³ zemeljskega plina, kar predstavlja 0,43 % prenesenih količin zemeljskega plina za potrebe odjemalcev v Sloveniji.

Osnova za obračun odstopanj je osnovna cena CB (slika 60), ki je bila leta 2010 v povprečju 0,2546 EUR/Sm³.

Slika 60: Gibanje cene zemeljskega plina za lastno rabo in izravnavo odstopanj (CB) v obdobju 2008–2010

Vir: agencija

Količine zemeljskega plina za lastno rabo systemskega operaterja prenosnega omrežja (kot gorivo za obratovanje kompresorjev in kot tehnološki plin za ogrevanje) so se uporabnikom prenosnega omrežja mesečno zaračunavale po regulirani ceni CB na podlagi mesečnih predanih količin zemeljskega plina.

5.2.1.5 Sekundarni trg s prenosnimi zmogljivostmi

Na sekundarnem trgu prenosnih zmogljivosti lahko upravičenci do dostopa zakupijo prenosne zmogljivosti pri tistih uporabnikih prenosnega omrežja, ki svojih zakupljenih prenosnih zmogljivosti ne potrebujejo in jih zato posredujejo v podzakup. Tabela 29 prikazuje trgovanje s prostimi zmogljivostmi na sekundarnem trgu v letu 2010.

Tabela 29: Trgovanje s prostimi zmogljivostmi na sekundarnem trgu v letu 2010

Število ponudnikov prostih zmogljivosti	16
Število ponudb	22
Skupne ponujene proste zmogljivosti v Sm ³ /dan	1.924.583
Število povpraševalcev po prostih zmogljivostih	8
Število povpraševanj	10
Skupne povpraševane zmogljivosti v Sm ³ /dan	116.383
Število sklenjenih pogodb o podzakupu	10
Skupna količina podzakupljenih zmogljivosti v Sm ³ /dan	116.383
Število zavrnjenih podzakupov	0

Vir: agencija

Povprečno obdobje zakupa prostih zmogljivosti je bilo osem mesecev, povprečna zakupljena zmogljivost pa je znašala 11.638 Sm³/dan.

5.2.2 Ločitev dejavnosti

V Sloveniji opravlja en izvajalec obvezno republiško GJS systemskega operaterja prenosnega omrežja zemeljskega plina in 17 izvajalcev izbirno lokalno GJS systemskega operaterja distribucijskega omrežja zemeljskega plina.

Systemski operater prenosnega omrežja zemeljskega plina opravlja to dejavnost v samostojni pravni osebi in je v 100-odstotni lasti domače pravne osebe, ki dobavlja zemeljski plin. Systemski operater prenosnega omrežja je lastnik sredstev, s katerimi izvaja svojo dejavnost. V letu 2010 ni bilo zaznati posebnega vpliva pravne ločitve na naložbe in zanesljivost oskrbe. Naložbe systemskega operaterja prenosnega omrežja zemeljskega plina so podrobneje predstavljene v poglavju 5.2.1.1.4.

Pri 17 systemskih operaterjih distribucijskih omrežij zemeljskega plina pravna ločitev skladno z EZ ni zahtevana, saj na posamezno distribucijsko omrežje zemeljskega plina ni priključenih več kot 100.000 odjemalcev. Lastniško strukturo systemskih operaterjev distribucijskih omrežij zemeljskega plina prikazuje tabela 28 v poglavju 5.2.1.2.3. V letu 2010 so vsi systemski operaterji distribucijskih omrežij zemeljskega plina opravljali tudi druge energetske in tržne dejavnosti, zato so skladno z 38. členom EZ pripravili ločene računovodske izkaze. Izvajalci energetskih dejavnosti na področjih oskrbe z električno energijo, zemeljskim plinom ali toploto so skladno s 37. členom EZ zavezani k reviziji in javni objavi računovodskih izkazov. V revidiranih letnih poročilih morajo systemski operaterji distribucijskih omrežij zemeljskega plina objaviti pravila, ki so jih uporabili pri izdelavi ločenih računovodskih izkazov po posameznih energetskih dejavnostih in za katera so pred njihovo uporabo pridobili soglasje agencije. Uporabo navedenih pravil pri izdelavi ločenih računovodskih izkazov mora preveriti revizor.

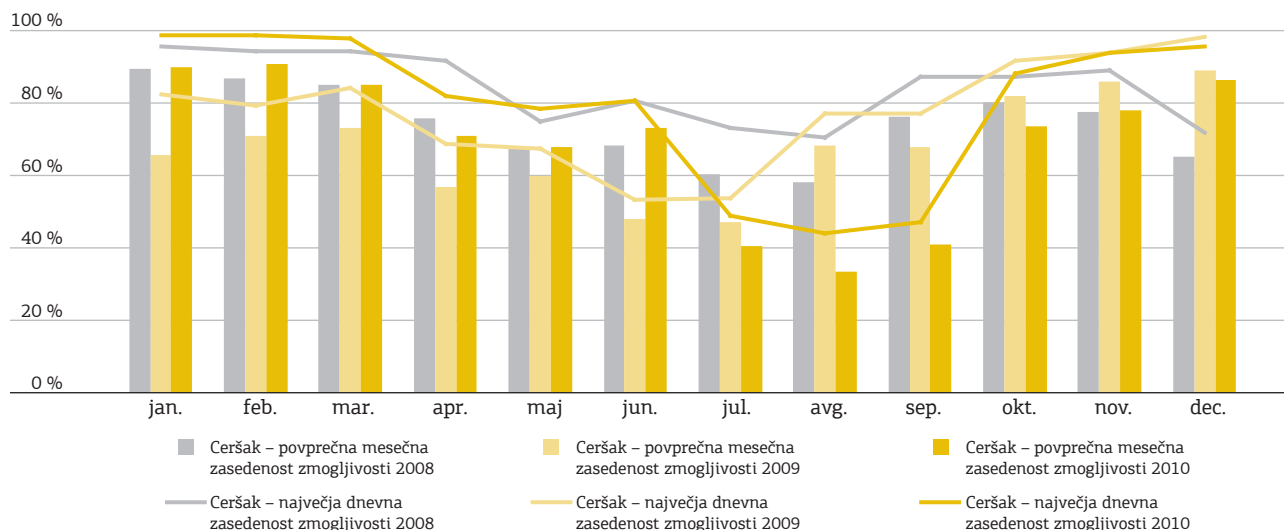
5.2.3 Dodeljevanje čezmejnih prenosnih zmogljivosti

5.2.3.1 Čezmejne prenosne zmogljivosti omrežja

Čezmejne prenosne zmogljivosti prenosnega omrežja se uporabljajo za zagotavljanje zanesljive oskrbe z zemeljskim plinom v Sloveniji in za potrebe prenosa zemeljskega plina do sosednjih prenosnih omrežij. V letu 2010 se je povprečna mesečna zasedenost merilno-regulacijske postaje v Ceršaku v primerjavi s prejšnjim letom povečala za dober odstotek, medtem ko je se je le-ta v merilno-regulacijskih postajah v Šempetru in Rogatcu zmanjšala za dobre 3 %. Upad povprečne zasedenosti zmogljivosti v merilno-regulacijski postaji Rogatec in merilno-regulacijski postaji Šempeter je zaznati ob koncu ogrevalne sezone 2009/2010, medtem ko je porast zopet zaznati ob začetku ogrevalne sezone 2010/2011.

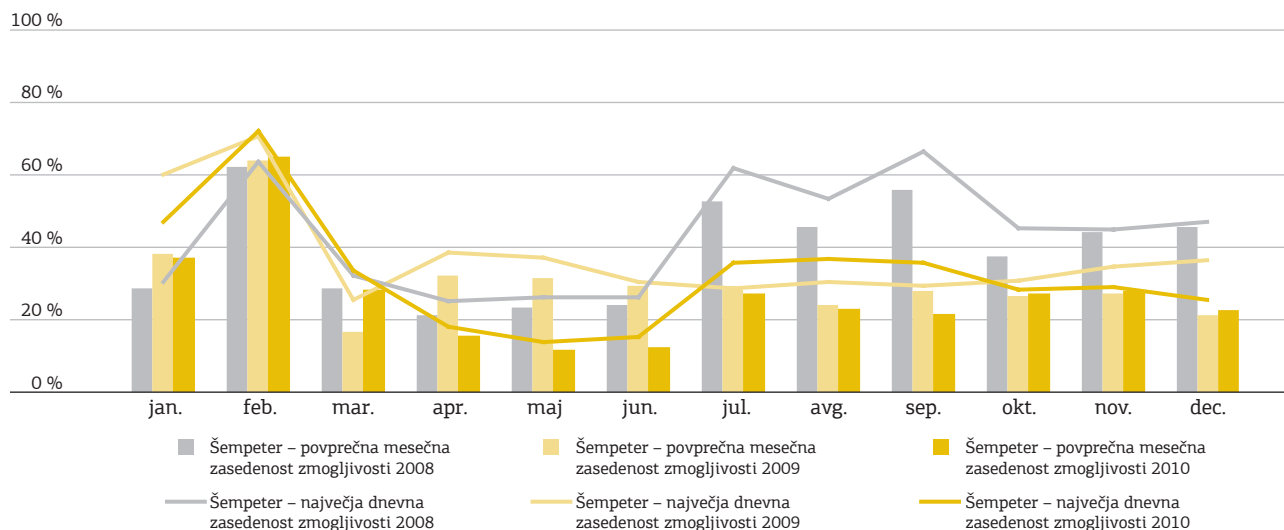
Leta 2010 je bila povprečna letna zasedenost zmogljivosti najpomembnejše vstopne mejne merilno-regulacijske postaje Ceršak 69,0-odstotna, povprečna letna zasedenost vstopno-izstopne postaje v Šempetru je bila 26,6-odstotna, v Rogatcu pa je dosegla vrednost 53,9 %. Gibanje povprečnih mesečnih in največjih dnevnih zasedenosti zmogljivosti v posameznih mesecih v mejnih merilno-regulacijskih postajah je prikazano na slikah od 61 do 63.

Slika 61: Največje dnevne in povprečne mesečne zasedenosti zmogljivosti merilno-regulacijske postaje Ceršak

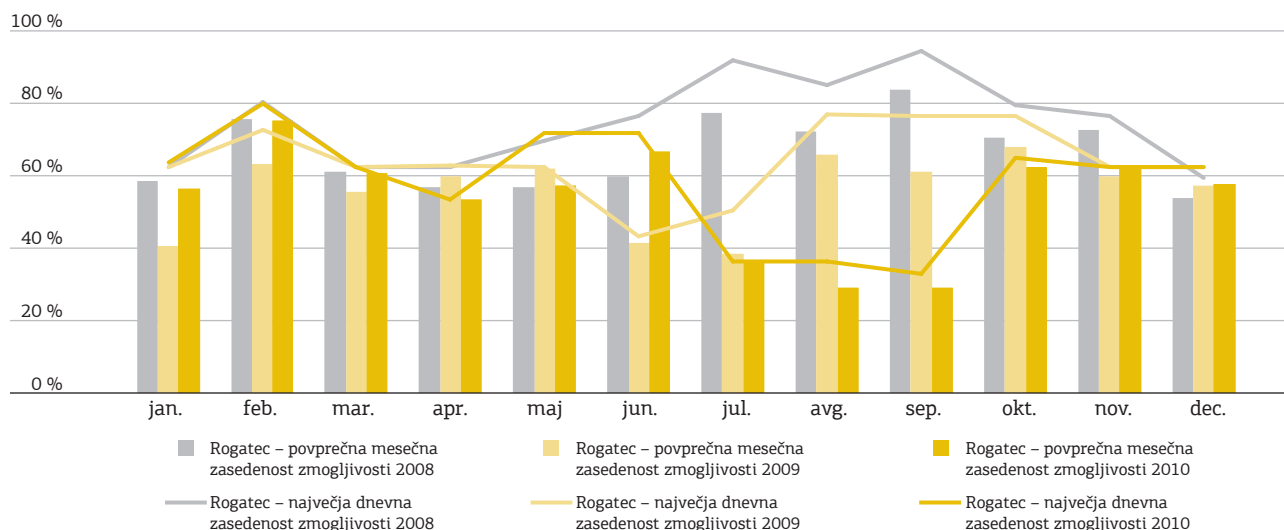
Vira: Geoplin plinovodi, agencija

Slika 62: Največje dnevne in povprečne mesečne zasedenosti zmogljivosti merilno-regulacijske postaje Šempeter

Vira: Geoplin plinovodi, agencija

Slika 63: Največje dnevne in povprečne mesečne zasedenosti zmogljivosti merilno-regulacijske postaje Rogatec

Vira: Geoplin plinovodi, agencija

5.2.3.2 Določanje največje tehnične zmogljivosti

Največja tehnična prenosna zmogljivost je zmogljivost, ki je fizično na voljo za prenos zemeljskega plina od obravnavanega prevzemnega do predajnega mesta. Pri določanju največje tehnične zmogljivosti sistemski operater prenosnega omrežja upošteva tehnične zmogljivosti vseh v prenos vključenih komponent plinovodnega sistema, konfiguracijo in obratovalne karakteristike plinovodnega sistema kot celote ter njegove obratovalne robne pogoje.

Največjo tehnično zmogljivost omrežja zemeljskega plina SOPO določa na podlagi modela preračuna zmogljivosti omrežja zemeljskega plina ob upoštevanju mogočih kombinacij dobave in porabe zemeljskega plina ter statističnega modela napovedovanja porabe zemeljskega plina domačih porabnikov. Uporabljena modela simulacije porabe zemeljskega plina sta:

- model on-line, ki lahko na podlagi trenutnih razmer v omrežju zemeljskega plina predvidi razmere za naslednjih 48 ur, in
- model off-line, ki je uporaben za oceno stanj in prehodnih pojavov v odvisnosti od načrtovanih podatkov in predvidenih širitvev oziroma sprememb v omrežju zemeljskega plina.

Napovedovanje dnevne porabe zemeljskega plina temelji na modelu napovedi s samoučenjem, ki arhivira zgodovinske podatke o porabi zemeljskega plina pri različnih obratovalnih razmerah. Iz njih se glede na predvidene obratovalne razmere in dnevne napovedi posameznih odjemalcev zemeljskega plina izračuna predvidena dnevna poraba. Tehnična zmogljivost omrežja zemeljskega plina je torej odvisna od več dejavnikov, predvsem od tehničnih karakteristik prenosnega sistema, temperaturnih vremenskih parametrov, razporeditve in trenutnega odjema zemeljskega plina na posameznih odjemnih mestih.

5.2.3.3 Upravljanje s prenosnimi zmogljivostmi omrežja

Sistemski operater prenosnega omrežja zemeljskega plina dodeljuje prenosne zmogljivosti skladno s predpisi, ki urejajo splošne pogoje za dobavo in odjem zemeljskega plina iz prenosnega omrežja. Ob tem mora sistemski operater pri upravljanju prenosnih zmogljivosti upoštevati tudi Pravilnik o postopku za izvajanje Uredbe (ES) št. 1775/2005 o pogojih za dostop do prenosnega omrežja zemeljskega plina.

V primeru povpraševanja po prenosnih zmogljivostih, ko povpraševanje presega razpoložljive tehnične zmogljivosti prenosnega sistema, sistemski operater pri dodeljevanju zmogljivosti uporabi predviden mehanizem dodeljevanja zmogljivosti po načelu pro-rata.

Po navedbah systemskega operaterja je bilo v letu 2010 z uporabniki omrežja sklenjenih 150 neprekinljivih dolgoročnih pogodb o dostopu do prenosnega omrežja. Uporabniki prenosnega omrežja zemeljskega plina so uporabljali prenosne zmogljivosti za prenos zemeljskega plina do odjemnih mest v Republiki Sloveniji in za prenos zemeljskega plina med sosednjimi prenosnimi omrežji. Prenosne zmogljivosti so bile razdeljene skladno s sklenjenimi pogodbami o dolgoročnem dostopu.

Sistemeski operater prenosnega omrežja zemeljskega plina je na primarnem trgu z zmogljivostmi z uporabniki prenosnega omrežja v letu 2010 sklenil tudi 3 kratkoročne pogodbe o dostopu do prenosnega omrežja.

5.2.4 Mehanizmi za obvladovanje prezasedenosti

Tehnične značilnosti in konfiguracija prenosnega omrežja narekujejo njegovo tehnično zmogljivost oziroma največjo zagotovljeno zmogljivost, ki jo operater prenosnega sistema lahko ponudi uporabnikom omrežja, pri čemer mora upoštevati celovitost sistema in obratovalne zahteve prenosnega omrežja. V primeru, ko povpraševanje po zagotovljeni zmogljivosti presega razpoložljivo tehnično zmogljivost, govorimo o t. i. pogodbeni prezasedenosti omrežja. Poleg pogodbene prezasedenosti lahko v omrežju nastopi tudi t. i. fizična prezasedenost, ki pomeni stanje, v katerem povpraševanje po dejanskih dobavah v nekem trenutku presega tehnično zmogljivost sistema.

V prenosnem omrežju je bolj kot problem pogodbene prezasedenosti (povpraševanje po zmogljivosti presega tehnično zmogljivost) značilna dejansko že dosežena fizična zasedenost najbolj obremenjenih prenosnih smeri (tudi dejanske dobave že dosegajo tehnično zmogljivost). Najbolj obremenjena smer prenosa je Ceršak – Rogatec, plinovoda M1 in M2. V tej smeri poteka dobava zemeljskega plina z vzhoda (ruski in avstrijski viri dobave), v plinovodu M1 obratuje tudi kompresorska postaja v Kidričevem.

Tudi v letu 2010 je bila še naprej največja izkoriščenost prenosne zmogljivosti v prenosni smeri Ceršak – Rogatec. Dolgoročne zakupljene pogodbeno zagotovljene prenosne zmogljivosti v mejni merilni-regulacijski postaji Ceršak dosegajo razpoložljivo tehnično zmogljivost, same prenesene količine v mesecu januarju in februarju 2010 pa nakazujejo na možnost nastopa fizične prezasedenosti, saj dosega v tej točki največja dnevna zasedenost v mesecu januarju kar 98,7 %, mesečna povprečna zasedenost v februarju pa 90,4 % njene tehnične prenosne zmogljivosti.

Visoka stopnja izkoriščenosti prenosne smeri Ceršak–Rogatec v zimskem obdobju še naprej kaže na njen pomen za pokrivanje naraščajočega koničnega odjema domače široke potrošnje in odjema za proizvodnjo elektrike, omenjeno ozko grlo pa sistemeski operater prenosnega omrežja že odpravlja v okviru izvajanja trenutnega investicijskega programa.

Za obvladovanje pogodbene prezasedenosti sta v Republiki Sloveniji poleg mehanizma pro-rata na voljo tudi dva tržno naravnana mehanizma. Prvi mehanizem je možnost zakupa kratkoročnih prekinljivih zmogljivosti na primarnem trgu prenosnih zmogljivosti. Ta ob morebitni pogodbeni prezasedenosti omogoča sistemskemu operaterju prenosnega omrežja prodajo že zakupljenih in hkrati neizkoriščenih prenosnih zmogljivosti omrežja v obliki kratkoročnih prekinljivih zmogljivosti. Drugi mehanizem je sekundarni trg s prenosnimi zmogljivostmi (poglavje 5.2.1.5), na katerem lahko uporabniki prenosnega omrežja zemeljskega plina viške zakupljene prenosne zmogljivosti posredujejo v podzakup uporabnikom, ki te zmogljivosti potrebujejo.

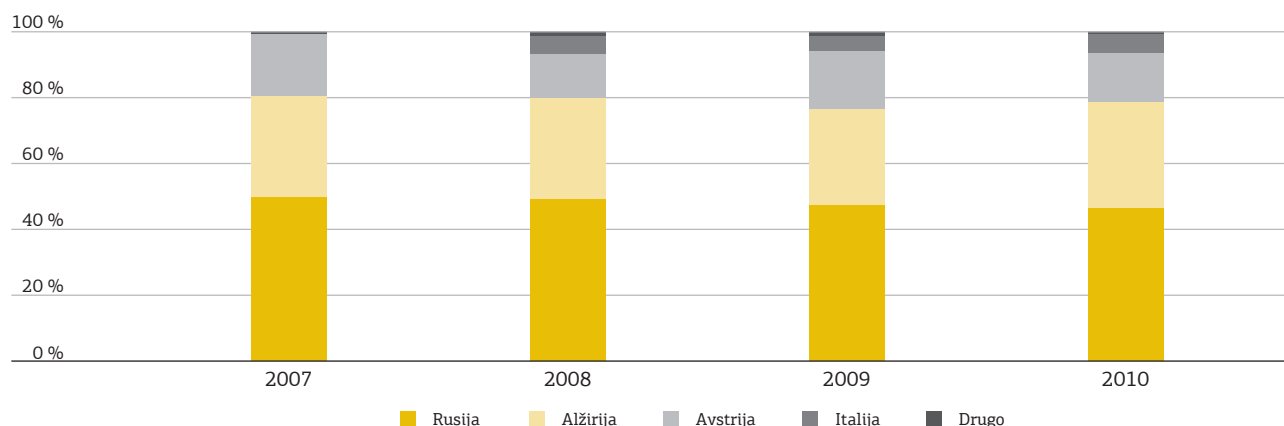
5.3 Tržne dejavnosti in delovanje konkurence

Liberalizacija trga z zemeljskim plinom v Sloveniji in državah EU je odjemalcem zemeljskega plina omogočila izbiro dobavitelja, dobaviteljem zemeljskega plina pa je omogočila delovanje na trgu po povsem konkurenčnih načelih. V letu 2010 je v Sloveniji 128.919 končnih odjemalcev kupovalo zemeljski plin od 19 dobaviteljev. Število zamenjav dobaviteljev se je glede na preteklo leto povečalo, vendar je delež odjemalcev, ki so zamenjali dobavitelja, še vedno pod 0,2 %.

5.3.1 Viri zemeljskega plina in veleprodajni trg

Slovenija nima svojih virov zemeljskega plina. Uvozniki zemeljskega plina dobavljajo zemeljski plin na mejo Republike Slovenije predvsem iz Rusije in Alžirije. V letu 2010 je bilo kar 47 % zemeljskega plina dobavljenega iz Rusije, 33 % iz Alžirije, 15 % iz Avstrije, 5 % iz Italije in 3 % od drugod.

Slika 64: Viri zemeljskega plina

Viri: podatki podjetij

Dobavitelji zemeljskega plina so za potrebe končnih odjemalcev v Sloveniji uvozili 1043 milijonov zemeljskega plina, kar pa je vseeno za 2,5 % več zemeljskega plina kot v letu 2009. Dobavitelj Geoplina je uvozil tudi količine zemeljskega plina za lastno rabo in uravnoteženje prenosnega omrežja, ki v tej številki niso zajete.

Tabela 30: Uvoz zemeljskega plina za potrebe odjemalcev v Sloveniji med letoma 2008 in 2010 v Sm³

Ponudniki	2008	2009	2010
Geoplina	1.018.856.140	967.668.943	982.384.614
Adriaplina	54.337.731	46.854.189	56.982.045
Petrol	3.430.474	3.371.134	3.959.838
Skupaj	1.076.624.345	1.017.894.266	1.043.326.497

Viri: podatki podjetij, agencija

Podjetje Geoplina, d. o. o., je bilo tudi v letu 2010 največji uvoznik, trgovec in dobavitelj zemeljskega plina v Sloveniji. Njegov delež v celotni uvoženi količini zemeljskega plina se je glede na leto 2009 zmanjšal za skoraj odstotek in znaša 94,2 %. Delež ostalih dveh uvoznikov Adriaplina, d. o. o., in Petrol, d. o. o., znaša manj kot 6 %. Družba Adriaplina, d. o. o., je pričela z uvozom zemeljskega plina 1. januarja 2008. Petrol, d. o. o., za potrebe končnih odjemalcev uvaža zemeljski plin iz Italije in Hrvaške na dveh distribucijskih omrežjih, ki nista povezani s prenosnim omrežjem zemeljskega plina.

Glede na leto poprej se je zelo spremenila struktura dolgoročnih in kratkoročnih pogodb za uvoz zemeljskega plina. Medtem ko je bil v letu 2009 uvožen le dober odstotek zemeljskega plina, je bilo v letu 2010 na podlagi kratkoročnih pogodb v letu 2010 uvoženih kar 12 % zemeljskega plina.

Udeleženci veleprodajnega trga so trgovci zemeljskega plina, ki zemeljski plin dobavljajo drugim dobaviteljem. Na slovenskem veleprodajnem trgu je delovalo 5 ponudnikov (trgovcev) zemeljskega plina.

Med vsemi trgovci na veleprodajnem trgu z zemeljskim plinom je največji delež družbe Geoplina, d. o. o., ki znaša kar 70,41 %. Celoten veleprodajni trg z zemeljskim plinom prikazuje spodnja tabela s tržnim deleži posameznih trgovcev. Herfindahl-Hirschmanov indeks (HHI) za celoten veleprodajni trg zemeljskega plina v Sloveniji znaša 5748.

Tabela 31: Tržni deleži in HHI na celotnem veleprodajnem trgu zemeljskega plina

Podjetje	Delež
Geoplin	70,41 %
Petrol Energetika	28,11 %
Enos	0,80 %
Geocom	0,54 %
Istrabenz plini	0,14 %
Skupaj	100,0 %
HHI veleprodajnega trga	5.748

Viri: podatki podjetij, agencija

Razmere na veleprodajnem trgu zemeljskega plina se glede na preteklo leto niso spremenile, prav tako ni bilo oblikovanega organiziranega trga z zemeljskim plinom, na katerem bi se srečevala ponudba in povpraševanje po določenih standardnih produktih.

Na veleprodajnem trgu je bilo prodanih skoraj 347 milijonov Sm³ zemeljskega plina, od tega je bilo manj kot en odstotek količin prodanih na podlagi kratkoročnih pogodb.

Programi, povezani s sproščanjem prenosnih zmogljivosti, še niso uvedeni.

5.3.2 Dobava in maloprodajni trg

Udeleženci na maloprodajnem trgu v Sloveniji so dobavitelji končnim odjemalcem in končni odjemalci zemeljskega plina. V letu 2010 je na trg vstopil nov dobavitelj zemeljskega plina – Energetika Maribor. Največji tržni delež na maloprodajnem trgu je s 70 % ohranila družba Geoplin, d. o. o., ostali dobavitelji končnim odjemalcem pa so imeli skupaj 30-odstotni delež.

Maloprodajni trg v Sloveniji sestavljajo končni odjemalci, priključeni na prenosno omrežje zemeljskega plina, in končni odjemalci, priključeni na distribucijska omrežja zemeljskega plina. HHI za celoten maloprodajni trg zemeljskega plina v Sloveniji znaša 4969.

Pregled nad celotnim maloprodajnim trgom s tržnimi deleži nam prikazuje tabela 32:

Tabela 32: Tržni deleži in HHI na celotnem maloprodajnem trgu zemeljskega plina

Podjetje	Delež
Geoplin	69,54 %
Energetika Ljubljana	7,58 %
Plinarna Maribor	5,44 %
Adriaplin	5,31 %
Energetika Celje	2,58 %
Drugi	9,55 %
Skupaj	100,0 %
HHI maloprodajnega trga	4.969

Viri: podatki podjetij, agencija

5.3.2.1 Odjemalci, priključeni na prenosno omrežje

V letu 2010 je bilo na prenosno omrežje priključenih 150 večjih industrijskih odjemalcev, ki so skupaj porabili 730 milijonov Sm³ zemeljskega plina. Delež družbe Geoplina, d. o. o., je pri dobavi odjemalcem, priključenih na prenosno omrežje, znašal 96 %.

Predvsem zaradi zanesljive dobave in neizkoriščanja ali zlorabe prevladujočega položaja dobavitelja Geoplina, d. o. o., ni bilo razlogov za pospešitev ukrepov za povečanje konkurence na trgu z zemeljskim plinom, kot na primer program za sprostitev dolgoročnih pogodb o dobavi zemeljskega plina.

Nihče od odjemalcev, ki so priključeni na prenosno omrežje, ni v letu 2010 zamenjal dobavitelja.

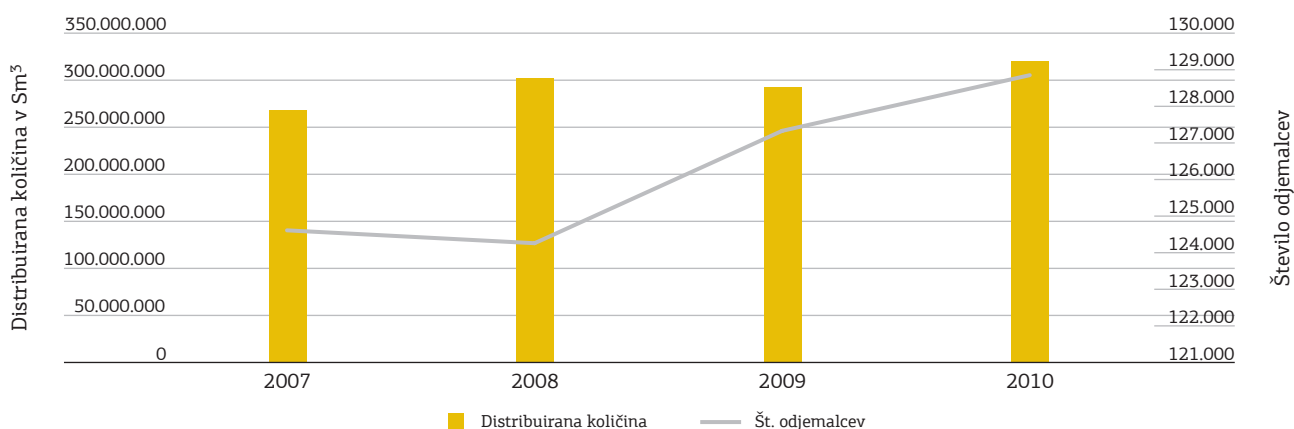
5.3.2.2 Odjemalci, priključeni na distribucijska omrežja

Konec leta 2010 je zaradi pripojitve družbe Petrol Plin, d. o. o., k družbi Petrol, d. d., v Sloveniji delovalo 17 sistemskih operaterjev distribucijskega omrežja, na katerih omrežja so priključeni gospodinjstvi in negospodinjstvi odjemalci. Pripojitev družbe Petrol Plin, d. o. o., k družbi Petrol, d. d., je tudi zmanjšala število dobaviteljev končnim odjemalcem na distribucijskem omrežju.

128.769 odjemalcem, ki so priključeni na distribucijska omrežja zemeljskega plina, je bilo distribuirano 320 milijonov zemeljskega plina, kar je za 9,3 % več kot prejšnje leto. Poraba se je povečala pri gospodinjstvih in negospodinjstvih odjemalcih.

Število odjemalcev se je povečalo le za en odstotek, zato lahko višjo porabljeno količino zemeljskega plina pripišemo povečani porabi zemeljskega plina za ogrevanje.

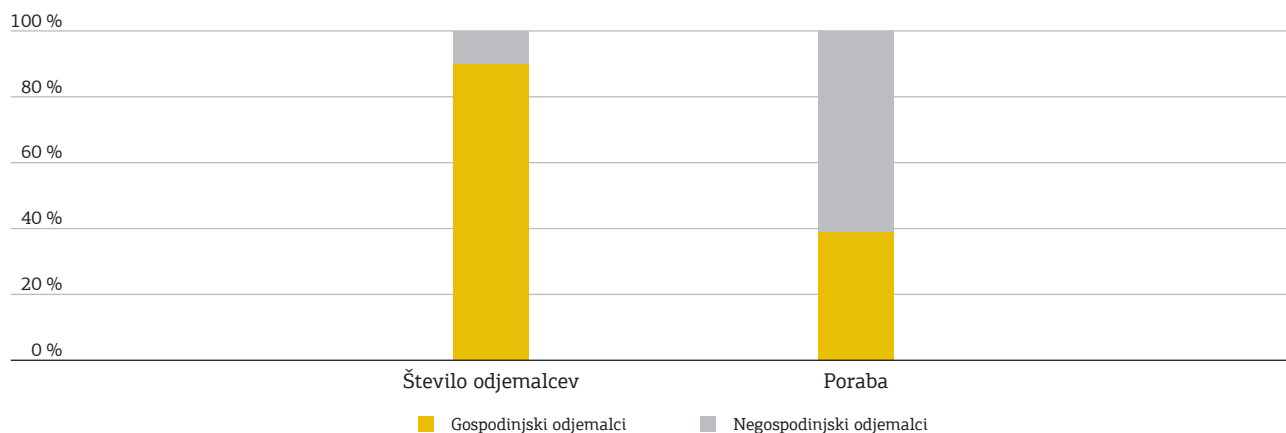
Slika 65: Gibanje distribuirane količine in števila odjemalcev na distribucijskem omrežju zemeljskega plina

Viri: podatki podjetij, agencija

Delež gospodinjstvih odjemalcev glede na vse odjemalce na distribucijskem omrežju znaša 90 % in je v zadnjih letih ustaljen. Prav tako je ustaljena poraba gospodinjstvih odjemalcev na tem omrežju, ki znaša 40 % skupne porabe vseh odjemalcev, priključenih na distribucijska omrežja.

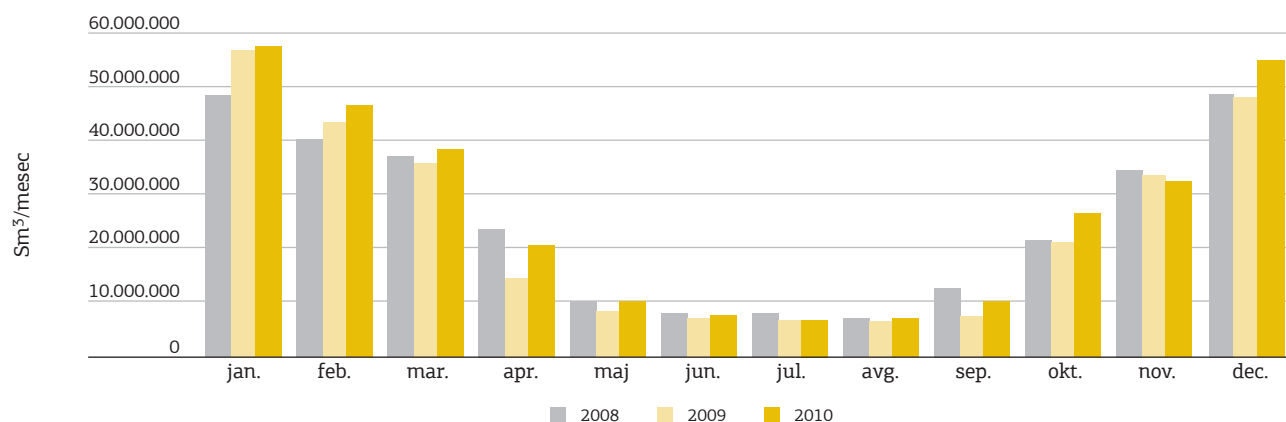
Slika 66: Razmerje med številom odjemalcev na distribucijskih omrežjih in njihovo porabo

Viri: podatki podjetij, agencija

Gibanje porabe zemeljskega plina v distribucijskih omrežjih po mesecih prikazuje slika 67.

Slika 67: Gibanje porabe zemeljskega plina v distribucijskih omrežjih po mesecih v obdobju 2008–2010

Viri: podatki podjetij, agencija

Zemeljski plin so dobavljala javna podjetja za distribucijo zemeljskega plina in podjetja zasebnega prava. Podjetje Adriaplin, d. o. o., je lastniško povezano z dobaviteljem Geoplin, d. o. o., ki ima v tej družbi 11-odstotni lastniški delež.

Aktivnost trga z zemeljskim plinom se izkazuje tudi s številom odjemalcev, ki so zamenjali dobavitelja zemeljskega plina na distribucijskem omrežju. V primerjavi z letom 2009, ko je samo 126 od skupaj 127.510 odjemalcev, priključenih na distribucijska omrežja zemeljskega plina, zamenjalo svojega dobavitelja zemeljskega plina, je v letu 2010 to storilo 188 odjemalcev od 128.769 odjemalcev. Predvidena letna poraba odjemalcev, ki so zamenjali svojega dobavitelja, je v letu 2009 znašala 9,5 milijona Sm³, leta 2010 pa nekoliko manj, 6,8 milijona Sm³. Delež odjemalcev, ki so zamenjali dobavitelja, znaša le 0,15 %, delež njihove porabe pa znaša 2,12 %.

5.3.2.3 Cene zemeljskega plina v Sloveniji

Končna cena zemeljskega plina za odjemalce, priključene na prenosno in distribucijsko omrežje zemeljskega plina, je sestavljena iz reguliranega dela cene za uporabo omrežja, tržnega dela cene zemeljskega plina in davkov.

Odjemalci lahko z izbiro dobavitelja vplivajo na del končne cene zemeljskega plina. Vplivajo lahko na ceno zemeljskega plina, ki jo dobavitelji določajo na tržni način in ni regulirana. Preostali deli

končne cene zemeljskega plina so regulirani in jih določata agencija (omrežnina) in vlada (dodatki k omrežnini).

Leto 2010 je zaznamovalo nenehna rast cen zemeljskega plina za vse standardne porabniške skupine v Sloveniji.

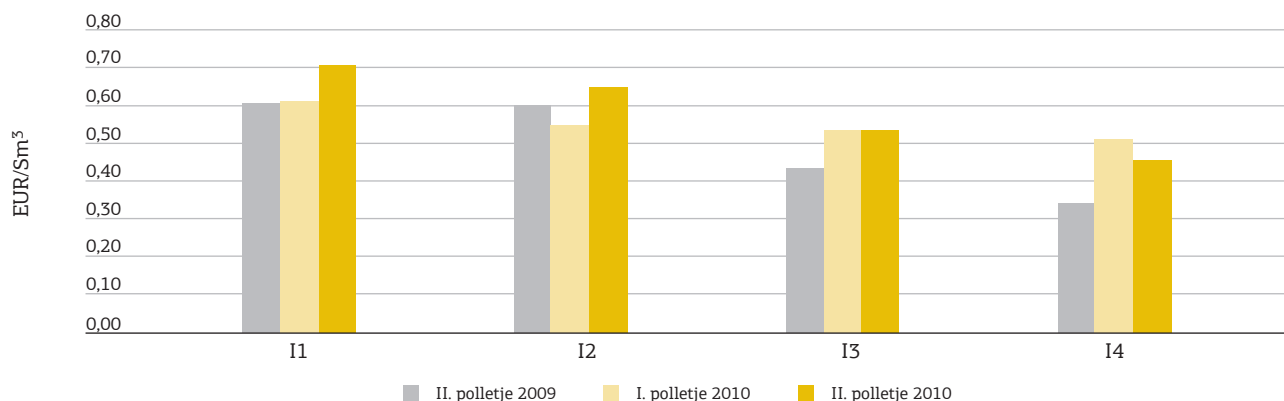
Industrijski odjemalci so razvrščeni v naslednje standardne porabniške skupine, ki so določene glede na interval letne porabe:

Tabela 33: Standardne porabniške skupine za industrijske odjemalce

Skupina	Poraba	
	od	do
I1	–	26.435 Sm ³
I2	26.435 Sm ³	264.349 Sm ³
I3	264.349 Sm ³	2.643.489 Sm ³
I4	2.643.489 Sm ³	26.434.886 Sm ³
I5	26.434.886 Sm ³	105.739.542 Sm ³

Vir: SURS

Slika 68: Končne cene zemeljskega plina za industrijske odjemalce v Sloveniji z vsemi davki in dajatvami

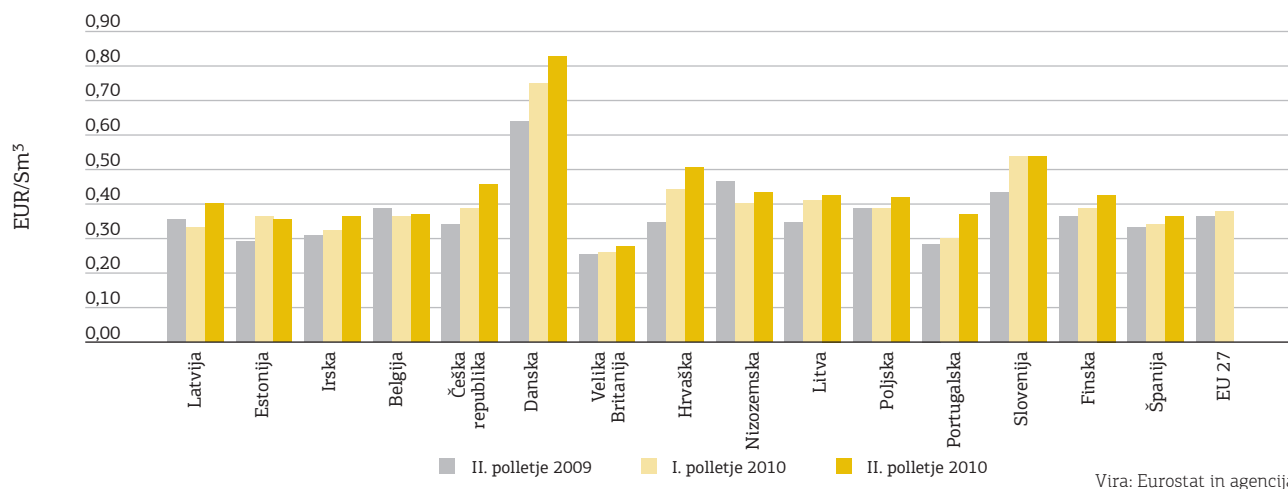

Vira: SURS in agencija

Slika 68 prikazuje gibanje cen zemeljskega plina v Sloveniji po skupinah, v katere so razvrščeni industrijski odjemalci zemeljskega plina v obdobju od drugega polletja 2009 do konca leta 2010. Glede na leto poprej je opazen porast cen v vseh porabniških skupinah.

V letu 2010 se cene glede na leto 2009 niso spreminjale enako pri vseh značilnih odjemnih skupinah, saj je najvišji porast cen opazen pri največjih odjemalcih. V letu 2010 so se cene ponovno približale ravni najvišjih cen s konca leta 2008.

Slika 69: Končne cene zemeljskega plina z vsemi davki in dajatvami za značilne industrijske odjemalce I3 za Slovenijo in nekatere evropske države

Z zgornje slike je razvidno gibanje cen zemeljskega plina v Sloveniji in državah EU za velike industrijske odjemalce zemeljskega plina I3 z letno porabo od 264.349 Sm³ do 2.643.489 Sm³ v drugi polovici leta 2009 in v letu 2010. Po Eurostatu v času priprave poročila ni bil dosegljiv podatek za drugo polletje 2010. Povprečna cena zemeljskega plina v tem obdobju je v državah EU znašala 0,37 EUR/Sm³, v Sloveniji pa je bila nekoliko višja od povprečne cene, in sicer 0,44 EUR/Sm³. Najvišja povprečna cena je bila v tem obdobju na Danskem in je znašala 0,64 EUR/Sm³.

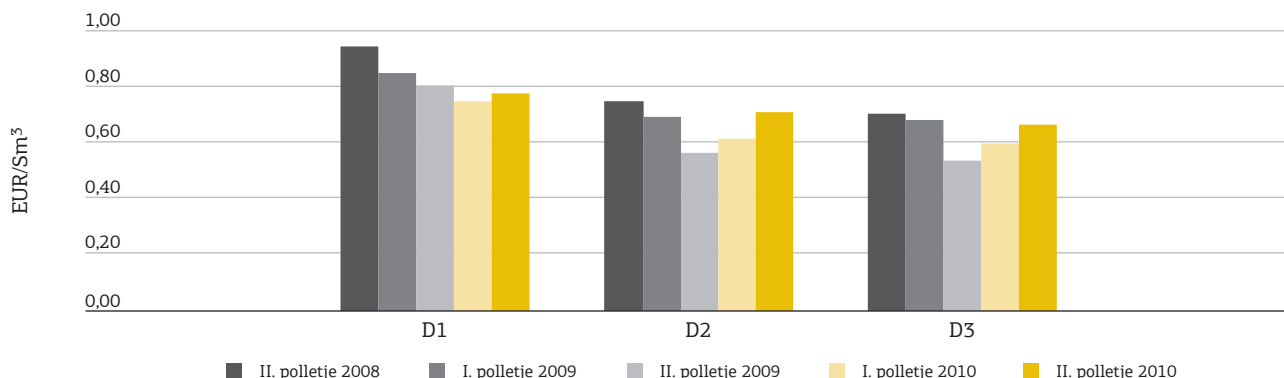
Skladno z novo metodologijo, ki jo uporabljata Eurostat in Statistični urad Republike Slovenije, so se oblikovale tudi nove standardne porabniške skupine za značilne gospodinske odjemalce, ki uporabljajo zemeljski plin. Cene so preračunane in prikazane skladno z novo metodologijo.

Tabela 34: Standardne porabniške skupine za gospodinske odjemalce

Skupina	Poraba	
	od	do
D1	–	529 Sm ³
D2	529 Sm ³	5.287 Sm ³
D3	5.287 Sm ³	–

Vir: SURS

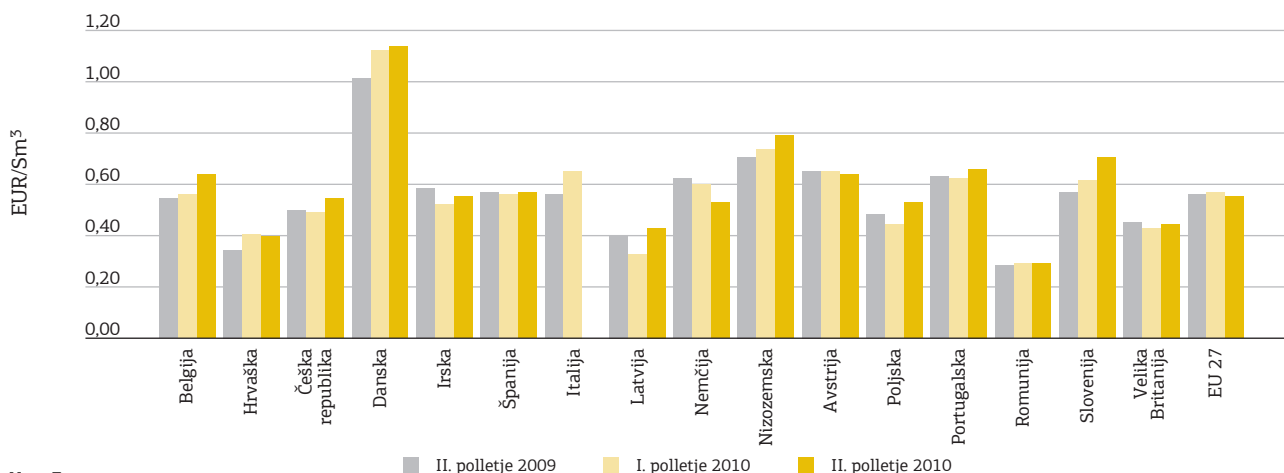
Slika 70: Končna cena zemeljskega plina za gospodinjstva v Sloveniji z vsemi davki in dajatvami od leta 2008 dalje

Vira: SURS in agencija

Slika prikazuje gibanje cen zemeljskega plina v Sloveniji za značilne gospodinjstva po posameznih porabniških skupinah. Po najvišjih cenah zemeljskega plina v letu 2008 so le-te v letu 2009 padle zaradi spremenjenih razmer na svetovnem trgu nafte in naftnih derivatov. V letu 2010 so z mesecem februarjem dobavitelji pričeli z zaračunavanjem dodatka za povečanje učinkovitosti rabe, ki znaša 0,005 evrov za vsak porabljeni Sm^3 zemeljskega plina. Višje cene zemeljskega plina v letu 2010 so posledica ponovno naraščajočih cen nafte in naftnih derivatov na svetovnem trgu, kar vpliva na cene zemeljskega plina dobaviteljev.

Slika 71: Končne cene zemeljskega plina za značilne gospodinjstva D2 z vsemi davki in dajatvami za Slovenijo in nekatere evropske države

Vira: Eurostat in agencija

Cene zemeljskega plina za značilne gospodinjstva D2 z letno porabo od 529 Sm^3 do 5287 Sm^3 v Sloveniji in državah EU so se v tem obdobju poviševale. Povprečna cena zemeljskega plina je v tem obdobju znašala $0,55 \text{ EUR/Sm}^3$ in je bila približno enaka kot prejšnje leto.

5.3.3 Ukrepi za preprečevanje zlorab prevladujočega položaja in za zagotovitev delovanja konkurence

UVK je v letu 2010 izdal eno odločbo, s katero je ugotovil, da sta prijavljena podjetja Javno podjetje Energetika Ljubljana, d. o. o., in podjetje Termoelektrarna Toplarna Ljubljana, d. o. o., skladni s pravili konkurence.

5.3.3.1 Ugotovitve in ukrepi ministrstva, pristojnega za varstvo konkurence

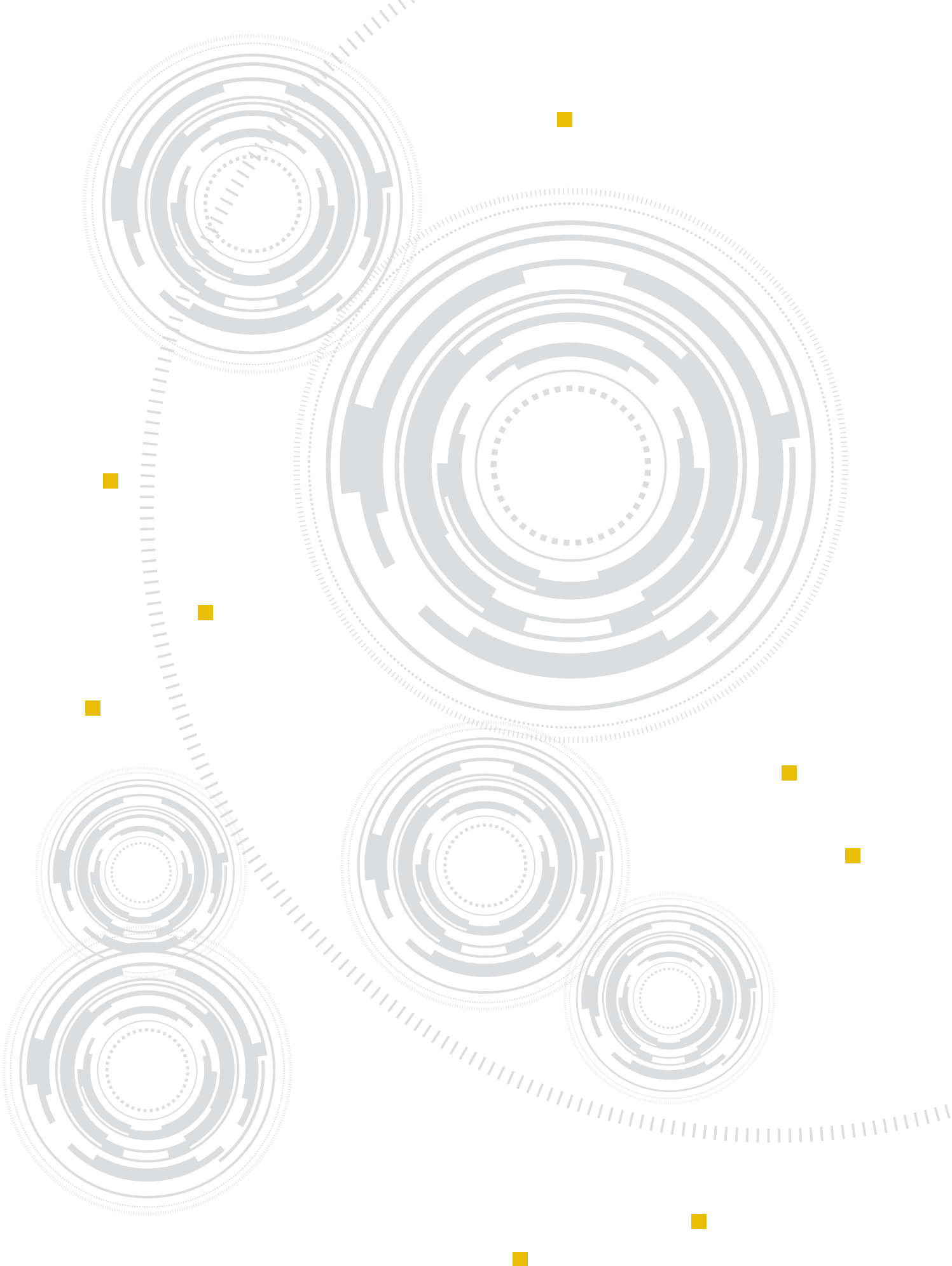
Ministrstvo za gospodarstvo v letu 2010 ni izvedlo nobenih ukrepov za zagotovitev delovanja konkurence na veleprodajnem in na maloprodajnem trgu z zemeljskim plinom.

5.3.3.2 Ugotovitve in ukrepi ministrstva, pristojnega za energijo

Ministrstvo za gospodarstvo v letu 2010 ni izvedlo nobenih ukrepov za zagotovitev delovanja konkurence na veleprodajnem trgu in na maloprodajnem trgu z zemeljskim plinom.

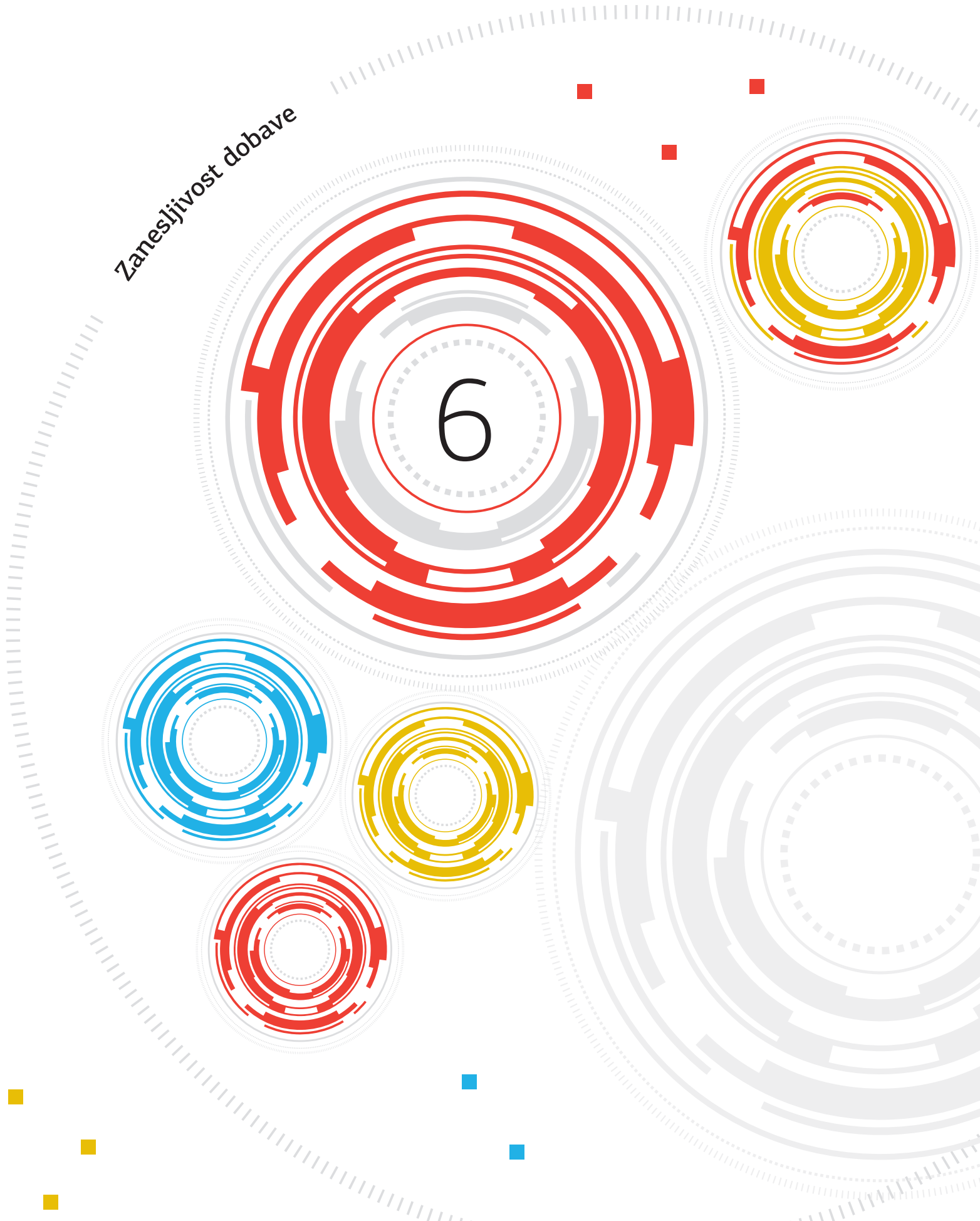
5.3.4 Odločanje v zvezi s spori in pritožbami

Na področju zemeljskega plina je agencija v letu 2010 prejela 2 zahtevi za odločanje. Zahtevka za odločanje sta se nanašala na obračunavanje omrežnine in zatrjevano kršitev splošnih pogojev za dobavo in odjem. Zahtevk za odločanje glede kršenih splošnih pogojev za dobavo in odjem je agencija zavrgla, zahtevk za odločanje glede obračunavanja omrežnine pa se je zaključil s poravnavo .

Zanesljivost dobave

6

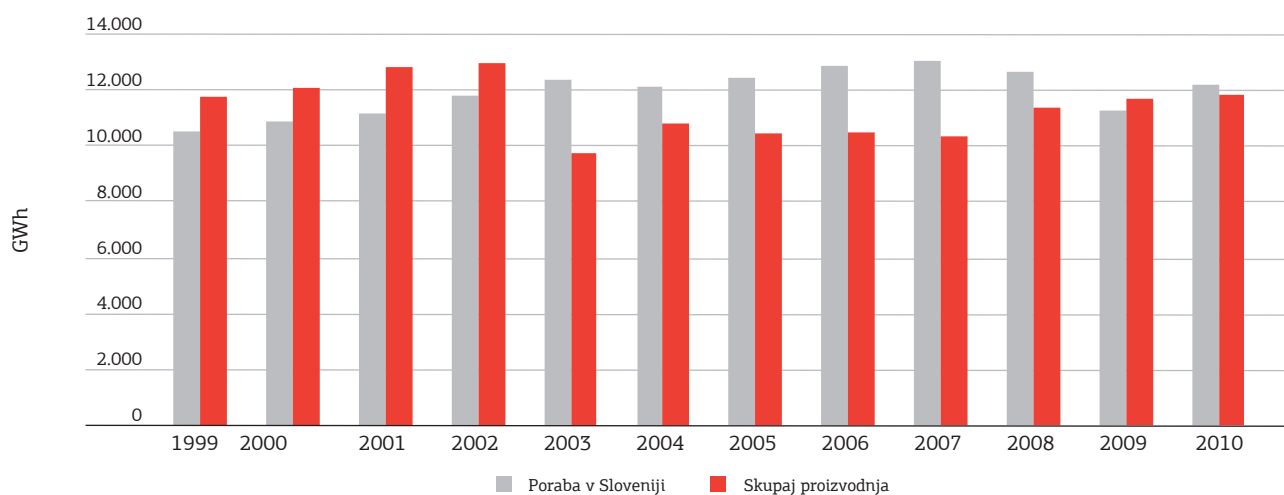
6.1 Zanesljivost dobave električne energije

Zanesljivost dobave električne energije je odvisna od dveh parametrov, in sicer od zadostnosti proizvodnih virov in sigurnosti omrežja. Zadostnost proizvodnih virov pomeni zmožnost vseh razpoložljivih proizvodnih virov, da pokrijejo potrebe po oskrbi z električno energijo. Zmožnost omrežja, da omogoči dobavo električne energije od proizvajalcev do odjemalcev, imenujemo sigurnost omrežja. Ker lahko pri obratovanju proizvodnih objektov in omrežnih elementov nastanejo okvare in povzročijo prekinitev delovanja, je treba zagotoviti oskrbo tudi v takšnih primerih. Zato je treba pri proizvodnih virih zagotoviti zadostno rezervo, ki je lahko tudi zunaj domačega elektroenergetskega sistema, v omrežjih pa moramo zagotoviti izpolnjevanje določenih meril sigurnosti, med katerimi je najpogosteje uporabljen kriterij n-1. Ta določa, da pri izpadu katerega koli prenosnega elementa (daljnovod, transformator) dobava ne sme biti prekinjena pri nobenem uporabniku sistema. Kriterij n-1 se v Sloveniji uporablja v prenosnem omrežju in na višjih ravneh distribucijskih omrežij, na nižjih ravneh distribucijskih omrežij pa se zaradi ekonomskih razlogov ne uporablja.

6.1.1 Zadostnost proizvodnje

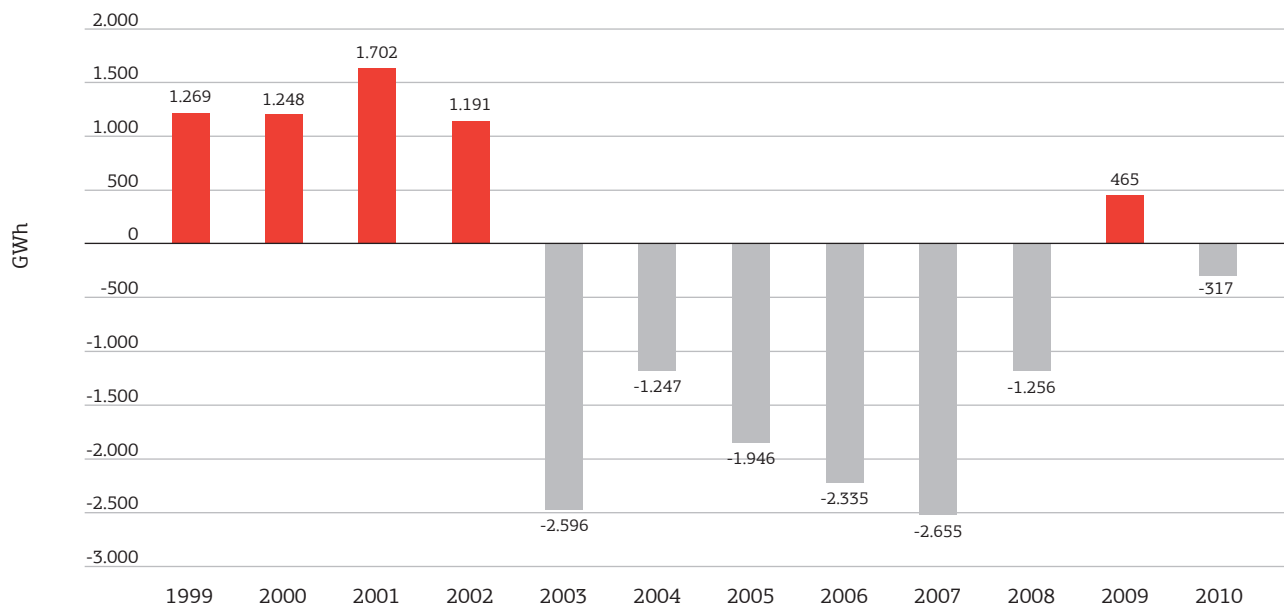
Zadovoljevanje potreb po električni energiji v obdobju 1999–2010 je prikazano na sliki 72 in sliki 73. Slovenija je imela v obdobju 1998–2002 velike presežke električne energije, od leta 2003 do 2008 pa primanjkljaje, ki so z leti tudi naraščali. Leta 2009 je kot posledica svetovne gospodarske krize poraba električne energije v Sloveniji padla, zato je imela Slovenija v tem letu spet presežke proizvodnje nad porabo električne energije. V letu 2010 so se ponovno pojavili manjši primanjkljaji, ki pa so predvsem posledica razpoložljivosti cenejše električne energije na trgih sosednjih držav kot pa pomanjkanja proizvodnih virov v Sloveniji. V letu 2010 je sicer trajno prenehal obratovati najstarejši 25-megavatni blok v TE Šoštanj, kar pa zagotovo ni prispevalo k zmanjšanju zadostnosti proizvodnih virov v Sloveniji. Prav tako je začela obratovati tudi ČHE Avče, ki sicer lahko prispeva k zadostnosti virov v Sloveniji, saj obratuje v obdobju, ko energije v sistemu primanjkuje, medtem ko črpa vodo oz. porablja električno energijo v času, ko je energije v sistemu dovolj.

Slika 72: Proizvodnja in poraba električne energije v Sloveniji na prenosnem omrežju od 1999 do 2010 (za obdobje 1999–2002 je upoštevana celotna proizvodnja NEK)

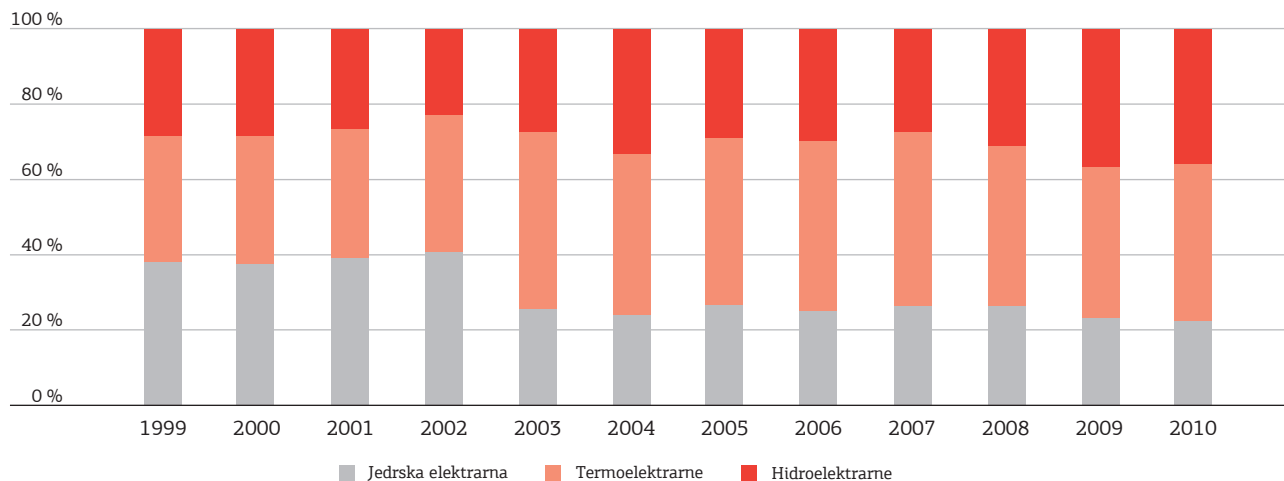
Vir: Eles

Slika 73: Presežki in primanjkljaji električne energije v Sloveniji na prenosnem omrežju od 1999 do 2010 (za obdobje 1999–2002 je upoštevana celotna proizvodnja NEK)

Vir: Eles

Slika 74: Struktura proizvodnje električne energije v Sloveniji na prenosnem omrežju od 1999 do 2010 (za obdobje 1999–2002 je upoštevana celotna proizvodnja NEK)

Vir: Eles

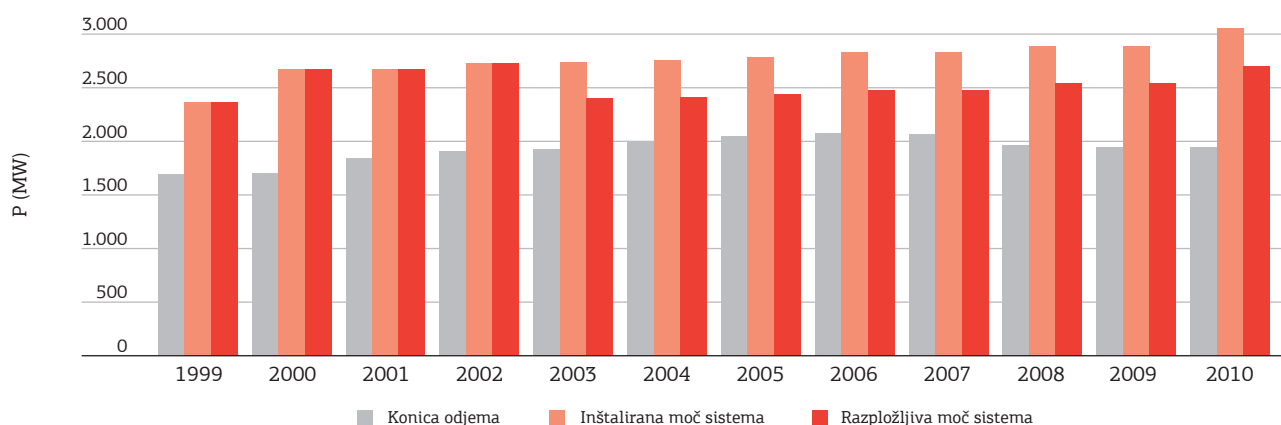
Slika 74 prikazuje strukturo električne energije, proizvedene v Sloveniji v letu 2010, po proizvodnih virih. Iz nje vidimo, da je bil tudi v letu 2010 največji delež električne energije iz termoelektrarn na fosilna goriva in hidroelektrarn, nekoliko nižji pa iz jedrske elektrarne, pri kateri je v grafu upoštevan le 50-odstotni slovenski delež proizvodnje.

Za razliko od razmer na področju zadovoljevanja potreb po električni energiji so bile razmere na področju zagotavljanja potrebne moči slovenskega proizvodnega sistema ugodnejše, saj kažejo na to, da lahko slovenski proizvodni sistem v celoti zagotavlja pokrivanje potreb po moči. V letu 2010 je pričela obratovati črpalna hidroelektrarna Avče, ki prinaša dodatnih 180 MW zmogljivosti, ki jih je možno v primeru potreb v zelo kratkem času angažirati za proizvodnjo električne energije.

Spodnja slika 75 prikazuje inštalirane moči proizvodnih objektov, razpoložljive moči za slovenski trg in konično moč odjema na prenosnem omrežju v letih od 1999 do 2010. Razlika med inštalirano močjo proizvodnih objektov in njihovo razpoložljivo močjo za slovenski trg pomeni polovični delež moči jedrske elektrarne Krško, ki skladno s 6. členom Pogodbe med Vlado Republike Slovenije in Vlado Republike Hrvaške o ureditvi statusnih in drugih pravnih razmerij, povezanih z vlaganjem v Nuklearno elektrarno Krško, njenim izkoriščanjem in razgradnjo (Uradni list RS, št. 23/2003), pripada hrvaški strani.

Razmerje med razpoložljivo močjo vseh proizvodnih objektov in konično močjo odjema je znašalo 1,57, razmerje med razpoložljivo močjo proizvodnih objektov, priključenih na prenosno omrežje, in konično močjo odjema pa 1,39.

Slika 75: Inštalirane moči proizvodnih objektov, razpoložljive moči za slovenski trg in konična moč odjema na prenosnem omrežju v letih 1999–2010

Vir: Eles

6.1.2 Načrtovane naložbe v proizvodne objekte

Sistemski operater elektroenergetskega prenosnega omrežja je leta 2010 izdelal osnutek načrta razvoja prenosnega omrežja v Sloveniji od leta 2011 do 2020. V njem je pripravil tudi napoved gibanja porabe električne energije na prenosnem omrežju in scenarije pokrivanja te porabe s proizvodnimi objekti. V tem načrtu so podane tudi pričakovane spremembe pri proizvodnih enotah, priključenih na prenosno omrežje.

Tabela 35: Predvidene spremembe proizvodnih enot v obdobju 2011–2020

	Inštalirana moč (MW)	Predvideno leto spremembe
Hidroelektrarne		
Zlatoličje (prenova)	12	2012
Krško	41	2012
Brežice	42	2014
Mokrice	30	2015
Suhadol	41	2015
Učja	26	2015
Trbovlje	33	2016
ČHE Kozjak	440	2016
Moste 2, 3	48	2017
Renke	34	2018
Vetrne elektrarne		
Dolenja vas	80	2015
Senožeška Brda	100	2015
Volovja reber	30	2015
Selivec – Vremščica	134	2015
Termoelektrarne		
TET PB I + II	-58	2013
TEŠ blok III	-50	2014
TEŠ blok IV	-248	2014
TEB TA 1 in TA 2	-21	2014
TE-TOL blok IV	118	2014
TET PPE	291	2015
TET PE	170	2015
TEB PE 4×50	200	2015
TEŠ blok VI	545	2016
TEB PB 1, 2 in 3	-63	2016
TE-TOL blok V	80	2020
TE-TOL bloka I in II	-68	2020

Vir: Eles

Tabela 35 prikazuje spremembe pri slovenskih proizvajalcih električne energije, predvidene v načrtu razvoja prenosnega omrežja. Pozitivna vrednost moči v drugem stolpcu pomeni, da gre za nov proizvodni objekt ali za obnovo obstoječega, pri katerem je predvideno povečanje moči, negativna vrednost pa pomeni zaustavitev enote.

6.1.3 Sigurnost obratovanja omrežja

SOPo je uspešno usklajeval proizvodnjo in porabo električne energije. Skupna količina nedobavljene električne energije je znašala 255,6 MWh, kar je več kot petkrat toliko kot v letu 2009, ko je znašala 47,37 MWh. Kar 65 % nedobavljene energije v letu 2010 je bilo posledica močnega vetra na področju Primorske 10. marca 2010. Drugi najpomembnejši vzrok za nedobavljeno električno energijo na prenosnem omrežju je bila napaka na napajanju lastne rabe, do katere je prišlo 19. januarja 2010 in ki je povzročila 16,8 % skupne nedobavljene električne energije. Vzroki za nedobavljeno energijo v letu 2010 so bili še nevihte (8,5 %), lomi podpornega izolatorja (6,6 %) in padci dreves (1,9 %). Poleg že naštetih vzrokov, zaradi katerih je prišlo do motnje prevzema električne energije iz prenosnega omrežja, so k nedobavljeni energiji na prenosnem omrežju prispevali še delovanje podnapetostne zaščite, preboj med faznim vodnikom in konstrukcijo ter neznani vzroki. Navedena dejstva pomenijo, da je tudi v letu 2010 večina nedobavljene električne energije na prenosnem omrežju posledica večjih vremenskih ujm.

Kljub temu, da v letu 2010 domači viri za proizvodnjo električne energije niso v celoti zadostovali za pokrivanje slovenskih potreb po električni energiji, oskrba zaradi pomanjkanja virov električne energije ni bila nikoli prekinjena.

6.2 Zanesljivost dobave zemeljskega plina

Dobava zemeljskega plina za odjemalce na prenosnem in distribucijskem omrežju zemeljskega plina v letu 2010 ni bila ogrožena.

Dobavitelji končnim odjemalcem in s tem tudi posebnim odjemalcem so dobavljali zemeljski plin prek dobaviteljev zemeljskega plina na debelo. Slovenija nima niti lastnih virov zemeljskega plina niti lastnih skladišč, s čimer bi lahko povečala zanesljivost dobave zemeljskega plina. Vsi dobavitelji zemeljskega plina, ki le-tega uvažajo v Slovenijo, poskušajo zanesljivost dobave povečevati s pomočjo dolgoročnih pogodb in zakupom skladiščnih zmogljivosti v Avstriji, Italiji in na Hrvaškem.

Geoplina je kot največji dobavitelj zemeljskega plina na debelo v Sloveniji imel za zagotavljanje zanesljive oskrbe zakupljene zadostne količine skladiščnih zmogljivosti. Ostali dobavitelji, ki v večini primerov kupujejo plin na veleprodajnem trgu od Geoplina, so zanesljivost oskrbe zagotavljali predvsem z zakupom ustreznih količin zemeljskega plina in prenosne zmogljivosti na dnevnem nivoju, ki upošteva možnost delne motnje v dobavi ali izjemno nizke temperature. Drug uporabljen mehanizem za zagotavljanje zanesljive oskrbe je bila uporaba prekinljivih pogodb o dobavi s podjetji in sistemi za daljinsko ogrevanje, ki imajo možnost uporabe nadomestnih goriv in s tem sprostitev potreb po zemeljskem plinu. Dobavitelji, ki imajo trošila, ki omogočajo uporabo nadomestnega goriva, izkoriščajo za zagotavljanje ustrezne stopnje zanesljivosti oskrbe to možnost in jim ni treba sklepati posebnih prekinljivih pogodb.

Dobavitelji v Sloveniji v letu 2010 niso uporabili ali sklenili solidarnostnih mehanizmov ali dogovorov v kakršni koli obliki.

Agencija ugotavlja, da mehanizmi za zagotavljanje zanesljivosti oskrbe, ki so jih uporabili dobavitelji, nimajo negativnega vpliva na delovanje trga z zemeljskim plinom.

Sistemske operater prenosnega omrežja v okviru svojih nalog zagotavljanja varnosti in zanesljivosti obratovanja skladno z ugotovitvami o fizični prezasedenosti poskuša z novimi investicijami razbremeniti preobremenjene dele omrežja. Gradnja poteka po prioritetah, predvidenih v razvojnih načrtih, ki jih je potrdilo Ministrstvo za gospodarstvo.

V decembru je začela veljati Uredba (EU) št. 994/2010 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 20. oktobra 2010 o ukrepih za zagotavljanje zanesljivosti oskrbe s plinom in o razveljavitvi Direktive Sveta 2004/67/ES, ki uvaja nova pravila na področju zagotavljanja zanesljive oskrbe z zemeljskim plinom. Ta pravila bodo svoje učinke na področju oskrbe z zemeljskim plinom pričela v manjši meri kazati v prihodnjem letu, več pa v nadaljevalnem obdobju.

The image features a complex abstract design composed of multiple concentric circles and rings. The central focus is a large circle containing the number '7', surrounded by rings in red, blue, and yellow. Other smaller circles in these colors are scattered around the page, some overlapping. The background is white with faint, light gray circular patterns. Small squares in blue, yellow, and red are also present, adding to the geometric aesthetic.

7

Zagotavljanje javnih storitev in položaj odjemalca

7.1 Zagotavljanje javnih storitev

V Sloveniji se dobrine in storitve, ki so v javnem interesu, zagotavljajo z GJS v eni od pravno priznanih organizacijskih oblik, kot jih določa Zakon o gospodarskih javnih službah. Na področju energetike je EZ določil kot obvezne republiške GJS naslednje dejavnosti:

- dejavnost sistemskega operaterja prenosnega omrežja električne energije in zemeljskega plina,
- dejavnost sistemskega operaterja distribucijskega omrežja električne energije,
- dejavnost organiziranja trga z električno energijo.

Dejavnosti sistemskega operaterja distribucijskega omrežja zemeljskega plina, sistemskega operaterja skladišča zemeljskega plina oziroma terminala za utekočinjeni zemeljski plin ter organiziranje trga z zemeljskim plinom so določene kot izbirne lokalne GJS. To pomeni, da se ta javna služba opravlja le, če se lokalna skupnost odloči to storitev zagotavljati svojim občanom.

Leta 2010 je 74 lokalnih skupnosti na svojem območju zagotavljalo izvajanje GJS distribucije zemeljskega plina. Izbirne lokalne GJS dejavnost sistemskega operaterja skladišča zemeljskega plina oziroma terminala za utekočinjeni zemeljski plin in organiziranje trga z zemeljskim plinom se leta 2010 niso izvajale.

7.2 Varstvo potrošnikov

Gospodinjski odjemalci električne energije in zemeljskega plina kot fizične osebe kupujejo in uporabljajo energijo za lastno, domačo rabo in njihove pravice so zato varovane s predpisi, ki urejajo trg z energijo, imajo pa tudi pravice potrošnikov po Zakonu o varstvu potrošnikov in Zakonu o varstvu potrošnikov pred nepoštenimi poslovnimi praksami.

Podjetja in druge organizacije, ki potrošnikom v Sloveniji zagotavljajo javne storitve in dobrine, so zavezani zagotoviti redno in kakovostno opravljanje storitev ter skrbeti za ustrezen razvoj in izboljševanje kakovosti storitev.

Na podlagi Splošnih pogojev za dobavo in odjem mora dobavitelj gospodinjskega odjemalca kot potrošnika pred podpisom pogodbe o dobavi seznaniti s pogodbenimi pogoji, prav tako pa mora biti tudi pravočasno obveščen o kakršni koli nameravani spremembi pogodbenih pogojev (predvsem o zvišanju cene) in pravici do odpovedi od pogodbe o dobavi.

Sistemski operaterji distribucijskega omrežja v splošnih pogojih za dobavo in odjem zemeljskega plina določijo tudi ukrepe za varstvo gospodinjskih odjemalcev oziroma potrošnikov. Ti se nanašajo na vsebino pogodbe med dobaviteljem in potrošnikom, zagotavljanje ustreznega vnaprejšnjega opozorila o spremembi pogodbe in podatkov o cenah, na pravico potrošnika do zamenjave dobavitelja brez plačila stroškov, različne možnosti plačila in odločanje o pritožbah potrošnikov.

Za dobavitelje velja poleg zakonodaje, ki ureja splošno varstvo potrošnikov, še dodatno varstvo potrošnikov oziroma odjemalcev, določeno v energetske zakonodaji. Splošni pogoji za dobavo in odjem določajo nekatere obvezne vsebine, ki morajo biti urejene v teh pogodbah in so usklajene z zahtevami evropskih direktiv.

Dobavitelji električne energije morajo svoje odjemalce vsaj enkrat na leto seznaniti z njihovo letno porabo električne energije in s sestavo proizvodnih virov te energije.

7.2.1 Varstvo ranljivih odjemalcev

Varstvo ranljivih odjemalcev je ena najpomembnejših oblik varstva odjemalcev in je urejena v EZ. Ta določa, da sistemski operater ne sme ustaviti dobave električne energije in zemeljskega plina pod količino, ki je glede na okoliščine nujno potrebna, da nista ogrožena življenje in zdravje odjemalca in oseb, ki prebivajo z njim.

Za nujno oskrbo oziroma oskrbo ranljivih odjemalcev z električno energijo je zadolžen SODO, ki izvaja tudi zasilno oskrbo oziroma oskrbo tistih odjemalcev, ki jim preneha veljati pogodba o dobavi električne energije zaradi plačilne nesposobnosti in nelikvidnosti dobavitelja. SODO mora odjemalce obvestiti o pogojih za zagotovitev obeh oblik oskrbe.

Zasilna oskrba je časovno omejena in namenjena preprečevanju možnosti, da bi odjemalec zaradi navedenih razlogov na strani dobavitelja ostal brez električne energije. V letu 2010 so bili pod pogoji zasilne oskrbe oskrbovani 3 odjemalci. Upravičenost do nujne oskrbe z električno energijo presoja SODO na podlagi dokazil, ki jih predloži gospodinjski odjemalec, in sicer odločbe pristojne socialne službe o premoženjskem stanju ter mnenja zdravnika, da odjemalec ali oseba, ki z njim prebiva, uporablja take medicinske naprave, ki za svoje delovanje nujno potrebujejo električno energijo in bi bilo ob odklopu ogroženo življenje in zdravje njega in oseb, ki z njim prebivajo. Leta 2010 je na SODO prispelo 5 vlog za zagotovitev nujne oskrbe, vendar nihče od prosilcev ni izpolnjeval zahtevanih pogojev.

Na področju zemeljskega plina lahko gospodinjski odjemalec, ki nima sredstev za preživljanje in je zato ogroženo njegovo zdravje ali življenje ali zdravje in življenje oseb, ki prebivajo z njim, uveljavi pravico, da se mu dobava zemeljskega plina ne ustavi, če sistemskemu operaterju predloži dokazilo o tem, da prejema denarno socialno pomoč. To pravico lahko gospodinjski odjemalec uveljavlja med 1. oktobrom in 30. aprilom, vendar le za čas, za katerega izkaže slabo premoženjsko stanje.

Vsi stroški, ki nastanejo dobavitelju električne energije ali zemeljskega plina zato, ker se dobava ne ustavi, se pokrijejo iz cene za uporabo omrežij.

7.2.2 Pravica do pritožbe oziroma pravnega sredstva in reševanje sporov

V Sloveniji imajo potrošniki na področju trga z energijo možnosti uveljavljanja pravice do pritožbe oziroma pravnega sredstva in reševanja sporov.

Na podlagi EZ ima uporabnik elektroenergetskega omrežja in omrežja zemeljskega plina pravico do pritožbe zoper odločitev sistemskega operaterja o izdaji ali zavrnitvi soglasja za priključitev; o pritožbi odloča agencija. Uporabnik omrežja ima tudi pravico, da o njegovi zahtevi, ki jo je sistemski operater zavrnil oziroma o njej ni odločil in izvira iz dostopa do omrežja, iz obračunane cene za uporabo omrežij, zatrjevana kršitve splošnih dobavnih pogojev in sistemskih obratovalnih navodil, ugotovljenih odstopanj ali statusa posebnega odjemalca, odloča agencija.

Skladno s splošnimi pravili civilnega prava je za reševanje sporov, ki izvirajo iz pogodbenega razmerja in ki niso v pristojnosti agencije, pristojno sodišče. Morebitne kršitve splošnih pravil varstva potrošnikov v Sloveniji nadzoruje in ustrezno sankcionira tudi tržni inšpektorat.

Skladno z določili splošnih pogojev za dobavo in odjem električne energije ali zemeljskega plina iz distribucijskega omrežja električne energije ali zemeljskega plina je eden bistvenih elementov pogodbe o dobavi, sklenjene s potrošnikom, dogovor o načinu reševanja sporov, ki izvirajo iz pogodbenega razmerja.

Skladno z Uredbo o delovanju trga z zemeljskim plinom imajo potrošniki tudi možnost, da podajo pripombo oziroma nestrinjanje zaradi ravnanja oziroma delovanja dobavitelja zemeljskega plina. Ta je zavezan pripombo potrošnika proučiti in nanjo odgovoriti.

Leta 2010 je na področju zemeljskega plina na vse SODO prispelo skupno 4568 pritožb, od tega je bilo 90 % vseh pritožb neupravičenih. Največ pritožb se je nanašalo na izdane račune (4298), manj na meritve (162), na nenačrtovane prekinitve dobave (52), omrežnine (25) in postopek priključitve (15). Najmanj pritožb se je nanašalo na načrtovane prekinitve dobave (6), zamenjavo dobavitelja (5) in splošne pogoje (5).

7.2.3 Pravica do odškodnine

Splošni pogoji za dobavo in odjem električne energije iz distribucijskega omrežja električne energije daje uporabniku omrežja pravico do uveljavljanja odškodnine za škodo, če mu je operater omrežja neutemeljeno prekinil ali ustavil odjem električne energije, če prekinitve odjema traja neupravičeno dolgo, če kakovost električne energije ne ustreza veljavnim standardom ali pogodbeno dogovorjeni vrednosti, ali zaradi motenj, ki jih povzroča drug uporabnik.

7.2.4 Objavljanje cen

Dobavitelji električne energije so leta 2010 objavljali cene električne energije za gospodinske odjemalce na svojih spletnih straneh. Objave so bile za različne produkte oziroma tako imenovane pakete dobave električne energije za gospodinske odjemalce.

Sistemske operater elektroenergetskih distribucijskih omrežij je objavljala pogoje in cene električne energije za zasilno oskrbo.

Vsi dobavitelji zemeljskega plina razen enega so leta 2010 objavljali cene zemeljskega plina na svojih spletnih straneh. Ceno zemeljskega plina za gospodinske odjemalce samostojno oblikujejo dobavitelji, ceno za uporabo omrežij pa zaračunavajo sistemski operaterji distribucijskih omrežij zemeljskega plina na podlagi EZ ter metodologij za določitev in obračunavanje omrežnine.

Na spletni strani agencije sta dostopni tudi aplikaciji »Primerjalnik ponudb« na trgu z električno energijo in »Informacije o cenah zemeljskega plina«.

7.3 Zagotavljanje preglednosti

V Sloveniji so na trgih z električno energijo in zemeljskim plinom zagotovljeni preglednost cen, preglednost podatkov in preglednost pogojev za dobavo in odjem.

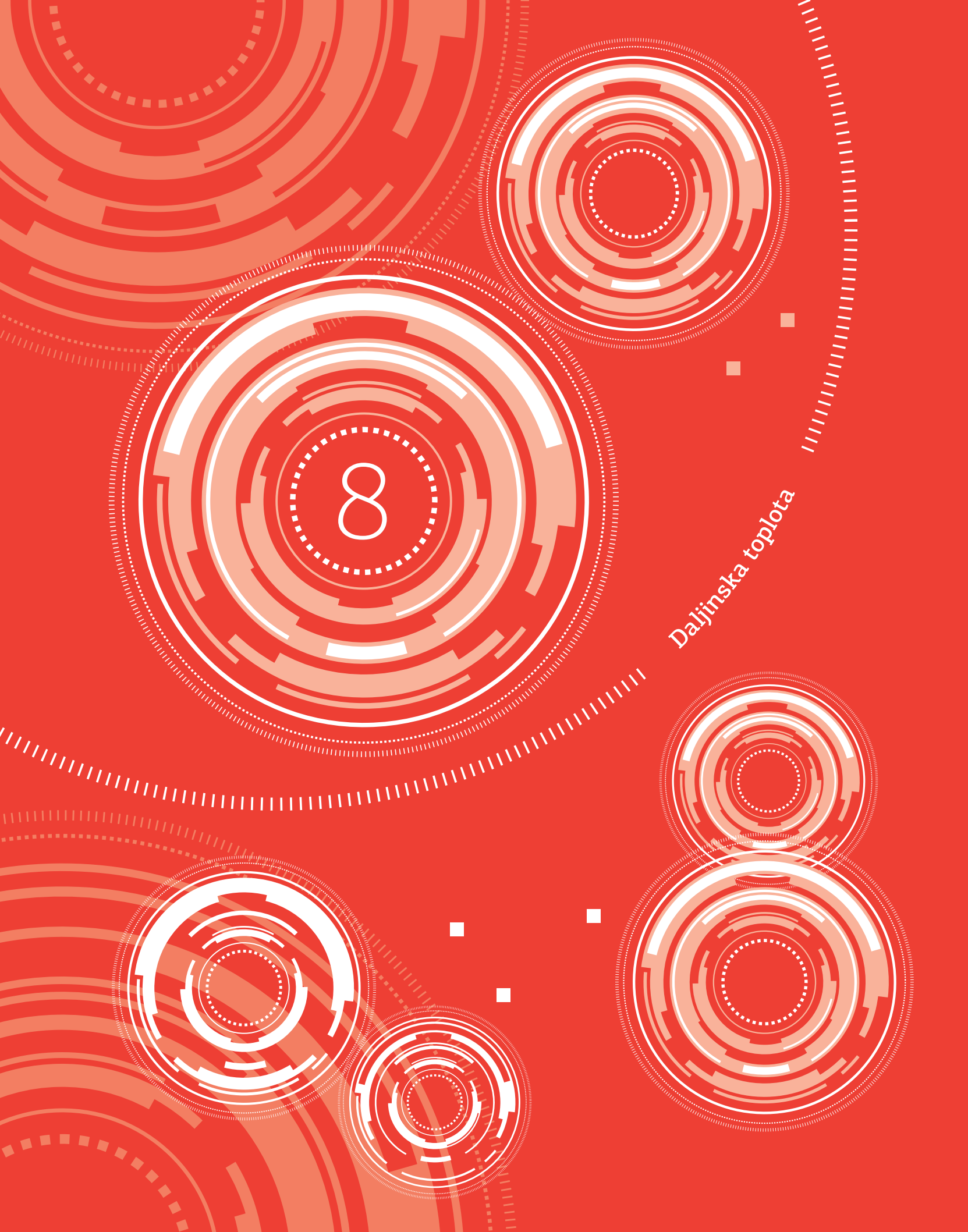
Preglednost pogojev za dobavo in odjem električne energije in zemeljskega plina je zagotovljena s splošnimi akti sistemskih operaterjev, ki so objavljeni v Uradnem listu Republike Slovenije in tako dosegljivi vsem udeležencem trga. Na področju trga z električno energijo so to tako na prenosnem kot tudi na distribucijskem omrežju Splošni pogoji za dobavo in odjem električne energije, ki jih sprejme sistemski operater po pridobitvi mnenja agencije in soglasja vlade. Na področju trga z zemeljskim plinom so to na prenosnem omrežju Splošni pogoji za dobavo in odjem zemeljskega plina iz prenosnega omrežja, ki jih sprejme SOPO po pridobitvi mnenja agencije in soglasja vlade, na distribucijskem omrežju zemeljskega plina pa so to Splošni pogoji za dobavo in odjem zemeljskega plina iz distribucijskega omrežja, ki jih sprejme sistemski operater distribucijskega omrežja s soglasjem agencije. Za odločanje v sporih, ki izvirajo iz zatrjevanih kršitev splošnih dobavnih pogojev, je pristojna agencija.

Splošni pogoji za dobavo in odjem električne energije in zemeljskega plina iz distribucijskega omrežja med drugim določajo minimalne zahteve glede vsebin, ki jih mora vsebovati pogodba o dobavi, sklenjena s potrošnikom. Prav tako morajo biti pogodbeni pogoji vnaprej objavljeni in posredovani potrošniku pred sklenitvijo pogodbe, potrošniki pa morajo biti pravočasno obveščeni o kakršni koli nameravani spremembi pogodbenih pogojev ter hkrati tudi o pravici do odpovedi. Dobavitelj mora informacije o veljavnih cenah oziroma stroških objaviti na pregleden način, ki je dostopen potrošniku.

Dobavitelj električne energije mora neposredno in pravočasno obvestiti potrošnika o vsakršnem povečanju cene električne energije, najpozneje 30 dni pred spremembo. V primeru sklenitve pogodbe o dobavi za določen čas je dobavitelj dolžan pisno obvesti potrošnika o posledicah izteka pogodbe 30 dni pred iztekom pogodbe.

Dobavitelj zemeljskega plina mora pisno obvestiti potrošnika o vsaki spremembi cene najpozneje s prvim naslednjim izdanim računom za dobavljeni zemeljski plin po spremembi cene.

Preostala določila pogodb se urejajo svobodno in se presojajo skladno z določili obligacijskega prava. Za reševanje sporov, ki izvirajo iz teh določil, je pristojno sodišče.

8

Daljinska toplota

V Republiki Sloveniji se daljinsko ogrevanje izvaja kot izbirna lokalna gospodarska javna služba, pod zakonsko določenimi pogoji pa se lahko izvaja tudi kot tržna dejavnost oskrbe končnih odjemalcev. Daljinsko ogrevanje je distribucija in dobava toplote ali hladu iz omrežij za distribucijo, ki se uporablja za ogrevanja ali hlajenje prostorov ter za pripravo sanitarne vode. Za opravljanje energetske dejavnosti proizvodnje toplote za daljinsko ogrevanje s skupno instalirano toplotno močjo nad 1 MW, ki je namenjena nadaljnji prodaji, in za distribucijo toplote za daljinsko ogrevanje je treba pridobiti licenco, ki jo izda agencija.

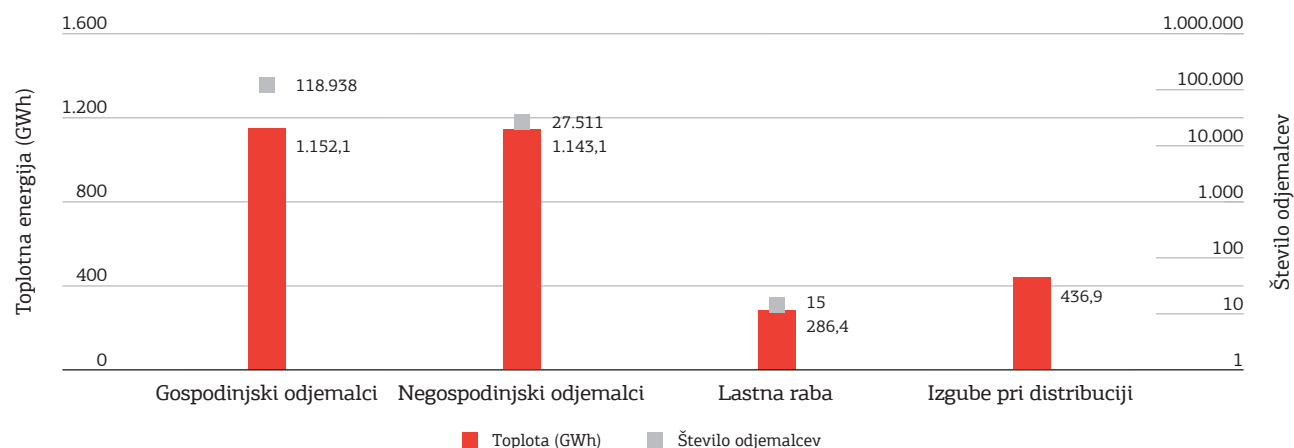
8.1 Oskrba z daljinsko toploto

Na območju Slovenije je na področju oskrbe z daljinsko toploto v letu 2010 aktivno delovalo 62 od 86 imetnikov licenc v 48 občinah. Pri tem je 44 podjetij sočasno opravljal tako dejavnost distribucije toplote za daljinsko ogrevanje kot dejavnost proizvodnje toplote za daljinsko ogrevanje z instalirano močjo proizvodnih postrojenj nad 1 MW, 7 podjetij je izvajalo le dejavnost distribucije toplote, preostalih 11 podjetij pa je opravljal le dejavnost proizvodnje toplote. Večji sistem daljinskega hlajenja s hladilno močjo instaliranega absorpcijskega hladilnega agregata 965 kW, ki za proizvodnjo hladu izkorišča toplotno energijo distribucijskega sistema daljinskega ogrevanja, je trenutno vzpostavljen le v Mestni občini Velenje, investiranje v nove sisteme daljinskega hlajenja pa je zaradi recesije trenutno ustavljeno.

Imetniki licenc proizvodnih enot za proizvodnjo toplote z instalirano močjo nad 1 MW so za namenjene potrebe daljinskega ogrevanja in oskrbe industrijskih procesov v letu 2010 proizvedli 3018,5 GWh toplotne energije in 865,1 GWh električne energije oziroma 726,5 GWh električne energije na pragu kogeneracijskih proizvodnih procesov. Največji delež celotne proizvedene toplotne energije je bil namenjen oskrbi 118.938 gospodinjstev ali 1152,1 GWh oziroma 38,2 %, oskrbi industrijskih in ostalih negospodinjstev pa je bilo namenjeno 37,9 % ali 1143,1 GWh, medtem ko so izgube v delu distribucije toplote predstavljale 16,0 % vse predane toplote v distribucijska omrežja. Razliko med proizvedeno in predano toplotno energijo v distribucijska omrežja predstavlja delež toplotne energije, ki je bila uporabljena v industrijskih procesih samih proizvajalcev oziroma distributerjev toplote.

Porabo toplote po vrsti odjemalcev in njihovo število prikazuje slika 76.

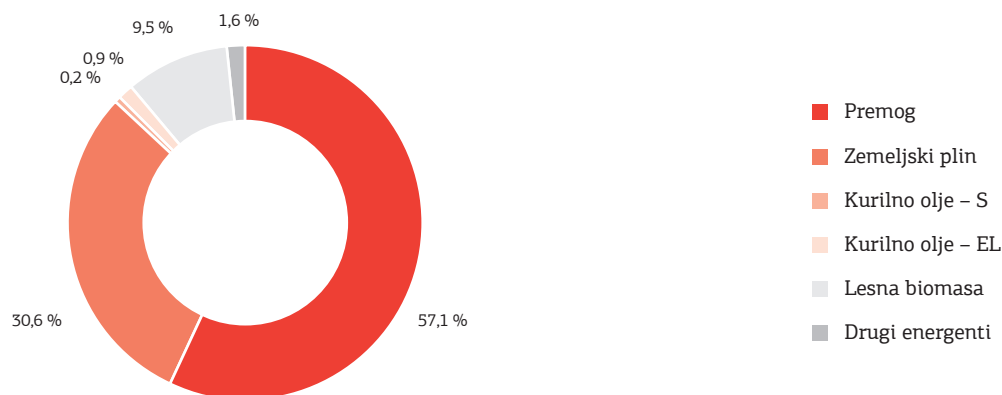
Slika 76: Poraba toplote po vrsti odjemalcev in njihovo število

Vir: agencija

Kot primarni vir energije v strukturi porabljenih primarnih energentov za proizvodnjo toplote zaseda prvo mesto premog, ki predstavlja 57,1-odstotni delež, sledi mu zemeljski plin s 30,6- in kurilno olje z 0,9-odstotnim deležem. Primarni obnovljivi viri, kot je lesna biomasa in drugi primarni obnovljivi viri energije, so v strukturi primarnih energentov za proizvodnjo daljinske toplote zastopani v 11,1-odstotnem deležu.

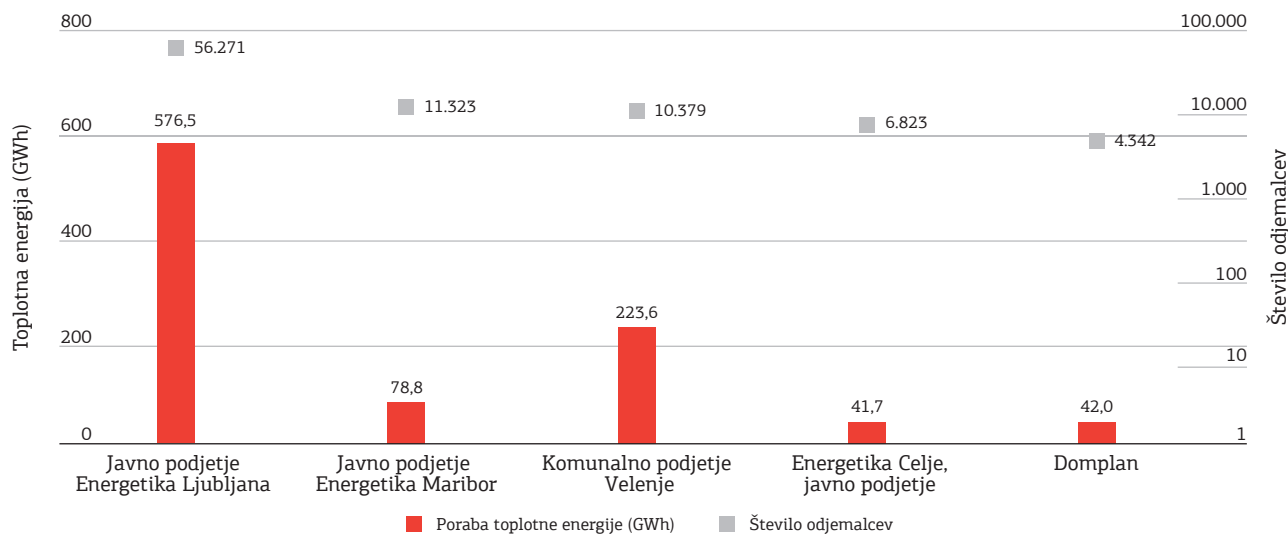
Slika 77: Struktura primarnih energentov za proizvodnjo toplote za daljinsko ogrevanje

Vir: agencija

Prvih 5 največjih distribucijskih podjetij daljinske toplote je v letu 2010 oskrbovalo 74,9 % vseh gospodinjstev odjemalcev, oziroma je tem dobavilo 83,5 % vse proizvedene toplotne energije za potrebe odjemalcev daljinskega ogrevanja. Graf na sliki 78 prikazuje količine distribuirane toplotne energije za potrebe gospodinjstev odjemalcev in število odjemalcev daljinske toplote, ki jih oskrbuje prvih 5 največjih distribucijskih podjetij.

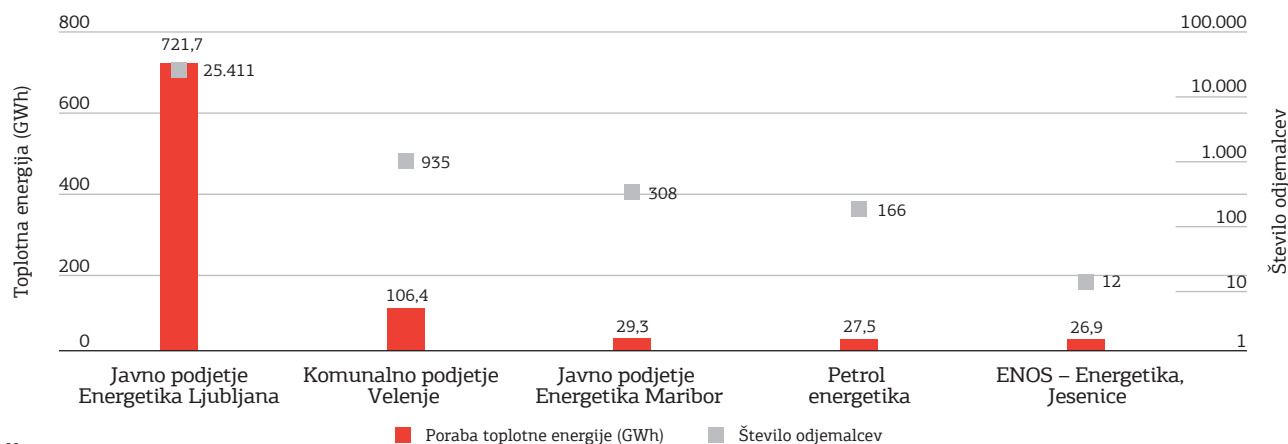
Slika 78: Največji distributerji daljinske toplote po količini distribuirane toplote za potrebe gospodinjstev odjemalcev v letu 2010

Vir: agencija

Pri oskrbi negospodinjstev je prvih 5 največjih distribucijskih podjetij daljinske toplote po količini distribuirane toplote za potrebe negospodinjstev oskrbovalo kar 97,5 % vseh negospodinjstev odjemalcev in jim pri tem dobavilo 79,8 % vse potrebne toplotne energije (slika 79).

Slika 79: Največji distributerji daljinske toplote po količini distribuirane toplote za potrebe negospodinskih odjemalcev v letu 2010

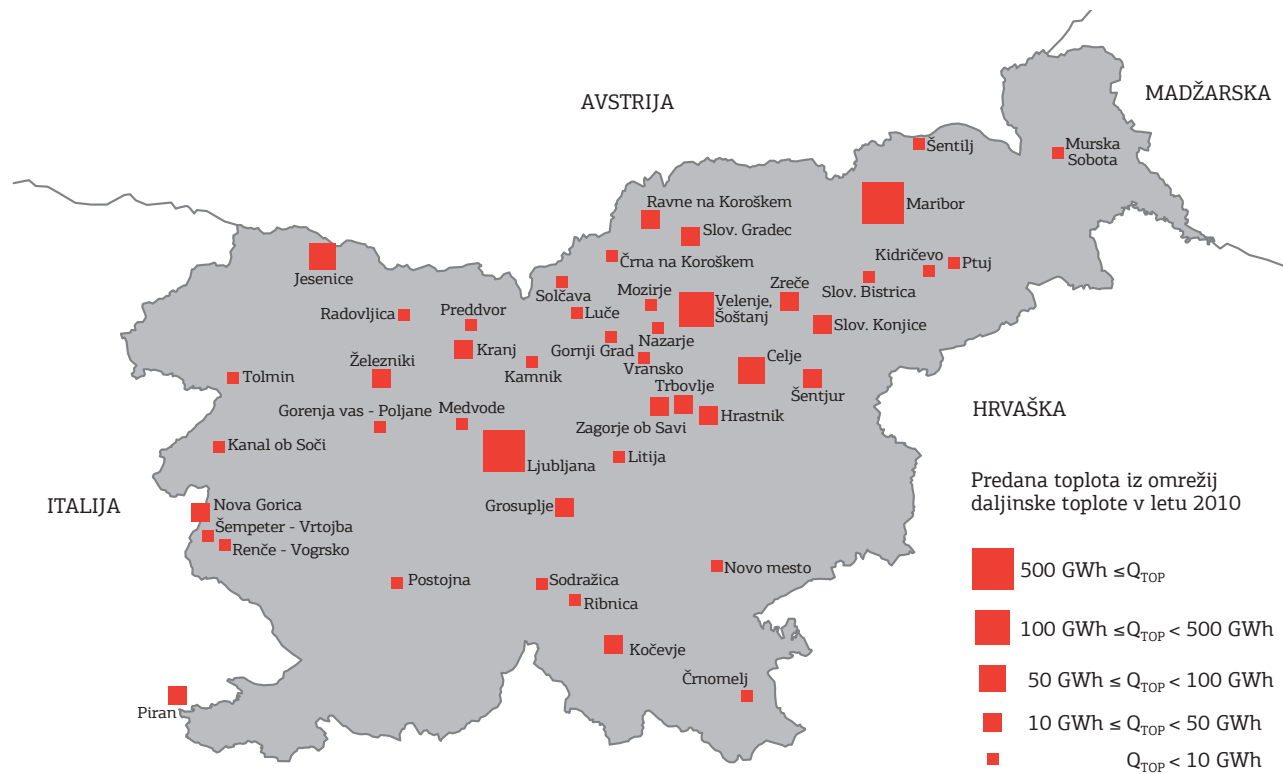

Vir: agencija

8.2 Distribucijsko omrežje

Oskrbo z daljinsko toploto v Republiki Sloveniji je v letu 2010 izvajalo 55 imetnikov licenc za distribucijo toplote za daljinsko ogrevanje, sama distribucijska omrežja pa so se razprostirala v 48 od 210 slovenskih občinah, v skupni dolžini 712,5 kilometra. Večji sistem daljinskega hlajenja je trenutno vzpostavljen še vedno le v Mestni občini Velenje, dolžina omrežja pa je 600 m. Prikaz razpršenost distribucijskih omrežij in obseg distribuirane toplotne energije po posameznih občinah prikazuje slika 80.

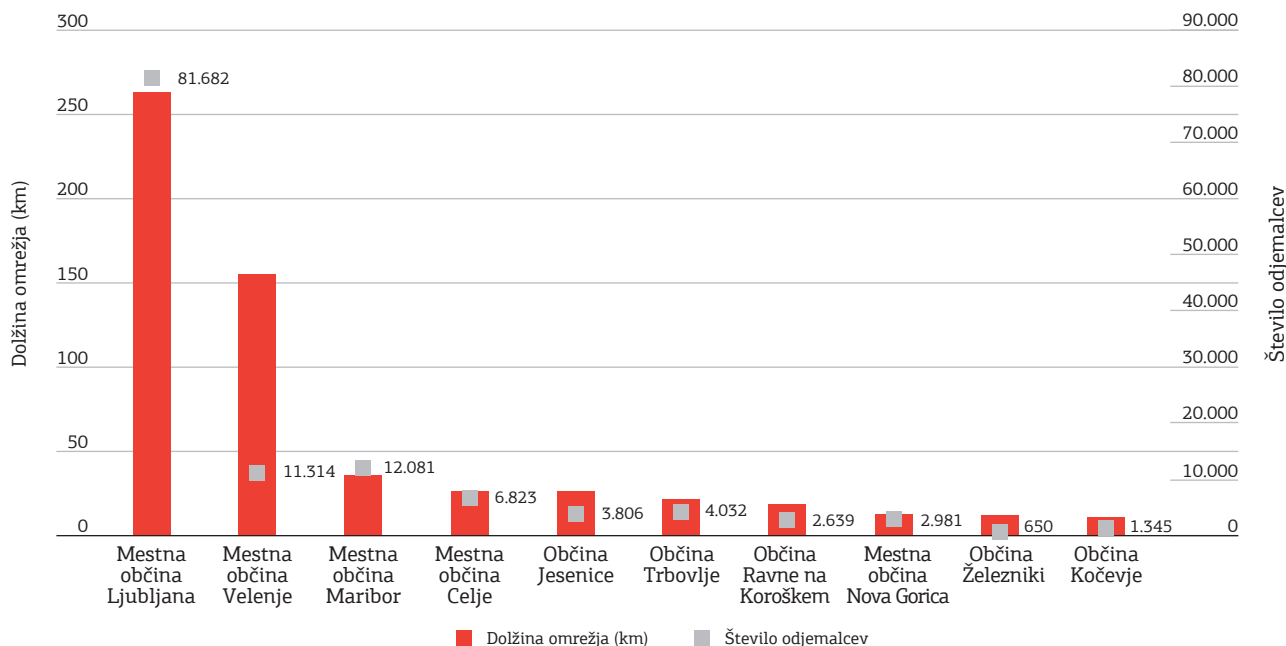
Slika 80: Distribucijska omrežja daljinskega ogrevanja v Republiki Sloveniji v letu 2010

Vir: agencija

Distribucijska omrežja delimo glede na temperaturni režim obratovanja na toplovodna in vročevodna omrežja ter omrežja za distribucijo pare. V celotnem distribucijskem omrežju so toplovodna in vročevodna omrežja zastopana s 97,9 %, medtem ko so omrežja za distribucijo pare zastopana z 2,1-odstotnim deležem. Največji distribucijski omrežji po dolžini se razprostirata v Mestni občini Ljubljana (263,5 kilometrov vročevodnega in toplovodnega omrežja) in v Mestni občini Velenje z Občino Šoštanj (155,9 kilometrov toplovodnega omrežja). Prikaz dolžine prvih desetih največjih distribucijskih omrežij za oskrbo z daljinsko toploto v posameznih občinah in število nanj priključenih odjemalcev toplote je razvidno iz grafa na sliki 81.

Slika 81: Dolžina distribucijskih omrežij za oskrbo z daljinsko toploto v posameznih občinah in število priključenih odjemalcev toplote v letu 2010

Vir: agencija

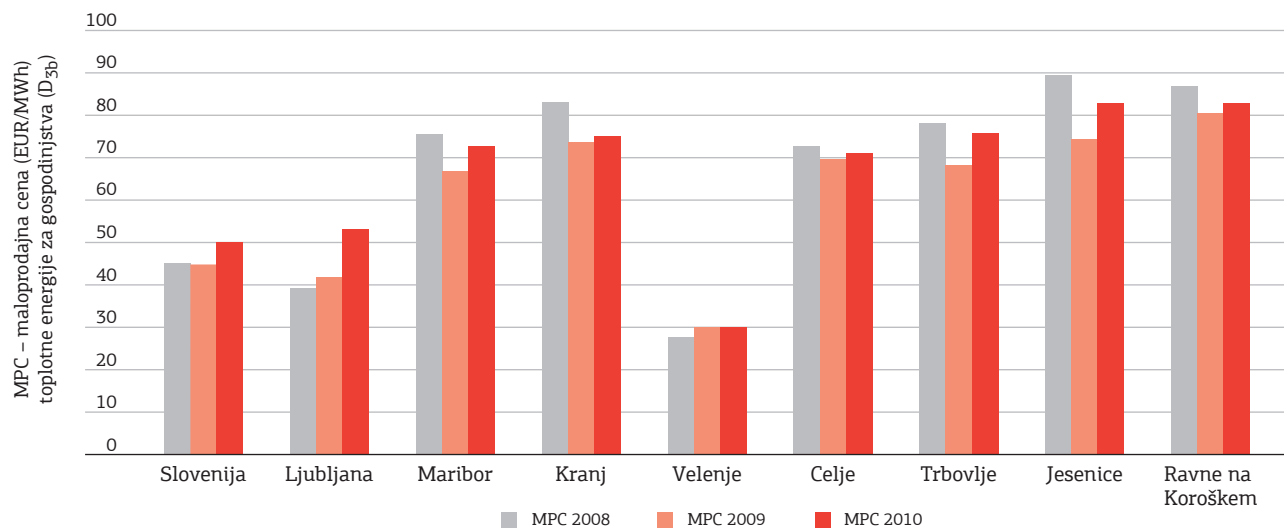
8.3 Cena toplotne energije

Iz veljavnih cenikov izbranih poslovnih subjektov za proizvodnjo in oskrbo z daljinsko toploto so povzeti podatki o povprečnih maloprodajnih cenah toplotne energije iz distribucijskih sistemov daljinskega ogrevanja za standardno porabniško skupino za gospodinjstva D_{3b} v izbranih slovenskih občinah, v katerih je predana toplotna energija gospodinjstvom odjemalcem v letu 2010 predstavljala 52,1 % celotne distribuirane toplotne energije, namenjene oskrbi odjemalcev toplote distribucijskih omrežij.

Standardna porabniška skupina je opredeljena kot porabniška skupina s priključno močjo 10 kW in letno porabo 34,9 MWh, kjer se toplotna energija porablja za pripravo sanitarne tople vode in centralno ogrevanje.

Povprečne maloprodajne cene toplotne energije iz distribucijskih sistemov daljinskega ogrevanja v omenjenih izbranih slovenskih občinah podaja graf na sliki 82. Prikazane cene so izračunane kot tehtano povprečje maloprodajnih cen v primerjavi s številom odjemalcev toplote, prikazana pa je tudi utežna povprečna maloprodajna cena toplotne energije iz distribucijskih sistemov daljinskega ogrevanja za celotno območje Republike Slovenije. Iz grafa je razvidno, da se je cena toplotne energije za gospodinjstve odjemalcev glede na leto 2009 povečala v povprečju za 11,7 %, najvišjega dviga cen pa so bili deležni odjemalci na področju Ljubljane, in sicer 25,9 %.

Slika 82: Gibanja povprečne maloprodajne cene daljinske toplote za gospodinske odjemalce v posameznih slovenskih mestih v obdobju 2008–2010

Vir: SURS

The image features a white background with several overlapping dashed circles. One prominent circle is red and located in the upper right quadrant. Other circles in various shades of grey are scattered across the page, some partially cut off by the edges. The word "Priloge" is written in a black, sans-serif font, positioned in the lower left area and slightly tilted. The overall aesthetic is clean and modern.

Priloge

Seznam slik

Slika 1:	Elektroenergetska bilanca proizvodnje in porabe električne energije v letu 2010 – v GWh	21
Slika 2:	Mesečni prikaz proizvodnje električne energije in prejema iz tujine	22
Slika 3:	Struktura proizvodnih virov električne energije v Sloveniji v letu 2010	22
Slika 4:	Gibanje porabe električne energije v Sloveniji v letu 2010	23
Slika 5:	Delež porabe in števila odjemalcev električne energije glede na vrsto odjema ...	24
Slika 6:	Poslovni izid za dejavnost najem in storitve za SODO	26
Slika 7:	Vrednosti in deleži novih naložb in rekonstrukcij v elektroenergetsko infrastrukturo ter drugih naložb	28
Slika 8:	Viri financiranja realiziranih naložb v sredstva lastnikov elektrodistribucijske infrastrukture	29
Slika 9:	Viri financiranja realiziranih naložb v sredstva systemskega operaterja prenosnega omrežja	29
Slika 10:	Kazalnik SAIDI za nenačrtovane dolgotrajne prekinitve (lastni vzroki) v obdobju 2008–2010	34
Slika 11:	Kazalnik SAIDI za nenačrtovane in načrtovane prekinitve med leti 2008 in 2010 na državnem nivoju	35
Slika 12:	Kazalnik SAIFI za nenačrtovane in načrtovane prekinitve med leti 2008 in 2010 na državnem nivoju	35
Slika 13:	Povprečno trajanje nenačrtovanih prekinitev oskrbe z električno energijo na odjemalca v nekaterih evropskih državah (brez upoštevanja višje sile)	36
Slika 14:	Število vseh pritožb v zvezi s kakovostjo napetosti v obdobju 2008–2010 po posameznih podjetjih	36
Slika 15:	Povprečne vrednosti elementov v ceni za uporabo omrežij po napetostnih nivojih	38
Slika 16:	Deleži elementov cene in električne energije v končni ceni za značilnega industrijskega odjemalca (I_B – 50 kW, 50 MWh)	38
Slika 17:	Deleži elementov cene in električne energije v končni ceni za značilnega industrijskega odjemalca (I_E – 500 kW, 2 GWh)	39
Slika 18:	Deleži elementov cene za uporabo omrežij za značilnega industrijskega odjemalca (I_G – 4 MW, 24 GWh)	39
Slika 19:	Deleži elementov cene in električne energije v končni ceni za značilnega gospodinjskega odjemalca (D_C – 3500 kWh/leto)	39
Slika 20:	Proizvodnja proizvodnih naprav, vključenih v podporno shemo ob koncu leta 2010 ...	45
Slika 21:	Nazivna električna moč proizvodnih naprav, vključenih v podporno shemo ob koncu leta 2010	46
Slika 22:	Število izdanih deklaracij za proizvodno napravo v letu 2010	46
Slika 23:	Nazivna električna moč v MW proizvodnih naprav z izdano deklaracijo v letu 2010 ...	46
Slika 24:	Število izdanih odločb o dodelitvi podpore za proizvodne naprave v letu 2010 ...	47
Slika 25:	Nazivne električne moči proizvodnih naprav v MW, za katere so bile izdane odločbe o dodelitvi podpore v letu 2010	47
Slika 26:	Število dodeljenih emisijskih kuponov v obdobju 2005–2010	48
Slika 27:	Gibanje cene emisijskih kuponov drugega trgovalnega obdobja na borzi EEX v letu 2010	48
Slika 28:	Kumulativni deleži enega (CR_1), dveh (CR_2) in treh (CR_3) največjih proizvajalcev na trgu glede na inštalirano moč (50 % NEK)	49
Slika 29:	Kumulativni deleži enega (CR_1), dveh (CR_2) in treh (CR_3) največjih proizvajalcev na trgu glede na proizvodnjo električne energije (50 % NEK)	49

Slika 30:	HHI proizvodnih podjetij električne energije	51
Slika 31:	Tržni deleži dobaviteljev električne energije ob koncu leta 2010.....	55
Slika 32:	Tržni deleži dobaviteljev električne energije odjemalcem na distribucijskem omrežju ob koncu leta 2010.....	56
Slika 33:	Tržni deleži dobaviteljev odjemalcem z letno porabo do 50 MWh (vključeni so gospodinjski odjemalci).....	56
Slika 34:	Tržni deleži dobaviteljev odjemalcem z letno porabo od 50 MWh do 2 GWh.....	57
Slika 35:	Tržni deleži dobaviteljev odjemalcem z letno porabo nad 2 GWh.....	57
Slika 36:	Število zamenjav dobavitelja v obdobju 2002–2010	58
Slika 37:	Dinamika zamenjav dobavitelja v letu 2010 glede na tip odjema	58
Slika 38:	Dinamika zamenjav dobavitelja v letu 2010 glede na količino energije.....	58
Slika 39:	Sprememba tržnih deležev dobaviteljev vsem odjemalcem na distribucijskem omrežju v letu 2010 glede na leto 2009.....	59
Slika 40:	Sprememba tržnih deležev dobaviteljev vsem odjemalcem glede na leto 2009 ...	60
Slika 41:	Gibanje HHI na maloprodajnih trgih v obdobju 2008–2010.....	61
Slika 42:	Gibanje cen električne energije za značilne industrijske odjemalce v Sloveniji v obdobju 2003–2010 (po stari metodologiji Eurostata).....	61
Slika 43:	Primerjava cen električne energije za značilnega industrijskega odjemalca z letno porabo od 20 do 500 MWh v državah EU in Sloveniji za drugo polovico leta 2010.....	62
Slika 44:	Primerjava cen električne energije za značilnega industrijskega odjemalca z letno porabo od 20 do 70 GWh v državah EU in Sloveniji za drugo polovico leta 2010.....	62
Slika 45:	Gibanje končne cene električne energije za značilnega gospodinskega odjemalca (D_C – 3500 kWh na leto) v EUR/MWh.....	63
Slika 46:	Primerjava skupne cene električne energije za gospodinskega odjemalca z letno porabo 2500 do 5000 kWh v državah EU in Sloveniji za drugo polovico leta 2010.....	64
Slika 47:	Primerjava najugodnejših ponudb končnega zneska za dobavljeno električno energijo za standardno porabniško skupino D_C (december 2010)	65
Slika 48:	Maloprodajni indeksi cen za standardne porabniške skupine D_C , D_D in D_E v letu 2010	65
Slika 49:	Povprečne dnevne vrednosti osnovnih cen odstopanj C_+ in C_- v letu 2010.....	66
Slika 50:	Povprečne dnevne vrednosti indeksov C_{SLOp} in C_{SLOn} v letu 2010.....	67
Slika 51:	Mesečna odstopanja slovenskega omrežja v letu 2010 [MWh].....	67
Slika 52:	Osnovni podatki o prenesenih in porabljenih količinah zemeljskega plina.....	71
Slika 53:	Gibanje cen nafte, naftnih derivatov in osnovne cene zemeljskega plina.....	72
Slika 54:	Število novih odjemalcev na distribucijskih omrežjih v letih 2006–2010	77
Slika 55:	Dolžina novih distribucijskih omrežij v letih 2006–2010	78
Slika 56:	Gibanje cen za prenos zemeljskega plina za posamezne odjemne skupine v obdobju od 2006–2010.....	79
Slika 57:	Povprečne cene za uporabo omrežja in povprečne cene zemeljskega plina v letu 2010 za gospodinske odjemalce	81
Slika 58:	Struktura končne cene zemeljskega plina v letu 2010 za gospodinske odjemalce ...	81
Slika 59:	Količine zemeljskega plina za izravnavo odstopanj	82
Slika 60:	Gibanje cene zemeljskega plina za lastno rabo in izravnavo odstopanj (CB) v obdobju 2008–2010.....	82

Slika 61:	Največje dnevne in povprečne mesečne zasedenosti zmogljivosti merilno-regulacijske postaje Ceršak	84
Slika 62:	Največje dnevne in povprečne mesečne zasedenosti zmogljivosti merilno-regulacijske postaje Šempeter	84
Slika 63:	Največje dnevne in povprečne mesečne zasedenosti zmogljivosti merilno-regulacijske postaje Rogatec	85
Slika 64:	Viri zemeljskega plina	87
Slika 65:	Gibanje distribuirane količine in števila odjemalcev na distribucijskem omrežju zemeljskega plina	89
Slika 66:	Razmerje med številom odjemalcev na distribucijskih omrežjih in njihovo porabo ...	90
Slika 67:	Gibanje porabe zemeljskega plina v distribucijskih omrežjih po mesecih v obdobju 2008–2010	90
Slika 68:	Končne cene zemeljskega plina za industrijske odjemalce v Sloveniji z vsemi davki in dajatvami	91
Slika 69:	Končne cene zemeljskega plina z vsemi davki in dajatvami za značilne industrijske odjemalce I3 za Slovenijo in nekatere evropske države	92
Slika 70:	Končna cena zemeljskega plina za gospodinske odjemalce v Sloveniji z vsemi davki in dajatvami od leta 2008 dalje	93
Slika 71:	Končne cene zemeljskega plina za značilne gospodinske odjemalce D2 z vsemi davki in dajatvami za Slovenijo in nekatere evropske države	93
Slika 72:	Proizvodnja in poraba električne energije v Sloveniji na prenosnem omrežju od 1999 do 2010 (za obdobje 1999–2002 je upoštevana celotna proizvodnja NEK)	97
Slika 73:	Presežki in primanjkljaji električne energije v Sloveniji na prenosnem omrežju od 1999 do 2010 (za obdobje 1999–2002 je upoštevana celotna proizvodnja NEK)	98
Slika 74:	Struktura proizvodnje električne energije v Sloveniji na prenosnem omrežju od 1999 do 2010 (za obdobje 1999–2002 je upoštevana celotna proizvodnja NEK)	98
Slika 75:	Inštalirane moči proizvodnih objektov, razpoložljive moči za slovenski trg in konična moč odjema na prenosnem omrežju v letih 1999–2010	99
Slika 76:	Poraba toplote po vrsti odjemalcev in njihovo število	107
Slika 77:	Struktura primarnih energentov za proizvodnjo toplote za daljinsko ogrevanje ...	108
Slika 78:	Največji distributerji daljinske toplote po količini distribuirane toplote za potrebe gospodinskih odjemalcev v letu 2010	108
Slika 79:	Največji distributerji daljinske toplote po količini distribuirane toplote za potrebe negospodinskih odjemalcev v letu 2010	109
Slika 80:	Distribucijska omrežja daljinskega ogrevanja v Republiki Sloveniji v letu 2010..	109
Slika 81:	Dolžina distribucijskih omrežij za oskrbo z daljinsko toploto v posameznih občinah in število priključenih odjemalcev toplote v letu 2010	110
Slika 82:	Gibanja povprečne maloprodajne cene daljinske toplote za gospodinske odjemalce v posameznih slovenskih mestih v obdobju 2008–2010	111

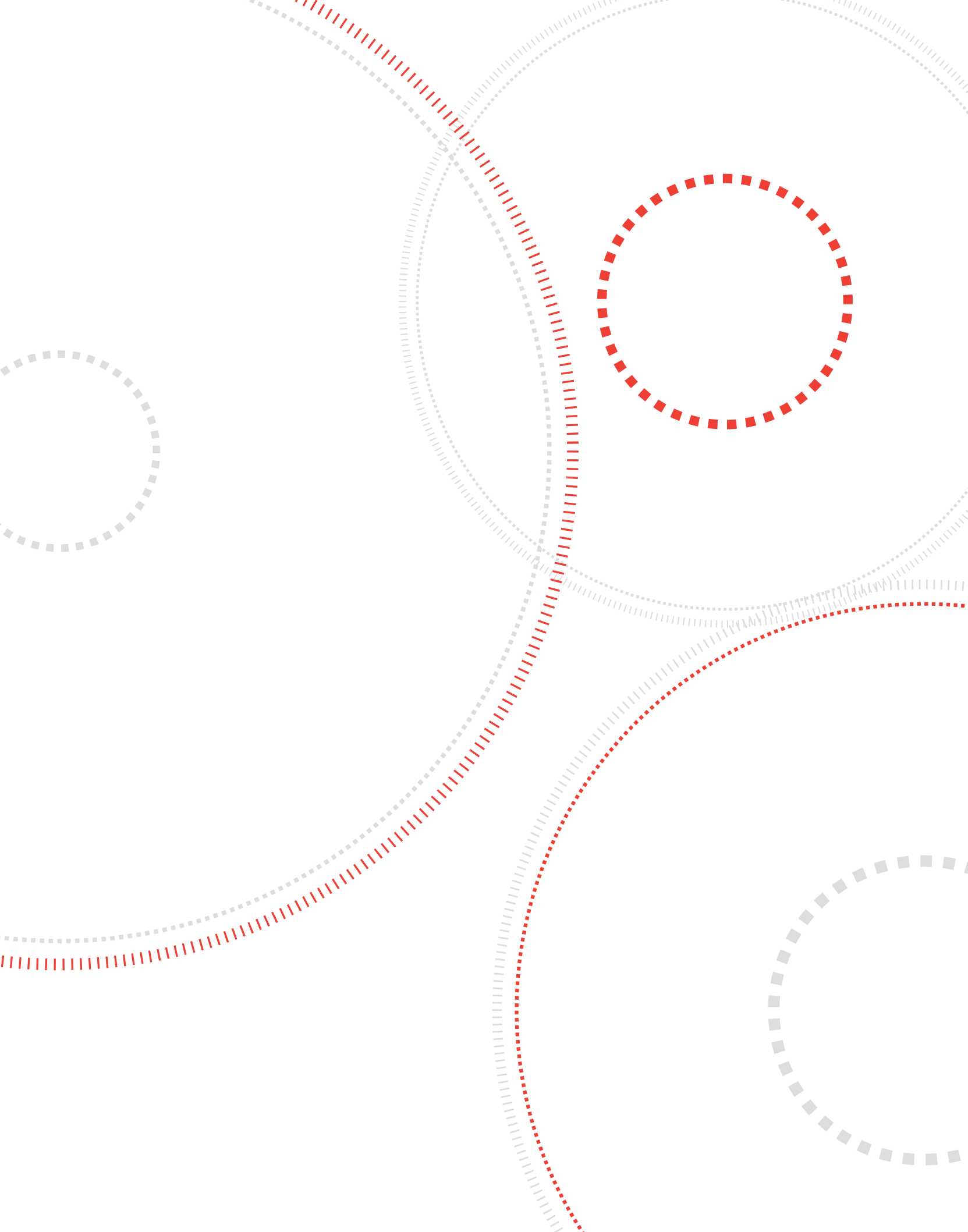
Seznam tabel

Tabela 1:	Proizvodnja električne energije in uvoz v letih 2008 in 2009 – v GWh.....	22
Tabela 2:	Primerjava porabe električne energije v letih 2009 in 2010 – v GWh.....	23
Tabela 3:	Delež porabe in število odjemalcev električne energije glede na vrsto odjema ...	23
Tabela 4:	Čisti poslovni izid poslovanja po dejavnostih	26
Tabela 5:	Vrednost realiziranih naložb v sredstva v letih 2009 in 2010	27
Tabela 6:	Nove naložbe v sredstva in rekonstrukcije v elektroenergetsko infrastrukturo ter druge naložbe lastnikov elektrodistribucijske infrastrukture brez SODO	28
Tabela 7:	Kazalnik SAIDI med leti 2008 in 2010 za nenačrtovane prekinitve (samo lastni vzroki).....	33
Tabela 8:	SAIDI in SAIFI na državni ravni v obdobju 2008–2010 (nenačrtovane prekinitve) ...	34
Tabela 9:	Kazalnika SAIDI in SAIFI na državni ravni v obdobju 2008–2010 (načrtovane prekinitve in vse prekinitve)	34
Tabela 10:	Število in deleži pritožb v zvezi s kakovostjo napetosti v obdobju 2008–2010	37
Tabela 11:	Pregled dodeljenih količin ČPZ in prihodkov od dražb po posameznih mejah.....	40
Tabela 12:	Inštalirane moči proizvodnih objektov, ki so udeleženi na slovenskem elektroenergetskem trgu	42
Tabela 13:	Deleži različnih vrst proizvodnje električne energije v Sloveniji	43
Tabela 14:	Priključitve novih in zaustavitve starih proizvodnih zmogljivosti	43
Tabela 15:	Čisti poslovni izid proizvodnih podjetij električne energije	44
Tabela 16:	Število zaposlenih v podjetjih za proizvodnjo električne energije	44
Tabela 17:	Lastniška struktura podjetij za proizvodnjo električne energije	45
Tabela 18:	HHI glede na inštalirano moč proizvajalcev, ki so udeleženi na slovenskem trgu ...	50
Tabela 19:	Tržni deleži po proizvodnji in HHI glede na proizvodnjo proizvajalcev, ki so udeleženi na slovenskem trgu	50
Tabela 20:	Zahtevana kakovost produktov terciarne rezerve v letu 2010.....	52
Tabela 21:	Količinski pregled zakupljene rezervne moči	52
Tabela 22:	Tržni deleži dobaviteljev odjemalcem na distribucijskem omrežju	59
Tabela 23:	Tržni deleži dobaviteljev vsem odjemalcem	60
Tabela 24:	Pregled dejavnosti prve prioritete, povezanih z naložbami v prenosno omrežje zemeljskega plina	74
Tabela 25:	Izvajanje reguliranih dejavnosti sistemskega operaterja distribucijskega omrežja ..	76
Tabela 26:	Lokalne skupnosti, v katerih se dejavnost distribucije v letu 2009 še ni izvajala, koncesije pa so že bile podeljene	76
Tabela 27:	Distribucijski vodi in merilne (regulacijske) postaje	77
Tabela 28:	Lastniška struktura sistemskih operaterjev distribucijskih omrežij zemeljskega plina ...	78
Tabela 29:	Trgovanje s prostimi zmogljivostmi na sekundarnem trgu v letu 2010	83
Tabela 30:	Uvoz zemeljskega plina za potrebe odjemalcev v Sloveniji med letoma 2008 in 2010 v Sm ³	87
Tabela 31:	Tržni deleži in HHI na celotnem veleprodajnem trgu zemeljskega plina	88
Tabela 32:	Tržni deleži in HHI na celotnem maloprodajnem trgu zemeljskega plina	88
Tabela 33:	Standardne porabniške skupine za industrijske odjemalce	91
Tabela 34:	Standardne porabniške skupine za gospodinjske odjemalce	92
Tabela 35:	Predvidene spremembe proizvodnih enot v obdobju 2011–2020	100

Seznam kratic in okrajšav

ACER	Evropska agencija za sodelovanje energetske regulatorjev (The European Agency for the Cooperation of Energy Regulators)
Agencija	Javna agencija Republike Slovenije za energijo
BDP	Bruto domači proizvod
Borzen	Borzen, d. o. o.
C₊ in C₋	Osnovna cena odstopanj
CEER	Svet evropskih regulatorjev (Council of European Energy Regulators)
C_{SLOeX}	Urni indeks
CUO	Cena za uporabo omrežij
ČPZ	Čezmejne prenosne zmogljivosti
ČHE	Črpalna hidroelektrarna
DEM	Dravske elektrarne Maribor, d. o. o.
DTO	Dobava tarifnim odjemalcem
DVO	Domači viri proizvodnje
EEX	Nemška borza električne energije (European Energy Exchange AG, Leipzig)
EFT	Električni finančni tim, d. o. o.
Eles	Elektro Slovenija, d. o. o.
ERGEG	Skupina evropskih regulatorjev za električno energijo in zemeljski plin
EZ	Energetski zakon (Uradni list RS, 27/07 (EZ-UPB2), 70/08 (EZ-C), 22/10 (EZ-D))
GJS	Gospodarska javna služba
HE	Hidroelektrarna
HSE	Holding Slovenske elektrarne, d. o. o.
HHI	Herfindahl-Hirschmanov indeks koncentracije trga
IBG	Istrabenz-Gorenje, d. o. o.
MRP	Merilno-regulacijske postaje
MT	Manjša tarifa
NEK	Nuklearna elektrarna Krško, d. o. o.
NN	Nizka napetost
OVE	Obnovljivi viri energije
P	Električna moč
RECS	Sistem certifikatov električne energije iz obnovljivih virov
PoI	Potrdilo o izvoru
RS	Republika Slovenija
RTP	Razdelilno-transformatorska postaja
rTPA	Regulirani dostop do omrežja
SAIDI	Indeks povprečnega trajanja prekinitev napajanja v sistemu
SAIFI	Indeks povprečne frekvence prekinitev napajanja v sistemu
SEL	Savske elektrarne Ljubljana, d. o. o.
SENG	Soške elektrarne Nova Gorica, d. o. o.
SLOeX	Indeks organiziranega trga z električno energijo
SN	Srednja napetost

SODO	Sistemski operater distribucijskega omrežja
SOPO	Sistemski operater prenosnega omrežja
SURS	Statistični urad Republike Slovenije
T	Tolerančni pas
TE	Termoelektrarna
TE-TOL	Termoelektrarna Toplarna Ljubljana, d. o. o.
TEB	Termoelektrarna Brestanica, d. o. o.
TEŠ	Termoelektrarna Šoštanj, d. o. o.
TET	Termoelektrarna Trbovlje, d. o. o.
TP	Transformatorska postaja
UCTE	Združenje za koordinacijo prenosa električne energije (Union for the Coordination of Transmission of Electricity)
UVK	Urad za varstvo konkurence
VN	Visoka napetost
VT	Višja tarifa
W₊, W₋	Energija odstopanj v MWh glede na napovedane vozne rede

Javna agencija RS za energijo

JAVNA AGENCIJA REPUBLIKE SLOVENIJE ZA ENERGIJO	
Strossmayerjeva 30, 2000 Maribor	p. p. 1579
Telefon: [02] 234 03 00	Telefaks: [02] 234 03 20
www.agen-rs.si	info@agen-rs.si

Poročilo o stanju na področju energetike v Sloveniji v letu 2010

Julij 2011

Oblikovanje in priprava za tisk: Studio 8

Tisk: Tiskarna Petrič